

ԱԶԴԱԳԻՐ

«Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ
Թողարկողի ֆիրմային անվանումը

փակ բաժնետիրական ընկերություն
Կազմակերպա-իրավական ձևը

ՀՀ, Երևան 0015, Արգիշտիի փող., 4/1
Հեռ.՝ +374 60 77 11 11
Էլ. փոստ՝ info@viva.am
Կայք՝ www.viva.am

«Ամերիաբանկ» ՓԲԸ
Գլխավոր տեղաբաշխողի անվանումը

փակ բաժնետիրական ընկերություն
Կազմակերպա-իրավական ձևը

ՀՀ, ք. Երևան 0010, Վ. Սարգսյան 2
Հեռ.՝ (+37410) 56 11 11, Ֆաքս՝ (+37410) 51 31 33
Էլ.-փոստ՝ info@ameriabank.am
Կայք՝ www.ameriabank.am

**ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ԱԶԴԱԳՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄԸ ՉԻ ՀԱՎԱՍՏՈՒՄ
ՆԵՐԴՐՄԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ՃՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՄ ԻՍԿՈՒԹՅՈՒՆԸ:**

Արժեթղթերի տեսակը՝	անվանական, արժեկտրոնային պարտատոմս
Արժեթղթերի ձևը՝	ոչ փաստաթղթային
Արժեթղթերի քանակը՝	800,000 հատ
Արժեթղթերի անվանական արժեքը՝	100 (մեկ հարյուր) ԱՄՆ դոլար
Արժեթղթերի թողարկման ծավալը՝	80,000,000 (ութսուն միլիոն) ԱՄՆ դոլար
Արժեկտրոնը՝	տարեկան 7.55% (յոթ ամբողջ հիսունհինգ հարյուրերորդական տոկոս)
Շրջանառության ժամկետը՝	36 (երեսունվեց ամիս)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

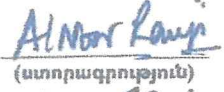
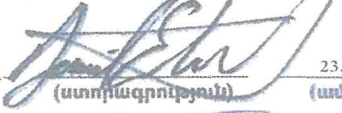
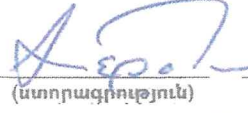
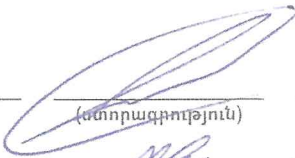
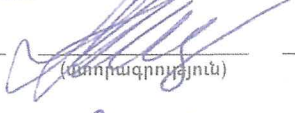
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՆՁԻՆՔ	4
ՄԱՍ 1ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ	5
1.1 Տեղեկատվություն թողարկողի և նրա գործունեության վերաբերյալ	5
1.2 Թողարկողին և պարտատոմսերին առնչվող ռիսկերը	9
1.3 Թողարկողի տնտեսական գործունեության զարգացման և ֆինանսական վիճակի փոփոխության միտումները	11
1.4 Թողարկողի աուդիտն իրականացնող անձի և խորհրդատուների ինքնության մասին տեղեկություններ	12
1.5 Թողարկողի կառավարման մարմնի անդամները, աշխատակիցները և խոշոր բաժնետերերը	12
1.6 Առաջարկվող արժեթղթերի հիմնական վիճակագրական տվյալները	13
1.7 Արժեթղթերի առաջարկի համակողմանի նկարագիրը	14
1.8 Ամփոփ ֆինանսական տվյալներ	14
ՄԱՍ 2ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ	18
2.1 Ռիսկային գործոններ	18
2.2 Հիմնական տեղեկատվություն	19
2.3 Տեղեկատվություն՝ կապված առաջարկվող (կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրվող) արժեթղթերի հետ	20
2.4 Առաջարկի ժամկետները և պայմանները	30
2.5 Առևտրին թույլտվությունը և առևտրի կազմակերպումը	41
2.6 Լրացուցիչ տեղեկատվություն	42
ՄԱՍ 3 ԹՈՂԱՐԿՈՂԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ	43
3.1 Անկախ աուդիտորներ	43
3.2 Ռիսկային գործոններ	43
3.3 Տեղեկատվություն թողարկողի մասին	57
3.4 Բիզնեսի նկարագիրը	66
3.5 Թողարկողի կառուցվածքը	91
3.6 Թողարկողի հիմնական միջոցները	95
3.7 Զարգացման վերջին միտումները	95
3.8 Շահույթի կանխատեսումը կամ գնահատումը	96
3.9 Թողարկողի կառավարման մարմինները և անդամները	97
3.10 Կառավարման մարմինների գործունեությունը	110
3.11 Հսկող անձինք	110

3.12	Տեղեկատվություն թողարկողի ակտիվների և պարտավորությունների, ֆինանսական վիճակի, եկամուտների և ծախսերի մասին	112
3.13	Լրացուցիչ տեղեկատվություն	114
3.14	Էական պայմանագրերը	115
3.15	Փորձագետի, գնահատողի, խորհրդատուի կամ հաշվապահի մասնագիտական կարծիքը եվ երրորդ անձանցից վերցված տեղեկատվությունը	115
3.16	Այլ տեղեկատվություն	115
ՄԱՍ 4	ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ	117
4.1	ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1: Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը	117
4.2	ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2: Թողարկողի կազմակերպչական կառուցվածքը	119
4.3	ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3: Սահմանումներ	120
4.4	ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4: Ֆինանսական հաշվետվություններ	126

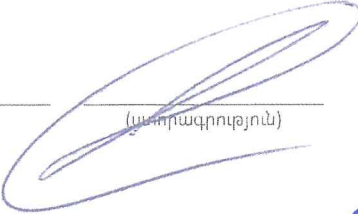
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՆՁԻՆՔ

«Մենք՝ ստորագրող անձինք, հավաստիացնում ենք, որ գործադրել ենք բոլոր ողջամիտ ջանքերը, որպեսզի պարզենք ազդագրում ներառված տեղեկությունների ճշգրիտ և լիարժեք լինելը: Ըստ այդմ, մենք հավաստիացնում ենք, որ մեր լավագույն տեղեկացվածության համաձայն ազդագրում ներառված տեղեկությունները ճշգրիտ և լիարժեք են, չեն պարունակում բացթողումներ, որոնք կարող են խեղաթյուրել ազդագրի բովանդակությունը»:

Ստորագրող անձինք՝

1. Տիգրան Գասպարյան (անուն, ազգանուն)	Խորհրդի նախագահ (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	23.12.2024 (ամսաթիվ)
2. Ալ-Նուր Գուլամալի Աբդուլլա Բամջի (անուն, ազգանուն)	Խորհրդի անդամ (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	23.12.2024 (ամսաթիվ)
3. Դենիել Ջեյ Էքերթ (անուն, ազգանուն)	Խորհրդի անդամ (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	23.12.2024 (ամսաթիվ)
4. Սպիրոս Իերոթեոու (անուն, ազգանուն)	Խորհրդի անդամ (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	23.12.2024 (ամսաթիվ)
5. Արմեն Ավետիսյան (անուն, ազգանուն)	Գլխավոր տնօրեն (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	23.12.2024 (ամսաթիվ)
6. Անետա Էփրիկյան (անուն, ազգանուն)	Ֆինանսների և հաշվապահության վարչության պետ (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	23.12.2024 (ամսաթիվ)
7. Լուսինե Զաքարյան (անուն, ազգանուն)	Գլխավոր հաշվապահ (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	23.12.2024 (ամսաթիվ)
8. «Ամերիաբանկ» ՓԲԸ՝ ի դեմա Շուշանիկ Հովսեփյանի (անուն, ազգանուն)	Տեղաբաշխող	 (ստորագրություն)	23.12.2024 (ամսաթիվ)

Ստորագրությունները հավաստում են՝

Արմեն Ավետիսյան (անուն, ազգանուն)	Գլխավոր Տնօրեն (պաշտոն)	 (ստորագրություն)	23.12.2024 (ամսաթիվ)
--------------------------------------	----------------------------	--	-------------------------

ՄԱՍ 1ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՆԵՐԴՐՈՂԻՆ

ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹԸ ՊԵՏՔ Է ԴԻՏՎԻ ՈՐՊԵՍ ԱԶԴԱԳՐԻ ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ:

ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐՈՒՄ ՆԵՐԴՐՈՒՄ ԱՆԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՆԵՐԴՐՈՂԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՊԵՏՔ Է ՀԻՄՆՎԱԾ ԼԻՆԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԱԶԴԱԳՐԻ ՎՐԱ:

Ամփոփաթերթի կազմման համար պատասխանատու անձինք ամփոփաթերթում պարունակվող տեղեկատվության ոչ ամբողջական կամ ապակողմնորոշիչ լինելու համար (այդ թվում՝ թարգմանությանը վերաբերող մասով) կրում են քաղաքացիական պատասխանատվություն, եթե այն ոչ ամբողջական կամ ապակողմնորոշիչ է Ազդագրի մյուս մասերի հետ դիտարկելու դեպքում:

Ներդրողը կարող է ձեռք բերել Ազդագիրը և վերջինիս կից ներկայացվող փաստաթղթերն էլեկտրոնային տարբերակով www.viva.am և www.ameriabank.am կայքերից:

1.1 Տեղեկատվություն թողարկողի և նրա գործունեության վերաբերյալ

1.1.1 Թողարկողի տվյալները և կապի միջոցները

Լրիվ ֆիրմային անվանում

Հայերեն՝	«Վիվա Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերություն
Ռուսերեն՝	«Вива Армения» Закрытое акционерное общество
Անգլերեն՝	“Viva Armenia” Closed Joint-Stock Company

Կրճատ ֆիրմային անվանում

Հայերեն՝	«Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ
Ռուսերեն՝	ЗАО «Вива Армения»
Անգլերեն՝	“Viva Armenia” CJSC

Պետական գրանցման վայր՝ ՀՀ, ք. Երևան, Կենտրոն, 0015, Արգիշտի փ. 4/1

Պետական գրանցման համար՝ 273.120.03909

Գործունեության վայր՝ ՀՀ, ք. Երևան, Կենտրոն, 0015, Արգիշտի փ. 4/1

Կապի միջոցներ՝ Հեռ.՝ +374 60 77 11 11,
էլ. փոստ՝ info@viva.am
Կայք՝ www.viva.am

Թողարկողին առնչվող հարցերի առաջացման դեպքում կարելի է դիմել էլ. փոստ՝ info@viva.am, հեռ.՝ +374 60 77 11 11:

1.1.2 Թողարկողի համառոտ պատմությունը և ռազմավարությունը

«Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ն (այսուհետ՝ նաև «Ընկերություն», «Թողարկող» կամ «Վիվա Արմենիա») ստեղծվել է 2004թ. նոյեմբերին:

Ընկերությունը Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ «ՀՀ») շարժական կապի խոշորագույն օպերատորն է, որն իր բաժանորդներին առաջարկում է շարժական և ֆիքսված կապի ծառայություններ, ինչպես նաև ամպային ծառայություններ և այլ կոնվերգենտ պրոդուկտներ:

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարության (ներկայում՝ Բարձր տեխնոլոգիաների նախարարություն) կողմից 2004թ. նոյեմբերի 4-ին տրված «Հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցում» թիվ 765 լիցենզիայի հիման վրա՝ 15 տարի ժամկետով: Վերջինս երկարաձգվել է մինչև 2034թ. նոյեմբերի 4-ը՝ ՀՀ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2019թ. նոյեմբերի 1-ի թիվ 403Ա որոշման հիման վրա:

Ընկերության ներգանցային առաջին զանգը կատարվեց 2005թ.-ի հուլիսի 1-ին: Ընկերության մուտքը բջջային կապի շուկա վերջ դրեց ոլորտում գործող մենաշնորհին:

2006թ. հունվարի դրությամբ շարժական կապի շուկայում Ընկերության մասնաբաժինը կազմեց 50% (ավելի քան 350,000 բաժանորդ): Նույն թվականի սեպտեմբերին Ընկերության բջջային ցանցը հասանելի էր ՀՀ բնակելի տարածքի 90%-ում:

2007թ. սեպտեմբերին Ընկերության բաժնետոմսերի 80%-ի վաճառքից հետո վերջինս անցավ «Մոբայլ ՏելեՍիսթեմս» ՀԲԸ (այսուհետ՝ «ՄՏՍ») վերահսկողության տակ: Նույն թվականին Ընկերության ծառայություններից օգտվողների թիվը գերազանցեց 1 միլիոնը:

2008թ.-ից Ընկերությունը սկսեց գործել «Վիվա-ՄՏՍ» ապրանքանիշի ներքո (նախկինում՝ «ՎիվաՍել»): Նույն թվականին Ընկերության մասնաբաժինը շարժական կապի շուկայում գերազանցեց 78%-ը:

2009թ. ապրիլին Ընկերությունն ազդարարեց երրորդ սերնդի 3G ցանցի կոմերցիոն մեկնարկը: Նույն թվականին իրականացվեց 3G ցանցի գործարկում մարզերում:

Ընկերությունը 2010թ.-ին ՀՀ-ում առաջին անգամ գործարկեց 4G/LTE ցանցը:

2012թ.-ին Ընկերությունն իր դուստր ձեռնարկության միջոցով թողարկեց «ՄոբիԴրամ» էլեկտրոնային դրամապանակը, իսկ 2016թ.-ին՝ նաև «ՄոբիԴրամ» բջջային հավելվածը:

2015թ.-ին Ընկերությունն առաջին օպերատորն էր, որ ներդրեց տեղեկատվական անվտանգության կառավարման ISO/IEC 27001:2013 միջազգային ստանդարտը:

2017թ.-ին Թողարկողը, ձեռք բերելով լայնաշերտ ինտերնետի մատակարար, օպտիկամանրաթելային սեփական ցանց ու տեխնոլոգիական հզորություններ, ինչպես նաև բաժանորդային զգալի բազա ունեցող «ADC» ընկերության ակտիվները, մուտք գործեց B2B ֆիքսված կապի շուկա: Նույն թվականին Ընկերությունը թողարկեց «My Viva-MTS» բջջային հավելվածը:

2019թ. օգոստոսին ՄՏՍ-ը ձեռք բերեց Ընկերության բաժնետոմսերի մնացած 20 տոկոսը:

2023թ.-ի ապրիլին Ընկերությունը Երևան քաղաքի փոքր կենտրոնում և Գյումրիի կենտրոնական հատվածում առաջին անգամ գործարկեց 5G ցանցը:

2024թ. հունվարի 24-ին Վիվա-ՄՏՍ-ը հայտարարեց բաժնետիրոջ փոփոխության մասին: Ըստ այդմ Ընկերությունն անցավ «Ֆեդիլքո Գրուպ Լիմիթիդ» («Fedilco Group Limited») ընկերության հսկողության տակ: Վերջինս բաժնետոմսերի 20%-ն անհատույց փոխանցել է ՀՀ-ին:

1.1.2.1 **Թողարկողի ռազմավարությունը**

Չնայած շուկայական թեժ մրցակցային պայմաններին և անդադար առաջ եկող մարտահրավերներին, Թողարկողի երկարաժամկետ ռազմավարությունը մնում է անփոփոխ: Ընկերությունը շարունակում է պահպանել առաջատարությունը բիզնեսի դիվերսիֆիկացիայի միջոցով, ի թիվս.

- Թվային կոնվերգենցիայի զարգացման, հիմնական պրոդուկտներում ժամանակակից ծառայությունների և գործընկերների բաժանորդագրության փաթեթների ներկայացման,
- VoLTE-ի,
- VoWi-Fi-ի,
- SMS over Wi-Fi-ի,
- 5G-ի:

Այս ամենը հեռահաղորդակցության կայուն հիմք է ստեղծում, որն ապահովում է Ընկերության հիմնական ակտիվի՝ բաժանորդների լավագույն ծառայություններից օգտվելու հնարավորությունը:

Ընկերության ընտրած ռազմավարության արդյունավետությունը հաստատվում է ֆինանսական և գործառնական արդյունքներով: Եկամուտներն աճում են, կայուն են հիմնական բիզնես ոլորտները, իսկ թվային ծառայությունների էկոհամակարգում գործընկերությունների ծառայություններից օգտվող հաճախորդների թիվը գրանցում է երկնիշ աճ: Էկոհամակարգից օգտվող հաճախորդներն ունեն ավելի բարձր սպառողների հավատարմության ինդեքս (NPS) և ցածր արտահոսք: 2025-2030թթ.-ին Ընկերությունն ակնկալում է, որ այս դինամիկան կշարունակվի:

Ֆիլմեր ու սերիալներ դիտելու մշակույթը, ժամանակակից տեխնոլոգիաներով պայմանավորված, թվային փոխակերպման է ենթարկվել ամբողջ աշխարհում: Ցանկացած վայրից և ցանկացած պահի բովանդակության բազմազանություն ու

հասանելիություն ապահովող սթրիմինգային հարթակները շարունակում են գրավել ավելի ու ավելի լայն լսարաններ: Այս ամենը հաշվի առնելով՝ էկոհամակարգի զարգացման շրջանակներում Ընկերությունն սկսել է համագործակցություն առաջին հայկական սթրիմինգային հարթակ հանդիսացող «Kinodaran»-ի հետ: Արդյունքում հայկական կինոժառանգությունը և մերօրյա կինոն Ընկերության բաժանորդների համար դարձել են ավելի հասանելի, քանի որ «Kinodaran» հավելվածն՝ առանց բաժանորդագրության վճարի, ներառված է մի շարք սակագնային պլաններում:

2024թ.-ի առաջին կիսամյակն առանձնահատուկ էր նաև դիրքավորման առումով: Ընկերությունը նշեց իր 19-ամյակը ռեբրենդինգով: Ընկերությունը ներկայացրեց նոր ապրանքանշան և կարգախոս, որոնք հաճախորդի շուրջ են կենտրոնացնում մատուցվող բոլոր ծառայությունները:

Հատկանշական է, որ խիստ մրցակցային շուկայում, որտեղ մյուս մրցակիցները ներկայացնում են կոնվերգենտ լուծումներ, երկար տարիներ Ընկերությունը միակ օպերատորն էր, որ տնային տնտեսություններին չէր ապահովում ֆիքսված կապ:

2024թ.-ին Ընկերությունը գործարկեց RED կոնվերգենտ հարթակը, որին կարող են միանալ բոլոր այն ֆիքսված կապի օպերատորները, որոնք համապատասխանում են Ընկերության կողմից ներկայացվող որակի չափանիշներին: Այս հարթակը նպատակ ունի միավորել ֆիքսված և շարժական ծառայությունները՝ տրամադրելով հաճախորդներին միասնական փաթեթ, ինչն ավելի հարմարավետ է դարձնում կապի ծառայությունները բաժանորդների համար և նրանց հնարավորություն է տալիս ընտրություն կատարել շուկայում առկա կոնվերգենտ պրոդուկտներից: Սա առանձնահատուկ առաջարկ է շուկայում, որը խթանում է մրցակցությունը, նպաստում ծառայությունների որակի բարելավմանը: Այն բարձրացնում է բաժանորդների գոհունակությունը, նվազեցնում արտահոսքը դեպի այլ օպերատորներ և ստեղծում հետագա առաջընթացի հնարավորություններ: Սրան զուգահեռ Ընկերությունը շարունակում է ընդլայնել իր ներդրած 5G ցանցն ու կատարելագործել 3G ու 4G ցանցերը:

Գործընկերների, հաճախորդների և բաժնետերերի հանդեպ պարտավորությունների կատարումը մնում է Ընկերության ռազմավարական անփոփոխ առաջնահերթությունը: Բիզնեսի կառավարման բոլոր մակարդակներում պահպանվում է համապատասխանության (Compliance) մշակույթի բարձր մակարդակը և պատասխանատու բիզնես վարքագծի լավագույն փորձին հետևելը, ինչն Ընկերությանը թույլ է տալիս ապահովել կայուն զարգացում և պաշտպանել Ընկերությունն առաջացող ռիսկերից:

Տարիներ շարունակ Ընկերությունն իրականացրել է սոցիալական ներդրումների ծրագրեր ՀՀ-ում: Առաջնորդվելով ISO 26000 (Սոցիալական պատասխանատվության միջազգային ստանդարտով), FCPA (Foreign Corrupt Practices Act) նորմերով և Մեծ Բրիտանիայի հակակոռուպցիոն օրենսդրության (United Kingdom Bribery Act) պահանջներով՝ Ընկերությունը ձեռք է բերել երկար տարիների անփոխարինելի փորձ առօրյա կյանքի, աշխատանքի, հեռահաղորդակցության և այլ սոցիալական կարիքները բավարարելուն ուղղված

ծրագրերի իրականացման մեջ, որը թույլ է տալիս ստեղծել և ապահովել էլ ավելի կայուն ապագա ամբողջ հասարակության համար:

1.1.3 Թողարկողի կանոնադրական կապիտալը և դրա կառուցվածքը

Ընկերության կանոնադրական կապիտալն առ 30 հունիս, 2024թ. կազմել է 550,000,000 (հինգ հարյուր հիսուն միլիոն) ՀՀ դրամ, որը բաժանված է 550,000 (հինգ հարյուր հիսուն հազար) հատ տեղաբաշխված սովորական անվանական բաժնետոմսերի, յուրաքանչյուրը 1,000 (մեկ հազար) անվանական արժեքով: Թողարկողի բաժնետերերի ցանկը (ներառյալ բաժնեմասնակցության չափերը) ներկայացված է սույն [Ազդագրի 3.13.1 գլխում](#):

1.1.4 Թողարկողի բիզնեսի նկարագիրը

Ընկերությունը մատուցում է հեռահաղորդակցման ծառայություններ՝ ներառյալ անլար և ֆիքսված կապի միջոցով ձայնային և տվյալների փոխանցման, ինտերնետի տրամադրման ծառայությունները, ինչպես նաև իրականացնում է բջջային հեռախոսների և աքսեսուարների վաճառք, ամպային և ֆինանսական ծառայությունների մատուցում:

1.1.5 Թողարկողի կազմակերպչական կառուցվածքը

Թողարկողի կազմակերպչական կառուցվածքը ներկայացված է [Հավելված 2-ում](#):

1.1.6 Թողարկողի խմբի կառուցվածքը

Թողարկողի խմբի կառուցվածքը հասանելի է [Ազդագրի 3.5.1](#) գլխում:

1.1.7 Ակտիվների որակը

2024թ.-ի հունիս 30-ի դրությամբ Թողարկողի ընդհանուր ակտիվների մեծությունը կազմել է 71.2 միլիարդ ՀՀ դրամ: Նույն պահի դրությամբ կապիտալի համարժեքության գործակիցը (ընդհանուր կապիտալի հարաբերությունն ընդհանուր ակտիվներին) կազմել է 60%:

1.2 Թողարկողին և պարտատոմսերին առնչվող ռիսկերը

1.2.1 Թողարկողին առնչվող ռիսկերի համառոտ նկարագիրը

Թողարկողին առնչվող ռիսկերի մանրամասն նկարագիրը ներկայացված է [Ազդագրի 3.2](#) գլխում:

Մրցակցային ռիսկ: Թողարկողի գործունեության՝ հեռահաղորդակցության շուկայում առկա է մրցակցություն, և ժամանակ առ ժամանակ հնարավոր է դրա սրացում, ինչը կարող է բացասաբար ազդել Ընկերության գործառնական և/կամ ֆինանսական ցուցանիշների վրա:

Կապիտալ ծախսերի և շրջանառու կապիտալի հետ կապված ծախսեր: Ընկերության գործունեության ոլորտն իր տեսակով կապիտալատար է, և իր մրցակցային դիրքը պահպանելու և/կամ առավել բարելավելու համար Ընկերությունն իրականացնում է մեծ ծավալի կապիտալ և շրջանառու կապիտալի ներդրումներ:

Տնտեսական, քաղաքական և սոցիալական ռիսկեր: Ընկերության, ինչպես նաև մրցակիցների և առհասարակ ոլորտի հաջողությունը սերտորեն կապված է ՀՀ-ում ընդհանուր տնտեսական զարգացումների հետ: ՀՀ տնտեսական վիճակի վատթարացումը կարող է բացասական ազդեցություն ունենալ հաճախորդների վճարունակության և սպառման օրինաչափությունների վրա:

Արտարժույթային ռիսկ: Ընկերության կապիտալ ներդրումների մեծ մասը, ինչպես նաև որոշակի տեսակի ծառայությունների (ռոումինգ, միջազգային զանգեր, միջազգային կապուղիներ և այլն) և մեծածախ ինտերնետի առուվաճառքն իրականացվում է արտարժույթով, ուստի Թողարկողի մոտ առկա է նաև արտարժույթային ռիսկի գործոնը՝ կապված փոխարժեքի հնարավոր տատանումների հետևանքով ծախսերի աճի և շահութաբերության նվազման հետ:

Պահանջարկի նվազման ռիսկ: ՀՀ-ում հեռահաղորդակցության ծառայությունների նկատմամբ պահանջարկն էական ազդեցություն ունի Թողարկողի և մրցակիցների գործունեության վրա:

Հաճախորդների արտահոսքի ռիսկ: Շարժական և ամրակցված կապի ոլորտներին հատուկ է բաժանորդների արտահոսքը, որը, ի թիվս այլ գործոնների, պայմանավորված է մրցակցության բարձր մակարդակով:

Դատական գործընթացներ: Ընկերությունը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում, որոնց մասով Ընկերության համար անբարենպաստ դատական ակտերի կայացումը և ուժի մեջ մտնելը կարող է էական բացասական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի ֆինանսական ցուցանիշների և գործունեության վրա: Դատական վարույթների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ազդագրի [3.12.4](#) կետով:

1.2.2 Պարտատոմսերին առնչվող ռիսկերի համառոտ նկարագիրը

Տոկոսադրույքի ռիսկ: Շուկայում պարտատոմսերի գները գտնվում են հակադարձ կախվածության մեջ տոկոսադրույքների մակարդակից, այսինքն տոկոսադրույքների բարձրացումը, այլ հավասար պայմաններում, հանգեցնում է պարտատոմսերի գնի անկմանը և հակառակը:

Շուկայական ռիսկ: Երկրորդային շուկայում Թողարկողի պարտատոմսերի գինը և դրանց նկատմամբ պահանջարկը կարող են նվազել ներքին/միջազգային տնտեսություններում տնտեսական ընթացիկ ցուցանիշների և դրանց փոփոխությունների սպասումների հետ կապված: Ներդրողը պետք է հաշվի առնի, որ արժեթղթերի գները շուկայում կարող են ժամանակի ընթացքում իջնել կամ բարձրանալ:

Վերաներդրման ռիսկ: Վերաներդրման ռիսկը պայմանավորված է Թողարկողի պարտատոմսերից պարբերաբար ստացվող արժեկտրոնային եկամուտների առնվազն համարժեք եկամտաբերությամբ (ձեռքբերման գործարքով սահմանված մինչև մարումը եկամտաբերությամբ) ներդրում կատարելու հնարավորության բացակայությամբ:

Վարկային/դեֆոլտի ռիսկ: Ներդրողները Թողարկողի պարտատոմսեր ձեռք բերելիս իրենց վրա են վերցնում Թողարկողի վարկային ռիսկը, որը կապված է ապագայում Թողարկողի ֆինանսական վիճակի հնարավոր վատթարացման, արժեկտրոնային վճարումներ իրականացնելու կամ պարտատոմսերն իրենց անվանական արժեքով մարման անհնարինության և հավանական սնանկացման հետ:

Արտարժույթային ռիսկ: Արտարժույթային ռիսկն առկա է այն ներդրողների մոտ, ովքեր, իրենց դրամական միջոցները, պարտատոմսերում ներդնելու նպատակով, պետք է փոխարկեն մի արժույթից մեկ այլ արժույթի:

Իրացվելիության ռիսկ: Թողարկողը չի կարող երաշխավորել, որ պարտատոմսերի շրջանառության ողջ ժամկետի ընթացքում ներդրողները ցանկացած պահի կարող են իրացնել կամ ձեռք բերել պարտատոմսերը երկրորդային շուկայում (կարգավորվող շուկայում) իրենց համար տնտեսապես շահավետ գնով:

Գնաճի կամ գնողունակության ռիսկ: ՀՀ-ում գնաճի առկայության պարագայում, Թողարկողի կողմից իր պարտատոմսերի դիմաց առաջարկվող անվանական արժեկտրոնային եկամտաբերությունը գնահատելիս ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ իրական եկամտաբերությունը կարող է լինել անվանական արժեկտրոնային եկամտաբերությունից ավելի ցածր:

1.3 Թողարկողի տնտեսական գործունեության զարգացման և ֆինանսական վիճակի փոփոխության միտումները

Ընկերությունը գործունեություն է ծավալում մի ոլորտում, որը մշտապես գտնվում է զարգացման փուլում, և որտեղ ի հայտ են գալիս նորագույն տեխնոլոգիաներ և նոր

պահանջներ: Ընկերության ղեկավարությունը մշտապես հետևում է շուկայի զարգացումներին և Ընկերության ռազմավարությունը հարմարեցնում նոր զարգացումներին:

2022-2024 թթ.-ին Ընկերության եկամուտները գրանցել են տարեկան 4-5% աճ: OIBDA-ն վերջին երկու տարիներին նույնպես աճել է տարեկան 5-7%-ով, և ակնկալվում է, որ ապագայում կցուցաբերի կայուն աճ: Ընկերությունն ամեն տարի վճարում է շահաբաժիններ և իր գործառնությունների համար պահպանում է դրամական միջոցների բավարար մնացորդ:

2024թ. հունվարի 24-ին Ընկերությունը հայտարարեց բաժնետիրոջ փոփոխության մասին: Ըստ այդմ՝ Ընկերությունը դադարեց ռուսական «ՄՏՍ» խմբի մաս կազմել: «Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ի նոր բաժնետերերը «Ֆեդիլքո Գրուպ Լիմիթիդ»-ն («Fedilco Group Limited») է:

Ընկերությունը չունի այնպիսի էական պարտավորություններ ապագայում իրականացվելիք ներդրումների գծով, որոնք արտացոլված չեն Ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում:

1.4 Թողարկողի աուդիտն իրականացնող անձի և խորհրդատուների ինքնության մասին տեղեկություններ

Թողարկողի 2022 և 2023 թթ. ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացրել է «Գրանթ Թորնթոն» ՓԲԸ-ը՝

ՀՀ, 0015, Երևան, Գրիգոր Լուսավորիչ 9 («Երևան Պլազա» բիզնես կենտրոն)
հեռ.՝ (+37410) 500964/61
կայք՝ <http://www.grantthornton.am>

1.5 Թողարկողի կառավարման մարմնի անդամները, աշխատակիցները և խոշոր բաժնետերերը

Թողարկողի կառավարման մարմիններն են՝ բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը (այսուհետ Ընդհանուր Ժողով), Խորհուրդը և գործադիր մարմինը՝ Գլխավոր տնօրենը:

Թողարկողի բաժնետերերն են՝

Բաժնետեր	Բաժնեչափ (1000 ՀՀ դրամ)	Բաժնեչափ (%)
«ՖԵԴԻԼԿՈ ԳՐՈՒՊ ԼԻՄԻԹԻԴ»	440,000	80%

Հայաստանի Հանրապետություն	110,000	20%
---------------------------	---------	-----

Թողարկողի խորհուրդը կազմված է 4 (չորս) անդամներից.

Անունը, ազգանունը	Պաշտոնը	Փորձառությունը ոլորտում
Տիգրան Գասպարյան	Թողարկողի խորհրդի նախագահ	շուրջ 20 տարի
Ալ-Նուր Ռամջի (Al-Noor Ramji)	խորհրդի անդամ	շուրջ 20 տարի
Դանիել Էկերտ (Daniel Eckert)	խորհրդի անդամ	շուրջ 20 տարի
Սպիրոս Իերոթեու (Spyros Ierotheou)	խորհրդի անդամ	շուրջ 20 տարի

Թողարկողի գործադիր մարմնի կառուցվածքը՝

Անունը, ազգանունը	Պաշտոնը	Փորձառությունը ոլորտում
Արմեն Ավետիսյան	Գլխավոր տնօրեն	շուրջ 20 տարի

Թողարկողի աշխատակիցների ընդհանուր թիվն առ 30.06.2024թ. կազմել է 1139:

1.6 Առաջարկվող արժեթղթերի հիմնական վիճակագրական տվյալները

Թողարկվող պարտատոմսերն (այսուհետ՝ Պարտատոմս կամ Պարտատոմսեր) անվանական ոչ փաստաթղթային են, բաժանելի չեն և փոխարկելի չեն:

Պարտատոմսերի դիմաց տոկոսային եկամուտը վճարվելու է արժեկտրոնների տեսքով:

Մեկ Պարտատոմսի անվանական արժեքը 100 (մեկ հարյուր) ԱՄՆ դոլար է: Թողարկվող և տեղաբաշխվող (վաճառվող) Պարտատոմսերի քանակը կազմում է 800,000 (ութե հարյուր հազար) հատ՝ 80,000,000 (ութսուն միլիոն) ԱՄՆ դոլար ընդհանուր անվանական ծավալով: Պարտատոմսերի ձեռքբերման նվազագույն քանակը 10 (տասը) հատ է:

Թողարկվող պարտատոմսերը տեղաբաշխվում և մարվում են այն արժույթով, որով թողարկվել են Պարտատոմսերը:

Պարտատոմսերի դիմաց նախատեսվող արժեկտրոնային եկամուտը հաշվարկվելու և վճարվելու է թողարկման արժույթով՝ ԱՄՆ դոլարով:

Պարտատոմսերի դիմաց հաշվարկվելու և վճարվելու է արժեկտրոնային անվանական եկամուտ, որի տարեկան մեծությունը, արտահայտված որպես տոկոս

Պարտատոմսի անվանական արժեքից (տարեկան արժեկտրոնային եկամտաբերություն), կազմում է 7.55% (յոթ ամբողջ հիսունհինգ հարյուրերորդական տոկոս):

Պարտատոմսերի դիմաց արժեկտրոնային անվանական եկամուտը վճարվելու է կիսամյակային պարբերականությամբ՝ Պարտատոմսերի տարեկան արժեկտրոնային եկամտաբերության $\frac{1}{2}$ (մեկ երկրորդ) չափով:

Արժեկտրոնների հաշվարկման օր է համարվելու Պարտատոմսերի տեղաբաշխումն սկսելու օրվան հաջորդող 6-րդ, 12-րդ, 18-րդ, 24-րդ, 30-րդ և 36-րդ ամիսների համապատասխան օրերը:

Պարտատոմսերի վաղաժամկետ մարման հնարավորություն (թողարկողի կամ ներդրողի նախաձեռնությամբ (քոլ օպցիոն, փութ օպցիոն)) նախատեսված չէ:

Ընկերությունը Պարտատոմսերի տեղաբաշխման արդյունքում ներգրավված միջոցները ուղղելու է առկա վարկային պարտավորությունների վերաֆինանսավորմանը և/կամ կապիտալ և այլ ռազմավարական ներդրումների իրականացմանը:

1.7 Արժեթղթերի առաջարկի համակողմանի նկարագիրը

Պարտատոմսերը տեղաբաշխվելու են ֆոնդային բորսայից դուրս, ուղիղ վաճառքի միջոցով:

Պարտատոմսերի տեղաբաշխումը սկսվելու է Ազդագիրը ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ նաև ՀՀ ԿԲ) կողմից գրանցման օրվան հաջորդող 10-րդ (տասներորդ) աշխատանքային օրը և տևելու է 90 (իննսուն) աշխատանքային օր:

1.8 Ամփոփ ֆինանսական տվյալներ

1.8.1 ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԱՄՓՈՓ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

հազ. դրամ

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. I-ին կիսամյակ	2023թ. (Աուդիտ անցած)	2022թ. (Աուդիտ անցած)	2021թ. (Աուդիտ անցած)
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից և գործառնական գործունեությունից հասույթ	27,392,570	53,696,566	51,373,970	49,203,442
Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների և գործառնական գործունեության գծով ծախսեր	(19,637,513)	(39,251,201)	(37,470,462)	(40,285,638)
Գործառնական շահույթ (վնաս)	7,755,057	14,445,365	13,903,508	8,917,804

Ֆինանսական եկամուտներ	617,942	901,028	709,043	1,040,662
Ֆինանսական ծախսեր	(451,985)	(647,127)	(745,261)	(844,599)
Փոխարժեքի փոփոխությունից եկամուտ/(ծախս)	1,188,767	129,608	(5,117,486)	(2,691,081)
Սովորական գործունեությունից շահույթ (վնաս)	9,109,781	14,828,874	8,749,804	6,422,786
Զուտ շահույթ (վնաս) նախքան շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումը	9,109,781	14,828,874	8,749,804	6,422,786
Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)	(1,061,155)	(3,194,960)	(3,748,597)	(3,329,446)
Զուտ շահույթ (վնաս) շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո	8,048,626	11,633,914	5,001,207	3,093,340

1.8.2 ԱՄՓՈՓ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ

հազ. դրամ

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. I-ին կիսամյակ	2023թ. (Աուդիտ անցած)	2022թ. (Աուդիտ անցած)	2021թ. (Աուդիտ անցած)
Հիմնական միջոցներ	22,620,857	24,596,023	26,561,229	27,542,981
Ոչ նյութական ակտիվներ	9,987,018	11,566,102	11,871,620	11,955,876
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	4,945,756	4,263,784	4,323,121	4,746,720
Հետաջգված հարկային ակտիվներ	1,694,893	1,603,686	2,289,342	3,465,113
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ	1,121,666	2,305,083	899,956	530,214
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ	40,370,190	44,334,678	45,945,268	48,240,904
Պաշարներ	622,966	506,663	739,811	1,378,456
Սուտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,402,250	2,811,050	3,516,303	3,609,302
Տրամադրված փոխառություններ	17,803,223	20,895,006	15,712,450	18,573,475
Կարճաժամկետ փոխառություններ աշխատակիցների	300,336	302,373	276,095	256,532
Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ	-	-	-	9,661,874
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	8,687,361	9,529,024	10,228,068	4,311,474
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ	30,816,136	34,044,116	30,472,727	37,791,113
Ընդամենը ակտիվներ	71,186,326	78,378,794	76,417,995	86,032,017
Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալի զուտ գումար	550,000	550,000	550,000	550,000
Էմիսիոն եկամուտ	-	-	-	-
Կուտակված շահույթ	42,362,472	40,313,846	60,489,932	70,488,725
Պահուստային կապիտալ	82,500	82,500	82,500	82,500
Սեփական կապիտալի այլ տարրեր	-	-	-	-
Ընդամենը սեփական կապիտալ	42,994,972	40,946,346	61,122,432	71,121,225
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	4,383,321	4,015,518	3,949,578	4,347,627
Այլ ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	14,214,453	44,500	53,540	64,555
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	18,597,774	4,060,018	4,003,118	4,412,182
Պարտավորություններ շահաբաժինների գծով	-	21,669,500	-	-
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	5,943,210	7,341,091	6,928,204	5,201,114
Ստացված ընթացիկ կանխավճարներ	1,131,905	1,445,315	1,230,011	1,474,271
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	-	-	-
Այլ ընթացիկ պարտավորություններ	2,518,465	2,916,524	3,134,230	3,823,225
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ	9,593,580	33,372,430	11,292,445	10,498,610
Ընդամենը պարտավորություններ	28,191,354	37,432,448	15,295,563	14,910,792
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ	71,186,326	78,378,794	76,417,995	86,032,017

1.8.3 ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ԱՄՓՈՓ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

հազ. դրամ

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. I-ին կիսամյակ	2023թ. (Աուդիտ անցած)	2022թ. (Աուդիտ անցած)	2021թ. (Աուդիտ անցած)
Դրամական միջոցների մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբին	9,529,024	10,228,068	4,311,474	7,319,405
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	9,860,474	25,615,661	25,937,089	22,171,689
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	(18,988,496)	(23,153,568)	(1,533,254)	(12,313,684)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	7,084,721	(2,439,662)	(17,325,226)	(12,327,082)
Դրամական միջոցների մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին	8,687,361	9,529,024	10,228,068	4,311,474

1.8.4 ԱՄՓՈՓ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԻՑՆԵՐ

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. I-ին կիսամյակ	2023	2022	2021
Զուտ շահույթը մեկ բաժնետոմսի հաշվով (EPS)	14,634	21,153	9,093	5,624
Սեփական կապիտալի շահութաբերություն (ROE)	19.2%	22.8%	7.6%	4.1%
Ակտիվների շահութաբերություն (ROA)	10.8%	15.0%	6.2%	3.4%
Զուտ շահույթի մարժա (NPM)	29.4%	21.7%	9.7%	6.3%
Կապիտալի համարժեքության գործակից	0.60	0.52	0.80	0.83
Ֆինանսական կախվածության գործակից	0.66	0.91	0.25	0.21
Բացարձակ իրացվելիության գործակից	2.76	0.91	2.30	3.10
Ընթացիկ իրացվելիության գործակից	3.15	1.00	2.63	3.47
Ընդհանուր իրացվելիության գործակից	3.21	1.02	2.70	3.60
Դեբիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից	-	17.0	14.4	12.3
Դեբիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով	-	21.5	25.3	29.6
Պաշարների շրջանառելիության գործակից	-	55.6	31.1	25.6
Պաշարների շրջապտույտի տևողությունն օրերով	-	6.6	11.8	14.2
Կրեդիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից	-	4.9	5.4	5.7
Կրեդիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով	-	75.2	67.3	63.8

* Ներկայացված ցուցանիշները միջինացված են

Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը ներկայացված են [Հավելված 1-](#)ում:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՆԵՐԴՐՈՂՆ

ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹԸ ՊԵՏՔ Է ԴԻՏՎԻ ՈՐՊԵՍ ԱԶԴԱԳՐԻ ՆԵՐԱԾԱԿԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ:

ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐՈՒՄ ՆԵՐԴՐՈՒՄ ԱՆԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՆԵՐԴՐՈՂԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՊԵՏՔ Է ՀԻՄՆՎԱԾ ԼԻՆԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԱԶԴԱԳՐԻ ՎՐԱ:

ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՆՁՆ ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹՈՒՄ ՊԱՐՈՒՆԱԿՎՈՂ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՈՉ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԱՄ ԱՊԱԿՈՂՄՆՈՐՈՇԻՉ ԼԻՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ (ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹՅԱՆԸ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՄԱՍՈՎ) ԿՐՈՒՄ Է ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ, ԵԹԵ ԱՅՆ ՈՉ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԱՄ ԱՊԱԿՈՂՄՆՈՐՈՇԻՉ Է ԱԶԴԱԳՐԻ ՄՅՈՒՍ ՄԱՍԵՐԻ ՀԵՏ ԴԻՏԱՐԿԵԼՈՒ ԴԵՊՔՈՒՄ:

ՄԱՍ 2 ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

2.1 Ռիսկային գործոններ

Տոկոսադրույքի ռիսկ: Տնտեսությունում տոկոսադրույքների փոփոխությունը կարող է հանգեցնել ներդրողների կողմից Թողարկողի պարտատոմսերի նկատմամբ եկամտաբերության ցուցանիշի վերանայման, ընդ որում երկրորդային շուկայում Պարտատոմսերի գները գտնվում են հակադարձ կախվածության մեջ տոկոսադրույքների մակարդակից, այսինքն տոկոսադրույքների բարձրացումն, այլ հավասար պայմաններում, հանգեցնում է Պարտատոմսերի գնի անկմանը և հակառակը:

Շուկայական ռիսկ: Երկրորդային շուկայում Թողարկողի պարտատոմսերի գինը և դրանց նկատմամբ պահանջարկը կարող են (կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ ժամանակամիջոցում) նվազել ներքին և միջազգային տնտեսություններում տնտեսական ընթացիկ ցուցանիշների և դրանց փոփոխությունների սպասումների հետ կապված: Ներդրողը պետք է հաշվի առնի, որ արժեթղթերի գները շուկայում կարող են տատանվել և ժամանակի ընթացքում կարող են իջնել կամ բարձրանալ: Միևնույն ժամանակ ներդրողը պետք է հաշվի առնի, որ, անկախ շուկայում գների փոփոխություններից և սպասումներից, Թողարկողի կողմից վճարվող արժեկտրոնների և Պարտատոմսի մարման գումարային մեծություններն, արտահայտված թողարկման արժույթով, չեն փոփոխվում:

Վերաներդրման ռիսկ: Այն բոլոր ներդրողները, որոնք Թողարկողի պարտատոմսերը ձեռք կբերեն դրանք մինչև մարումը պահելու և ձեռքբերման գործարքով սահմանված մինչև մարումը եկամտաբերությունն ապահովելու ու ստանալու համար, պետք է նկատի ունենան, որ իրենց վրա են վերցնում վերաներդրման ռիսկ, որը պայմանավորված է Թողարկողի պարտատոմսերից պարբերաբար ստացվող արժեկտրոնային եկամուտներն, ինչպես նաև Պարտատոմսերի վաղաժամկետ մարման դեպքում մարման գումարներն առնվազն համարժեք եկամտաբերությամբ (ձեռք բերման/գնման գործարքով սահմանված մինչև մարումը եկամտաբերությամբ) ներդնելու հնարավորությունների հավանական բացակայությամբ:

Վարկային (դեֆոլտի) ռիսկ: Ներդրողները Թողարկողի պարտատոմսեր ձեռք բերելիս իրենց վրա են վերցնում Թողարկողի վարկային ռիսկը, որը կապված է ապագայում Թողարկողի ֆինանսական վիճակի հնարավոր վատթարացման, արժեկտրոնային վճարումներ իրականացնելու կամ Պարտատոմսերն իրենց

անվանական արժեքով մարելու անհնարինության և հավանական սնանկացման հետ:

Արտարժույթային ռիսկ: Պարտատոմսերն արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով, և հետևապես, ներդրումները և ներդրումների ետ ստացումը (Պարտատոմսերի ձեռք բերման և Պարտատոմսերի մարման դիմաց ստացվող գումարներ) իրականացվելու են համապատասխանաբար ԱՄՆ դոլարով: Ուստի, այս իմաստով արտարժույթային ռիսկն առկա է այն ներդրողների մոտ, ովքեր, իրենց դրամական միջոցները, Պարտատոմսերում ներդնելու նպատակով, պետք է փոխարկեն մի արժույթից մեկ այլ արժույթի:

Իրացվելիության ռիսկ: Թողարկողը Պարտատոմսերը ցուցակելու և/կամ առևտրին թույլատրելու նպատակով դիմելու է «Հայաստանի ֆոնդային բորսա» ԲԲԸ (այսուհետ նաև Բորսա կամ Ֆոնդային բորսա), ինչպես նաև երկրորդային շուկայում Պարտատոմսերի իրացվելիությունն ապահովելու համար ներգրավելու է շուկա ստեղծող/ներ: Այնուամենայնիվ, Թողարկողը չի կարող երաշխավորել, որ Պարտատոմսերի շրջանառության ողջ ժամկետի ընթացքում ներդրողները ցանկացած պահի կարող են իրացնել կամ ձեռք բերել Պարտատոմսերը երկրորդային շուկայում իրենց համար տնտեսապես շահավետ գնով և ծավալով:

Գնաճի կամ գնողունակության ռիսկ: Գնաճի առկայության պարագայում, Թողարկողի կողմից իր պարտատոմսերի դիմաց առաջարկվող անվանական արժեկտրոնային եկամտաբերությունը գնահատելիս ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ իրական եկամտաբերությունը կարող է լինել անվանական արժեկտրոնային եկամտաբերությունից ավելի ցածր (գնաճի չափով):

2.2 Հիմնական տեղեկատվություն

Ընկերությունը Պարտատոմսերի տեղաբաշխման արդյունքում ներգրավված միջոցներն ուղղելու է առկա վարկային պարտավորությունների վերաֆինանսավորմանը և/կամ կապիտալ և այլ ռազմավարական ներդրումների իրականացմանը:

Թողարկողը հավաստիացնում է, որ Պարտատոմսերի տեղաբաշխումից ներգրավված միջոցները որևէ կերպ չի օգտագործի կամ փոխառություն տրամադրի կամ այլ կերպ հասանելի դարձնի որևէ այլ անձի, որպեսզի՝ (ա) ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն ֆինանսավորի որևէ անձի հետ ցանկացած գործունեություն կամ բիզնես, որը նման ֆինանսավորման պահին կհանդիսանա ԱՄՆ կառավարության, ՄԱԿ-ի, Եվրոպական Միության (կամ նրա անդամ պետություններից որևէ մեկի), Միացյալ Թագավորության, Շվեյցարիայի, Կանադայի, Ճապոնիայի կամ նշվածներից որևէ մեկի կառավարական հաստատությունների և գործակալությունների կողմից կիրառվող որևէ պատժամիջոցի կամ սահմանափակող

միջոցների (այսուհետ՝ Պատժամիջոցներ) առարկա կամ թիրախ, (բ) ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն ֆինանսավորի որևէ երկրում/տարածքում կամ երկիրը/տարածքը ներառող կամ երկրի/տարածքի կողմից ցանկացած գործունեություն կամ բիզնես, որը հանդիսանում է երկրի/տարածքի նկատմամբ կիրառվող Պատժամիջոցների առարկա կամ թիրախ, կամ (գ) որևէ այլ ձևով հանգեցնի որևէ անձի (ներառյալ Ազդագրի ներքո Բաժնետոմսերի տեղաբաշխմանը մասնակցող ցանկացած անձի, լինի դա Տեղաբաշխող, խորհրդատու, ներդրող կամ այլ անձ) կողմից Պատժամիջոցների խախտման:

2.3 Տեղեկատվություն՝ կապված առաջարկվող (կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրվող) արժեթղթերի հետ

2.3.1 Արժեթղթերի տեսակը և դասը

Թողարկվող պարտատոմսերն անվանական արժեկտրոնային պարտատոմսեր են, անբաժանելի են և փոխարկելի չեն: Պարտատոմսերը դեռևս չունեն տարբերակիչ ծածկագիր:

2.3.2 Երկիրը

Պարտատոմսերը թողարկվել են ՀՀ տարածքում՝ համաձայն ՀՀ օրենսդրության և ենթաօրենսդրական ակտերի: Վեճերի և դատական գործընթացների առկայության դեպքերում վերջիններս կարգավորվելու են ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

2.3.3 Արժեթղթերի ձևը

Թողարկված Պարտատոմսերը ոչ փաստաթղթային են, իսկ Պարտատոմսերի սեփականատերերի/անվանատերերի ռեեստրը կվարի «Հայաստանի Կենտրոնական Դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ը (ՀՀ, ք. Երևան 0010, Վազգեն Սարգսյան 26/1 5-րդ հարկ, հեռ.՝ (+374) 60 615555)՝ ըստ «Հայաստանի Կենտրոնական Դեպոզիտարիա» ԲԲԸ-ի (այսուհետ՝ Դեպոզիտարիա) համապատասխան կանոնների և ընթացակարգերի:

2.3.4 Արժեթղթի անվանական արժեքը և քանակը

Մեկ Պարտատոմսի անվանական արժեքը 100 (մեկ հարյուր) ԱՄՆ դոլար է: Թողարկվող և տեղաբաշխվող (վաճառվող) Պարտատոմսերի քանակը կազմում է 800,000 (ութ հարյուր հազար) հատ՝ 80,000,000 (ութսուն միլիոն) ԱՄՆ դոլար ընդհանուր անվանական ծավալով:

2.3.5 Թողարկման արժույթը

Թողարկման արժույթն ԱՄՆ դոլար է:

2.3.6 Առաջարկվող արժեթղթերի դասակարգման մասին տեղեկատվություն

Համաձայն ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի՝ Թողարկողի լուծարման դեպքում նրա պարտատերերի պահանջները բավարարվում են հետևյալ հերթականությամբ՝

- 1) առաջին հերթին բավարարվում են լուծարվող իրավաբանական անձի գույքի գրավով ապահովված պարտավորությունների մասով պարտատերերի պահանջները.
- 2) երկրորդ հերթին բավարարվում են այն քաղաքացիների պահանջները, որոնց առջև լուծարվող իրավաբանական անձը պատասխանատվություն է կրում նրանց կյանքին կամ առողջությանը վնաս պատճառելու համար՝ համապատասխան պարբերական վճարումների կապիտալացման միջոցով.
- 3) երրորդ հերթին վճարվում է աշխատանքային պայմանագրով աշխատող անձանց արձակման նպաստների, աշխատավարձի և հեղինակային պայմանագրերով վարձատրությունը.
- 4) չորրորդ հերթին մարվում է պետական բյուջե կատարվող պարտադիր վճարների պարտքը.
- 5) հինգերորդ հերթին հաշվարկներ են կատարվում մնացած պարտատերերի հետ՝ բացառությամբ ստորադաս փոխառություններով պարտատերերի.
- 6) վեցերորդ հերթին հաշվարկներ են կատարվում ստորադաս փոխառություններով պարտատերերի հետ:

Յուրաքանչյուր հերթի պահանջները բավարարվում են նախորդ հերթի պահանջները լրիվ բավարարվելուց հետո: Թողարկողի կողմից առաջարկվող պարտատոմսերի սեփականատերերի պահանջները բավարարվում են հինգերորդ հերթին:

Եթե լուծարումը պայմանավորված է Թողարկողի սնանկությամբ, ապա պարտատերերի պահանջները բավարարվում են «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով:

2.3.7 Արժեթղթերից բխող իրավունքները

Պարտատոմսերից բխող իրավունքներն են.

- 1) ստանալ Պարտատոմսերով նախատեսված արժեկտրոնային եկամուտները և մարման գումարը՝ ըստ Ազդագրով սահմանված կարգի: Արժեկտրոնային եկամտի ստացման և շրջանառության ժամկետի վերջում Պարտատոմսերի մարման գումարի ստացման իրավունքի իրականացման համար ներդրողներից լրացուցիչ գործողությունների կատարում չի պահանջվում, և արժեկտրոնային եկամուտն, ինչպես նաև Պարտատոմսի մարման գումարը փոխանցվելու են ներդրողի բանկային հաշվին՝ համաձայն Դեպոզիտարիայի և Հաշվի օպերատորի հետ կնքվելիք Արժեթղթերի գծով եկամուտների փոխանցման եռակողմ պայմանագրի (այսուհետ՝ Եռակողմ պայմանագիր),
- 2) Թողարկողի կողմից Պարտատոմսերի արժեկտրոնները և/կամ մարման գումարը սահմանված ժամկետից ուշ վճարելու դեպքում ձեռնարկել Պարտատոմսերի սեփականության իրավունքից բխող իր պահանջների բավարարման ուղղությամբ օրենսդրությամբ թույլատրվող գործողություններ,
- 3) Գրավադրել Պարտատոմսերն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով,
- 4) Իր ցանկությամբ օտարել Պարտատոմսերը ֆոնդային բորսայում (ֆոնդային բորսայում ցուցակված լինելու դեպքում) կամ արտաբորսայում՝ «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքով (այսուհետ տեքստում՝ Օրենք) սահմանված կարգով, ընդ որում ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ Օրենքով արգելվում է կարգավորվող շուկայից (ֆոնդային բորսա) դուրս վաճառել կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրված կորպորատիվ արժեթղթեր,
- 5) Օրենսդրությամբ նախատեսված այլ իրավունքներ:

Միաժամանակ Պարտատոմսի սեփականատերը պարտավոր է Պարտատոմսերի թողարկման պայմաններով սահմանված ժամկետներում իրականացնել Պարտատոմսերի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ գումարների փոխանցում համապատասխան բանկային հաշվին, կատարել Պարտատոմսերի ձեռքբերումից, օտարումից և այլ գործողություններից ծագող դրամային և ոչ դրամային ցանկացած պարտավորություն, ինչպես նաև կրել օրենսդրությամբ նախատեսված այլ պարտականություններ:

2.3.8 Անվանական տոկոսադրույքը և այդ տոկոսների վճարման պայմանները

Պարտատոմսերի դիմաց հաշվարկվելու և վճարվելու է արժեկտրոնային անվանական եկամուտ, որի տարեկան մեծությունը, արտահայտված որպես տոկոս

Պարտատոմսի անվանական արժեքից (տարեկան արժեկտրոնային եկամտաբերություն), կազմում է 7.55% (յոթ ամբողջ հիսունհինգ հարյուրերորդական տոկոս): Պարտատոմսերի դիմաց արժեկտրոնային անվանական եկամուտը վճարվելու է կիսամյակային պարբերականությամբ՝ Պարտատոմսերի տարեկան արժեկտրոնային եկամտաբերության $\frac{1}{2}$ (մեկ երկրորդ) չափով:

Պարտատոմսերի դիմաց նախատեսվող արժեկտրոնային եկամուտը հաշվարկվելու և վճարվելու է թողարկման արժույթով՝ ԱՄՆ դոլարով:

Արժեկտրոնների հաշվարկման օր է համարվելու Պարտատոմսերի տեղաբաշխումն սկսելու օրվան հաջորդող 6-րդ, 12-րդ, 18-րդ, 24-րդ, 30-րդ և 36-րդ ամիսների համապատասխան օրերը:

Արժեկտրոնները Պարտատոմսերի սեփականատերերին և/կամ անվանատերերին վճարվելու են արժեկտրոնների հաշվարկման օրը: Եթե հաշվարկման օրը ոչ աշխատանքային է, ապա արժեկտրոնի վճարման օր է համարվում դրան հաջորդող առաջին աշխատանքային օրը:

Արժեկտրոնները (տոկոսագումարները) ստանալու իրավունք ունեն Պարտատոմսերի արժեկտրոնների հաշվարկման օրվան նախորդող օրվա վերջի դրությամբ Պարտատոմսերի սեփականատերերի/անվանատերերի ռեեստրում գրանցված անձինք (սեփականատերերը կամ անվանատերերը):

Արժեկտրոնների վճարումների համար նախատեսվող գումարներն անվանատերերին և/կամ սեփականատերերին վճարվում են մինչև 0.01 ԱՄՆ դոլար ճշտությամբ (ընդ որում կլորացումը իրականացվում է թվաբանական կլորացման կանոններին համաձայն՝ մինչև ամենամոտ ամբողջ տասնավոր թիվը):

Համաձայն Եռակողմ պայմանագրի՝ Դեպոզիտարիան Թողարկողի հանձնարարությամբ և Հաշվի օպերատորի միջնորդությամբ Թողարկողին մատուցում է արժեթղթերի գծով եկամուտների փոխանցման և արժեթղթերի մարման ծառայություններ: Արժեկտրոնի գումարները վճարվում են անկանխիկ ձևով: Դրամական միջոցների այն մասը, որը հնարավոր չի լինի փոխանցել արժեթղթերի սեփականատիրոջը և/կամ անվանատիրոջը Արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկային միասնական համակարգում Պարտատոմսի սեփականատերերի ռեեստրի փակման օրվա դրությամբ ռեեստրում գրանցված բանկային հաշիվների բացակայության կամ դրանց ճշտման անհնարինության պատճառով, կվերադարձվի Թողարկողի համապատասխան բանկային հաշվին: Այնուհետև Թողարկողը կգործադրի իրենից կախված բոլոր ողջամիտ ջանքերը ներդրողին բոլոր հնարավոր կապի միջոցներով հայտնաբերելու ու նրան վճարման ենթակա գումարը փոխանցելու համար: Ներդրողին հայտնաբերելու անհնարինության դեպքում Թողարկողը վճարման ենթակա գումարը մոծելու է նոտարի կամ դատարանի (օրենքով սահմանված դեպքերում) դեպոզիտ համաձայն ՀՀ օրենսդրության:

Համաձայն եռակողմ պայմանագրի՝ Դեպոզիտարիան՝ արժեկտրոնի գումարների վճարման հիմքով, մինչև արժեկտրոնների վճարման օրվա 14:00 ՀՀ ԿԲ է ներկայացնում տեղեկատվություն Պարտատոմսի արժեկտրոնների վճարման փաստի մասին:

Արժեկտրոնի գումարի հաշվարկման համար հիմք է ընդունվում հետևյալ բանաձևը՝

$$ԱԳ = (FV \times C) / k,$$

որտեղ՝

ԱԳ-ն արժեկտրոնի գումարն է,

FV- մեկ Պարտատոմսի անվանական արժեքն է,

C- տարեկան արժեկտրոնային անվանական տոկոսադրույքն է՝ արտահայտված տոկոսներով,

k-ն մեկ տարում վճարվող արժեկտրոնների թիվն է (արժեկտրոնների կիսամյակային վճարման դեպքում k=2):

Արժեկտրոնի կուտակումն իրականացվելու է հետևյալ բանաձևով՝

$$AI = FV \times \frac{C}{k} \times \frac{DCS}{DCC}$$

- AI – կուտակված արժեկտրոնային եկամուտն է,
- FV – մեկ Պարտատոմսի անվանական արժեքն է,
- C – տարեկան արժեկտրոնային անվանական տոկոսադրույքն է՝ արտահայտված տոկոսներով,
- k – մեկ տարում վճարվող արժեկտրոնների թիվն է, հաճախականությունը, (արժեկտրոնների կիսամյակային վճարման դեպքում k=2),
- Օրերի հաշվարկման պայմանականությունը Պարտատոմսերի համար համարվում է Actual/Actual-ը, ընդ որում
 - DCS – գործարքի կատարման օրվան նախորդող արժեկտրոնի մարման/արժեկտրոնի կուտակման սկզբի ամսաթվի և գործարքի կատարման օրվա միջև եղած օրերի քանակն է համապատասխան պայմանականության դեպքում [D2M2Y2 - D1M1Y1];
 - DCC – արժեկտրոնային փուլի օրերի քանակն է համապատասխան պայմանականության դեպքում [D3M3Y3 - D1M1Y1];
 - D1M1Y1 – գործարքի կատարման օրվան նախորդող արժեկտրոնի մարման/ արժեկտրոնի կուտակման սկզբի ամսաթիվն է;
 - D2M2Y2 – գործարքի կատարման ամսաթիվն է;

- D3M3Y3 – գործարքի կատարման օրվան հաջորդող արժեկտրոնի մարման/անվանական արժեքի մարման ամսաթիվն է:

2.3.9 Արժեթղթերի մարման ժամկետը և արժեքը

Պարտատոմսերի մարման օր է համարվում տեղաբաշխումն սկսելու օրվան հաջորդող 36-րդ (երեսունվեցերորդ) ամսվա համապատասխան օրը:

Մեկ դոլարային Պարտատոմսի մարման արժեքը կազմում է 100 (մեկ հարյուր) ԱՄՆ դոլար:

Պարտատոմսերի սեփականատերերի/անվանատերերի ռեեստրը փակվում է Պարտատոմսերի մարման օրվան նախորդող օրը: Պարտատոմսերի մարման գումարն իրավունք ունեն ստանալ մինչև ռեեստրի փակման պահը Պարտատոմսերի սեփականատերերի և/կամ անվանատերերի ռեեստրում գրանցված անձինք:

Պարտատոմսերի մարման գումարները Պարտատոմսերի սեփականատերերին/անվանատերերին վճարվում են Պարտատոմսերի մարման օրը: Եթե մարման օրը ոչ աշխատանքային օր է, ապա մարման գումարները վճարվում են մարման օրվան հաջորդող աշխատանքային օրը:

Թողարկողը մարման գումարները վճարելու է անկանխիկ ձևով՝ համաձայն Եռակողմ պայմանագրի: Դրամական միջոցների այն մասը, որը հնարավոր չի լինի փոխանցել արժեթղթերի սեփականատիրոջը և/կամ անվանատիրոջը Արժեթղթերի հաշվառման և հաշվարկային միասնական համակարգում Պարտատոմսի սեփականատերերի ռեեստրի փակման օրվա դրությամբ ռեեստրում գրանցված բանկային հաշիվների բացակայության կամ դրանց ճշտման անհնարինության պատճառով, կվերադարձվի Թողարկողի համապատասխան բանկային հաշվին: Այնուհետև Թողարկողը կգործադրի իրենից կախված բոլոր ողջամիտ ջանքերը ներդրող(ներ)ին բոլոր հնարավոր կապի միջոցներով հայտնաբերելու ու նրան վճարման ենթակա գումարը փոխանցելու համար: Ներդրողին հայտնաբերելու անհնարինության դեպքում Թողարկողը վճարման ենթակա գումարը մոծելու է նոտարի կամ դատարանի (օրենքով սահմանված դեպքերում) դեպոզիտ՝ համաձայն ՀՀ օրենսդրության:

Համաձայն Եռակողմ պայմանագրի՝ Դեպոզիտարիան, հիմք ընդունելով մարման գումարների վճարման փաստը, մինչև մարման գումարների վճարման օրվա 14:00 ՀՀ ԿԲ է ներկայացնում տեղեկատվություն Պարտատոմսի մարման գումարների փաստացի վճարման մասին:

Պարտատոմսերի մարման դիմաց վճարումները կատարվելու են ԱՄՆ դոլարով:

Եթե Պարտատոմսերի մարման դիմաց վճարումները հնարավոր չլինի փոխանցել դրանց սեփականատերերին և/կամ անվանատերերին պայմանավորված այն հանգամանքով, որ Թողարկողի և/կամ Թողարկողի վերահսկող բաժնետերերի

նկատմամբ հայտարարվել է Պատժամիջոց, և վճարային համակարգը չի կարող մշակել Թողարկողի կողմից տրված ԱՄՆ դոլարով փոխանցման և վճարման հանձնարարականները, Թողարկողը կգործադրի իրենից կախված բոլոր ողջամիտ ջանքերը Պարտատոմսերի սեփականատերերին և/կամ անվանատերերին վճարման ենթակա գումարը ԱՄՆ դոլարով փոխանցելու համար:

Նման փոխանցման անհնարինության դեպքում Թողարկողն իրավունք ունի Պարտատոմսերի սեփականատերերին և/կամ անվանատերերին ԱՄՆ դոլարով արտահայտված՝ Պարտատոմսերի մարման դիմաց վճարվելիք գումարները վճարել համարժեք ՀՀ դրամով:

ԱՄՆ դոլարից ՀՀ դրամ փոխարկումների համար հիմք կհանդիսանա վճարման օրվան նախորդող օրվա դրությամբ ՀՀ կենտրոնական բանկի հրապարակած՝ արժույթային շուկաներում ձևավորված միջին փոխարժեքը:

Հաշվի առնելով Պարտատոմսերի անվանական արժեքի արժույթը և Պարտատոմսերի մարման հետ կապված միջբանկային փոխանցումների անհրաժեշտությունը, ներդրողները պետք է նկատի ունենան, որ մարման գումարների փոխանցման (միջբանկային փոխանցումներ) հետ կապված միջնորդավճարների ծախսերը պետք է կատարվեն ներդրողի հաշվին, հետևաբար նման դեպքերում ներդրողները մարման գումարները կստանան պահումներով՝ ըստ Տեղաբաշխողի և այլ միջնորդ բանկերում (առկայության դեպքում) գործող սակագների:

2.3.9.1 Վաղաժամկետ մարման հնարավորություն

Պարտատոմսերի մասնակի մարումներ կամ վաղաժամկետ մարում չի նախատեսվում:

2.3.10 Արժեթղթերի տարեկան եկամտաբերությունը

Պարտատոմսերի տարեկան եկամտաբերությունը (մինչև մարումը տարեկան եկամտաբերություն, yield to maturity, YTM) տեղաբաշխման ընթացքում լինելու է անփոփոխ և հավասար Պարտատոմսերի տարեկան արժեկտրոնային եկամտաբերությանը. վերջինս կազմում է տարեկան 7.55% (յոթ ամբողջ հիսունհինգ հարյուրերորդական տոկոս):

2.3.11 Նոր թողարկման մասին տեղեկատվություն

Պարտատոմսերի թողարկման և տեղաբաշխման մասին որոշումն ընդունվել է Թողարկողի Տնօրենների Խորհրդի՝ 2024թ. սեպտեմբերի 25-ի որոշմամբ և հաստատվել է Թողարկողի Ընդհանուր ժողովի՝ 2024թ. հոկտեմբերի 23-ի որոշմամբ:

2.3.12 Արժեթղթերի ազատ շրջանառելիության սահմանափակումների նկարագրությունը

Թողարկողի կանոնադրությամբ կամ Պարտատոմսերի թողարկման/առաջարկի մասին Թողարկողի համապատասխան իրավասու մարմնի որոշմամբ (այսուհետ՝ Թողարկողի որոշում) Պարտատոմսերի թողարկման/տեղաբաշխման, ինչպես նաև Պարտատոմսերում ներդրումներ կատարողների նկատմամբ որևէ այլ սահմանափակումներ չեն սահմանվում, բացի տեղաբաշխման ընթացքում վաճառքի գործարքի նվազագույն ծավալի սահմանափակումից: Համաձայն Թողարկողի կողմից սահմանված թողարկման պայմանների՝ տեղաբաշխման ընթացքում վաճառքի նվազագույն քանակը կազմում է 10 (տասը) հատ Պարտատոմս:

Պարտատոմսերի ազատ շրջանառության հետ կապված որևէ այլ սահմանափակումներ չկան՝ բացառությամբ Օրենքով և ենթաօրենսդրական ակտերով սահմանված դեպքերի:

Թողարկողը պարտադիր դիմելու է «Հայաստանի ֆոնդային բորսա» ԲԲԸ (այսուհետ՝ Ֆոնդային բորսա կամ Բորսա) Պարտատոմսերը ցուցակելու համար, և համաձայն գործող օրենսդրության՝ Պարտատոմսերի ցուցակման դեպքում վերջիններիս շրջանառությունը կարող է իրականացվել միայն Բորսայում:

Ներդրողները կարող են իրենց ցանկությամբ օտարել Պարտատոմսերը Ֆոնդային բորսայում (ցուցակված և առևտրին թույլատրված լինելու դեպքում) կամ արտաբորսայում՝ Օրենքով սահմանված կարգով, ընդ որում ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ ՀՀ օրենսդրությամբ չի թույլատրվում կարգավորվող շուկայից (ֆոնդային բորսա) դուրս վաճառել կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրված կորպորատիվ արժեթղթեր: Սույն պահանջի ներքո ՀՀ ԿԲ-ն կարող է բացառություններ սահմանել ներքոնշյալ գործարքների համար.

- մասնավոր գործարքների համար, այն է՝ գործարքներ, որոնց կողմերը նախապես հայտնի են,
- արժեթղթերի տեղաբաշխման նպատակով տեղաբաշխողների կողմից իրականացվող գործարքների համար,
- կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլատրված արժեթղթերի՝ այլ կարգավորվող շուկայում առևտրին թույլտվության և վաճառելու դեպքերի համար:

2.3.13 Արժեթղթերից ստացվող եկամուտների հարկումը

Կարևոր ծանուցում: Չնայած այն հանգամանքին, որ Թողարկողը, ներդնելով իր լավագույն ջանքերը և առկա գիտելիքները, սույն բաժնում ներկայացնում է արժեթղթերից ստացվող եկամուտների հարկման մոտեցումները ՀՀ-ում, այնուամենայնիվ Թողարկողը ցանկանում է հայտարարել, որ ներդրողներն այն չպետք է համարեն հարկային խորհրդատվություն և ներդրումներ անելիս հիմնվեն միայն այս բաժնում ներկայացված նյութի վրա: Թողարկողը չի երաշխավորում, որ ներդրողի կողմից Ազդագրի ստացման և ծանոթացման պահին հարկային օրենսդրությունը կհամապատասխանի ներկայացվածին, կամ համարժեքորեն կիրառություն կունենա ՀՀ հարկային մարմինների կողմից և ցանկացած պարագայում խորհուրդ է տալիս օգտվել մասնագիտացված հարկային խորհրդատվության ծառայություններից: Թողարկողը ցանկանում է հայտարարել, որ սույնով զերծ է մնում ցանկացած ներդրողի հնարավոր պահանջներից կապված հարկային օրենսդրության և հարկման մեխանիզմների փոփոխության արդյունքում առաջացած լրացուցիչ ֆինանսական պահանջների նկատմամբ պատասխանատվությունից:

Թողարկողի Պարտատոմսերից ստացվող եկամուտը ենթակա է հարկման շահութահարկով (իրավաբանական անձանց համար) և եկամտային հարկով (ֆիզիկական անձանց համար):

2.3.13.1 Պարտատոմսերից ստացվող եկամտի շահութահարկով հարկման կարգը և նկարագիրը

ՀՀ-ում շահութահարկ են վճարում (հարկատու են) ՀՀ ռեզիդենտները և ոչ ռեզիդենտները, բացառությամբ ՀՀ պետական կառավարչական հիմնարկների, ՀՀ տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների և ՀՀ ԿԲ-ի: ՀՀ Հարկային օրենսգրքով (այսուհետ՝ Հարկային օրենսգիրք) ՀՀ ռեզիդենտ կազմակերպություն (այսուհետ՝ ռեզիդենտ կազմակերպություն) է համարվում այն կազմակերպությունը, որի գտնվելու վայրը հանդիսանում է ՀՀ-ն:

Ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց հարկումը

Ռեզիդենտների համար հարկվող օբյեկտ է համարվում ՀՀ տարածքում և նրա սահմաններից դուրս ստացվող հարկվող շահույթը: Հարկվող շահույթը հարկատուի համախառն եկամտի և Հարկային օրենսգրքի սահմանված նվազեցումների դրական տարբերությունն է: Շահութահարկի գումարը ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց համար հաշվարկվում է հարկվող շահույթի նկատմամբ՝ 18 (տասնութ) տոկոս դրույքաչափով:

Ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց հարկումը

Ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց համար հարկվող օբյեկտ է համարվում հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող հարկվող շահույթը: Համաձայն Հարկային օրենսգրքի՝ հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող եկամուտներին են դասվում նաև ոչ ռեզիդենտի՝ ռեզիդենտից կամ ոչ ռեզիդենտից ստացված պասիվ եկամուտները: Ընդ որում, ոչ ռեզիդենտի ստացված պասիվ եկամուտներ են համարվում ոչ ռեզիդենտի կողմից իր գույքի կամ այլ ակտիվների ներդրմամբ (տրամադրելով) ՀՀ տարածքում բացառապես այլ անձանց գործունեությունից ստացված եկամուտները, այսինքն՝ շահաբաժիններ, տոկոսներ, ռոյալթիներ և այլ պասիվ եկամուտներ:

ՀՀ-ում ոչ ռեզիդենտի կողմից հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող եկամուտների հարկումը կատարում է հարկային գործակալը՝ եկամտի վճարման աղբյուրի մոտ: ՀՀ-ում ոչ ռեզիդենտի ստացած եկամտից վճարման աղբյուրի մոտ Հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգով հարկային գործակալները շահութահարկը պահում են 10 (տասը) տոկոս դրույքաչափով:

Ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձինք ՀՀ-ում գործող ֆոնդային բորսայում մինչև 2024թ.-ի դեկտեմբերի 31-ը ցուցակված պարտատոմսերից տոկոսի կամ մարելիս զեղչի ձևով ստացվող եկամուտների, ինչպես նաև նշյալ պարտատոմսերի օտարումից ստացվող եկամուտների մասով ազատվում են շահութահարկի վճարումից:

2.3.13.2 Պարտատոմսերից ստացվող եկամտի՝ եկամտային հարկով հարկման կարգը և նկարագիրը

ՀՀ-ում եկամտային հարկ են վճարում (հարկատու են) ՀՀ ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձինք: Ընդ որում, Հարկային օրենսգրքի համաձայն ռեզիդենտ է համարվում այն ֆիզիկական անձը, որը հարկային տարում (հունվարի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ) սկսվող կամ ավարտվող տասներկուամսյա ցանկացած ժամանակահատվածում գտնվել է ՀՀ-ում ընդհանուր առմամբ 183 օր և ավելի, կամ ում կենսական շահերի կենտրոնը գտնվում է ՀՀ-ում, ինչպես նաև ՀՀ-ում պետական ծառայության մեջ գտնվող ժամանակավորապես ՀՀ տարածքից դուրս աշխատող ֆիզիկական անձը: Կենսական շահերի կենտրոն է համարվում այն վայրը, որտեղ կենտրոնացված են անձի ընտանեկան կամ տնտեսական շահերը: Մասնավորապես, համարվում է, որ ֆիզիկական անձի կենսական շահերի կենտրոնը գտնվում է ՀՀ-ում, եթե ՀՀ-ում է գտնվում նրա տունը կամ այլ բնակարանը, ընտանիքը, մասնագիտական կամ այլ գործունեության հիմնական վայրը:

Ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց հարկում

Ռեզիդենտի համար հարկվող օբյեկտ է համարվում ՀՀ տարածքում և նրա սահմաններից դուրս ստացվող հարկվող եկամուտը:

Տոկոսագումարների համար եկամտային հարկը հաշվարկվում է 10 տոկոս դրույքաչափով: Ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց եկամուտներ վճարելիս եկամտային հարկը պահում (գանձում) է հարկային գործակալը:

Արժեկտրոնային պարտատոմսերի դեպքում եկամտային հարկի պահումը (գանձումը) իրականացվում է տոկոսագումարների (արժեկտրոնային եկամուտների) յուրաքանչյուր վճարման դեպքում:

Զեղչատոկոսային (զրոյական արժեկտրոնով) պարտատոմսերի դեպքում եկամտային հարկը հաշվարկվում և պահվում է մարման ժամանակ ստացվող զեղչի նկատմամբ: Վերջինս հաշվարկվում է, որպես անվանական արժեքի և թողարկման գնի տարբերություն:

ՀՀ-ում գործող ֆոնդային բորսայում մինչև 2024թ.-ի դեկտեմբերի 31-ը ցուցակված պարտատոմսերից ստացվող եկամուտները ազատվում են եկամտային հարկից: Բացառություն են կազմում միայն բանկերի թողարկած այն պարտատոմսերը, որոնց տեղաբաշխման պահից մինչև մարումն ընկած ժամկետը պակաս է երկու տարուց:

Ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց հարկում

Ոչ ռեզիդենտի համար հարկվող օբյեկտ է համարվում հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող հարկվող եկամուտը: Հարկվող եկամուտը հարկատուի համախառն եկամտի և Հարկային օրենսգրքի դրույթներին համաձայն իրականացված նվազեցումների դրական տարբերությունն է:

Պարտատոմսերից ստացված եկամուտների հարկման կանոնները և եկամտային հարկի կիրառվող դրույքաչափը նույնն են ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց համար:

Ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց (եկամտային հարկի գծով), ինչպես նաև ոչ ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց (շահութահարկի գծով) համար հարկային գործակալ է հանդիսանում Թողարկողը:

2.4 Առաջարկի ժամկետները և պայմանները

2.4.1 Առաջարկի պայմանները և վիճակագրությունը

Պարտատոմսերը տեղաբաշխվելու են ֆոնդային բորսայից դուրս, ուղիղ վաճառքի միջոցով:

Պարտատոմսերի տեղաբաշխումն սկսվելու է Ազդագիրը ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից գրանցման օրվան հաջորդող 10-րդ (տասներորդ) աշխատանքային օրը և տևելու է 90 (իննսուն) աշխատանքային օր:

Տեղաբաշխման ընթացքում գործում են առաջարկից օգտվելու հետևյալ պայմանները.

Պարտատոմսերի ձեռքբերման համար ներդրողը վճարումը պետք է կատարի մինչև Պարտատոմսերի ձեռքբերման օրվա ավարտը՝ Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականի ներկայացման հիմքով: Պարտատոմսերի ձեռքբերման համար կատարվող վճարումը համարվում է պարշաճ կերպով կատարված համապատասխան բանկային հաշվին դրամական միջոցների մուտքագրման պահից:

Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականի ներկայացնողները պետք է տեղյակ լինեն, որ իրենց հայտ-հանձնարարականները չբավարարվելու կամ մասնակի բավարարվելու դեպքում Պարտատոմսերի ձեռքբերման համար վճարված գումարների՝ բանկային հաշվի վրա մնալը՝ մինչև Պարտատոմսերի թողարկման պայմանների համաձայն դրանք իրենց վերադարձնելու պահը, միջոցների ապօրինի պահում կամ դրանք վերադարձնելուց խուսափել չի հանդիսանում և դրանց վրա տրոհվող չեն հաշվարկվում:

Բանկային փոխանցման միջոցով Պարտատոմսերի ձեռքբերման համար կատարվող վճարման դեպքում ներդրողները պարտավոր են իրենց հաշվին հոգալ հնարավոր բանկային միջնորդավճարների հետ կապված ծախսերը:

Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականի ներկայացումից հետո սահմանված ժամկետում համապատասխան վճարում չիրականացրած ներդրողների հայտ-հանձնարարականները համարվում են անվավեր:

Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականում նշված քանակի Պարտատոմսեր ձեռք բերելու դիմաց վճարման համար անհրաժեշտ դրամական միջոցների մեծությունը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$V = P * Q$, որտեղ՝

- V -ն Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտում նշված քանակի պարտատոմսեր ձեռք բերելու դիմաց վճարման համար անհրաժեշտ դրամական միջոցների մեծությունն է:
- P -ն Պարտատոմսերի ձեռք բերման հայտի Բանկ ներկայացման օրվա դրությամբ Պարտատոմսի գինն է, որը հաշվարկվում է [Ազդագրի 2.4.3.1](#) բաժնի համաձայն:
- Q -ն Պարտատոմսերի այն քանակն է, որը ներդրողը ցանկանում է ձեռք բերել:

2.4.1.1 **Առաջարկի ընդհանուր ծավալը**

Պարտատոմսերի թողարկման (առաջարկի) ընդհանուր ծավալը կազմում է 80,000,000 (ութսուն միլիոն) ԱՄՆ դոլար:

2.4.1.2 **Առաջարկի իրականացման սկիզբը և ավարտը**

Պարտատոմսերի տեղաբաշխումն սկսվելու է Ազդագիրը ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից գրանցման օրվան հաջորդող 10-րդ (տասներորդ) աշխատանքային օրը և տևելու է 90 (իննսուն) աշխատանքային օր:

Թողարկողի կողմից պարտատոմսերի առաջարկը, ինչպես նաև տեղաբաշխումը կարող է հետաձգվել կամ չեղյալ հայտարարվել անհաղթահարելի ուժի ազդեցության դեպքում (Ֆորս մաժոր):

Եթե առկա են հետ վերադարձման ենթակա դրամական միջոցներ, ապա դրանք վերադարձվում են Թողարկողի կողմից՝ հետաձգման կամ չեղյալ հայտարարման որոշումն ընդունելուց հետո՝ 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ անկանխիկ եղանակով:

Տեղաբաշխումը դադարեցնելու մասին որոշման կայացման և տեղաբաշխման ընթացքում ստացված միջոցները ներդրողներին վերադարձվում են կուտակված արժեկտրոնային եկամուտների հետ միասին: Արժեկտրոնային եկամուտը նման դեպքում հաշվարկվում է տեղաբաշխման առաջին օրվա և այն դադարեցնելու մասին որոշման կայացման օրերի միջև ընկած ժամանակամիջոցի համար:

Եթե Թողարկողը տեղաբաշխման ընթացքում ներկայացնում է Ազդագրի լրացում, որը կապված է Ազդագրում ներառված տեղեկատվության էական փոփոխության, նոր էական հանգամանքի կամ փաստի ի հայտ գալու հետ, ապա նա ներդրողի պահանջով պարտավոր է չեղյալ համարել ներդրողի տված ակցեպտը և հետ վերադարձնել տեղաբաշխման ընթացքում նրանից ստացված միջոցները կամ հետ գնել մինչև լրացման ներկայացումը ներդրողին վաճառված արժեթղթերը՝ առնվազն նրա կողմից արժեթղթերի ձեռքբերման գնով: Սահմանված հետգնման պահանջը պետք է Տեղաբաշխողին ներկայացվի գրավոր: Հետգնման պահանջի ներկայացման ժամկետը չի կարող ավելի կարճ լինել, քան 5 (հինգ) աշխատանքային օրը՝ Ազդագրի լրացման հրապարակումից հետո, իսկ արժեթղթերի հետգնումը և տեղաբաշխման ընթացքում ստացված դրամական միջոցների վերադարձը պետք է իրականացվեն հետգնման պահանջը ներկայացնելուց հետո՝ առավելագույնը 10 (տասը) աշխատանքային օրվա ընթացքում:

ՀՀ ԿԲ-ն իր որոշմամբ կարող է կասեցնել Պարտատոմսերի տեղաբաշխման ընթացքը՝ Օրենքի համաձայն:

Տեղաբաշխողի նախաձեռնությամբ տեղաբաշխման ընթացքը կարող է կասեցվել միայն ՀՀ ԿԲ համաձայնությամբ՝ առավելագույնը 10 (տասը) աշխատանքային օրով:

Եթե կասեցման ժամկետն ավարտվելու պահից՝ 1 (մեկ) աշխատանքային օրվա ընթացքում, տեղաբաշխումը չի շարունակվում, ապա Տեղաբաշխողը պարտավոր է կայացնել տեղաբաշխումը դադարեցնելու մասին որոշում և վերադարձնել տեղաբաշխման ընթացքում ստացված միջոցներն արժեթղթերը ձեռք բերած անձանց Օրենքով սահմանված կարգով՝ կասեցման ժամկետի ավարտից 10 (տասը) աշխատանքային օրվա ընթացքում:

2.4.1.3 Առաջարկից օգտվելու համար դիմելու գործընթացը

Տեղաբաշխմանը մասնակցելու համար ներդրողները պետք է կատարեն հետևյալ քայլերը.

Պարտատոմսերի ձեռքբերման համար ներդրողները սահմանված կարգով պետք է լրացնեն և պատշաճ կերպով Տեղաբաշխողին ներկայացնեն Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը, որով կհավաստեն Պարտատոմսերի թողարկման պայմաններն ընդունելու իրենց պարտաստականությունը, և որով այդ պայմանները կդառնան ներդրողների համար պարտադիր:

Պարտատոմսերի ձեռքբերման համար ֆիզիկական և/կամ իրավաբանական անձինք լրացնում են հայտ-հանձնարարականում նշված դաշտերը, որոնց լրացումը պարտադիր է հայտ-հանձնարարականի վավերականությունն ապահովելու համար:

Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականները կիրառարակվեն Տեղաբաշխողի և/կամ Թողարկողի պաշտոնական ինտերնետային կայքերում: Հայտ-հանձնարարականն առնվազն պետք է պարունակի հետևյալ տեղեկությունները.

- Հայտ-հանձնարարականի ներկայացման ամսաթիվը,
- Գործարքի օրը (ձեռքբերման դիմաց փաստացի վճարման օրն է),
- Ներդրողի տվյալները.
 - ֆիզիկական անձանց (անհատ ձեռնկարկատերերի) դեպքում՝ անունը և ազգանունը, անձը հաստատող փաստաթղթի տվյալները, գրանցման վայրը, ռեզիդենտությունը
 - իրավաբանական անձանց դեպքում՝ անվանումը, գրանցման համարը, գտնվելու վայրը, ՀՎՀՀ-ն, ռեզիդենտությունը
- Ներդրողի բանկային վավերապայմանները

- արժեթղթերի հաշվի համարը և արժեթղթերի հաշիվը հաշվառող անձի անունը
- ձեռքբերվող պարտավորումների տվյալները
 - պարտավորումսի գինը
 - պարտավորումների քանակը
 - վճարման ենթակա ընդհանուր գումարը

Լրացված և պատշաճ կերպով Տեղաբաշխողին առաքված ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականում նշված ծավալի Պարտավորումների ձեռքբերման համար համապատասխան դրամական միջոցները ներդրողների կողմից պետք է մուտքագրվեն թողարկման նպատակով բացված հաշվեհամարին (այսուհետ՝ Թողարկման հաշվեհամար) մինչև հայտ-հանձնարարականի ձեռքբերման օրվա ավարտը: Հայտ-հանձնարարականը կհամարվի վավեր պատշաճ առաքման և համապատասխան վճարի կատարման հիմքով (այսուհետ՝ Վավեր հայտ-հանձնարարական):

Սահմանված ժամկետում համապատասխան վճարում չիրականացրած ներդրողների հայտ-հանձնարարականները համարվում են անվավեր:

Պարտավորումների ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականում ներկայացված ձեռքբերման օրվա ավարտից հետո, ինչպես նաև Պարտավորումների տեղաբաշխման նախատեսված վերջնաժամկետից հետո Թողարկման հաշվեհամարին ստացված գումարները ենթակա են ետ վերադարձման, իսկ դրանց համապատասխան հայտ-հանձնարարականները չեն կարող բավարարվել:

Պարտավորումների ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը կհամարվի պատշաճ կերպով առաքված Տեղաբաշխողին, եթե այն առաքվել է Տեղաբաշխողի հետ ներքոնշյալ կապի միջոցներից որևէ մեկի միջոցով.

Օնլայն եղանակով՝ Տեղաբաշխողի MyAmeria հավելվածի MyInvest հարթակի միջոցով էլեկտրոնային հայտ ներկայացնելու միջոցով
Առձեռն՝այցելելով Տեղաբաշխողի որևէ մասնաճյուղ՝ և հաճախորդի մենեջերների միջոցով լրացնելով համապատասխան հայտ-հանձնարարականը
Էլեկտրոնային փոստ՝ CapitalMarkets@ameriabank.am
CBAnet հասցե՝ CapitalMarkets Ameriabank/AMERIA/CBAnet@CBAnet

¹ Մասնաճյուղերի գործառնական օրերը և ժամերը ներկայացված են հետևյալ հղմամբ՝ <https://ameriabank.am/service-network>:

Տեղաբաշխողը Վավեր հայտ-հանձնարարական ներկայացրած անձին նույնականացնելու նպատակով վերջինից կարող է պահանջել հավելյալ տրեղեկարվություն/փաստաթղթեր:

Վավեր հայտ-հանձնարարականները բավարարվում կամ մերժվում են այն ներկայացնելու օրվան հաջորդող մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

Վավեր հայտ-հանձնարարականները կարող են մերժվել, եթե փոխանցված դրամական միջոցները չեն համապատասխանում փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ոլորտը կարգավորող միջազգային և/կամ ՀՀ օրենսդրության պահանջներին և/կամ Տեղաբաշխողի ներքին նորմատիվ ակտերին, ինչպես նաև Ազդագրով նշված դեպքերում:

Պարտատոմսերի ձեռքբերմանը մասնակցել ցանկացող ֆիզիկական և/կամ իրավաբանական անձինք կարող են ներկայացնել մեկից ավելի հայտ-հանձնարարականներ:

2.4.1.4 Առաջարկի ընդհանուր ծավալի նվազեցման հնարավորությունը

Տեղաբաշխման ընթացքում առաջարկի ընդհանուր ծավալի նվազեցման հնարավորություն չի նախատեսվում:

Պարտատոմսերի տեղաբաշխումն իրականացվելու է ըստ Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտերի հերթականության և դրանց դիմաց կատարված վճարման ստացման առկայության. առաջնահերթություն ունի այն հայտը, որն ավելի վաղ է ստացվել և միաժամանակ հայտի դիմաց վճարումը Թողարկման հաշվեհամարին առկա է:

Տեղաբաշխման կարգով պայմանավորված՝ հնարավոր է Պարտատոմսերի ձեռքբերման որևէ հայտ-հանձնարարականի և/կամ հայտ-հանձնարարականների մասնակի բավարարում:

Մասնակի բավարարման դեպք կարող է առաջանալ, երբ հայտ-հանձնարարականում նշված ձեռքբերվող Պարտատոմսերի քանակը գերազանցում է տեղաբաշխման ենթակա Պարտատոմսերի մնացորդային քանակը:

Այն դեպքում, եթե Պարտատոմսերի ձեռքբերման վավեր հայտ-հանձնարարականները միաժամանակ են ներկայացվել և ձեռքբերվող Պարտատոմսերի ընդհանուր քանակը գերազանցում է տեղաբաշխման ենթակա Պարտատոմսերի մնացորդային քանակը, ապա տվյալ հայտ-հանձնարարականները բավարարվում են համամասնորեն՝ ըստ հայտ-հանձնարարականներում նշված ձեռքբերվող Պարտատոմսերի ընդհանուր քանակում յուրաքանչյուր հայտ-հանձնարարականով նշված ձեռքբերվող Պարտատոմսերի քանակի մասնաբաժնի:

Հայտ-հանձնարարականի մասնակի բավարարման դեպքում, եթե առկա է լինում ներդրողին հետ վերադարձման ենթակա գումար, ապա տեղաբաշխման ավարտից հետո 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում նշված գումարը Թողարկողի կողմից ենթակա է վերադարձման, ինչն իրականացվում է անկանխիկ եղանակով՝ համապատասխան ներդրողի բանկային հաշվին փոխանցմամբ:

2.4.1.5 Հայտը հետ կանչելու ժամանակաշրջանը

Հայտ-հանձնարարականի ներկայացումից հետո սահմանված ժամկետում (մինչև Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականի ներկայացման օրվա ավարտը) համապատասխան վճարում չիրականացրած ներդրողների հայտ-հանձնարարականները համարվում են անվավեր և չեն մասնակցում տեղաբաշխմանը:

Ներդրողները Պարտատոմսերի հայտ-հանձնարարականները պատշաճ կերպով առաքելուց և Տեղաբաշխողի կողմից հայտ-հանձնարարականի ստացման հաստատումը/ծանուցումը ստանալուց հետո դրանք չեն կարող ետ կանչել:

2.4.1.6 Նվազագույն և առավելագույն գումարները

Սույն թողարկման և տեղաբաշխման ընթացքում գոյություն ունեն Պարտատոմսերի ձեռքբերման քանակական սահմանափակումներ: Պարտատոմսերի ձեռքբերման նվազագույն քանակը 10 (տասը) հատ է:

2.4.1.7 Արժեթղթերի դիմաց վճարներ կատարելը

Թողարկողի կողմից թողարկվող Պարտատոմսերի ձեռքբերման համար իրավաբանական և/կամ ֆիզիկական անձինք վճարումը կատարում են Թողարկման հաշվեհամարին: Վճարումը համարվում է պատշաճ կերպով կատարված համապատասխան բանկային հաշվին դրամական միջոցների մուտքագրման պահից:

Համապատասխան հայտ-հանձնարարականները բավարարվելուց հետո ներդրողներն արժեթղթերի սեփականության վերաբերյալ քաղվածք կարող են ստանալ իրենց արժեթղթերի հաշիվը սպասարկող Պահառուից կամ Հաշվի Օպերատորից՝ Տեղաբաշխողից իրենց հայտ-հանձնարարականների բավարարման մասին տեղեկացվելուց հետո:

Տեղաբաշխողն իրավունք ունի Պարտատոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձի կողմից Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտում նշված քանակի Պարտատոմսեր ձեռք բերելու համար Թողարկման հաշվեհամարին փոխանցված դրամական միջոցները չկրեդիտագրել Թողարկման հաշվեհամարին, չտալ համապատասխան հանձնարարական Դեպոզիտարիային Պարտատոմսերի թողարկման հաշվից

Պարտատոմսերը ձեռք բերել ցանկացողի արժեթղթերի հաշվին փոխանցելու համար, եթե փոխանցված դրամական միջոցները չեն համապատասխանում փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ոլորտը կարգավորող միջազգային և/կամ ՀՀ օրենսդրության պահանջներին և/կամ Տեղաբաշխողի ներքին նորմատիվ ակտերին: Նման իրավիճակում Տեղաբաշխողն իրավունք ունի մերժել հայտ-հանձնարարականը, իսկ փոխանցված դրամական միջոցները ետ փոխանցել, որի հետ կապված ֆինանսական ծախսերը կրում է Պարտատոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձը: Տեղաբաշխողի կողմից բանկային փոխանցմամբ ստացված և չընդունված դրամական միջոցների ետփոխանցման/ետդարձման ծառայության սակագինը հրապարակված է Տեղաբաշխողի ինտերնետային կայքում: Ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ բացի Տեղաբաշխողի կողմից գանձվող ծառայության վճարից, Թողարկման հաշվեհամարին փոխանցված դրամական միջոցները Տեղաբաշխողի կողմից նույն վավերապայմաններով ետ փոխանցելու դեպքում հնարավոր են նաև ծառայության դիմաց գանձումներ միջնորդ բանկերի և շահառուի բանկի կողմից:

Ներդրողի՝ ձեռքբերված Պարտատոմսի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ծագում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով Դեպոզիտարիայում կամ լիցենզավորված այլ պահառուի մոտ ներդրողի անունով այդ Պարտատոմսի գրանցման պահից:

Պարտատոմսերը փոխանցվում են ներդրողի արժեթղթերի հաշվին համապատասխան հայտ-հանձնարարականի բավարարման օրը:

2.4.1.8 Առաջարկի արդյունքների հրապարակումը

Տեղաբաշխման արդյունքները կհրապարակվեն տեղաբաշխման ավարտից հետո 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում Տեղաբաշխողի և/կամ Թողարկողի պաշտոնական կայքում:

2.4.1.9 Նախապատվության իրավունքը

Պարտատոմսերի տեղաբաշխումն իրականացվելու է ըստ Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականների հերթականության և դրանց դիմաց կատարված վճարման առկայության, այսինքն առաջնահերթություն ունի այն ներդրողը, ում հայտ-հանձնարարականն ավելի վաղ է ստացվել և միաժամանակ վճարումը թողարկման նպատակով Տեղաբաշխողի կողմից բացված Թողարկման հաշվեհամարին առկա է:

Թողարկվող Պարտատոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունք ունեցող անձինք չկան:

2.4.2 Տեղաբաշխման պլանը

2.4.2.1 Ներդրողների խմբերը

Առաջարկն արվում է ՀՀ-ում առանց ներդրողների մասով որևէ սահմանափակումների:

2.4.2.2 Հայտերի բավարարման մասին տեղեկացումը

Ներդրողները Տեղաբաշխողից տեղեկացվում են իրենց հայտ-հանձնարարականների բավարարման մասին մինչև հայտ-հանձնարարականի ներկայացման օրվան հաջորդող աշխատանքային օրվա ավարտը: Հայտ-հանձնարարականների բավարարման մասին ներդրողին տեղեկացումը տրամադրվում է այն կապի միջոցով, որով ներդրողը Տեղաբաշխողին է ներկայացրել Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը/երը: Բացառություն է կազմում միայն Տեղաբաշխողի MyInvest հարթակի միջոցով տրամադրված էլեկտրոնային հայտերի դեպքը, երբ հայտերի բավարարման մասին տեղեկացումը տրամադրվում է ներդրողի՝ համակարգում գրանցված էլեկտրոնային հասցեին:

2.4.3 Առաջարկի գինը

2.4.3.1 Արժեթղթերի գինը

Պարտատոմսերի լրիվ գինը յուրաքանչյուր 100 միավոր անվանական արժեքի դիմաց, տեղաբաշխման առաջին օրվանից սկսած հաշվարկվում է հետևյալ կերպ՝

$$DP = \frac{C}{f} \sum_{t=1}^N \frac{1}{\left(1 + \frac{y}{100 * f}\right)^{i-1+\tau}} + \frac{100}{\left(1 + \frac{y}{100 * f}\right)^{N-1+\tau}}$$

որտեղ՝

$$\tau = \frac{DSN}{DCC}$$

DP - Պարտատոմսի գինն է,

DSN - գործարքի կատարման օրից (settlement/trade date) մինչև հաջորդ արժեկտրոնի վճարումը մնացած օրերի քանակ համապատասխան պայմանականության դեպքում,

DCC - գործարքին նախորդող արժեկտրոնի վճարման օրից մինչև գործարքին հաջորդող արժեկտրոնի վճարման օրերի քանակ համապատասխան պայմանականության դեպքում,

Բ - արժեկտրոնի վճարման հաճախականությունն է,

N - հաշվարկման պահին մնացած արժեկտրոնների վճարումների թիվը,

C - տարեկան արժեկտրոնը 100 միավոր անվանական արժեքի դիմաց,

Y - մինչև մարում եկամտաբերություն:

Մինչև տեղաբաշխման սկիզբը տեղաբաշխման ամբողջ ժամանակահատվածի համար՝ ըստ օրերի, Պարտատոմսերի վաճառքի գինը կիրառարակվի առնվազն Տեղաբաշխողի ինտերնետային կայքում:

Բանկային փոխանցման միջոցով Պարտատոմսերի ձեռքբերման համար կատարվող վճարման դեպքում ներդրողները պարտավոր են իրենց հաշվին հոգալ հնարավոր բանկային միջնորդավճարների հետ կապված ծախսերը:

Ներդրողները պարտավոր են նաև Դեպոզիտարիայում կամ լիցենզավորված որևէ այլ ենթապահառուի մոտ բացել արժեթղթերի հաշվառման անձնական արժեթղթերի հաշիվ և կրել վերջինիս հետ կապված ծախսերը:

2.4.4 Տեղաբաշխումը

2.4.4.1 Երաշխավորված տեղաբաշխում իրականացնողները

Ազդագրի գրանցման ներկայացման պահին երաշխավորված տեղաբաշխում իրականացնելու համաձայնություն առկա չէ Թողարկողի և Տեղաբաշխողի միջև:

2.4.4.2 Չերաշխավորված տեղաբաշխում իրականացնողները

Չերաշխավորված տեղաբաշխում իրականացնելու կապակցությամբ Թողարկողը կնքել է «Պարտատոմսերի տեղաբաշխման ծառայությունների մատուցման մասին» պայմանագիր «ԱՄԵՐԻԱԲԱՆԿ» ՓԲԸ-ի հետ (ՀՀ, Երևան 0010, Վազգեն Սարգսյան 2):

Համաձայն կնքված պայմանագրի՝ «ԱՄԵՐԻԱԲԱՆԿ» ՓԲԸ-ն իրականացնելու է Պարտատոմսերի տեղաբաշխում չերաշխավորված եղանակով:

Ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ

- հայտարարված տեղաբաշխման ծավալը կարող է ամբողջությամբ չտեղաբաշխվել, այսինքն կարող է տեղի ունենալ թերտեղաբաշխում,
- անկախ տեղաբաշխման ավարտին Պարտատոմսերի փաստացի տեղաբաշխված ծավալից՝ տեղաբաշխումը համարվում է կայացած:

2.4.4.3 **Տեղաբաշխման պայմանները**

Համաձայն «ԱՄԵՐԻԱԲԱՆԿ» ՓԲԸ-ի հետ կնքած «Պարտատոմսերի տեղաբաշխման ծառայությունների մատուցման մասին» պայմանագրի՝ Թողարկողը պարտավորվել է Տեղաբաշխողին վճարել.

- Ծառայությունների մատուցման հիմնական վճար, որը կազմում է 25,500,000 (քսանհինգ միլիոն հինգ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ, և
- Տեղաբաշխման վճար, որը սահմանվում է որպես որոշակի տոկոս տեղաբաշխված Պարտատոմսերի անվանական ծավալից և ենթակա է որոշման տեղաբաշխման արդյունքների հիման վրա:

2.4.4.4 **Երաշխավորված տեղաբաշխման պայմանագիրը**

Երաշխավորված տեղաբաշխման պայմանագիր չի կնքվել:

2.4.4.5 **Վճարում ընդունող բանկերը և պահառուները**

Պարտատոմսերի դիմաց անհրաժեշտ է վճարում կատարել թողարկման նպատակով «ԱՄԵՐԻԱԲԱՆԿ» ՓԲԸ-ում (ՀՀ, Երևան 0010, Վազգեն Սարգսյան 2) բացված Թողարկման հաշվեհամարին: Եթե ներդրողը Պարտատոմսերի ձեռքբերումը իրականացնելու է իր բրոքերային ընկերության միջոցով, ապա հարկավոր է վճարման գործընթացի մանրամասները հստակեցնել ներդրողի բրոքերային ընկերության հետ:

Թողարկողի Պարտատոմսերի նկատմամբ իրավունքների և պարտավորությունների հաշվառումն ու (կամ) գրանցումն (սեփականատերերի/անվանատերերի ռեեստրի վարում) իրականացվելու է Դեպոզիտարիայի միջոցով, որը հանդես է գալու որպես անվանական արժեթղթերի սեփականատերերի (անվանատերերի) ռեեստրավար՝ վերջինիս համակարգում գործող որևէ Հաշվի օպերատորի միջնորդությամբ:

Պարտատոմսերը կարող են հաշվառվել նաև ՀՀ ԿԲ կողմից լիցենզավորված որևէ պահառուի կողմից (Դեպոզիտարիայի ենթապահառու)՝ այդ պահառուի մոտ Պարտատոմսերի սեփականատիրոջ/անվանատիրոջ համար արժեթղթերի հաշիվ բացելու և վարելու միջոցով:

Դեպոզիտարիայի հասցեն է՝ ՀՀ, ք. Երևան, Վազգեն Սարգսյան 26/1, 5-րդ հարկ (հեռ.՝ (+374) 60 615555):

Պարտատոմսերի ռեեստրի վարման Հաշվի օպերատորը Ամերիաբանկ ՓԲԸ-ն է:

Մինչև Պարտատոմսերի ձեռքբերումը ներդրողները պարտավոր են Դեպոզիտարիայում կամ լիցենզավորված որևէ այլ ենթապահառուի մոտ բացել արժեթղթերի հաշիվ:

Տեղաբաշխողն իրավունք ունի Պարտատոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձի կողմից Պարտատոմսերի ձեռքբերման հայտում նշված քանակի Պարտատոմսեր ձեռք բերելու համար Թողարկման հաշվեհամարին փոխանցված դրամական միջոցները չկրեդիտագրել Թողարկման հաշվեհամարին, չտալ համապատասխան հանձնարարական Դեպոզիտարիային Պարտատոմսերի թողարկման հաշվից Պարտատոմսերը ձեռք բերել ցանկացողի արժեթղթերի հաշվին փոխանցելու համար, եթե փոխանցված դրամական միջոցները չեն համապատասխանում փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման ոլորտը կարգավորող միջազգային և/կամ ՀՀ օրենսդրության պահանջներին և/կամ Տեղաբաշխողի ներքին նորմատիվ ակտերին: Նման իրավիճակում Տեղաբաշխողն իրավունք ունի մերժել հայտ-հանձնարարականը, իսկ փոխանցված դրամական միջոցները ետ փոխանցել, որի հետ կապված ֆինանսական ծախսերը կրում է Պարտատոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձը: Տեղաբաշխողի կողմից բանկային փոխանցմամբ ստացված և չընդունված դրամական միջոցների ետփոխանցման/վերադարձման ծառայության սակագինը հրապարակված է Տեղաբաշխողի ինտերնետային կայքում: Ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ բացի Տեղաբաշխողի կողմից գանձվող ծառայության վճարից, Թողարկման հաշվեհամարին փոխանցված դրամական միջոցները Տեղաբաշխողի կողմից նույն վավերապայմաններով ետ փոխանցելու դեպքում հնարավոր են նաև ծառայության դիմաց գանձումներ միջնորդ բանկերի և շահառուի բանկի կողմից:

2.5 Առևտրին թույլտվությունը և առևտրի կազմակերպումը

2.5.1 Առևտրին թույլտվությունը

Պարտատոմսերը տեղաբաշխելուց հետո 5 (հինգ) աշխատանքային օրվա ընթացքում Թողարկողը պարտադիր դիմելու է «Հայաստանի ֆոնդային բորսա» ԲԲԸ-ին տեղաբաշխված Պարտատոմսերը կարգավորվող շուկայում ցուցակելու և/կամ առևտրին թույլատրելու համար: Ընդ որում Պարտատոմսերը կարգավորվող շուկայում ցուցակելու և/կամ առևտրին թույլատրելու հայտը կարող է չբավարարվել Բորսայի կողմից:

Պարտատոմսերի տեղաբաշխման ավարտից հետո 6-ամսյա ժամկետում առևտրի թույլտվություն չստանալու դեպքում տեղաբաշխումը կհամարվի չեղյալ: Չեղյալ համարելու վերաբերյալ Թողարկողի որոշումն ուժի մեջ մտնելու պահից 10 (տասը) աշխատանքային օրվա ընթացքում Թողարկողը ետ է գնելու Պարտատոմսերն իրենց

առաջարկի գնով (ներառյալ մինչ չեղյալ համարելու որոշման ուժի մեջ մտնելու օրը հաշվեգրված արժեկտրոնի գումարները):

2.5.2 Շուկաները

Այս պահին Թողարկողի կողմից սույն Ազդագրով գրանցվող Պարտատոմսերը թույլատրված չեն հրապարակային առևտրի ոչ մի շուկայում:

2.5.3 Շուկա ստեղծողները

Թողարկողը մասնագիտացված անձանց հետ դեռ չի կնքել երկրորդային շուկայում շուկա ստեղծողի (մարքեթ մեյքերի) ծառայություններից օգտվելու վերաբերյալ պայմանագիր:

Տեղաբաշխված Պարտատոմսերը «Հայաստանի ֆոնդային բորսա» ԲԲԸ-ի կողմից ցուցակվելու և առևտրին թույլատրվելու դեպքում Թողարկողը պարտավորվում է մասնագիտացված անձի/անձանց հետ կնքել երկրորդային շուկայում շուկա ստեղծողի պայմանագիր:

2.6 Լրացուցիչ տեղեկատվություն

2.6.1 Խորհրդատուներ

Սույն Ազդագրի պատրաստման ընթացքում Թողարկողը չի օգտվել այլ խորհրդատուների ծառայություններից, բացի Տեղաբաշխողի կողմից մատուցվող տեղաբաշխման ծառայություններից:

2.6.2 Աուդիտորական եզրակացությունը

Բացի սույն Ազդագրում ներկայացված Թողարկողի պատմական ֆինանսական հաշվետվություններից (2022-2023թթ. համար), որոնք ենթարկվել են աուդիտի անկախ աուդիտորական ընկերությունների կողմից, սույն Ազդագրում ներկայացված այլ ֆինանսական տեղեկատվություն չի ենթարկվել աուդիտի անկախ աուդիտորական ընկերությունների կողմից: Հաշվետվությունների և դրանց վերաբերյալ անկախ աուդիտորական կազմակերպությունների կողմից տրված եզրակացությունների պատճենները ներկայացված են [Հավելված 4](#)-ում:

2.6.3 Թողարկողի վարկանիշը

Թողարկողը իր պատմական գործունեության ընթացքում չի ստացել վարկանիշ: Այս պահին Ընկերությունը գտնվում է վարկանիշ ստանալու գործընթացում:

ՄԱՍ 3 ԹՈՂԱՐԿՈՂԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

3.1 Անկախ աուդիտորներ

Թողարկողի 2022 և 2023 թթ. ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացրել է «Գրանթ Թորնթոն» ՓԲԸ-ը՝

ՀՀ, 0015, Երևան, Գրիգոր Լուսավորիչ 9 («Երևան Պլազա» բիզնես կենտրոն)

հեռ.՝ (+37410) 500964/61

կայք՝ <http://www.grantthornton.am>

3.2 Ռիսկային գործոններ

Ցանկացած ներդրող մինչև Պարտատոմսերում ներդրում անելը պետք է ամբողջությամբ ուսումնասիրի Թողարկողի գործունեությանը հատուկ հետևյալ ռիսկային գործոնները:

Սույն բաժնում ներկայացված են այն ռիսկերը, որոնք Թողարկողը Ազդագրի ներկայացման պահի դրությամբ համարում է էական, սակայն կարող են լինել լրացուցիչ ռիսկեր, որոնք Թողարկողին այս պահին հայտնի չեն կամ Թողարկողը դրանք համարում է ոչ էական. ստորև նկարագրված ռիսկային գործոնների ցանկը պետք է օգտագործվի միայն որպես ուղեցույց:

3.2.1 Մրցակցային ռիսկ

Թողարկողի գործունեության՝ հեռահաղորդակցության շուկայում առկա է խիստ մրցակցություն և ժամանակ առ ժամանակ հնարավոր է դրա սրացում, ինչը կարող է բացասական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործառնական և/կամ ֆինանսական ցուցանիշների վրա:

Թողարկողի գործունեության վրա բացասական ազդեցություն կարող են ունենալ մրցակիցների հետևյալ գործողությունները՝

- ցածր (դեմպինգային) գները գնային «պատերազմների» (price wars) հետևանքով,
- հեռահաղորդակցության ցանցերի ավելի արագ ընդլայնումը մրցակիցների կողմից:

Ընկերության դիրքը շուկայում կախված է նաև Ընկերության կողմից իրականացվող մարքեթինգային նախաձեռնություններից, առաջարկվող փաթեթներից և

ծառայություններից, նոր առաջարկներից և իրականացվող ռազմավարությունից: Ընկերությունն ունի հմուտ և փորձառու կոմերցիոն թիմ, որն, արագ արձագանքելով շուկայի և հաճախորդների նախասիրությունների ու վարքագծի փոփոխություններին, ապահովում է Ընկերության մրցակցային առավելությունը:

Արդյունավետ մրցակցելու կամ հաճախորդների նախասիրություններն արդյունավետ կանխագուշակելու կամ դրանց ժամանակին արձագանքելու ծախսողումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Ընկերության գործունեության և ֆինանսական արդյունքների վրա:

3.2.2 Տնտեսական, քաղաքական, և սոցիալական ռիսկեր

Ընկերության, ինչպես նաև մրցակիցների և առհասարակ ոլորտի հաջողությունը սերտորեն կապված է ՀՀ-ում ընդհանուր տնտեսական զարգացման հետ: ՀՀ տնտեսական վիճակի վատթարացումը կարող է բացասական ազդեցություն ունենալ հաճախորդների վճարունակության և սպառման օրինաչափությունների վրա: Արդյունքում հնարավոր է, որ բաժանորդների մի մասը սահմանափակի Ընկերության որոշ ծառայությունների սպառումը, ինչի հետևանքով կարող է նվազել մեկ բաժանորդին ընկնող միջին հասույթի (ARPU) ներկա մակարդակը:

Գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ ծախսերի աճը, մասնավորապես, ՀՀ-ում աշխատավարձերի աճը կարող է հանգեցնել Ընկերության գործառնական ծախսերի աճի:

Տնտեսական և քաղաքական բացասական զարգացումները կարող են վտանգել Ընկերության կողմից սահմանված ֆինանսատնտեսական թիրախներին հասնելու ունակությունը և կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության, գործառնական արդյունքների և ֆինանսական վիճակի վրա:

3.2.3 Կապիտալ ծախսեր և գործող կապիտալի ֆինանսավորում

Ընկերության գործունեության ոլորտն իր տեսակով կապիտալատար է, և իր մրցակցային դիրքը պահպանելու և/կամ առավել բարելավելու համար Ընկերությունն իրականացնում է ծավալուն կապիտալ ծախսեր և գործող կապիտալում ներդրումներ: Մասնավորապես Ընկերության առկա բջջային ցանցերի ենթակառուցվածքների ընդլայնումը և շահագործումը պահանջում են ծավալուն կապիտալ ներդրումներ:

Վերջին տարիներին Ընկերությունը զգալի ներդրումներ է կատարել հաճախորդների ներգրավման և պահպանման համար, ներառյալ՝ նոր տեխնոլոգիաների, բջջային ցանցերի սարքավորումների ձեռքբերման և տեղադրման ծախսերը, ինչպես նաև գոյություն ունեցող ցանցերի արդիականացումը:

Ընկերությունն իր կապիտալ ծախսերը և շրջանառու կապիտալի կարիքը ֆինանսավորելու նպատակով, օգտագործում է գործառնական գործունեությունից առաջացած դրամական միջոցների, ֆինանսական պարտավորությունների և այլ ֆինանսական գործիքների համակցությունը:

Ընկերության իրացվելիության և կապիտալի պահանջները կարող են աճել, եթե ընդլայնվեն գործունեության ոլորտները և արագացվեն աճի տեմպերը:

Եթե որևէ պատճառով Ընկերությունը չկարողանա գործառնական կամ ֆինանսական դրամական հոսքերի միջոցով ապահովել անհրաժեշտ ֆինանսավորում այս պահանջները բավարարելու համար, ներառյալ ցանցի և ծառայությունների առաջարկի ընդլայնումը, Ընկերությունը կարող է հարկադրված լինել սահմանափակել իր գործունեության ընդլայնման հետ կապված ծրագրերը, ինչը կարող է հանգեցնել Ընկերության գործունեության վրա էական բացասական ազդեցության՝ ապագա աճի կրճատման և մրցակցային դիրքի վատթարացման:

3.2.4 Տեխնոլոգիական զարգացումներ

Տեխնոլոգիական արագ զարգացումները կարող են նպաստել մրցակցության աճին, ինչպես նաև Ընկերության և առկա մրցակիցների տեխնոլոգիաների արդիականության հնարավոր թուլացմանը:

Մրցունակ լինելու նպատակով Ընկերությանը կարող է անհրաժեշտ լինել ներդրումներ կատարել իր ենթակառուցվածքների արդիականացման կամ լիցենզիաների/թույլտվությունների ձեռք բերման և նոր տեխնոլոգիաների զարգացման և ներդրման համար: Այս ներդրումներն իրականացնելու ծախսը կարող է լինել էական, և չի բացառվում, որ ժամանակ պահանջվի շուկայում նոր տեխնոլոգիան դրամայնացնելու (monetizing) համար: Տվյալ դիսկը առկա է շուկայի բոլոր խոշոր խաղացողների համար:

3.2.5 Արտարժույթային ռիսկ

Ընկերության կապիտալ ներդրումների մեծ մասը, ինչպես նաև որոշակի տեսակի ծառայությունների (ռոումինգ, միջազգային զանգեր, միջազգային կապուղիներ և այլն) և մեծածախ ինտերնետի առուվաճառքն իրականացվում է արտարժույթով, ուստի Թողարկողի մոտ առկա է նաև արտարժույթային ռիսկի գործոնը՝ կապված փոխարժեքի հնարավոր տատանումների հետևանքով ծախսերի աճի և շահութաբերության նվազման հետ:

Հարկ է նշել, արտարժույթային ռիսկի գծով ղեկավարությունը սահմանում է սահմանաչափեր ռիսկերի նկատմամբ խոցելիության մակարդակի համար՝ ըստ արժույթի և ընդհանուր առմամբ: Դիրքերը վերահսկվում են ամսական կտրվածքով:

2023թ.-ին Ընկերության կապիտալ ծախսերի 40%-ը իրականացվել է արտարժույթով, մեծամասամբ՝ Եվրոյով և ԱՄՆ դոլարով:

3.2.6 Ցանցային ռիսկեր

Թողարկողի՝ ծառայություններ մատուցելու կարողությունը կախված է իր ցանցերի շարունակական և անխափան աշխատանքից, համակարգերի թարմացումներից: Չի կարելի բացառել վերջիններիս բնականոն աշխատանքի հնարավոր կարճաժամկետ խափանումները:

Ընկերության բջջային կապի ծառայությունների, ամրկացված ինտերնետի և հեռախոսակապի, ինչպես նաև հեռուստատեսության ծառայությունների մատուցումն իրականացվում է սեփական հաղորդման ցանցերի միջոցով: Բացի այդ, Ընկերության տեղեկատվական տեխնոլոգիաների համակարգը ներառում է բազմաթիվ ներկապակցված համակարգեր, որոնք պարբերաբար թարմացվում, արդիականացվում, բարելավվում և ինտեգրվում են նոր համակարգերին:

Աղետներից վերականգնման, անվտանգության և ծառայության շարունակականության պահպանման միջոցառումները, որոնք Թողարկողը ձեռնարկել է կամ կարող է ապագայում ձեռնարկել, այդ թվում նաև ցանցի աշխատանքի մոնիտորինգը, կարող են ինչ-որ պահի անբավարար լինել կորուստները կանխելու համար:

Խափանումները կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի գործունեության վրա:

Ներկայում Թողարկողը ցանցային խափանումների կառավարումը և դրանց հնարավորինս բացառումը համարում է ամենօրյա իր գործառնությունների առանցքային նպատակներից մեկը:

Աուդիտի արդյունքում հայտնաբերված և որպես կրիտիկական, բարձր և միջին դասակարգված թերությունները/խոցելիությունները վերացվում են ըստ կազմված պլանի: Թերությունների/խոցելիությունների վերացումը ժամանակին չիրականացնելը, ինչպես նաև վերացման անհնարինությունը կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի գործունեության վրա:

Թողարկողը ՀՀ-ում առաջին օպերատորն է, որը ներդրել է տեղեկատվական անվտանգության կառավարման ISO/IEC 27001/2022 միջազգային ստանդարտը 2015թ.-ին:

3.2.7 Զարգացումից բխող ռիսկեր

Թողարկողը կարող է կարիք ունենալ շարունակաբար բարելավելու իր գործառնական և ֆինանսական համակարգերը, կառավարչական կարգավորումներն ու ընթացակարգերը՝ ծրագրվող աճին զուգահեռ: Թողարկողը նաև կարիք կունենա պահպանելու սերտ համակարգում իր լոգիստիկ, տեխնիկական, հաշվապահական, ֆինանսական, մարքեթինգի և վաճառքի բաժինների միջև:

Թողարկողի աճի կառավարումը, ի թիվս այլ գործոնների, հնարավոր է պահանջի՝

- աճող մարքեթինգային գործունեությունը կառավարելու ունակություն,
- նոր աշխատուժի ներգրավվում և վերապատրաստում,
- Թողարկողի գործունեության շուկաներում տեղի ունեցող փոփոխություններին (այդ թվում՝ օրենսդրական) հարմարվելու ունակություն,
- առկա գործառնությունների հետ նոր գործիքակազմի ինտեգրելու ունակություն,
- ֆինանսական ու կառավարչական կարգավորումների և SS համակարգերի շարունակական զարգացում և վերջիններիս գործարկում նոր նախաձեռնություններում,
- նոր կարգավորող մարմինների և վարչակարգերի հետ հաջողությամբ համագործակցելու ունակություն,
- աճող մրցակցությունն արդյունավետ կառավարելու և ծառայությունների նկատմամբ աճող պահանջարկը բավարարելու ունակություն:

Թողարկողի՝ շարունակական աճի և զարգացման համար անհրաժեշտ գործառնական և ֆինանսական ռեսուրսների համապատասխան ծավալ ապահովելու կամ այդ ռեսուրսներն արդյունավետ կերպով օգտագործելու մասով հնարավոր ձախողումները կամ թերացումները կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

3.2.8 Անորոշության և անկայունության ռիսկեր

Ընկերության վրա բացասական ազդեցություն կարող են ունենալ համաշխարհային տնտեսության մեջ տիրող շարունակական անորոշությունները, ինչպես նաև անկայուն կապիտալի շուկաները: Մատչելի վարկային ռեսուրսների բացակայությունը կարող է նաև սահմանափակել Թողարկողի աճի հնարավորությունները:

Հարկ է նշել, որ Թողարկողը աշխարհաքաղաքական անկայունության պայմաններում մշտապես փնտրում է այլընտրանքային աճի ուղիներ և հնարավորություններ՝ դրանով մեղմացնելով վերոնշյալ հնարավոր բացասական ազդեցությունը:

3.2.9 Անձնակազմի հետ կապված ռիսկեր

Ընկերության արդյունավետ շարունակական աշխատանքը կախված է առանցքային ղեկավար անձնակազմի և աշխատակիցների փոխադարձ համագործակցությունից:

Բարձր որակավորում ունեցող ղեկավար անձնակազմի ներգրավման համար մրցակցությունը հեռահաղորդակցման ոլորտում բավականին մեծ է: Ընկերության ապագա գործառնական արդյունքները մեծապես կախված են առկա ղեկավար կազմի արհեստավարժությունից և Ընկերության՝ ղեկավար անձնակազմը բարձր որակավորում ունեցող մասնագետներով համալրելու ունակությունից:

Թողարկողը մշտապես աշխատում է համակարգային մոտեցումների ներդրման ուղղությամբ, որպեսզի նվազեցվի Ընկերության գործունեության և հեռանկարային զարգացումների վրա անհատի դերը/ազդեցությունը և Թողարկողի ղեկավար անձնակազմի որևէ առանցքային անդամի աշխատանքային հարաբերությունների դադարեցումը էական ազդեցություն չունենա Ընկերության անխափան գործունեության, գործառնական արդյունքների վրա:

Հարկ է նշել, որ Ընկերության ռազմավարության ուղղվածությունը կարող է ենթարկվել փոփոխությունների Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի կազմի փոփոխության արդյունքում:

3.2.10 Որակի ապահովման ռիսկ

Եթե Ընկերությանը չհաջողվի պահպանել կամ բարելավել իր մատուցած ծառայությունների որակը, կարող է վատթարանալ նոր հաճախորդներ ներգրավելու և առկա հաճախորդներին պահպանելու ունակությունը:

Առկա հաճախորդներին պահպանելու և նոր հաճախորդներ ներգրավելու ունակությունը կախված է ծառայությունների մատուցման որակից և մասամբ ապրանքանիշի ճանաչելիությունից: Թողարկողը մատուցվող ծառայությունների որակի հետևողական բարելավումը համարում է իր ռազմավարական ուղղություններից մեկը:

Թողարկողի հեղինակությունը և ապրանքանիշը հիմնականում դրական ազդեցություն են թողնում նոր կամ առկա ծառայությունները նոր հաճախորդներին ներկայացնելու համար, սակայն պետք է նշել, որ հեղինակությանը պատճառված

վնասը կարող է հանգեցնել գործունեության և ֆինանսական վիճակի բացասական ազդեցության:

3.2.11 Պահանջարկի նվազման ռիսկ

ՀՀ-ում հեռահաղորդակցության ծառայությունների նկատմամբ պահանջարկը էական ազդեցություն ունի Թողարկողի և մրցակիցների գործունեության վրա:

Եթե հեռահաղորդակցության ծառայությունների նկատմամբ պահանջարկն ընդհանուր առմամբ չաճի կամ խոչընդոտներ առաջանան նոր հաճախորդների գրավման համար, Ընկերության գործունեությունը, ֆինանսական ցուցանիշները կարող են ենթարկվել բացասական ազդեցության:

3.2.12 Հաճախորդների արտահոսքի (churn) ռիսկ

Շարժական և ամրակցված կապի ոլորտներին հատուկ է բաժանորդների արտահոսքը, որը, ի թիվս այլ գործոնների, պայմանավորված է մրցակցության բարձր մակարդակով: Չի կարելի բացառել արտահոսքի հնարավոր աճ ինչ-որ ժամանակահատվածում՝ պայմանավորված որոշակի գործոններով:

Ընկերության շարժական կապի ընդհանուր բաժանորդների արտահոսքի մակարդակը (churn rate) համապատասխանում է շուկայում գործող իր մրցակիցների ցուցանիշներին:

Հաճախորդների արտահոսքը կարող է աճել հետևյալ հանգամանքների արդյունքում.

- շուկայում մրցակիցների կողմից առաջարկվող որոշակի առավելություններով ծառայությունների առկայություն,
- Ընկերության ցանցերով ծառայությունների մատուցման հնարավոր խափանումներ,
- որոշակի ծառայությունների օգտագործումը դադարեցնելու մասին հաճախորդների որոշում՝ առանց դրանք փոխարինելու Ընկերության (կամ իր մրցակիցների) կողմից մատուցվող այլ համարժեք ծառայություններով:

Եթե Թողարկողը չկարողանա պահպանել հաճախորդների արտահոսքի ցածր ցուցանիշները և տեղի ունենա հաճախորդների արտահոսքի աճը, ապա դա կարող է հանգեցնել հասույթի և բաժանորդների քանակի անկմանը կամ բաժանորդներին պահպանելու աճող ծախսերին, ինչն էլ կարող է էական բացասական ազդեցություն ունենալ գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

3.2.13 Ապահովագրական ռիսկեր

Թողարկողի ներկա ապահովագրական ծածկույթը հիմնականում փակում է հավանական կորուստները, պարտավորությունները ու գործունեության հետ կապված վնասները:

Ընկերության դիտարկմամբ ապահովագրական քաղաքականությունը պատշաճ կերպով ապահովում է իր հիմնական հավանական կորուստների և պարտավորությունների ապահովագրությունը:

Ընկերությունն ունի հետևյալ ապահովագրական ծածկույթները.

- Գույքի և ամբողջ ակտիվների ապահովագրություն,
- Երրորդ անձի պարտավորության ապահովագրություն,
- Դրամական միջոցների ապահովագրություն

Ներկայում Ընկերության ակտիվների գերակշիռ մասը ապահովագրված է: Եթե նշանակալից դեպք պատահի Ընկերության ակտիվներին (ներառյալ ցանցերին), կարող են առաջանալ գույքի զգալի կորուստներ, ինչպես նաև տեղի ունենան ծառայությունների մատուցման զգալի խափանումներ, որոնց համար Ընկերությունը՝ համաձայն ապահովագրական պայմանագրերի կստանա փոխհատուցում: Սակայն, հարկ է նշել, որ կախված գույքային վնասի մասշտաբներից Ընկերությունը կարող է ունենալ դժվարություններ վնասված գույքը ժամանակին վերականգնելու հարցում: Գույքային էական կորուստները ժամանակին չվերականգնելը կարող է բացասական ազդեցություն ունենալ Ընկերության, գործունեության, և ֆինանսական վիճակի վրա:

3.2.14 Վճարային համակարգի ռիսկ

Վճարումների (billing) և պարտավորությունների հսկողության որակյալ համակարգերը չափազանց կարևոր են եկամտի հոսքերն ավելացնելու, եկամուտների կորուստներից խուսափելու, ծախսերը և պարտքային հնարավոր խնդիրները վերահսկելու և իր հաճախորդներին պատշաճ և ժամանակին վճարային հաշիվներ ներկայացնելու Ընկերության կարողության համար:

Թողարկողի համակարգերին պատճառված որևէ վնաս կամ վճարումների (billing) և պարտավորությունների վերահսկման համակարգերի համար օգտագործվող սերվերների կամ պահեստային սերվերների աշխատանքի ծախողում կարող է ընդհատել Թողարկողի անխափան գործունեությունը և ունենալ բացասական ազդեցություն հեղինակության, գործունեության, գործառնական արդյունքների և ֆինանսական վիճակի վրա:

Հարկ է նշել, որ Թողարկողի վճարային համակարգերում տվյալների փոխանցման մեջ գործում է TLS 1.3 (Transport Layer Security) անվտանգության պրոտոկոլը, ինչն

ապահովում է վճարման տվյալների անվտանգությունը և բացառում տվյալների արտահոսքի հնարավորությունը:

3.2.15 Մատակարարների ռիսկ

Թողարկողի գործունեությունը կապված է երրորդ անձանց կողմից տրամադրվող սարքավորումների, ծրագրային ապահովման, ապրանքների և ծառայությունների մատուցման հետ: Թողարկողը հեռահաղորդակցության ոլորտում հանդիսանում է խոշոր, բարձր հեղինակություն վայելող հաճախորդ: Թողարկողն ունի երկար տարիների հաջողված բիզնես հարաբերություններ իր հիմնական գործընկեր մատակարարների հետ, ուստի, Ընկերության դիտարկմամբ, գործընկեր մատակարարների կողմից ապրանքների և ծառայությունների մատուցումը դադարեցնելու, ավելի բարձր գներ սահմանելու կամ գործող պայմանագրերը չերկարացնելու հավանականությունը շատ ցածր է:

Ընկերությունն ունի կայուն հարաբերություններ սարքավորումների, ծրագրային ապահովումների և ծառայությունների որոշակի մատակարարների հետ (Huawei, Ericsson), ինչպես նաև գործընկերային հարաբերություններ է հաստատում նոր մատակարարների հետ:

Ընկերության դիտարկմամբ այս մատակարարները համարվում են իրենց ոլորտում առաջատարներ, և վերջիններիս կողմից առաքման ժամկետները երկարաձգելու, անորակ սարքավորումներ առաքելու, գները բարձրացնելու մատակարարումը սահմանափակելու կամ դադարեցնելու ռիսկը շատ ցածր է:

Այնուամենայնիվ, Ընկերությունը ենթակա է մատակարարների հավանական ֆինանսական անկայունության ռիսկերի: Եթե մատակարարները դադարեցնեն որոշ ապրանքների մատակարարումը, չկարողանան տրամադրել Ընկերության հատուկ պահանջումները բավարարող սարքավորումներ կամ դադարեցնեն ծառայությունների մատուցումը Ընկերությանը՝ թե՛ լուծարվելու, թե՛ այլ պատճառներով, և եթե Ընկերությանը չհաջողվի ժամանակին համապատասխան փոխարինում գտնել, ապա դա կարող է բացասական ազդեցություն ունենալ վերջինիս գործունեության, հեռանկաների, գործառնական արդյունքների և ֆինանսական վիճակի վրա:

3.2.16 Լիցենզավորման և թույլտվությունների ռիսկ

Թողարկողի գործունեությունը կախված է երրորդ անձանց կողմից տրամադրվող լիցենզիաներից և թույլտվություններից: Առկա լիցենզիաները և թույլտվություններն ունեն գործողության ժամկետ, որոնք կարող են երկարաձգվել Թողարկողի հայտի հիման վրա: Այդ ուղղությամբ Ընկերությունը կնախաձեռնի բոլոր անհրաժեշտ

քայլերը և գործընթացները թույլտվությունները և լիցենզիաները պահպանելու և երկարաձգելու համար:

Լիցենզիաներից և թույլտվություններից որոշների ձեռքբերումը բարդ և երկարատև գործընթաց է և կարող է Ընկերությանը ենթարկել համապատասխանության հետ կապված շարունակական պարտավորությունների: Բացի այդ, եթե Թողարկողը չկատարի կիրառելի օրենսդրության պահանջները կամ եթե չկատարի իր լիցենզիայի կամ թույլտվության պայմաններից որևէ մեկը, լիցենզիաները և գործունեության համար անհրաժեշտ այլ թույլտվությունները կարող են կասեցվել կամ դադարեցվել: Ընկերությանը շատ ցածր է գնահատում լիցենզիաների կամ այլ անհրաժեշտ պետական լիազորությունների կասեցման կամ դադարեցման հավանականությունը, սակայն տվյալ ռիսկի ի հայտ գալը կարող է էական բացասական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և գործառնական արդյունքների վրա:

Հարկ է նշել, որ պատմականորեն Ընկերության մոտ չի դիտարկվել անհրաժեշտ լիցենզիաների և/կամ թույլտվությունների կասեցման, դադարեցման կամ չերկարաձգման որևէ դեպք:

Թողարկողի ցանցերի տեղակայումը պահանջում է տարբեր հաստատումներ կամ թույլտվություններ տեղական կառավարական և/կամ կարգավորող մարմիններից, օրինակ՝ բջջային հեռահաղորդակցության ծառայությունների համար բազային կայանների տեղադրման համար: Այս հաստատումները և թույլտվությունները կարող են ներառել շինարարական և բնապահպանական թույլտվություններ, ալեհավաքների և կայմերի տեղակայման թույլտվություններ և տարբեր այլ նախագծման թույլտվություններ: Այս հաստատումների և թույլտվությունների ստացումը կարող է բարդ գործընթաց լինել և հաճախ իրենից ենթադրում է տարբեր ընթացակարգեր և պահանջներ տարբեր կարգավորող մարմինների կողմից, ինչը հաճախ հանգեցնում է երակարատև փաստաթղթավորման գործընթացների:

Հաշվի առնելով Ընկերության փորձառությունը՝ լիցենզիա/թույլտվություն ստանալու, պահպանելու և երկարաձգելու հետ կապված ռիսկերի մակարդակը «ցածր» է:

3.2.17 Ցանցային գործընկերների հետ կապված ռիսկեր

Շարժական և ֆիքսված կապի ծառայություններ մատուցելու Թողարկողի ունակությունը կախված է տեղական և միջազգային օպերատորների հետ ունեցած փոխկապակցման² պայմանագրերից: Մասնավորապես, ՀՀ որոշ

² Փոխկապակցում միևնույն կամ տարբեր էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայություն մատուցողների կողմից օգտագործվող հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության երկու ցանցերի ֆիզիկական և տրամաբանական կապակցումը, որի արդյունքում մեկ ծառայություն մատուցողի օգտագործողները հնարավորություն են ունենում տեղեկատվություն փոխանակել միևնույն կամ մեկ այլ ծառայություն մատուցողի օգտագործողների հետ կամ էլ հասանելիություն ստանալ մեկ այլ ծառայություն մատուցողի ծառայություններին (Աղբյուր՝ «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենք)

տարածքներում/շրջաններում Ընկերությունը կախված է մրցակից օպերատորների բջջային և ֆիքսված ցանցերի և հարակից ենթակառուցվածքների հետ փոխկապակցումից:

ՀԾԿՀ-ն սահմանում է շարժական և ամրակցված ծայնային ծառայությունների փոխկապակցման դրույքաչափերը 2009թ.-ից: ՀԾԿՀ 2022թ.-ի դեկտեմբերի 28-ի N 574Ն որոշմամբ³ հաստատված բանաձևի համաձայն 2023թ.-ի համար շարժական և ամրակցված ցանցերի միջև փոխկապակցման ծառայությունների վերջնավորման վճարները սահմանվեցին համապատասխանաբար 2.79 և 0.28 ՀՀ դրամ 1 ռոպեի դիմաց (առանց ավելացված արժեքի հարկի):

Նույն որոշմամբ ներկայացված բանաձևերի համաձայն՝ առաջիկա տարիների դրույքաչափերի առավելագույն մեծություններն այլ հավասար պայմաններում պետք է նվազեն: Հարկ է նշել, որ դրույքաչափերի վերջնական մեծությունները կախված են ելլո/ՀՀ դրամ փոխարժեքից:

Թեև Ընկերությունն ունի փոխկապակցման և այլ պայմանագրեր մրցակից օպերատորների հետ, Թողարկողը չունի վերջիններիս ցանցերի որակի և նրանց կողմից մատուցվող փոխկապակցման և այլ ծառայությունների վրա ուղղակի վերահսկողության հնարավորություն:

Եթե Ընկերությանը չհաջողվի պահպանել իր պայմանագրերը և առևտրային տեսանկյունից ընդունելի պայմանները, կամ եթե այլ ցանցերի և ծառայությունների հետ առաջանան փոխկապակցման խնդիրներ և ուշացումներ, ապա դրանք կարող են էական բացասական ազդեցություն թողնել Ընկերության գործունեության, գործառնական արդյունքների և ֆինանսական վիճակի վրա:

Այնուամենայնիվ, Թողարկողը վերոնշյալ ռիսկերի մակարդակը գնահատում է «ցածր»:

3.2.18 Առողջության հետ կապված ռիսկեր

2011թ-ին, Առողջապահության Համաշխարհային Կազմակերպությունը (ԱՀԿ), ԵՄ-ի Առողջության, Շրջակա միջավայրի և հնարավոր ռիսկերի գիտական կոմիտեն (SCHEER) և Ոչ իոնացնող ճառագայթային պաշտպանության միջազգային հանձնաժողովը (ICNIRP), ուսումնասիրելով կապի և հեռահաղորդակցման ոլորտում առկա էլեկտրամագնիսական ճառագայթման ազդեցության գիտական բոլոր հրապարակումները եզրակացրին, որ ճառագայթման ազդեցությունը չի

³ <https://psrc.am/contents/document/11054>

պարունակում հանրային առողջապահական ռիսկեր, եթե գտնվում է ICNIRP սահմանված թույլատրելի նորմերից ցածր միջակայքում:

Այդուհանդերձ, հանրության որոշ շերտեր շարունակում են ունենալ մտահոգություններ և բացասական տրամադրվածություն կապված նոր սերնդի հաղորդակցության ցանցի, բազային կայանների ազդեցության, դրանց տեղադիրքի, գերարագ ինտերնետի և բջջային հեռախոսների կիրառման հետ կապված, ինչի հետագա տարածումը կարող է թեպետ ցածր, սակայն պոտենցիալ ռիսկ համարվել բիզնեսի և հետագա զարգացման համար՝ նոր տեխնոլոգիաների ներդրման տեսակետից:

ՄԱԿ-ի Միջազգային հեռահաղորդակցության միության (ITU-International Telecommunication Union) կողմից, որի անդամ է նաև ՀՀ-ն, մշակվել է թիվ 72 հանձնարարականը, համաձայն որի որոշվում են մարդու առողջության վրա էլեկտրամագնիսական դաշտի հնարավոր ազդեցության չափման և գնահատման չափանիշները: Այդ հարցերի կարգավորման նպատակով ՀՀ Առողջապահության նախարարության կողմից 2006թ.-ի օգոստոսի 16-ին արձակվել է թիվ 933-Ն հրամանը, որով ղեկավարվում է նաև Ընկերությունը՝ ի լրումն Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի Կատարողական Ստանդարտների, և որը ենթադրում է էլեկտրամագնիսական ճառագայթման հետ կապված հանրային մտահոգությունների արձագանքման հասցեական և պարբերական աշխատանք հանրության լայն շերտերի հետ:

3.2.19 Տվյալների արտահոսք

Ընկերությունն իր գործունեության մեջ կուտակում, պահպանում և օգտագործում է տվյալներ, որոնք կարող են պաշտպանված լինել «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» և «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքներով: Ընկերությունը տեխնիկական և կազմակերպչական միջոցներ է ձեռնարկում հաճախորդների տվյալները և այլ դասակարգված տեղեկատվությունը արտահոսքից և չարտոնագրված հասանելիությունից պաշտպանելու նպատակով՝ համաձայն գործող գաղտնիության պահանջների: Տեղեկատվության տեղափոխումը համակարգից համակարգ կատարվում է բացառապես գաղտնագրված տարբերակներով:

Ընկերությունն աշխատում է երրորդ կողմի ծառայություններ մատուցողների հետ, ինչպիսիք են ծրագրային ապահովում իրականացնող որոշ ընկերություններ, որոնք կարող են լիովին չհամապատասխանել համապատասխան պայմանագրային պայմաններին և իրենց պարտադրվող տվյալների պաշտպանության բոլոր պարտավորություններին: Այդ իսկ պատճառով երկրորդ կողմին ծրագրային ապահովման սպասարկման նպատակով տրամադրվում է հասանելիություն միայն թեստային համակարգերին, որոնք չեն պարունակում անձնական տվյալներ

հանդիսացող տեղեկատվություն կամ պարունակվող տեղեկատվությունը ապաանձնավորված է:

3.2.20 Դատական գործընթացներ

Ընկերությունը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում (ներկայացված է Ազդագրի [3.12.4](#) կետով), որոնց մասով Ընկերության համար անբարենպաստ դատական ակտերի կայացումը և ուժի մեջ մտնելը կարող են էական բացասական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի ֆինանսական ցուցանիշների և գործունեության վրա:

3.2.21 Գործող օրենքների հետ անհամապատասխանություն

Գործող օրենքներին, կանոնակարգերին կամ պետական մարմինների որոշումներին անհամապատասխանությունը կամ Ընկերության գործունեության նկատմամբ պետական կարգավորումների ավելացումը կարող է հանգեցնել լրացուցիչ ծախսերի:

Թողարկողի գործունեությունը ենթակա է կարգավորման տարբեր պետական կառույցների կողմից՝ կապված (ա) տարատեսակ լիցենզիաների, թույլտվությունների ստացման ու երկարաձգման հետ, (բ) հեռահաղորդակցության, տեսալսողական, բնապահպանական, առողջապահական և այլ ոլորտների հետ, ինչպես նաև (գ) անվտանգության, աշխատանքի, շինարարության և քաղաքաշինության, անձնական տվյալների պաշտպանության և սպառողների պաշտպանության օրենքներին, կանոնակարգերին և չափորոշիչներին շարունակական համապատասխանության հետ: Ընկերությունը երբեմն կարող է չհամաձայնվել կարգավորող մարմինների կողմից իրավական դրույթների մեկնաբանման կամ կիրառման հետ, և կարող է ժամանակ առ ժամանակ վիճարկել իր գործունեության ընթացքը կարգավորող որոշումները:

3.2.22 Հարկային օրենսդրության փոփոխություններ

Հարկային օրենսգրքի, հարկային մարմինների որոշումների կամ մեկնաբանությունների փոփոխությունները կարող են էական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի գործառնական արդյունքների և դրամական հոսքերի վրա:

3.2.23 Զարգացող երկրներին վերաբերող ռիսկեր

ՀՀ-ն հանդիսանում է զարգացող շուկա (emerging market), որում կարող են տեղի ունենալ կտրուկ կամ չնախատեսված տնտեսական կամ քաղաքական փոփոխություններ, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության, գործառնական արդյունքների և ֆինանսական վիճակի վրա:

ՀՀ-ն վերջին տարիներին ենթարկվել է էական քաղաքական, տնտեսական և սոցիալական փոփոխությունների, որոնք իրենց ազդեցությունն են թողել տնտեսության վրա:

Երկրում քաղաքական կամ կառավարական անկայունությունը, ինչպես նաև բարեփոխումներին ուղղված քաղաքականությունների իրականացման տապալումը կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի կողմից թողարկված արժեթղթերի արժեքի վրա: Շուկաների ապագա տնտեսական ուղղվածությունը մեծապես կախված է պետական մարմինների կողմից ձեռնարկված տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային միջոցառումների արդյունավետությունից, ինչպես նաև հարկային, իրավական և քաղաքական զարգացումներից:

3.2.24 Երկրի վարկանիշի ռիսկ

Միջազգային վարկանիշային գործակալության(ների) կողմից ՀՀ վարկանիշի իջեցումը կարող է բացասաբար ազդել Ընկերության գործունեության վրա, քանի որ կարող է սահմանափակել հավելյալ ֆինանսական միջոցների ներգրավումը, ինչպես նաև ազդել տոկոսադրույքների և վարկային միջոցների այլ առևտրային պայմանների վրա: Արդյունքում դա կարող է սահմանափակել Ընկերության՝ կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման և/կամ պարտքային միջոցների վերաֆինանսավորման համար միջոցների ներգրավման հնարավորությունները:

3.2.25 Դրամական միջոցների բավարար ծավալի ապահովում

Ընկերության պարտքային միջոցները սպասարկելու, դրանք վերաֆինանսավորելու, ինչպես նաև շրջանառու միջոցները ֆինանսավորելու և ավելի երկարաժամկետ կտրվածքով կապիտալ ծախսեր կատարելու կարողությունը կախված է ապագա գործառնական արդյունքներից և բավարար դրամական միջոցներ գեներացնելու կարողությունից: Վերջիններս էլ կախված են Ընկերության բիզնես ռազմավարության հաջողությունից և տնտեսական, ֆինանսական, մրցակցային, շուկայական, օրենսդրական, կարգավորող և այլ գործոններից, որոնցից շատերը Ընկերության վերահսկողությունից դուրս են:

Ընկերության ղեկավարության դիտարկմամբ Ընկերությունն իր գործառնական գործունեության արդյունքում կստեղծի բավարար դրամական հոսքեր, կամ անհրաժեշտության դեպքում Ընկերությանն ապագայում հասանելի կլինեն պարտքային կամ բաժնային կապիտալի ֆինանսավորման աղբյուրներ: Գործառնություններից և այլ կապիտալ ռեսուրսներից Ընկերության ապագա դրամական հոսքերը ղեկավարության կողմից գնահատվում են բավարար պարտավորությունները մարելու կամ ավելի երկարաժամկետ հեռանկարում Ընկերության կապիտալ ծախսերը և իրացվելիության կարիքները ֆինանսավորելու

համար, սակայն պետք է հաշվի առնել, որ դրամական հոսքերի բավարար չլինելու դեպքում Ընկերությունը կարող է ստիպված լինել՝

- չընդլայնել, հետաձգել որոշ գործունեության տեսակները կամ կապիտալ ծախսերը,
- վաճառել ակտիվները,
- ձեռք բերել լրացուցիչ պարտք կամ սեփական կապիտալ,
- վերակառուցել կամ վերաֆինանսավորել ամբողջ պարտքը կամ դրա մի մասը, կամ
- հրաժարվել այլ բիզնես հնարավորություններից, ինչպիսիք են օրինակ այլ ընկերությունների ձեռքբերումները:

3.2.26 Պարտքային բեռի ռիսկ

Ընկերության գնահատմամբ վերջինիս պարտքային բեռը Ազդագիրը գրանցման ներկայացնելու օրվա դրությամբ կառավարելի մակարդակում է և բացասական հետևանքներ Թողարկողի համար չի պարունակում:

3.3 Տեղեկատվություն թողարկողի մասին

3.3.1 Թողարկողի պատմությունը և զարգացումը

«Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ն (նախկինում՝ «ՄՏՍ Արմենիա» ՓԲԸ, անվանափոխվել է 2024թ. մարտի 25-ին) ստեղծվել է 2004թ. նոյեմբերին:

Ընկերությունը մատուցում է հեռահաղորդակցման ծառայություններ՝ ներառյալ անլար և ֆիքսված կապի միջոցով ձայնային և տվյալների փոխանցման, ինտերնետի տրամադրման ծառայությունները, ինչպես նաև իրականացնում է բջջային հեռախոսների և աքսեսուարների վաճառք, ամպային և ֆինանսական ծառայությունների մատուցում:

Գործունեությունն սկսելով 2005թ.-ին՝, Ընկերությունը նոր դարաշրջանի սկիզբ ազդարարեց ՀՀ հեռահաղորդակցության ոլորտում. Ընկերության մուտքով ավարտվեց ՀՀ-ում բջջային կապի մենաշնորհը, սկիզբ առավ մրցակցությունն ու կարճ ժամանակահատվածում հիմնովին փոխվեց ոլորտում տիրող պատկերը: Ընկերության գործունեության շնորհիվ GSM ծառայությունները կարճ ժամանակահատվածում հասանելի դարձան ՀՀ-ի բնակչությանը:

2006թ. հունվարի դրությամբ Ընկերությանը հաջողվեց գրավել շուկայի մասնաբաժնի 50%-ը (ավելի քան 350,000 բաժանորդ): Նույն թվականի սեպտեմբերին

Ընկերության բջջային ցանցը հասանելի էր երկրի բնակեցված տարածքների 90%-ում:

2007թ. սեպտեմբերին, բաժնետոմսերի 80%-ի վաճառքից հետո, ընկերությունը դարձավ ԱՊՀ տարածքում հեռահաղորդակցության խոշորագույն ընկերություններից մեկի՝ ռուսաստանյան «Մոբիլնիյե Տելեսիստեմի» («USU») ընկերության դուստր ձեռնարկություն: Նոր ռազմավարությանը, նպատակների սահմանմանը, ընդհանուր կորպորատիվ առաքելության ձևակերպմանը զուգահեռ՝ մշակվում է նաև Ընկերության կազմակերպչական նոր կառուցվածքը:

2007թ.-ին Ընկերությունն արձանագրում է զարգացման զգալի առաջընթաց և բաժանորդային բազայի աճ. Ընկերության ծառայություններից օգտվողների թիվը գերազանցում է 1 միլիոնը: Զուգահեռաբար ավելանում է աշխատակիցների թիվը:

2008թ.-ին իրականացված քոբրենդինգի արդյունքում փոխվեց ընկերության ապրանքանշանը. ՎիվաՍել-ը դարձավ ՎիվաՍել-USU: Այդ տարվա ընթացքում ընկերությանը նաև հաջողվեց գրավել շուկայի զգալի մասնաբաժինը՝ գերազանցելով 78%-ը:

2009թ. ապրիլին Ընկերությունն ազդարարեց երրորդ սերնդի (3G) ցանցի կոմերցիոն մեկնարկը: ՀՀ-ում առաջին անգամ իրականացվեց 3G ցանցի գործարկում մարզերում: Նաև առաջին անգամ ՀՀ-ում իրականացվում է 3G ցանցի ապահովում Երևանի մետրոյի տարածքում:

Արդիականացված ցանցը բաժանորդներին հնարավորություն ընձեռեց օգտվելու Ընկերության այդժամ նորարարական այնպիսի ծառայություններից, ինչպիսիք են տեսազանգն ու շարժական գերաբազ ինտերնետը: Իր արտասահմանյան 513 ռոումինգային գործընկերի շնորհիվ Ընկերությունը հնարավորություն ունեցավ մատուցել իր ծառայությունները աշխարհի 199 երկրում:

2010թ.-ին Ընկերությունը ՀՀ-ում առաջին անգամ գործարկեց 4G/LTE ցանցը: Այն բաժանորդներին հնարավորություն տվեց օգտվելու ինտերնետի անհամեմատ ավելի բարձր արագությունից և աշխատելու առավել բարձր արդյունավետությամբ:

Ելնելով Ընկերության ստանձնած սոցիալական և անվտանգային պատասխանատվության բարձր մակարդակից՝ շարունակաբար ընդլայնվեց բազային կայանների ցանցը՝ ոչ միայն ներդրումների վերադարձելիության սկզբունքից ելնելով, այլ նաև ապահովելով փոքրաթիվ բնակչությամբ և ծառայությունների սպառման փոքր հնարավորությամբ հեռավոր շրջանների հաղորդակցության հուսալի ենթակառուցվածքներ:

2012թ.-ին Ընկերությունն ամրապնդեց իր դիրքերը նաև ֆինանսավճարային ծառայությունների շուկայում: Թողարկելով «ՄոբիԴրամ» էլեկտրոնային

դրամապանակը, իսկ 2016թ.-ին՝ նաև «ՄոբիԴրամ» բջջային հավելվածը՝ հաճախորդին հնարավորություն է ընձեռվել կատարելու անհայում ապահով վճարումների սմարթֆոնի միջոցով: Այսօր Ընկերության առցանց խանութում ցանկացած սարք գնելիս վճարումը նույնպես կարելի է կատարել «ՄոբիԴրամ»-ով:

2014թ.-ին Ընկերության բջջային ինտերնետի բաժանորդների թիվը հասավ 1 միլիոնի, իսկ շուկայի մասնաբաժինը գերազանցեց 60%-ը:

Մեծ կարևորություն տալով տեղեկատվական անվտանգությանը՝ 2015թ.-ին Ընկերությունը դարձավ առաջին օպերատորը, որը ներդրել է տեղեկատվական անվտանգության կառավարման ISO/IEC 27001/2013 միջազգային ստանդարտը: Այսօր ևս այդ ստանդարտը հանդիսանում է ընկերության կառավարման կարևոր մաս:

2017թ.-ին Ընկերությունը մուտք գործեց B2B ֆիքսված կապի շուկա: Ընկերությունը ներկայումս տրամադրում է ֆիքսված VoIP ծառայություններ, ֆիքսված լայնաշերտ ինտերնետ և տվյալների փոխանցում, համատեղակայում և կապուղիների տրամադրում: Ընկերության կողմից լայնաշերտ ինտերնետի մատակարար, օպտիկամանրաթելային սեփական ցանց ու տեխնոլոգիական հզորություններ, ինչպես նաև բաժանորդային զգալի բազա ունեցող «ADC» ընկերության ակտիվների ձեռքբերումը ՀՀ հեռահաղորդակցության ոլորտի խոշորագույն գործարքներից էր: Արդյունքում՝ Ընկերությունը զգալիորեն ընդլայնել է լայնաշերտ ֆիքսված ինտերնետի ու հարակից ծառայություններից օգտվող իր բաժանորդների բազան, որը ներառում է իրավաբանական անձանց՝ մասնավոր/կորպորատիվ սեկտորի ընկերությունների, պետական ու համայնքային կառույցների:

2017թ.-ին Ընկերությունը թողարկեց «My Viva-MTS» բջջային հավելվածը, որը բաժանորդների կարիքներին համապատասխանեցված պարզ լուծում է և թույլ է տալիս բաժանորդին բջջայինի միջոցով վերահսկել հաշվեկշիռը, ընտրել հաղորդակցության անհատական կարիքներին առավել համապատասխան սակագնային պլաններ և ծառայություններ, ակտիվացնել/ապասկտիվացնել օգտագործվող ծառայությունները և այլն:

2018թ.-ին Ընկերությունը ՀՀ-ում առաջին անգամ ներկայացրել է ԿՍՊ հաշվետվություն՝ Համաշխարհային հաշվետվությունների նախաձեռնության (Global Reporting Initiative) ստանդարտներին համապատասխան:

2018թ.-ին Ընկերությունը հզորացրել է ամպային ենթակառուցվածքներն ու ներկայացրել #CloudMTS ծառայությունը: Միաժամանակ դարձել է առաջին օպերատորը ՀՀ-ում, որը ձեռք է բերել ISO 37001 և ISO 19600 հակակոռուպցիոն և համապատասխանության համակարգերի միջազգային ստանդարտներին համապատասխանության վկայական:

2019թ.-ին Ընկերությունը ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի հետ կնքել է համագործակցության հուշագիր՝ հակակոռուպցիոն և ներքին բարեվարքության համակարգի ներդրման շուրջ:

2019թ. օգոստոսին «ՄՏՍ» ՀԲԸ-ը ձեռք բերեց Ընկերության բաժնետոմսերի մնացած 20 տոկոսը:

2020թ.-ի սկզբին Ընկերությունն իրականացրել է կորպորատիվ տարբերանշանի ոճային փոփոխություն: Նորացված տարբերանշանը շեշտադրում է ռազմավարական ուղղվածությունը դեպի երիտասարդությունն ու թվային աշխարհը:

Ընկերության կողմից առաջին անգամ ՀՀ-ում ստեղծվել են սակագնային պլաններ գնային տարբեր սեգմենտներում, որոնց բաժանորդները, կախված սակագնային պլանից, հնարավորություն ունեն անսահմանափակ օգտվելու մի շարք հավելվածներից, ինչպիսիք են՝ «Zoom», «Skype», Twitter, «Viber», «WhatsApp», «Messenger», «Facebook», «Telegram», «Zangi», «YouTube», «TikTok», «Snapchat», «Netflix» և «Instagram»: Այս լուծումների արդիականություն ընդգծվեց հատկապես 2020թ.-ի ընթացքում՝ COVID-19-ի հետևանքով հեռավար աշխատանքի և ուսուցման ճիշտ կազմակերպման համար:

2023թ.-ին Ընկերությունը ՀՀ-ում առաջին անգամ գործարկեց 5G ցանցը: Ներկայումս այն գործում է Երևան քաղաքի փողք կենտրոնում, Զվարթնոց օդանավակայանում և Գյումրու կենտրոնական հատվածում: Ընկերությունը մտադրված է շարունակել ցանցի ընդլայնումը հետագայում:

2024թ. հունվարի 24-ին Ընկերությունը հայտարարեց բաժնետիրոջ փոփոխության մասին: Ըստ այդմ՝ ընկերությունը դադարեց ռուսական «ՄՏՍ» խմբի մաս կազմել: «Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ի նոր խոշոր բաժնետերը «Ֆեդիլկո Գրուպ Լիմիթիդ»-ն («Fedilco Group Limited») է, որի սեփականատերերը եվրոպական ու ասիական ներդրողներ են:

Ընկերությունն այսօր շուկայում առաջարկում է շատ ավելին, քան պարզապես ծայնային ու տվյալների փոխանցման ծառայություններն են, այդ թվում նաև՝ մի շարք խաղային, զվարճալիքային, ուսուցողական հավելվածներ, էլեկտրոնային դրամապանակ, բջջային հեռուստատեսություն, ամպային ծառայություններ և օգտակար լուծումներ՝ բիզնեսի ու ֆինանսների արդյունավետ կառավարման համար, և այլն:

Թվային փոխակերպման փուլը, որում ընկերությունն այժմ գտնվում է, ենթադրում է անցում հեռահաղորդակցության օպերատորից դեպի թվային համալիր ծառայություններ առաջարկող ընկերություն, ինչը համահունչ է ոլորտի զարգացման համաշխարհային միտումներին, ինչպես նաև՝ բաժանորդների աճող կարիքներին ու ակնկալիքներին:

Ընկերությունը ՀՀ-ում առաջինն է ներկայացրել և կիրառել ԿՍՊ-ն՝ որպես կառավարման մոդել և եղել է առաջին օպերատորը, որն առաջնորդվում է սոցիալական պատասխանատվության միջազգային՝ ISO 26000 ուղեցույցներով: Գործունեության ընթացքում, ԿՍՊ ռազմավարության շրջանակներում, Ընկերությունն ավելի քան 29 միլիարդ դրամ է հատկացրել ՀՀ-ում սոցիալական ներդրումներ իրականացնելու նպատակով՝ ուղղված հասարակության տարբեր ոլորտների բարելավմանը և կայուն զարգացմանը:

2005թ.-ից մինչ 2024թ. հունիսի 30-ը Ընկերությունը վճարել է ավելի քան 258 միլիարդ դրամի հարկ: Ընկերությունը հեռահաղորդակցության ոլորտը ներկայացնող ամենախոշոր հարկատուն է:

Ընկերությունն ունի սեփական օպտիկամանրաթելային մալուխների ցանց, որը ձգվում է ՀՀ-ի հյուսիսից հարավ: Ընկերությունն ինտերնետը ներկրում է իր սեփական օպտիկամանրաթելային կապուղիներով՝ ներքին շուկայի կարիքների համար:

Ազդագիրը գրանցման ներկայացնելու օրվա դրությամբ Ընկերությունն ունի 73 սպասարկման կենտրոն և ևս 5 շարժական սպասարկման կենտրոն Երևանում ու մարզերում, որտեղ տեղակայված են նաև ՄոբիԴրամ-ի մասնաճյուղերը:

2024թ. հունիսի 30-ի դրությամբ ընկերության աշխատակիցների քանակը կազմել է 1139, իսկ բաժանորդների քանակը՝ ավելի քան 2 միլիոն:

3.3.1.1 Թողարկողի անվանումը և կազմակերպատիրական ձևը

Թողարկողի անվանումն է՝

	Լրիվ ֆիրմային անվանումը	Կրճատ անվանումը
հայերեն՝	«Վիվա Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերություն	«Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ
ռուսերեն՝	«Вива Армения» Закрытое акционерное общество	ЗАО «Вива Армения»
անգլերեն՝	“Viva Armenia” Closed Joint-Stock Company	“Viva Armenia” CJSC

Գրանցված ապրանքանիշերն են.

	Ապրանքանիշը	Անվանումը	Գրանցման համարը	Գրանցման ամսաթիվը
1	ԲարԲառ	ԲԱՐԲԱՐ	13648	27.01.2009
2	Dialect	DIALECT	13647	27.01.2009
3	Диалект	ДИАЛЕКТ DIALECT	13649	27.01.2009
4	GOOD'OK	GOOD ' OK	14094	06.05.2009
5	Гудок	ГУДОК GUDOK	14095	06.05.2009
6	Home-Zone	HOME ZONE	15424	27.05.2010
7	Mobile TV	MOBILE TV	16190	24.11.2010

	Ապրանքանիշը	Անվանումը	Գրանցման համարը	Գրանցման ամսաթիվը
8	Online-SMS	ONLINE SMS	15425	27.05.2010
9	 ֆոն անցում	ՓՈՂԱՆՑՈՒՄ	13476	05.12.2008
10	«ՊԱՆՏՈՑԻ»	ՊԱՆՏՈՑԻ	11931	26.07.2007
11	ՁԵՐ ԸՆՏՐԱՆՔԸ	ՁԵՐ ԸՆՏՐԱՆՔԸ	9355	19.05.2005
12	IT'S YOUR CALL	ITS YOUR CALL	9356	19.05.2005
13	 ALO	ALO	9632	13.07.2005
14	Օգնիր ինձ	ՕԳՆԻՐ ԻՆԶ	13644	27.01.2009
15	Social	SOCIAL	19747	02.05.2013
16	BIT	BIT	20695	02.12.2013
17	Super 0	SUPER 0	21897	02.09.2014
18	Medium	MEDIUM	22233	10.11.2014
19	Small	SMALL	22235	10.11.2014
20	Extra Small	EXTRA SMALL	22236	10.11.2014
21	Extra Large	EXTRA LARGE	22238	10.11.2014
22	Large	LARGE	22239	10.11.2014
23	SIP Talk	SIP TALK	22234	10.11.2014
24	Super BIT	SUPER BIT	22237	10.11.2014
25	Quartet	QUARTET	22604	03.02.2015
26	STARTPHONE	STARTPHONE	23253	03.08.2015
27	VIVACELL	VIVACELL	9345	16.05.2005
28	 VIVAcell	VIVACELL	9496	22.06.2005
29	Լիցք	ԼԻՑՔ	24778	26.07.2016
30	STARTTAB	STARTTAB	26527	10.10.2017
31	SECRETARY +	SECRETARY +	26530	10.10.2017
32	ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ +	ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ+	26808	08.12.2017
33	ՎԻՎԱ	ՎԻՎԱ	27640	23.07.2018
34	VIVA	VIVA	27639	23.07.2018
35	ՅԻԲԱ	ՅԻԲԱ	27641	23.07.2018
36	 Y ³	Y3	28661	20.03.2019
37	 Y ³	Y3	28663	20.03.2019
38	 Z ⁵	Z5	28659	20.03.2019
39	 Z ⁵	Z5	28660	20.03.2019

	Ապրանքանիշը	Անվանումը	Գրանցման համարը	Գրանցման ամսաթիվը
40		XI	28664	20.03.2019
41		XI	28662	20.03.2019
42		ԱՅՔ	29333	15.08.2019
43		ԲԵՆ	29332	15.08.2019
44		ԳԻՄ	29331	15.08.2019
45	Քառյակ	ՔԱՌՅԱԿ	29350	15.08.2019
46	Sis-Masis	SIS-MASIS	31102	06.07.2020
47	Միս-Մասիս	ՄԻՍ-ՄԱՍԻՍ	31101	06.07.2020
48	Նոր Օր	ՆՈՐ ՕՐ	14093	06.05.2009
49	Voyage	VOYAGE	30442	06.03.2020
50	Vivacell	Vivacel	28	24.11.2010
51	YESEM	YESEM	39655	29.05.2024

3.3.1.2 Թողարկողի պետական գրանցումը և գործունեության վայրը

Թողարկողի հիմնադրման երկիրն է՝	Հայաստանի Հանրապետությունը
Թողարկողի պետական գրանցման վայրն է՝	ՀՀ, ք. Երևան, Կենտրոն, 0015, Արգիշտի փ. 4/1
Թողարկողի պետական գրանցման համարն է՝	273.120.03909
Թողարկողի պետական գրանցման ամսաթիվն է՝	2004-11-02
Թողարկողի գործունեության վայրն է՝	Հայաստանի Հանրապետությունը
Կապի միջոցները՝	Հեռ.՝ +374 60 77 11 11, Էլ. փոստ՝ info@viva.am Կայք՝ www.viva.am

Ընկերության պետական գրանցման վայրը և համարը, գրանցման ամսաթիվը և փաստացի գործունեություն ծավալելու վայրը, թողարկողի հիմնադրման երկիրը և այլ տվյալները հասանելի են ՀՀ կառավարության էլեկտրոնային ռեգիստրի շտեմարանում՝ www.e-register.am:

3.3.2 Նշանակալի դեպքերը

2024թ. հունվարի 24-ին Ընկերությունը հայտարարեց բաժնետիրոջ փոփոխության մասին: Ըստ այդմ՝ Ընկերությունը դադարեց ռուսական «ՄՏՍ» խմբի մաս կազմել և անցավ «Ֆեդիլքո Գրուպ Լիմիթիդ» (“Fedilco Group Limited”) ընկերության հսկողության տակ: Վերջինս բաժնետոմսերի 20%-ն անհատույց փոխանցել է ՀՀ-ին:

2024թ. մարտի 25-ին Ընկերությունը անվանափոխվեց «Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ի ն (նախկինում՝ «ՄՏՍ Արմենիա» ՓԲԸ):

3.3.3 Ներդրումները

2005թ.-ից մինչ 2024թ. հունիսի 30-ը Ընկերությունն իրականացրել է շուրջ 208 մլրդ. ՀՀ դրամին համարժեք ներդրումներ: Վերջին տարիներին ներդրումների ծավալը հասույթի մեջ կազմում է 20-27%: Ընկերության ցանցի ծածկույթը ընդգրկում է.

- 2G – հասանելիություն երկրի բնակչության 99,5 տոկոսին,
- 3G - հասանելիություն երկրի բնակչության 99,8 տոկոսին,
- 4G/LTE - հասանելիություն երկրի բնակչության 99,6 տոկոսին:

2023թ.-ին Ընկերությունը գործարկել է նաև 5G ցանցը Երևանի փոքր կենտրոնում, Զվարթնոց օդանավակայանում և Գյումրիի կենտրոնական հատվածում: Ընկերությունը նախատեսում է առաջիկա տարիներին ընդլայնել 5G ցանցի հասանելիությունը թե՛ Երևանում, թե՛ մարզերում:

2023թ.-ին զգալի ներդրումներ են կատարվել ռադիոհաճախականությունների տիրույթի նոր հատվածների ձեռքբերման համար՝ ավելացնելով ցանցի հզորությունը և ապահովելով ավելի որակյալ LTE ծառայություններ:

2021-2023թթ. ժամանակահատվածում Ընկերության հիմնական ցանցում ինտեգրվել և գործարկվել է IMS հարթակը (IP մուլտիմեդիա համակարգ), որը մի շարք բարելավումների թվում հնարավորություն է տալիս գործարկել նորարարական VoLTE և Wi-Fi Calling ծառայությունները, որոնք հասանելի են միայն Viva -ի ցանցում և որոնցից օգտվում է Ընկերության բաժանորդների կեսից ավելին: Wi-Fi Calling ծառայությունից բաժանորդները օգտվում են թե՛ ՀՀ-ում, թե՛ արտերկրում, ընդ որում՝ այսօրինակ զանգերի դեպքում կիրառվում են տեղական սակագներ:

2023թ.-ին 29 կայաններում տեղադրվել են արևային էներգիայով սնուցման համակարգեր՝ այսպիսով արևային էներգիայով սնուցվող կայանների թիվը

հասցնելով 40-ի: Նախագիծի նպատակն է օգտագործել վերականգնվող էներգիայի աղբյուրները և պահպանել բնությունը:

2021-2022թթ.-ին DPI (Deep Packet Inspection) պլատֆորմի սարքավորումները հաջողությամբ թարմացվեցին և տեղափոխվեցին NFV (Network Function Virtualization) հարթակի վերջին տարբերակի վրա՝ ավելի մեծ թողունակության աջակցությամբ, որը թույլ է տալիս սպասարկել անընդհատ աճող տվյալների տրաֆիկը:

2023թ.-ին Ընկերությունը տեղադրեց նոր համակարգեր, որոնք համապատասխանում են այսօրվա անվտանգության մարտահրավերներին և հնարավորություն են տալիս ակտիվորեն հայտնաբերել և կանխել անվտանգության սպառնալիքները, կիրառել անվտանգության քաղաքականություն և իրական ժամանակում պաշտպանություն ապահովել ցանցի վրա հարձակումներից:

Ընկերությունն անցել է նաև տեղեկատվության անվտանգության կառավարման համակարգերի ISO 27001 սերտիֆիկացում՝ այսպիսով ձեռնարկելով համապատասխան միջոցներ տվյալների պաշտպանության համար:

Ընկերությունն ուշադրություն է դարձնում թվայնացմանը և բաժանորդների համար ծառայությունների մատչելիությանը: 2017թ.-ին Ընկերությունը թողարկեց “Իմ Վիվա-ՄՏՄ” բջջային հավելվածը, որը հաճախորդների համար հարմար ինքնասպասարկման գործիք է և թույլ է տալիս բաժանորդներին կատարել մի շարք գործողություններ առանց սպասարկման կենտրոններ այցելելու կամ զանգերի կենտրոն դիմելու՝ այդպիսով խնայելով և՛ ժամանակ, և՛ ռեսուրսներ: 2020թ.-ի հուլիսին որոշվեց ընդլայնել “Իմ Viva-MTS” բջջային հավելվածը՝ ներառելով բջջային հավելվածի նաև բիզնես մասը և Ինտերնետ օգնական վեբ պորտալը:

Շարունակելով թվային զարգացումները՝ ներդրվեց “Mobile ID” ծառայությունը բջջային ծառայությունների բոլոր օգտագործողների համար: Mobile ID & Mobile Connect-ը ինքնության հաստատման և էլեկտրոնային ստորագրության ապահով ծառայություն է: Այն սպառողներին հնարավորություն է տալիս գրանցվել, մուտք գործել կայքեր և հավելվածներ՝ պարզապես բջջային հեռախոսահամարով և PIN-ով: Բացի այդ, այն նաև թույլ է տալիս օգտվողին գործարքներ կատարել՝ կիսելով միայն այն տվյալները, որոնք անհրաժեշտ են գործարքն ավարտելու և փաստաթղթերը ստորագրելու համար: Փաստաթղթերի ստորագրման և ստուգման համար գործարկվեց նաև www.yesem.am պորտալը: Այս պորտալը հետևում է «Մոբայլ ԱյԴի»-ի միջոցով կատարված բոլոր գործողություններին և պահում է բոլոր գործողությունների մասին տեղեկությունները:

2021-2024թթ. ժամանակահատվածում վերանորոգվել են 19 սպասարկման կենտրոններ՝ հաճախորդների սպասարկումն ավելի նորարար և արդյունավետ

դարձնելով, իսկ արդեն գործող հինգ շարժական սպասարկման կենտրոններին ավելացել են ևս երկուսը:

Կանոնավոր ներդրումներ են կատարվում նաև լիցենզիաների թարմացման, ցանցի ծրագրային ապահովման արդիականացման, օպտիմալացման, սպասարկման, հին սարքավորումների փոխարինման և պահեստամասերի մեջ:

3.4 Բիզնեսի նկարագիրը

3.4.1 Հիմնական գործունեությունը

Թողարկողը գործունեություն է ծավալում ՀՀ հեռահաղորդակցության շուկայի շարժական և ամրակցված կապի ոլորտներում՝ առաջարկելով ծայնային, ինտերնետային և հեռուստատեսության ծառայություններ, ինչպես նաև թվային ծառայություններ:

Իր բնականոն գործունեության նպատակով Ընկերությունը ստացել է հետևյալ հիմնական լիցենզիաները/թույլտվությունները.

Թույլտվություն/Լիցենզիա		Համար	Ում կողմից	Տրված է	Գործում է մինչև
Հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանց շահագործելու իրավունքը և պարտականությունը		Թիվ 765	ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն	04.11.2004	04.11.2034
ՀՀ տարածքում համարների և կոդերի գրադեցման թույլտվություն		Թիվ 684Ա	ՀԿԾՀ	28.12.2007	
Ռադիոհաճախականությունների հատվածների օգտագործման թույլտվություններ					
800 ՄՀց տիրույթ	791-801 ՄՀց	Թիվ 146 Ա	ՀԾԿՀ	03.05.2023	03.05.2033
	852-862 ՄՀց				
	801-811 ՄՀց	Թիվ 274 Ա/	ՀԾԿՀ	25.07.2019	25.07.2029
	842-852 ՄՀց	Թիվ 231 Ա			
900 ՄՀց տիրույթ	902. 5-915 ՄՀց	Թիվ 405 Ա	ՀԾԿՀ	01.11.2019	04.11.2029
	947. 5-960 ՄՀց				
1800 ՄՀց տիրույթ		Թիվ 406 Ա	ՀԾԿՀ	29.12.2006	04.11.2029

Թույլատվություն/Լիցենզիա		Համար	Ում կողմից	Տրված է	Գործում է մինչև
	1710 – 1735 ՄՀց 1805 – 1830 ՄՀց	Թիվ 155 Ա/ Թիվ 52 Ա	ՀԾԿՀ	25.05.2019	25.05.29
		Թիվ 275 Ա/ Թիվ 52 Ա	ՀԾԿՀ	25.07.19	25.07.29
2100 ՄՀց տիրույթ	1935 - 1950 ՄՀց 2125 - 2140 ՄՀց	Թիվ 407 Ա	ՀԾԿՀ	08.10.2007	04.11.29
2600 ՄՀց տիրույթ	2500 - 2520 ՄՀց 2620 - 2640 ՄՀց	Թիվ 408 Ա	ՀԾԿՀ	10.11.2010	04.11.29
5800 ՄՀց տիրույթ	5805 - 5825 ՄՀց 5747 - 5767 ՄՀց	Թիվ 409 Ա	ՀԾԿՀ	13.03.2013	04.11.29
15 ԳՀց / 23 ԳՀց տիրույթ	14784. 5 – 15330. 5 ՄՀց 22330. 0 – 23530. 5	Թիվ 410 Ա	ՀԾԿՀ	15.12.2006	04.11.29

Ազդագիրը գրանցման ներկայացնելու օրվա դրությամբ Ընկերությունը ՀՀ ողջ տարածքում ունի թվով 74 վաճառքի և սպասարկման կենտրոններ, որոնցից 22-ը՝ Երևան քաղաքում:

3.4.1.1 **Շարժական կապի ծառայություններ**

Ընկերությունը շարժական կապի շուկայում մատուցում է ձայնային և ինտերնետային ծառայություններ:

3.4.1.2 **Ցանցեր**

Ընկերությունը շարժական կապի ծառայություններ սկսել է մատուցել 2005թ.-ից գործարկելով իր 2G ցանցը: 2009թ.-ին Ընկերությունը գործարկել է իր 3G ցանցը: 2010թ.-ին Ընկերությունը ՀՀ-ում առաջին անգամ գործարկել է 4G/LTE բջջային ցանցը: 2023թ.-ին Ընկերությունը առաջին անգամ գործարկել է 5G բջջային ցանցը Երևանի փոքր կենտրոնում, Զվարթնոց օդանավակայանում և Գյումրիի կենտրոնական հատվածում :

Ընկերության շարժական կապի ծածկույթով ապահովվածությունը 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ըստ տեխնոլոգիաների, ներկայացված է ստորև աղյուսակով⁴.

	2G (GSM)	3G (UMTS)	4G (LTE)
ՀՀ բնակչություն	99,2 %	99,4 %	99,4 %
ՀՀ բնակավայրեր	99,2 %	99,4 %	99,4 %
ՀՀ աշխարհագրական տարածք	70 %	70 %	70 %

Ընկերության կողմից բջջային ցանցերի հասանելիությունը ապահովելու նպատակով օգտագործվող ռադիոհաճախականությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ստորև աղյուսակով:

Ռադիոհաճախականության տիրույթ	Տեխնոլոգիա	Շերտ
800 ՄՀզ	4G	791-811 ՄՀգ / 832-852 ՄՀգ
900 ՄՀզ	2G	907. 5-915 ՄՀգ / 952.5-960 ՄՀգ
900 ՄՀգ	3G	902. 5-907.5 ՄՀգ / 947. 5-952.5 ՄՀգ
1800 ՄՀգ	4G/5G	1725 -1730 ՄՀգ / 1825 - 1830 ՄՀգ
1800 ՄՀգ	2G	1710 -1720 ՄՀգ / 1805 - 1825 ՄՀգ
2100 ՄՀգ	3G	1935 – 1950 ՄՀգ / 2125 – 2140 ՄՀգ
2600 ՄՀգ	4G	2500 – 2520 ՄՀգ / 2620 – 2640 ՄՀգ

Ընկերությունը յուրաքանչյուր 1 ՄՀգ ռադիոհաճախականության շերտի օգտագործման համար տարեկան վճարում է 16.8 մլն ՀՀ դրամ: Բոլոր ռադիոհաճախականությունների օգտագործման համար տարեկան վճարը կազմում է 3,212,050,000 ՀՀ դրամ:

Ընկերության ռադիոհասանելիության ցանցը (Radio access network - RAN) 2024թ. հուլիսի 31-ի դրությամբ բաղկացած է 1414 բազային կայաններից, որոնցից 1414-ը աշխատում են GSM և UMTS տեխնոլոգիաներով՝ միաժամանակ:

Ինտերնետ (տվյալների փոխանցման) տրաֆիկի ավելի քան 80% սպասարկվում է 4G, մնացածը՝ 3G ցանցի միջոցով: Ընկերությունը իրականացնում է գոյություն ունեցող բազային կայանների շարունակական թարմացումներ, ինչպես նաև կառուցում նորերը:

Ընկերության բջջային հիմնական ցանցի (core network) փաթեթային (PS - packet switched) և ծայնային (CS - circuit switched) սեգմենտները աշխարհագրորեն ռեզերվացված են (geo-redundancy) և տեղակայված երկու առանձնացված տվյալների կենտրոններում:

Ընկերության բջջային հեռահաղորդակցության ցանցը հիմնված է ոլորտի առաջատար արտադրողների կողմից մատակարարվող սարքավորումների և

⁴ Աղբյուր՝ Ընկերության գնահատական

ծրագրային լուծումների վրա: Ընկերության ռադիոհասանելիության ցանցի բազային կայանների (2G/3G/4G ցանցի բոլոր բաղադրիչների) մատակարարներն են հանդիսանում Huawei և Ericsson ընկերությունները:

Բջջային հիմնական ցանցի (core network) էական բաղադրիչների մատակարարներն է Ericsson հեղինակավոր ընկերությունները: Ընկերությունը նաև բանակցում է տարբեր մատակարարների հետ PS ցանցի բաղադրիչների փոխարինման և սպասարկման շուրջ, ինչը պլանավորվում է իրականացնել սկսած 2025թ.-ից:

3.4.1.3 **Շարժական կապի ծառայությունների առաջարկներ⁵**

Ընկերությունը շարժական կապի շուկայում անհատ բաժանորդներին առաջարկում է բջջային կապի կանխավճարային՝ «UNLIM». «TOURIST UNLIM», «X», «Y», «START», «START+», «GO» և հետվճարային «UNLIM», «X», «Y» փաթեթները: Բացառությամբ «GO» փաթեթի, մնացած փաթեթները օգտատերերին տրամադրում են բջջային ինտերնետի սահմանված կամ անսահմանափակ ծավալ, ներցանցային և ցանցից դուրս զանգերի թույլտվություն, SMS հաղորդագրություններ, ինչպես նաև հնարավորություն՝ օգտվելու տարբեր հավելվածներից առանց հավելյալ վճարի և բջջային ինտերնետի ծավալի սպառման:

Բջջային կապի որոշ փաթեթների հետ զուգահեռ տրամադրվում է նաև 15-ից ավել հավելվածների անվճար բաժանորդագրություն սույն փաթեթների ակտիվացված լինելու ժամանակահատվածում: Նշված հավելվածներից մի քանիսն են՝

1. My Viva – Ընկերության սեփական հավելվածն է, տրամադրվում է բոլոր փաթեթների հետ զուգահեռ: Հնարավորություն է ընձեռում վերահսկել հաշվեկշիռը, ընտրել հաղորդակցության անհատական կարիքներին առավել համապատասխան սակագնային պլաններ և ծառայություններ, ակտիվացնել/ապասկտիվացնել օգտագործվող ծառայությունները, վերահսկել ինտերնետի, խոսելաժամանակի և SMS փաթեթները, գտնել մոտակա սպասարկման կենտրոնները, զանգահարել թեժ գիծ և փոխանակել բոնուսային միավորները նվերների հետ;
2. MobiDram – Թողարկողի դուստր ընկերության հավելվածն է, տրամադրվում է բոլոր փաթեթների հետ զուգահեռ: Հնարավորություն է ընձեռում իրականացնել առցանց վճարումներ և մի շարք արագ փոխանցումներ;
3. Yandex – տրամադրվում է «X», «Y» և «SMART+», ինչպես նաև կորպորատիվ «SMART» փաթեթների հետ զուգահեռ: Անվճար ընձեռում է Yandex Plus

⁵ Բջջային կապի, ինտերնետի փաթեթների մասին ամբողջական տեղեկատվությունը ներկայացված է Թողարկողի կայքում՝ www.viva.am

բաժանորդագրություն, ինչը հնարավորություն է տալիս օգտվել Yandex խմբի մի շարք հավելվածներից անվճար և հավելյալ հնարավորություններով:

4. Иви – տրամադրվում է «X», «Y» և «START» փաթեթների հետ զուգահեռ, առցանց կինոթատրոն է;
5. Kinodaran – տրամադրվում է «Red 14 000» , «Red 14 900» ,«START+» , «Smart Business Start 2.0», «Smart Business Unlim», «Smart Business Pro», »Smart Business Plus», «X» կամ «Y» փաթեթների հետ զուգահեռ: Հայկական արտադրության ֆիլմերի և հեռուստասերիալների դիտման հեվաված է:

Ընկերությունն իր կորպորատիվ բաժանորդներին առաջարկում է բջջային կապի «Smart Business Start 2.0», «Smart Business Unlim», «Smart Business Pro», «Smart Business Plus», «Smart Business Start», ինչպես նաև կորպորատիվ «X» և «Y» փաթեթները:

Փաթեթները ընձեռում են ծայնային (ներցանցային և դեպի այլ ցանցեր), շարժական ինտեներտի, SMS-ների ծառայություններից և տարբեր հավելվածներից առանց հավելյալ վճարի օգտվելու հնարավորություններ:

Ընկերությունը շարժական կապի ծառայությունների շուկայում բիզնես բաժանորդներին առաջարկում է նաև M2M ծառայությունը, որը իրականացնում է սարքերի և համակարգերի բջջային կապակցում, ինչպես նաև VLAN ծառայությունը, որն իրենից ներկայացնում է վիրտուալ շարժական ցանց:

Ընկերությունը անհատ և բիզնես բաժանորդներին առաջարկում է նաև գերարագ բջջային ինտերնետի փաթեթներ սմարթֆոնների, համակարգիչների, պլանշետների, WiFi/USB մոդեմների համար, ներառյալ օրական ծավալի ձեռքբերման փաթեթներ: Կորպորատիվ հաճախորդներին տրամադրվում է նաև «Իրական IP» ծառայությունը, որը հնարավորություն է ընձեռում հանրային IP-ի միջոցով հասանելիություն ունենալ հեռավորության վրա գտնվող սարքերին:

Շնորհիվ իր միջազգային 500-ից ավել գործընկերների, Ընկերությունը նաև տրամադրում է ռուսիական ծառայություններ բջջային կապի իր բաժանորդներին՝ նաև փաթեթային տարբերակներով:

Ընկերության բջջային կապի ծառայությունների սակագների վրա որևէ կարգավորումներ պետական կառույցների կողմից չեն կիրառվում, բացի ԹԻՎ 765 լիցենզիայի պայմանների, համաձայն որոնց, սակագները պետք է լինեն արդարացի և ողջամիտ, չպետք է լինեն հակամրցակցային:

3.4.1.4 Շարժական կապի բաժանորդներ

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության շարժական կապի բաժանորդների քանակը կազմել է 2,316,656 (շարժական կապի շուկայի 59%-ը), որը նախորդ տարվա քանակի նկատմամբ աճել է 2.2%-ով: Ստորև աղյուսակով ներկայացված է շարժական կապի բաժանորդների քանակի դինամիկան ըստ տարիների⁶.

	2020	2021	2022	2023
շարժական կապի բաժանորդներ, որից	2,146,888	2,231,838	2,266,979	2,316,656
մասնաբաժինը շուկայում բաժանորդների թվաքանակից	62%	62%	60%	59%
կանխավճարային բաժանորդներ	1,900,390	1,969,697	1,973,316	2,049,133
հետվճարային բաժանորդներ	246,498	262,141	293,663	267,523

Ստորև աղյուսակով ներկայացված է տարբեր տարիներին տարեվերջի դրությամբ Ընկերության շարժական կապի բաժանորդների քանակը ըստ տեխնոլոգիաների.

	2020	2021	2022	2023
2G և 3G ցանցի բաժանորդներ	1,236,379	1,074,609	958,659	798,135
մասնաբաժինը ընդհանուր բաժանորդներում	58%	48%	42%	34%
4G ցանցի բաժանորդներ	910,480	1,157,142	1,308,290	1,425,154
մասնաբաժինը ընդհանուր բաժանորդներում	42%	52%	58%	62%
5G ցանցի բաժանորդներ	0	0	0	93,224
մասնաբաժինը ընդհանուր բաժանորդներում	0%	0%	0%	4%

Շարժական ինտերնետից (տվյալների հաղորդման ծառայություններից) օգտվող բաժանորդների քանակը վերջին տարիներին աճել է հասնելով 81%-ի: Ստորև աղյուսակով ներկայացված է շարժական ինտերնետի բաժանորդների քանակի դինամիկան ըստ տարիների⁷.

	2020	2021	2022	2023
շարժական ինտերնետ բաժանորդներ, որից	1,646,273	1,759,992	1,796,289	1,874,430
մասնաբաժինը ընդհանուր բաժանորդներում	77%	79%	79%	81%
բացառությամբ հեռախոսասարքի միջոցով օգտվողների	53,675	54,649	50,391	60,615
հեռախոսասարքի միջոցով օգտվողների	1,592,598	1,705,343	1,745,898	1,813,815

3.4.1.5 Շարժական կապի տրաֆիկ

Շարժական կապի ելքային զանգերի և ինտերնետի (տվյալների փոխանակման) ընդհանուր տրաֆիկը ըստ տարիների, ներկայացված է ստորև աղյուսակով.

	2020	2021	2022	2023
ելքային զանգերի ընդհանուր տրաֆիկ, ռուպե	16,924,898,070	17,673,686,781	17,371,285,333	17,220,913,212
տարեկան աճի տեմպ	8%	4%	-2%	-1%

⁶ Աղբյուր՝ <https://www.viva.am/about-us/financial-reports>

⁷ Աղբյուր՝ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովին (այսուհետ՝ ՀԾԿՀ) ներկայացվող տրանսպարենտության ցուցանիշների վերաբերյալ հաշվետվություններ

ինտերնետի ընդհանուր տրաֆիկ, մեգաբայթ	67,955,161,832	99,366,178,533	135,033,959,963	192,862,573,379
տարեկան աճի տեմպ	56%	46%	36%	43%

3.4.1.6 Հիմնական շուկաները

Ընկերությունը գործունեություն է ծավալում ՀՀ հեռահաղորդակցության շուկայում՝ առաջարկելով ամրակցված և շարժական կապի ծառայություններ: Ընկերությունը նաև իրականացնում է սարքավորումների⁸ վաճառք:

2023թ.-ի տարեվերջի դրությամբ Ընկերության հասույթը կազմել է 53.7 մլրդ ՀՀ դրամ, որից 94%-ը ձևավորվել է շարժական կապի ծառայությունների մատուցումից, 2%-ը՝ ամրակցված կապի ծառայությունների մատուցումից, իսկ 1%-ը՝ սարքավորումների վաճառքից: Ընկերության 2023թ.-ի ընդհանուր հասույթը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 5%-ով:

Ստորև աղյուսակով ներկայացված է Ընկերության հասույթի դինամիկան ըստ տարիների⁹.

ՀՀ դրամ	2020	2021	2022	2023
Ընդհանուր հասույթ, որից	48,831,345	49,203,442	51,373,970	53,696,566
շարժական կապի ծառայությունների մատուցումից	44,596,088	46,830,285	48,326,423	50,423,507
մասնաբաժինը ընդհանուր հասույթում	91%	95%	94%	94%
ամրակցված կապի ծառայությունների մատուցումից	1,187,843	1,171,419	1,218,669	1,200,162
մասնաբաժինը ընդհանուր հասույթում	2%	2%	2%	2%
սարքավորումների վաճառքից	2,554,719	733,321	827,599	531,265
մասնաբաժինը ընդհանուր հասույթում	5%	1%	2%	1%
այլ	166,393	203,225	507,364	1,225,547
մասնաբաժինը ընդհանուր հասույթում	0%	0%	1%	2%

3.4.1.7 Շարժական կապի շուկա

Շարժական կապի շուկան բաղկացած է 3 օպերատորներից՝ «Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ, «Յուքոմ» ՓԲԸ և «Տելեկոմ Արմենիա» ԲԲԸ:

Բոլոր 3 օպերատորները շարժական կապի ծառայությունները մատուցում են 2G (GSM), 3G (UMTS) և 4G (LTE) բջջային ցանցերի միջոցով: «Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ն ՀՀ որոշ տարածքներում (Երևանի փոքր կենտրոնում, Զվարթնոց օդանավակայանում և Գյումրիի կենտրոնական հատվածում) մատուցում է շարժական կապի ծառայություններ նաև 5G բջջային ցանցի միջոցով:

Համաձայն ՀԾԿՀ՝ ՀՀ բնակավայրերում հանրային շարժական կապի ծածկույթի հասանելիության ապահովման աշխատանքների վերաբերյալ վերլուծական

⁸ Բջջային սարքավորումներ, սմարթֆոններ, աքսեսուարներ, պլանշետներ

⁹ Աղբյուր՝ Ընկերության 2020-2023թթ. ամօրյալի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվություններ:

տեղեկանքի. «2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ ՀՀ բոլոր (100%) բնակավայրերում հասանելի է (առնվազն մեկ օպերատորի հասանելիությամբ) հանրային շարժական կապի 2G, 3G (որտեղ առկա է բնակչություն) և 4G+(LTE Advanced) տեխնոլոգիաների ծածկույթը, իսկ Երևան և Գյումրի քաղաքների կենտրոնական հատվածներում հասանելի է նաև 5G ցանցը, որի հետագա զարգացման և լիարժեք 5G տեխնոլոգիային բնորոշ տվյալների հաղորդման բարձր արագություններով և ցանցի փոքր ընդհատումներով ծառայությունների մատուցումն ապահովելու համար անհրաժեշտ ռադիոհաճախականային ռեսուրսի տրամադրման ուղղությամբ ներկայումս իրականացվում են անհրաժեշտ աշխատանքները:

Նույն աղբյուրի համաձայն 2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ Թողարկողի 2G ցանցի հասանելիությամբ ապահովված են ՀՀ բնակավայրերի 100%-ը, Յուքոմի 2G ցանցի հասանելիությամբ՝ 84.8%-ը, Տելեկոմ Արմենիայի 2G ցանցի հասանելիությամբ՝ 90.5%-ը: Նույն ամսաթվի դրությամբ Թողարկողի 3G ցանցի հասանելիությամբ ապահովված են ՀՀ բնակավայրերի 98.9%-ը, Յուքոմի 3G ցանցի հասանելիությամբ՝ 91.2%-ը, Տելեկոմ Արմենիայի 3G ցանցի հասանելիությամբ՝ 67%-ը: Թողարկողի 4G ցանցի հասանելիությամբ ապահովված են ՀՀ բնակավայրերի 100%-ը, Յուքոմի 3G ցանցի հասանելիությամբ՝ 91.3%-ը, Տելեկոմ Արմենիայի 4G ցանցի հասանելիությամբ՝ 21.9%-ը:

Բոլոր երեք օպերատորների կողմից առաջարկվում է 4G+/LTE-A բջջային ցանց:

Բջջային ցանցի հասանելիությունը ապահովելու նպատակով օպերատորները օգտվում են 700ՄՀց, 800ՄՀց, 900ՄՀց, 1800ՄՀց, 2100ՄՀց, 2600ՄՀց և 3500Մհց ռադիոհաճախականություններից:

2023թ. մայիսի 3-ին տեղի ունեցած ՀԾԿՀ նիստի արդյունքում որոշվել է և Թողարկողին տրամադրվել է 791-801ՄՀց և 832-842ՄՀց ռադիոհաճախականությունների հատվածների օգտագործման 1334 համարի թույլտվությունը՝ տասը տարի ժամկետով:

Ռադիոհաճախականությունների հատվածների օգտագործման թույլտվությունների տրամադրմամբ ՀԾԿՀ-ն նախատեսել է ապահովել շարժական կապի լայնաշերտ ցանցերի հետագա զարգացումն ու նպաստել նոր սերնդի լայնաշերտ ցանցերի ներդրմանը, մասնավորապես, ապահովել ՀՀ խոշոր քաղաքներում շարժական լայնաշերտ կապի 5G տեխնոլոգիայի ցանցի՝ առավելապես «իրերի ինտերնետ»/IoT տեխնոլոգիայի ներդրումը, բարելավել փակ (ներտնային) տարածքներում շարժական լայնաշերտ կապի ծածկույթի որակը (ներառյալ ներթափանցելիության և ազդանշանի մակարդակի մասով), զարգացնել առկա շարժական կապի ենթակառուցվածքները (օպիտկամանրաթելային կապուղիներով) և արդիականացնել անվտանգության համակարգերը, ինչպես նաև ՀՀ պաշտպանունակության ամրապնդման նպատակով

սահմանամերձ բնակավայրերում զարգացնել օպտիկամանրաթելային կապի ենթակառուցվածքները:¹⁰

800ՄՀց ռադիոհաճախականության հատվածները կապահովեն LTE-A և LTE-A Pro ցանցերի զարգացումը, ինչն էլ կապահովի 4G տեխնոլոգիայից դեպի 5G տեխնոլոգիայի ցանցեր սահուն անցումը¹¹: 700ՄՀց ռադիոհաճախականության հատվածները կապահովեն 5G ցանցի ներդրումը:

Ընկերությունները ռադիոհաճախականությունների հատվածների օգտագործման թույլտվության ստանալու արդյունքում պարտավորվում են¹².

- 713-723ՄՀց/768-778ՄՀց և 723-733ՄՀց/778-788ՄՀց ռադիոհաճախականությունների հատվածների դեպքում թույլտվության ուժի մեջ մտնելու պահից, ի թիվս այլոց
 - երկու տարվա ընթացքում ապահովել ՀՀ միջպետական մայրուղիների, ինչպես նաև ՀՀ բնակավայրերի առնվազն 80 տոկոսում լայնաշերտ ինտերնետային բացօթյա ծածկույթ, ընդ որում, այն պետք է ներառի Սևան, Ծաղկաձոր, Ջերմուկ, Դիլիջան քաղաքների տարածքները, Երևան քաղաքը Դիլիջան, Ծաղկաձոր և Սևան քաղաքներին միացնող մայրուղիներն ամբողջությամբ, ինչպես նաև Երևան քաղաքը Ջերմուկ քաղաքին միացնող մայրուղու 95 տոկոսը,
 - երկու տարվա ընթացքում Երևան, Գյումրի և Վանաձոր քաղաքներում՝ տվյալ քաղաքների վարչական (կադաստրային) տարածքի առնվազն 90 տոկոսում ապահովել լայնաշերտ ինտերնետային բացօթյա ծածկույթ,
 - երկու տարվա ընթացքում Երևան քաղաքում (ներառյալ՝ ՀՀ կառավարության 2018 թվականի նոյեմբերի 1-ի N 1215-Լ որոշմամբ նախատեսված՝ «Ինժեներական քաղաքի» տարածքում) և երեք տարվա ընթացքում Գյումրի և Վանաձոր քաղաքներում ապահովել շարժական լայնաշերտ կապի 5-րդ սերնդի (5G) ցանցի ներդրում:
- 791-801ՄՀց/832-842ՄՀց ռադիոհաճախականությունների հատվածների դեպքում թույլտվության ուժի մեջ մտնելու պահից, ի թիվս այլոց
 - երկու տարվա ընթացքում ապահովել ՀՀ միջպետական մայրուղիների, ինչպես նաև ՀՀ բնակավայրերի առնվազն 80 տոկոսում լայնաշերտ ինտերնետային բացօթյա ծածկույթ, ընդ որում, այն պետք է ներառի Սևան, Ծաղկաձոր, Ջերմուկ, Դիլիջան քաղաքների տարածքները, Երևան քաղաքը Դիլիջան, Ծաղկաձոր և Սևան քաղաքներին միացնող մայրուղիներն ամբողջությամբ, ինչպես նաև Երևան քաղաքը Ջերմուկ քաղաքին միացնող մայրուղու 95 տոկոսը,

¹⁰ Աղբյուր՝ ՀԾԿՀ 2023 թվականի գործունեության ծրագիր

¹¹ Աղբյուր՝ ՀԾԿՀ 2021 թվականի գործունեության ծրագիր

¹² Ամբողջական ցանկը ներկայացված է ՀԾԿՀ 2022թ.-ի նոյեմբերի 16-ի թիվ 442-Ն որոշմամբ՝ <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docID=170714>

- երկու տարվա ընթացքում Երևան, Գյումրի և Վանաձոր քաղաքներում՝ տվյալ քաղաքների վարչական (կադաստրային) տարածքի առնվազն 90 տոկոսում ապահովել լայնաշերտ ինտերնետային բացօթյա ծածկույթ:

3.4.1.8 **Բաժանորդներ**

Պատմականորեն ՀՀ շարժական կապի շուկան ունեցել է աճի միտում. ընդհանուր Բաժանորդների քանակը 2023թ.-ի վերջին դրությամբ կազմել է 4,074,746, որը կազմում է ՀՀ բնակչության 137%-ը: Շարժական կապի շուկայի ընդհանուր Բաժանորդների քանակի պատմական շարժը ներկայացված է ստորև աղյուսակով¹³.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
շարժական կապի շուկայի Բաժանորդներ	3,619,447	3,721,006	3,776,209	3,646,179	3,740,427	3,878,228	4,074,746
<i>Մասնաբաժինը բնակչության թվաքանակից</i>	<i>121%</i>	<i>125%</i>	<i>127%</i>	<i>123%</i>	<i>126%</i>	<i>131%</i>	<i>137%</i>

2020թ.-ին Բաժանորդների քանակի նվազումը պայմանավորված էր տնտեսության վրա ԿՈՎԻԴ-19 համաճարակի բացասական ազդեցությամբ:

Շարժական կապի շուկայի բաժանորդները մեծամասամբ կանխավճարային բաժանորդներ են (2023թ.-ի վերջի դրությամբ՝ ընդհանուր բաժանորդների 80%):

Շարժական կապի շուկան ընդհանուր առմամբ կարելի է բաժանել ձայնային և ինտերնետ ծառայությունների շուկաների:

Ձայնային ծառայությունների շուկան հագեցած է, դրանց աստիճանաբար փոխարինում են OTT տեխնոլոգիաները (WhatsApp, Viber, Skype և այլն), որոնց տարածումը գնալով աճում է՝ պայմանավորված շարժական ինտերնետի ընդլայնվող հասանելիությամբ:

Շարժական ինտերնետի շուկան պատմականորեն ցուցաբերել է աճի միտում. գնալով ավելի շատ շարժական կապի բաժանորդներ են օգտվում շարժական ինտերնետից: Շարժական ինտերնետից օգտվող (թե՛ հեռախոսասարքով և, թե՛ այլ սարքերով) բաժանորդների քանակը 2023թ.-ի վերջի դրությամբ կազմել է 3,220,848, որը կազմում է ՀՀ բնակչության 108%-ը, իսկ շարժական կապի շուկայի ընդհանուր բաժանորդների՝ 79%-ը:

Շարժական ինտերնետի շուկայի բաժանորդների քանակի պատմական շարժը ներկայացված է ստորև աղյուսակով¹⁴.

¹³ Հաշվարկված է որպես 3 օպերատորների կողմից ՀԾԿ ներկայացվող եռամսյակային հաշվետվություններում ներկայացված ակտիվ բաժանորդային համարների հանրագումար

¹⁴ Հաշվարկված է որպես 3 օպերատորների կողմից ՀԾԿ ներկայացվող եռամսյակային հաշվետվություններում ներկայացված լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության բաժանորդների և տվյալների հաղորդման ծառայություններից օգտվող բաժանորդների հանրագումար

	207	2018	2019	2020	2021	2022	2023
շարժական ինտերնետի շուկայի Բաժանորդներ	2,346,050	2,594,020	2,766,005	2,740,170	2,921,668	3,032,563	3,220,848
մասնաբաժինը բնակչության թվաքանակից	79%	87%	93%	93%	99%	102%	108%
մասնաբաժինը ընդհանուր շարժական կապի բաժանորդներից	65%	70%	73%	75%	78%	78%	79%

Շարժական ինտերնետի շուկայում լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության բաժանորդների (բացառությամբ հեռախոսասարքերի միջոցով օգտվողների) քանակը վերջին տարիներին ցուցաբերում է նվազման միտում (2017թ.-ի նկատմամբ տարեկան նվազման տեմպը կազմել է 2%), փոխարենը աճում են հեռախոսասարքի միջոցով ինտերնետ հասանելիությունից օգտվող բաժանորդների քանակը:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
շարժական ինտերնետի շուկայի Բաժանորդներ, որից	2,346,050	2,594,020	2,766,005	2,740,170	2,921,668	3,032,563	3,220,848
բացառությամբ հեռախոսասարքի միջոցով օգտվողների	272,476	267,484	266,074	262,409	253,689	245,413	258,475
հեռախոսասարքի միջոցով օգտվողների	2,073,574	2,326,536	2,499,931	2,477,761	2,667,979	2,787,150	2,962,373

ՀԾԿԿ կողմից հրապարակված վիճակագրական ցուցանիշների համաձայն, 2023թ.-ի տարեվերջի դրությամբ հեռախոսասարքերով շարժական ինտերնետից օգտվող բաժանորդների 2.91%-ը օգտվում է 5G ցանցից, 77.89%-ը օգտվում է 4G ցանցից, 19.07%-ը օգտվում է 3G ցանցից, իսկ 0.13%-ը՝ 2G ցանցից:

Ստորև աղյուսակով ներկայացված են շարժական ինտերնետի բաժանորդների բաշխվածությունը ըստ տեխնոլոգիաների (ցանցերի).¹⁵

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
շարժական ինտերնետ հասանելիությամբ բաժանորդներ, որից							
2G հեռախոսասարքերով	15.2%	12.0%	9.5%	7.0%	5.9%	0.8%	0.1%
3G հեռախոսասարքերով ¹⁶	-	-	-	-	-	28.7%	17.5%
4G, 4G+ հեռախոսասարքերով	72.7%	77.1%	80.1%	82.8%	84.7%	62.4%	71.6%
5G հեռախոսասարքերով	-	-	-	-	-	-	2.7%
USB մոդեմներով, երթուղիչ սարքերով և պլանշետներով	9.0%	7.5%	6.2%	5.4%	4.1%	2.9%	2.4%
M2M տեխնոլոգիայով	3.2%	3.4%	4.2%	4.8%	5.2%	5.3%	5.7%

¹⁵ Աղբյուր՝ ՀԾԿԿ վիճակագրական ցուցանիշներ

¹⁶ Մինչև 2021թ.-ը 3G հեռախոսասարքերով բաժանորդների քանակը տարանջատված չի եղել, այն ներկայացված է եղել 4G, 4G+ հեռախոսասարքերով բաժանորդների հետ միասին

3.4.1.9 Շարժական կապի շուկայի եկամուտներ¹⁷

Շարժական կապի շուկայի հիմնական գործունեությունից ստացված եկամուտը (հաշվարկած 3 օպերատորների համար) 2023թ.-ին կազմում է ընդհանուր 86.2 մլրդ ՀՀ դրամ: 2019թ.-ի նախահամաճարակային ցուցանիշից ի վեր սա ամենաբարձր ցուցանիշն է (2020թ.-ին գրանցվել է ցուցանիշի 11% նվազում՝ հիմնականում պայմանավորված ԿՈՎԻԴ-19 համաճարակի տնտեսության վրա բացասական ազդեցությամբ): Շուկայի տվյալների հաղորդման ծառայություններից (ինտերնետ) ստացվող եկամուտը ընդհանուր շարժական կապի միակ բաղադրիչն է, որը չի նվազել 2020թ.-ին: Վերջինիս մասնաբաժինը շարժական կապի ընդհանուր եկամտում գնալով ավելանում է, 2023թ.-ին այն կազմել է 46%:

հազար ՀՀ դրամ	2020	2021	2022	2023
եկամուտներ շարժական կապից և հարակից գործունեությունից, որից	74,667,939	77,972,884	81,399,716	86,176,520
ձայնային	24,537,121	23,509,616	23,595,846	23,918,621
մասնաբաժինը ընդհանուր եկամտում	33%	30%	29%	28%
տվյալների հաղորդում	33,023,814	35,692,412	37,785,027	39,976,705
մասնաբաժինը ընդհանուր եկամտում	44%	46%	46%	46%
փոխկապակցում	9,442,472	9,346,861	8,942,244	8,492,309
մասնաբաժինը ընդհանուր եկամտում	13%	12%	11%	10%
միջազգային ռոումինգ	1,729,281	2,342,180	2,945,032	3,968,677
մասնաբաժինը ընդհանուր եկամտում	2%	3%	4%	5%
այլ	5,935,251	7,081,815	8,131,567	9,820,208
մասնաբաժինը ընդհանուր եկամտում	8%	9%	10%	11%

Զնայած 2023թ.-ի շարժական ձայնային ծառայության եկամտի համեստ աճին, ընդհանուր առմամբ վերջինս ունի նվազման միտում՝ հիմնականում պայմանավորված ինտերնետի միջոցով ձայնի փոխանցման ծավալների աճով և ձայնային կապին փոխարինող OTT տեխնոլոգիաների (WhatsApp, Viber, Skype և այլն) շարունակական տարածմամբ:

Փոխկապակցումից եկամուտները ձևավորվում են ձայնային և SMS/MMS ծառայություններից: 2023թ.-ի դրությամբ վերջիններիս մասնաբաժինը փոխկապակցումից եկամտում կազմում է համապատասխանաբար 95% և 5%:

2023թ.-ի դրությամբ միջազգային ռոումինգից եկամուտների 49%-ը ձևավորվել է տեղական ցանցերի, իսկ 51%-ը՝ արտերկրի ցանցերի բաժանորդներին մատուցված ծառայություններից:

Շարժական կապի այլ եկամուտները հիմնականում ձևավորվում են կարճ և մուլտիմոդալ հաղորդագրություններից (SMS, MMS, CPA):

¹⁷ Աղբյուր՝ ՀԾԿ՝ ներկայացվող տեխնիկատնտեսական ցուցանիշների վերաբերյալ հաշվետվությունների «եկամուտներ շարժական կապից և հարակից գործունեությունից» հոդված (չներառելով «բաժանորդային սարքավորումների և արքեսուարների վաճառքից եկամուտը»)

Տվյալների հաղորդման (ինտերնետ) եկամուտներում գնալով նվազում է լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների (բացառությամբ հեռախոսի միջոցով օգտվողների) մատուցումից ստացվող եկամտի մասնաբաժինը.

հազար ՀՀ դրամ	2020	2021	2022	2023
եկամուտներ տվյալների հաղորդման ծառայություններից եկամուտ, որից	33,023,814	35,692,412	37,785,027	39,976,705
լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների (բացառությամբ հեռախոսի միջոցով օգտվողների) մասնաբաժին	17%	13%	11%	9%

3.4.1.10 Ընկերության շարժական կապի եկամուտներ

Ընկերության շարժական կապի ծառայություններից ստացվող եկամուտների վերջին տարիների աճը հիմնականում պայմանավորված է տվյալների փոխանակման (ինտերնետի) ծառայություններից ստացված եկամուտների աճով, վերջինիս մասնաբաժինը 2023թ.-ի շարժական կապի ընդհանուր եկամտում կազմում է 51%:

Ձայնային ծառայություններից ստացվող եկամուտներն, ինչպես և ամբողջ աշխարհում, ունեն նվազման միտում՝ հիմնականում պայմանավորված ինտերնետի միջոցով ձայնի փոխանցման ծավալների աճով և ձայնային կապին փոխարինող OTT տեխնոլոգիաների (WhatsApp, Viber, Skype և այլն) լայն տարածմամբ: Շարժական կապի եկամուտների դինամիկան ներկայացված է ստորև աղյուսակով¹⁸.

հազար ՀՀ դրամ	2020	2021	2022	2023
Շարժական կապի ծառայությունների մատուցումից հասույթ, որից	46,016,776	48,217,035	50,153,606	52,995,174
ձայնային	13,268,298	12,648,262	12,058,196	11,621,891
մասնաբաժինը շարժական կապի հասույթում	29%	26%	24%	22%
տվյալների փոխանակում	21,628,670	23,882,693	25,559,542	27,208,373
մասնաբաժինը շարժական կապի հասույթում	47%	50%	51%	51%
փոխկապակցում	6,014,473	5,582,643	5,011,347	4,956,806
մասնաբաժինը շարժական կապի հասույթում	13%	12%	10%	9%
ռոումինգ	1,086,042	955,299	1,131,790	1,588,218
մասնաբաժինը շարժական կապի հասույթում	2%	2%	2%	3%
այլ	4,019,293	5,148,138	6,392,731	7,619,886
մասնաբաժինը շարժական կապի հասույթում	9%	11%	13%	14%

2023թ.-ի շարժական կապի եկամուտը 2020թ.-ի նկատմամբ գրանցել է տարեկան 4.8% աճի տեմպ: Նույն ժամանակաշրջանում տվյալների փոխանակման (ինտերնետի) ծառայություններից ստացվող եկամուտը գրանցել է տարեկան 7.95% աճի տեմպ: Լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների

¹⁸ Աղբյուր՝ ՀԾԿՆ ներկայացվող տեխնիկատնտեսական ցուցանիշների վերաբերյալ հաշվետվություններ

(բացառությամբ հեռախոսի միջոցով օգտվողների) մատուցումից ստացվող եկամտի մասնաբաժինը գնալով նվազել է՝ 2023թ.-ին կազմելով եկամտային խմբի 2.8%-ը.

հազար ՀՀ դրամ	2020	2021	2022	2023
Եկամուտներ տվյալների հաղորդման ծառայություններից, որից	21,628,670	23,882,693	25,559,542	27,208,373
լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների (բացառությամբ հեռախոսի միջոցով օգտվողների)	1,143,343	1,053,852	875,657	764,759
շարժական բջջային կապի ցանցով մատուցվող ծառայություններից (հեռախոսի միջոցով)	20,485,329	22,828,841	24,683,885	26,443,614

Ստորև աղյուսակով ներկայացված է շարժական կապի ծառայությունների վաճառքից մեկ ակտիվ բաժանորդին ընկնող միջին ամսական հասույթը (ARPU) ըստ տարիների.¹⁹

ՀՀ դրամ	2020 IV եռ.	2021 IV եռ.	2022 IV եռ.	2023 IV եռ.
շարժական կապի Բաժանորդներ, որից	1,515	1,770	1,817	1,880
կանխավճարային Բաժանորդներ	1,369	1,380	1,413	1,455
հետվճարային Բաժանորդներ	2,957	3,222	3,032	3,288
լայնաշերտ ինտերնետի Բաժանորդներ (բացառությամբ հեռախոսասարքերի միջոցով օգտվողների)	1,738	1,539	1,348	1,088
տվյալների հաղորդման այլ ծառայություններից օգտվող բաժանորդներ	73,072	74,221	81,267	69,471

3.4.1.11 Ընկերության մրցակցային դիրքը շարժական կապի շուկայում

Ընկերությունը շարժական կապի շուկայում մրցակցում է Տելեկոմ Արմենիայի և Յուբոմի հետ՝ բաժանորդների քանակի և եկամտի մասնաբաժնով շուկայում զբաղեցնելով կայուն առաջին տեղը:

3.4.1.12 Ցանցեր

Ռադիոհաճախականությունների հատվածների բաշխվածությունը ըստ ցանցերի և օպերատորների ներկայացված է ստորև աղյուսակով.

Ռադիոհաճախականություն	Բջջային ցանց	Օգտագործվող ռադիոհաճախականության գոտիներ		
		Վիվա Արմենիա	Յուբոմ	Տելեկոմ Արմենիա
700 ՄՀգ	4G / 5G	0	0	20/20 ՄՀգ
800 ՄՀգ	4G	20/20 ՄՀգ	10/10 ՄՀգ	0
900 ՄՀգ	2G / 3G	12. 5/12. 5 ՄՀգ	10/10 ՄՀգ	12. 5/12. 5 ՄՀգ
1800 ՄՀգ	4G	25/25 ՄՀգ	20/20 ՄՀգ	ԹՁ/ԹՁ ՄՀգ
2100 ՄՀգ	3G	15/15 ՄՀգ	15/15 ՄՀգ	15/15 ՄՀգ
2600 ՄՀգ	4G	20/20 ՄՀգ	20/20 ՄՀգ	0
3500 ՄՀգ	4G / 5G	0	0	0
Ընդհանուր տեղաբաշխված գոտիներ				

¹⁹ Աղբյուր՝ ՀԾԿՀ ներկայացվող տեխնիկատնտեսական ցուցանիշների վերաբերյալ հաշվետվություններ

Բոլոր երեք օպերատորները ապահովում են բնակչությանը 2G ցանցի հասանելիության միմյանց մոտ մակարդակներ: 2G ցանցի ապահովման համար բոլոր օպերատորները օգտվում են 900 ՄՀց ռադիոհաճախականության տիրույթից:

3G ցանցի համար բոլոր երեք օպերատորները օգտագործում են 2,100ՄՀց ռադիոհաճախականության տիրույթը, բացի այդ օպերատորները նաև օգտվում են 900ՄՀց ռադիոհաճախականության տիրույթից (բազային կայանների թարմացում GSM-ից UMTS տեխնոլոգիայի), ինչը տալիս է 3G ցանցի առավել լայն ծածկույթի և առավել բարձր մակարդակի ներշնչային թափանցելիության հնարավորություն:

Մրցակիցների հետ համեմատած Ընկերության 4G ցանցի ծածկույթը ունի ամենաբարձր սփռվածությունը և առավել շատ LTE լայնաշերտ ցանցի կայաններ:

Ընկերությունը ստացել է 832-852 ՄՀց և 791-811 ՄՀց, 1710-1751 ՄՀց և 1805-1830 ՄՀց, 2500-2520 ՄՀց և 2620-2640 ՄՀց ռադիոհաճախականությունների հատվածների օգտագործման թույլտվություններ, որոնց շնորհիվ հնարավորություն կունենա զարգացնել 4G ցանցի ծածկույթը, և բարձրացնել ցանցի ներշնչային թափանցելիությունը:

Միևնույն ժամանակ, հարկ է նշել, որ համաձայն Ընկերության հրապարակումների, 2023թ.-ի գարնանը վերջինս գործարկել է 5G ցանց Երևան քաղաքի փոքր կենտրոնում և Գյումրիի կենտրոնական հատվածում:

3.4.1.13 **Քաժանորդներ²⁰**

Ստորև աղյուսակով ներկայացված են 2023թ.-ի դրությամբ օպերատորների շարժական կապի բաժանորդների քանակը և տարանջատումը ըստ կանխավճարային և հետվճարային բաժանորդագրությունների:

	Վիվա Արմենիա	Յուբոմ ²¹	Տելեկոմ Արմենիա
շարժական կապի ընդհանուր բաժանորդներ	2,316,656	713,151	1,044,939
կանխավճարային բաժանորդներ	2,049,133	367,980	856,918
մասնաբաժինը ընդհանուր բաժանորդներում	88%	52%	82%
հետվճարային բաժանորդներ	267,523	229,876	188,021
մասնաբաժինը ընդհանուր բաժանորդներում	12%	32%	18%

²⁰ Աղբյուր՝ ՀԾԿ ներկայացվող տեխնիկատնտեսական ցուցանիշների վերաբերյալ հաշվետվություններ

²¹ Յուբոմ ընկերության ընդհանուր բաժանորդներում ներառված են նաև լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության բաժանորդները

Շարժական կապի շուկայում Ընկերությունը բաժանորդների քանակով տարիներ շարունակ զբաղեցնում է կայուն առաջին հորիզոնականը՝ 2023թ.-ին ապահովելով 57% մասնաբաժին:

Ստորև աղյուսակով ներկայացված են 2023թ.-ի դրությամբ օպերատորների շարժական կապի բաժանորդների շուկայական մասնաբաժինները.

	Վիվա Արմենիա	Յուբոմ	Տելեկոմ Արմենիա
շարժական կապի ընդհանուր բաժանորդներ	57%	17%	26%
կախավճարային բաժանորդներ	63%	11%	26%
հետվճարային բաժանորդներ	39%	34%	27%

Ներկայացված մասնաբաժինները պատմականորեն (վերջին 4 տարիներին) պահպանվել են, բացառությամբ հետվճարային բաժանորդների շուկայի, որտեղ Ընկերության մասնաբաժինը նվազել է, իսկ մրցակիցներինը՝ աճել:

Շարժական ինտերնետի շուկայում Ընկերությունը բաժանորդների քանակով զբաղեցնում է առաջին հորիզոնականը: Ստորև աղյուսակով ներկայացված են շարժական ինտերնետ բաժանորդների քանակը ըստ տարիների և դրանց մասնաբաժինը շարժական կապի բաժանորդների քանակում ըստ օպերատորների.

		2020	2021	2022	2023
Վիվա Արմենիա	ինտերնետ բաժանորդներ	1,646,273	1,759,992	1,796,289	1,874,430
	մասնաբաժինը ընդհանուր բաժանորդներում	77%	79%	79%	81%
Յուբոմ	ինտերնետ բաժանորդներ	535,931	543,470	564,314	603,122
	մասնաբաժինը ընդհանուր բաժանորդներում	90%	92%	86%	85%
Տելեկոմ Արմենիա	ինտերնետ բաժանորդներ	557,966	618,206	671,960	743,296
	մասնաբաժինը ընդհանուր բաժանորդներում	62%	68%	70%	71%

Ընկերության ինտերնետ բաժանորդների քանակը վերջին տարիներին գրանցում է որոշակի տարեկան աճ:

Ստորև ներկայացված են 2023թ.-ի տարեվերջի դրությամբ օպերատորների մասնաբաժինները ըստ շարժական ինտերնետի բաժանորդների քանակի.

	Վիվա Արմենիա	Յուբոմ	Տելեկոմ Արմենիա
շարժական ինտերնետի ընդհանուր բաժանորդներ	58%	19%	23%
բացառությամբ հեռախոսասարքի միջոցով օգտվողներ	23%	45%	32%
հեռախոսասարքի միջոցով օգտվողներ	61%	16%	22%

3.4.1.14 **Եկամուտներ**²²

Ընկերությունը շարժական կապի շուկայում հիմնական գործունեությունից ձևավորված (առանց սարքավորումների վաճառքի) եկամտի մակարդակով զբաղեցնում է կայուն առաջին տեղը՝ 61.5% մասնաբաժնով: Ընկերության մասնաբաժինը շարժական կապի շուկայի եկամտում պատմականորեն (վերջին չորս տարում) պահպանվել է համադրելի մակարդակում:

Ստորև ներկայացված են 2023թ.-ի տարեվերջի դրությամբ օպերատորների մասնաբաժինները ըստ շարժական կապի եկամտի բաղադրիչների.

	Վիվա Արմենիա	Յուբոմ	Տելեկոմ Արմենիա
Եկամուտներ շարժական կապից և հարակից գործունեությունից, որից	61.5%	19.2%	19.3%
ծայնային	48.6%	38.4%	13.0%
տվյալների հաղորդում	68.1%	9.1%	22.8%
փոխկապակցում	58.4%	19.3%	22.3%
ռոումինգ	40.0%	28.3%	31.7%
այլ	77.6%	10%	12.5%

Ստորև աղյուսակով ներկայացված են օպերատորների շարժական կապի եկամուտների բաղադրիչների և դրանց շուկայական մասնաբաժինների պատմական միտումները.

հազար ՀՀ դրամ		2020	2021	2022	2023
Վիվա Արմենիա	ծայնային	13,268,298	12,648,262	12,058,196	11,621,891
	մասնաբաժինը	54%	54%	51%	49%
	տվյալների հաղորդում	21,628,670	23,882,693	25,559,542	27,208,373
	մասնաբաժինը	65%	67%	68%	68%
	ռոումինգ	1,086,042	955,299	1,131,790	1,588,218
	մասնաբաժինը	63%	41%	38%	40%
	փոխկապակցում	6,014,473	5,582,643	5,011,347	4,956,806
	մասնաբաժինը	64%	60%	56%	58%
	այլ	4,019,293	5,148,138	6,392,731	7,619,886
	մասնաբաժինը	68%	73%	79%	78%
	ընդհանուր	46,016,776	48,217,035	50,153,606	52,995,174
	մասնաբաժինը	62%	62%	62%	62%
Յուբոմ	ծայնային	6,344,106	6,619,015	7,955,414	9,194,185
	մասնաբաժինը	26%	28%	34%	38%
	տվյալների հաղորդում	5,165,249	4,566,468	4,008,720	3,643,755
	մասնաբաժինը	16%	13%	11%	9%
	ռոումինգ	329,823	587,694	764,790	1,123,475
	մասնաբաժինը	19%	25%	26%	28%
	փոխկապակցում	1,324,501	1,622,918	1,760,880	1,641,543
	մասնաբաժինը	14%	17%	20%	19%
	այլ	525,237	739,876	663,484	974,211
	մասնաբաժինը	9%	10%	8%	10%
	ընդհանուր	13,688,916	14,135,971	15,153,288	16,577,169
	մասնաբաժինը	18%	18%	19%	19%
Տելեկոմ Արմենիա	ծայնային	4,924,717	4,242,339	3,582,236	3,102,545
	մասնաբաժինը	20%	18%	15%	13%
	տվյալների հաղորդում	6,229,895	7,243,251	8,216,765	9,124,577

²² Աղբյուր՝ ՀԾԿՆ ներկայացվող տեխնիկատնտեսական ցուցանիշների վերաբերյալ հաշվետվությունների «Եկամուտներ շարժական կապից և հարակից գործունեությունից» հոդված (չներառելով «բաժանորդային սարքավորումների և արքեսուարների վաճառքից եկամուտը»)

հազար ՀՀ դրամ		2020	2021	2022	2023
	մասնաբաժինը	19%	20%	22%	23%
	ռոմմինգ	313,416	799,187	1,048,452	1,256,984
	մասնաբաժինը	18%	34%	36%	32%
	փոխկապակցում	2,103,498	2,141,300	2,170,017	1,893,960
	մասնաբաժինը	22%	23%	24%	22%
	այլ	1,390,721	1,193,801	1,075,352	1,226,111
	մասնաբաժինը	23%	17%	13%	13%
	ընդհանուր	14,962,247	15,619,878	16,092,822	16,604,177
մասնաբաժինը		20%	20%	20%	19%

Ընկերության մասնաբաժինը շարժական կապի շուկայում տվյալների հաղորդման ծառայություններից (ինտերնետից) ստացվող եկամտում պատմականորեն (վերջին չորս տարում) եղել է կայուն՝ պահպանվելով 67-68%-ի մակարդակ:

Տվյալների հաղորդման ծառայություններից ստացվող եկամուտը իր հերթին բաժանվում է լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայություններից (բացառությամբ հեռախոսի միջոցով օգտվողների) և շարժական բջջային կապի ցանցով մատուցվող ծառայություններից (հեռախոսի միջոցով) ստացվող եկամուտների: Ստորև ներկայացված են 2023թ.-ի տարեվերջի դրությամբ օպերատորների մասնաբաժինները ըստ տվյալների հաղորդման եկամտի բաղադրիչների.

	Վիվա Արմենիա	Յուքոմ	Տելեկոմ Արմենիա
եկամուտներ տվյալների հաղորդման ծառայություններից, որից	68%	9%	23%
լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների (բացառությամբ հեռախոսի միջոցով օգտվողների)	21%	68%	11%
շարժական բջջային կապի ցանցով մատուցվող ծառայություններից (հեռախոսի միջոցով)	73%	3%	24%

Ստորև աղյուսակով ներկայացված է օպերատորների շարժական կապի ծառայությունների վաճառքից մեկ ակտիվ բաժանորդին ընկնող միջին ամսական հասույթի (ARPU) դինամիկան.

ՀՀ դրամ		2020 IV եռ.	2021 IV եռ.	2022 IV եռ.	2023 IV եռ.
կանխավճարային բաժանորդներ	Վիվա Արմենիա	1,369	1,380	1,413	1,455
	Յուքոմ	1,053	1,165	1,391	1,363
	Տելեկոմ Արմենիա	1,134	1,076	1,127	973
հետվճարային բաժանորդներ	Վիվա Արմենիա	2,957	3,222	3,032	3,288
	Յուքոմ	3,664	3,593	3,212	2,812
	Տելեկոմ Արմենիա	3,143	3,416	3,121	2,999
լայնաշերտ ինտերնետի բաժանորդներ (բացառությամբ հեռախոսասարքերի միջոցով)	Վիվա Արմենիա	1,738	1,539	1,348	1,088
	Յուքոմ	1,996	1,824	1,923	1,846
	Տելեկոմ Արմենիա	1,192	833	478	362

3.4.2 Ոլորտի կանոնակարգում և վերահսկողություն

Թողարկողի գործունեության ոլորտը և բնույթը, մասշտաբայնությունը, արտաքին/ներքին շահառուների քանակը, ինչպես նաև այլ նման գործոններ և հանգամանքներ պայմանավորում են Ընկերության գործունեությունը կանոնակարգող և վերահսկող բազմաշերտ ու բազմաբնույթ օրենսդրական կարգավորումները: Ազդագրի սույն մասում Թողարկողը ներկայացնում է ՈԶ ամբողջական ու ՈԶ սպառիչ նախաբան Ընկերության գործունեության ոլորտի կանոնակարգման ու վերահսկողության վերաբերյալ ընդհանրական պատկերացումների կազմման համար:

3.4.3 Ոլորտի Օրենսդրական կարգավորում

Ընկերության՝ որպես էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայություն մատուցող սուբյեկտի ոլորտային գործունեությունը կարգավորող հիմնական օրենսդրական նորմատիվ ակտերն են (ցանկն ամբողջական չէ և ներկայացված է ընդհանրական պատկերացում կազմելու համար)՝

3.4.3.1 ՀՀ օրենքներ

- «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենք,
- «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՀՀ օրենք,
- «Հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարների մասին» ՀՀ օրենք,
- «Տեսալսողական մեդիայի մասին» ՀՀ օրենք:

3.4.3.2 ՀՀ կառավարության որոշումներ

- Արտակարգ իրավիճակների և ռազմական դրության ժամանակ էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի շահագործման և կառավարման կարգը հաստատելու մասին (2012թ. թիվ 1442-Ն որոշում),
- Ծառայության ժխտում/բաշխված ծառայությունների ժխտում (ԴՈՍ/ԴԴՈՍ (DOS/DDOS) հարձակումներից պաշտպանված ինտերնետ կապի ապահովման մասին (2016թ. թիվ N°1069-Ն որոշում),
- ՀՀ տարածքում արտակարգ իրավիճակների առաջացման կամ դրա սպառնալիքի, ՀՀ վրա զինված հարձակման, դրա անմիջական վտանգի առկայության կամ պատերազմ հայտարարելու դեպքում ու ռազմական դրության պայմաններում պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների, բնակչության ազդարարման և իրազեկման կարգը (2017թ. թիվ 346-Ն որոշում),

- ՀՀ-ում կառուցապատման նպատակով թույլտվությունների և այլ փաստաթղթերի տրամադրման կարգը հաստատելու մասին (2015թ. թիվ 596-Ն որոշում):

3.4.3.3 **ՀՀ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի որոշումներ**

- Հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցման թիվ 60 լիցենզիա տրամադրելու մասին (2007թ. թիվ 341Ն որոշումը իր լրացումներով և փոփոխություններով),
- Հանրային էլեկտրոնային ցանցի լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին (2017թ. N155Ն որոշում),
- Ռադիոհաճախականությունների օգտագործման թույլտվություններ տրամադրելու մասին որոշումներ.
 - ❖ Ռադիոռելեային կապի կայաններին վերաբերող՝
 - թիվ 330Ա (17.08.2007թ.)
 - թիվ 651Ա (14.12.2007թ.)
 - թիվ 69Ա (01.03.2023թ.)
 - ❖ Շարժական բջջային կապի բազային կայաններին վերաբերող՝
 - թիվ 187Ա (20.04. 2007թ.)
 - թիվ 391Ա (01.10.2007թ.)
 - թիվ 563Ա (27.10.2010թ.)
 - թիվ 207Ա (27.04.2011թ.)
 - թիվ 79Ա (10.03.2023թ.)
 - թիվ 88Ա (22.04.2023թ.)
 - ❖ Անլար ամրակցված կապի ծառայություններին վերաբերող՝
 - թիվ 202Ա (15.09.2006թ.)
- Համարային ռեսուրսների օգտագործման թույլտվությունների տրամադրման մասին (2007թ. թիվ 683-Ն որոշում),
- Համարի և կոդի զբաղեցման թույլտվության հատկացման ու օգտագործման կանոնները հաստատելու մասին (2014թ. թիվ 235Ն որոշում),
- Հանրային ամրակցված հեռախոսացանցի շահագործման մեջ գերիշխող դիրք զբաղեցնող օպերատորների կողմից այլ օպերատորներին հանրային ամրակցված հեռախոսացանցի խողովակների ազատ թողունակության վարձակալության տրամադրման կանոնները հաստատելու մասին (2011թ. թիվ 414Ն որոշում),
- Կարճ կոդի տրամադրման կարգը հաստատելու մասին (2012թ. 210Ն որոշում)
- Էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառում կարգավորվող անձանց նկատմամբ հսկողության փոխանցումը համաձայնեցնելու կարգը հաստատելու մասին (2022թ. թիվ 56Ն որոշում),

- Ցանցերի փոխկապակցման օրինակելի առաջարկը հաստատելու մասին (2007թ. թիվ 344Ն և 2010թ թիվ 26Ա որոշումներ),
- Ցանցերի փոխկապակցման վճարների հաշվարկման մեթոդիկան հաստատելու մասին (2022թ. թիվ 574Ն որոշում),
- Հանրային շարժական բջջային կապի միջազգային ռոումինգ ծառայությունների մատուցման կանոնները հաստատելու մասին (2008թ. թիվ 661Ն որոշում),
- Բջջային ցանցի Համարների տեղափոխելիության կանոնները հաստատելու մասին (2013թ.թիվ 251Ն որոշում իր փոփոխություններով),
- Կարգավորվող ծառայությունների սակագների սահմանման կարգը (2007թ. թիվ 529Ա որոշում),
- Կարգավորվող ծառայությունների ցանկը սահմանելու մասին (2008թ. թիվ 273Ա որոշում՝ փոփոխություններով),
- Կարգավորվող ծառայությունների սակագների հաստատման մասին (2007թ. թիվ 340Ն և 530Ն որոշումները իրենց լրացումներով և փոփոխություններով),
- Տարբեր սակագնային փաթեթներ սահմանելու մասին որոշումներ (2009թ.-172Ա, 2011թ.-483Ա, 2015թ.-159Ա, 2016թ.-47Ա, 2018թ.-274Ա, 2018թ.-374Ա, 2019թ.-430Ա),
- Շուկաների և ծառայությունների դասակարգման մասին (2013թ. թիվ 259Ն որոշում),
- Գերիշխող դիրք զբաղեցնելու մասին որոշումներ՝ ամրակցված կապի շուկայում (2008թ. 506Ն որոշում, 2019թ. 114Ա, 238Ա) և բջջային կապի շուկայում (ՏՄՊ -2011-386Ն),
- Վերծանումների տրամադրման կարգը (2017թ. թիվ 261Ն որոշում),
- Բջջային կապի կանխավճարային և հետվճարային հեռախոսաքարտերի տրամադրման պայմանագրերի արխիվների պահպանման ստանդարտներ սահմանելու մասին (2011թ. թիվ 285Ն որոշում իր լրացումներով),
- Բջջային և ամրակցված ցանցերի ծածկույթների մասին տեղեկատվության հրապարակում (2019թ. թիվ 1Ն որոշում),
- Ծառայության ժխտում/բաշխված ծառայությունների ժխտում (ԴՈՍ/ԴԴՈՍ (DOS/DDOS) հարձակումներից պաշտպանված ինտերնետ կապի ապահովման մասին (2017թ. թիվ 234Ն որոշում),
- Ընկերության գործունեության մասին Աուդիտի արդյունքները Հանձնաժողովին ներկայացնելու մասին (2007թ. թիվ 341Ն որոշում),

- Ամրակցված ցանցի ծառայությունների մատուցման կանոններ (2008թ. թիվ 272Ն որոշում),
- Բջջային ցանցի ծածկույթի չափորոշիչներ սահմանելու մասին (2022թ. թիվ 391Ն որոշում),
- Տվյալների հաղորդման և ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների մատուցման սակագների և պայմանների հրապարակման վերաբերյալ (2008թ. թիվ 471Ն),
- «Արմենտել» և «Ղ-Տելեկոմ» ՓԲԸ-ների կողմից հաճախորդների սպասարկման գործառնական գրասենյակների ցանկը հաստատելու մասին (2007թ. թիվ 127Ն որոշում),
- Չարտոնված զանգերի կանխարգելման մասին (2021թ. թիվ 465Ն որոշում),
- Միջազգային զանգերի տերմինացիայի իրականացման կարգը (2009թ. թիվ 12Ն որոշում),
- Միջազգային կապուղիների և տվյալների հոսքերի աշխարհագրական երթուղիների համաձայնեցման կարգը հաստատելու մասին (2016թ. թիվ 122Ն որոշում),
- Այլ կարգավորվող անձանց հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ամրակցված ցանցերով ելքային ձայնային ծառայությունների մատուցման կարգը (2015թ. 32Ն որոշում),
- ՀՀ տարածքում արտակարգ իրավիճակների առաջացման կամ դրա սպառնալիքի, ՀՀ վրա զինված հարձակման, դրա անմիջական վտանգի առկայության կամ պատերազմ հայտարարելու դեպքում ու ռազմական դրության պայմաններում պատշաճ ազդարարման և իրազեկման ապահովման մասին (2017թ. թիվ 578Ն որոշում):

3.4.3.4 **ՀՀ Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովի որոշումներ**

- Ցանցային օպերատորի գործունեության լիցենզիա տրամադրելու մասին (2021թ. 56Ա որոշում),
- Ոչ գծային տեսալսողական տեղեկատվության հեռարձակման գործունեություն իրականացնելու թույլտվություն տալու մասին (2021թ. 203-Ա որոշում):

Ընկերության մրցակցային գործունեությունը կարգավորող հիմնական օրենսդրական նորմատիվ ակտերն են (ցանկն ամբողջական չէ և ներկայացված է ընդհանրական պատկերացում կազմելու համար)՝

- «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք,

- «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենք,
- «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՀՀ օրենք:

Ընկերության՝ որպես կարգավորվող շուկայում առևտրի թույլատրված արժեթղթերի թողարկող, գործունեությունը կարգավորող հիմնական օրենսդրական նորմատիվ ակտերն են (ցանկն ամբողջական չէ և ներկայացված է ընդհանրական պատկերացում կազմելու համար)՝

- «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենք,
- ՀՀ կենտրոնական բանկի համապատասխան կանոնակարգեր,
- Բորսայի կանոններ:

3.4.4 Ոլորտի վերահսկողություն

3.4.4.1 ***Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն***

Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարության գործառույթներից են (ա) էլեկտրոնային հաղորդակցության ոլորտի զարգացման քաղաքականության մշակումը և իրականացումը, (բ) ՀՀ-ում համընդհանուր ծառայությունների մատուցման քաղաքականության նպատակների սահմանումը, (գ) ռադիո հաճախականությունների տիրույթի բաշխումը, (դ) արտակարգ իրավիճակ հայտարարվելու, ռազմական դրության կամ ազգային մեկ այլ արտակարգ իրավիճակի պարագայում էլեկտրոնային հաղորդակցության բոլոր ցանցերի կամ ծառայությունների կամ դրանցից ցանկացածի շահագործման և կառավարման համար պատասխանատվություն ստանձնումը, (ե) ՀՀ միջազգային համաձայնագրերով սահմանված էլեկտրոնային հաղորդակցության ոլորտին առնչվող հանձնառությունների իրականացումը, (զ) ՀՀ-ը Հեռահաղորդակցության միջազգային միության և հեռահաղորդակցության այլ միջազգային կազմակերպություններում ներկայացնելը, (է) խորհրդակցելով ՀԾԿՀ հետ՝ ստանդարտների (ներառյալ՝ ռադիոհաճախականությունների տարածումները և ցանցային համատեղելիությունը) մշակումը և այլն:

3.4.4.2 ***Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողով***

Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը (ՀԾԿՀ)՝ հանձնաժողովը ինքնավար պետական մարմին է, որի նպատակն է ոլորտային ռազմավարական քաղաքականությանը համահունչ հավասարակշռել սպառողների և հանրային ծառայությունների ոլորտում կարգավորվող գործունեություն իրականացնող անձանց շահերը, կարգավորվող անձանց համար ստեղծել գործունեության միատեսակ

պայմաններ, նպաստել մրցակցային շուկաների ձևավորմանն ու զարգացմանը և խթանել ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը: Հանձնաժողովը պարտավոր է (ա) դասակարգել ծառայությունները և ենթակառուցվածքները, բացառել էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայությունների մատուցման և ցանցի ոլորտում մրցակցության որևէ աղավաղումը, (բ) կարգավորել հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերը և ծառայությունները, (գ) հաստատել ՀՀ համարագրման պլանը և առանց խտրականության տրամադրել կարճ համարներ և կարճ կոդեր՝ անհատական կամ խմբաքանակով, (դ) մշակել հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի փոխկապակցումը կարգավորող կանոնակարգեր, (ե) ուսումնասիրել և վերահսկողության ենթարկել կարգավորման ենթակա անձանց գործունեությունը, (զ) հաստատել փոխկապակցման օրինակելի առաջարկները, (է) սահմանել համարների տեղափոխելիության ծառայության վերաբերյալ կանոնները և այլն:

3.4.4.3 Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողով

Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովը՝ հանձնաժողովը անկախ պետական մարմին է, որն ապահովում է հեռարձակվող լրատվության միջոցների ազատությունը, անկախությունը և բազմազանությունը, վերահսկում է հեռարձակողների, օպերատորների և տեսալսողական ծրագրերի դիստրիբյուտորների գործունեությունը: Հանձնաժողովի լիազորությունների մեջ են մտնում (ա) ցանցային օպերատորի գործունեության լիցենզավորումը, (բ) հսկողություն է իրականացնում լիցենզիայում նշված պայմանների և օրենքի պահանջների կատարման նկատմամբ, (գ) տեսալսողական հաղորդումների տեսագրությունների և ձայնագրությունների ընտրանքային դիտարկման միջոցով՝ դրանց օրենսդրության և լիցենզիայի պահանջներին համապատասխանության պարզումը, (դ) վերահսկում է տեսալսողական հաղորդումների տեխնիկական չափանիշների համապատասխանությունը Կառավարության որոշմամբ սահմանված ստանդարտներին և այլն:

3.4.4.4 Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովը

Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովը՝ իր իրավասության շրջանակներում սեփական նախաձեռնությամբ կամ դիմումի հիմքով ուսումնասիրում է տնտեսավարող սուբյեկտների՝ այդ թվում հեռահաղորդակցության օպերատորների այն գործողությունները կամ վարքագիծը, որոնք կարող են կանխել, սահմանափակել կամ արգելել ազատ տնտեսական մրցակցությունը կամ վնասել սպառողների շահերին: Հանրային ծառայությունների կարգավորվող ոլորտում գործող անձանց նկատմամբ տնտեսական մրցակցության գործառույթները

հանձնաժողովն իրականացնում է ՀԾԿՀ-ի հետ համագործակցության սկզբունքի հիման վրա:

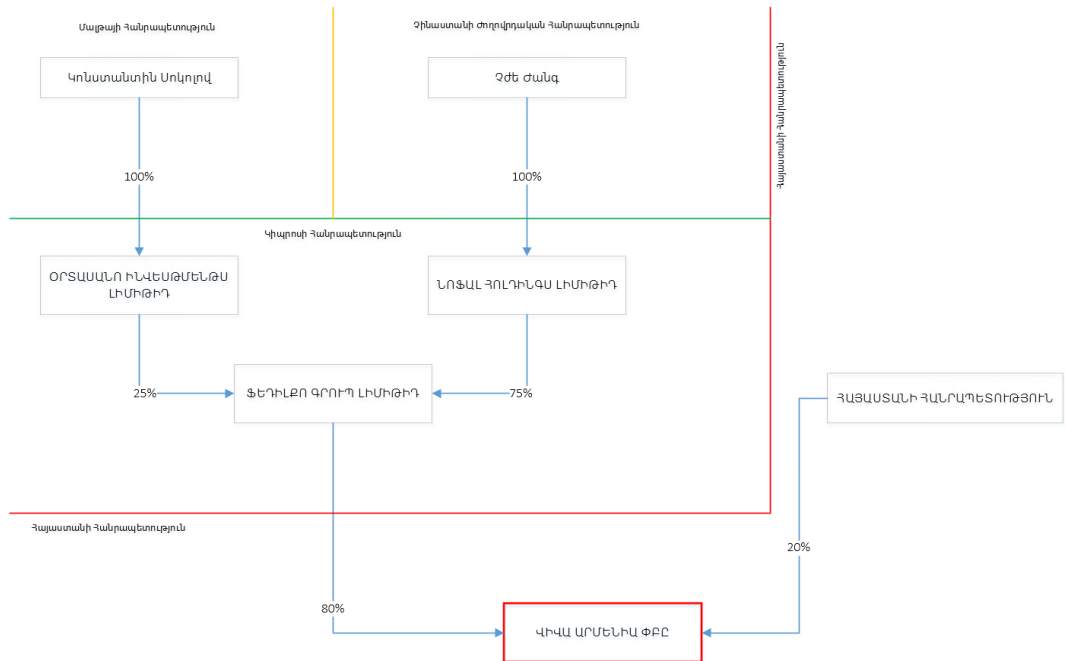
3.4.4.5 ՀՀ կենտրոնական բանկ

Պարտատոմսերի հրապարակային առաջարկի, տեղաբաշխման և պարտատոմսերը կարգավորվող շուկայում ցուցակելու փաստով Թողարկողը ՀՀ օրենսդրությամբ մեկնաբանվում է հաշվետու թողարկող և դառնում արժեթղթերի շուկայի մասնակից, որի գործունեությունը կարգավորվում է համապատասխան օրենսդրությամբ, ենթաօրենսդրական ակտերով և այլ կարգավորումներով: ՀՀ արժեթղթերի շուկան ներառում է ՀՀ տարածքում արժեթղթեր թողարկող և արժեթղթերում ներդրումներ իրականացնող անձանց, ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձանց (ներդրումային ընկերությունները, օտարերկրյա ներդրումային ընկերության մասնաճյուղերը, ներդրումային ֆոնդի կառավարիչները, ներդրումային ֆոնդի օտարերկրյա կառավարիչի մասնաճյուղերը, բանկերը), Կենտրոնական դեպոզիտարիան, արժեթղթերի կարգավորվող շուկայի օպերատորը և արժեթղթերի չկարգավորվող առևտրի ոլորտը: ՀՀ արժեթղթերի շուկայի կարգավորման և վերահսկողության գործառույթն իրականացնում է ՀՀ կենտրոնական բանկը՝ օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով: Արժեթղթերի շուկայի կարգավորման և վերահսկողության հիմնական նպատակներն են. ներդրողների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությունը, արժեթղթերի շուկայի թափանցիկության, կայուն և արդյունավետ զարգացման ապահովումը, արժեթղթերի գնագոյացման համակարգի արժանահավատության ապահովումը, արժեթղթերի շուկայում համակարգային ռիսկերի նվազեցումը: Համաձայն «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքի՝ թողարկող է համարվում այն անձը, որն արժեթուղթ է թողարկում (թողարկել) կամ իր անունից արժեթուղթ թողարկելու առաջարկություն է անում: Թողարկողի կողմից իրականացվող արժեթղթի թողարկումն անձի գործողությունների ամբողջությունն է՝ ուղղված նույն դասի արժեթղթերի համախմբի առաջացմանը: Ընդ որում, արժեթղթերի թողարկումը թողարկողի միևնույն որոշման հիման վրա, սակայն տարբեր ժամանակահատվածներում (սերիաներով) համարվում է մեկ թողարկում: Հաշվետու թողարկողն այն թողարկողն է, որի կողմից թողարկված որևէ դասի արժեթուղթը թույլատրված է ՀՀ տարածքում գործող կարգավորվող շուկայում առևտրին: ՀՀ արժեթղթերի շուկան կարգավորվում է ՀՀ Սահմանադրությամբ, ՀՀ միջազգային պայմանագրերով, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով, «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքով, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով, «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքով, «Ներդրումային ֆոնդերի մասին» ՀՀ օրենքով, «Կուտակային կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքով, դրանց հիման վրա ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերով, այլ օրենքներով և իրավական ակտերով:

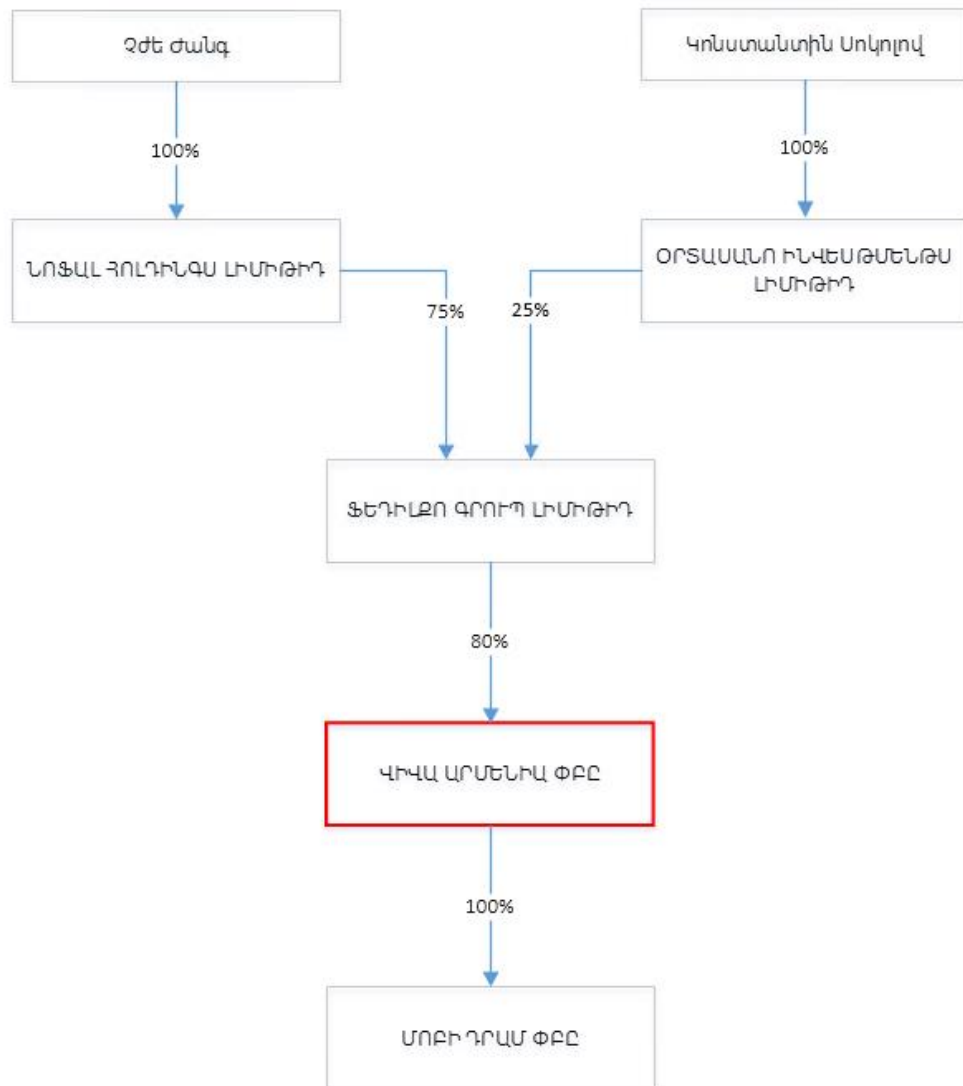
3.5 Թողարկողի կառուցվածքը

3.5.1 Խմբի կառուցվածքը

3.5.1.1 Թողարկողի բաժնեդիրական կառուցվածքը

3.5.1.2 *Խմբի կառուցվածքը*

3.5.2 *Վերահսկող անձինք*

3.5.2.1 *Վերջնական իրական շահառուներ*

Թողարկողի իրական շահառուներ են հանդիսանում՝

- Պարոն ԶԺԵ Ժանգը, ով անուղղակի տիրապետում է Թողարկողի բաժնետոմսերի 60%-ին:
- Պարոն Կոնստանտին Սոկոլովը, ով անուղղակի տիրապետում է Թողարկողի բաժնետոմսերի 20%-ին:
- ՀՀ-ն, որն ուղղակի տիրապետում է Թողարկողի բաժնետոմսերի 20%-ին:

3.5.2.2 **Բաժնետերեր**

«Որպես նվիրատվություն բաժնետոմսեր ընդունելու մասին» ՀՀ Կառավարության 29 փետրվարի 2024 թվականի [N278-Ա որոշման Հավելված 1-ով](#) նախատեսված՝ Կողմերի (Նվիրատու՝ «Ֆեդիլքո Գրուպ Լիմիթիդ» ընկերություն, Նվիրառու՝ ՀՀ Կառավարություն) միջև կնքված՝ բաժնետոմսերի նվիրատվության պայմանագրի 4.1-ին կետով սահմանված է.

«4.1.1. Այն դեպքում, երբ Նվիրատուն մտադիր լինի վաճառել Ընկերության իր բաժնետոմսերը, ապա Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն Նվիրատուն պարտավոր կլինի հայցել Նվիրառուի համաձայնությունը և թույլտվությունը: Նվիրառուն պարտավորվում է սույն Պայմանագրի կնքման օրվանից 5 (հինգ) տարվա ընթացքում ամբողջությամբ կամ մասամբ չվաճառել կամ չփոխանցել Բաժնետոմսերը առանց Նվիրատուի գրավոր համաձայնության: Հնգամյա ժամկետի լրանալուց հետո Նվիրատուն ունի Նվիրառուի բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունք:

4.1.2. Պայմանագրի 4.1.1 ենթակետով սահմանված սահմանափակումները կիրառելի չեն լինի Ընկերության ցուցակվելու դեպքում, ինչպես նախատեսված է 4.1.4 ենթակետով:

4.1.3. Կողմերից ոչ մեկն իրավունք չունի ամբողջությամբ կամ մասամբ տրամադրել իրենց բաժնետոմսերը երրորդ անձի կառավարմանը, եթե այլ բան գրավոր կերպով համաձայնեցված չէ Կողմերի միջև:

4.1.4. Կողմերը սույնով ընդունում են, որ Ընկերության աճը խթանելու և Հայաստանի հեռահաղորդակցության ոլորտում նորամուծություններ կատարելու նպատակով, Ընկերությունը կարող է շահավետ համարել Ընկերության ցուցակվելը գլխավոր ֆոնդային բորսայում («main stock exchange»)²³: Հետևաբար, Կողմերը համաձայնվում են առ այն, որ հրապարակայնորեն ցուցակվելու համար Ընկերության ընդհանուր ժողովը (ձայների մեծամասնությամբ) իրավունք ունի կայացնել որոշում՝ հիմնական ֆոնդային բորսայում Ընկերության հրապարակային ցուցակվելու վերաբերյալ: Համապատասխանաբար, Կողմերը պետք է միասին իրագործեն իրենց հասանելի բոլոր քվեարկման և այլ իրավունքները և լիազորությունները, որպեսզի ապահովեն անհրաժեշտ կամ ցանկալի բոլոր գործողությունների իրականացումը՝ Ընկերության արժեթղթերի նման նախնական հրապարակային առաջարկի մեկնարկի և իրականացման համար:»:

3.5.2.3 **Ֆեդիլքո Գրուպ Լիմիթիդ**

Թողարկողի բաժնետոմսերի 80%-ի սեփականատեր է հանդիսանում «ՖԵԴԻԼԶՈ ԳՐՈՒԴ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերությունը (Fedilco Group Limited), որը գրանցված է Կիպրոսի Հանրապետությունում, գրանցման համար HE433524, գրանցման ամսաթիվ՝ 20 ապրիլ 2022, գրանցման հասցե՝ Արքեպիսկոպոս Լեոնտիոս Ա, 159 Մարիվոն շենք, 3-րդ հարկ, Բնակարան/Գրասենյակ 302, 3022, Լիմասոլ, Կիպրոսի

²³ Միջազգային հեղինակավոր ֆոնդային բորսաներից որևէ մեկը:

Հանրապետություն, տնօրեններ՝ Լոիզոս Վասիլիու (Loizos Vasiliou), Սավվաս Պաթսալոս (Savvas Patsalos), քարտուղար՝ Սավվաս Պաթսալոս (Savvas Patsalos):

3.5.2.4 **Վիմթեդ Լիմիթիդ**

«ՆՈՖԱԼ ՀՈԼԴԻՆԳՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի և «ՕՐՏԱՍԱՆՈ ԻՆՎԵՍԹՄԵՆԹՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի գործադիր մարմինների գործառույթը իրականացնում է «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻԴ» (Wimthed Limited, գրանցման համարը՝ HE436177, գրանցման ամսաթիվ՝ 06 հուլիս 2022, տնօրեն՝ Անդրեաս Ուրրիս (Andreas Ourris), հասցեն՝ ELLAS BUILDING, Հարկ 2, գրասենյակ 201, Նիկոսիա, 1060, Կիպրոսի Հանրապետություն:

3.5.2.5 **ՉԺԵ Ժանգ**

«ՖԵԴԻԼԲՈ ԳՐՈՒՊ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերության բաժնետոմսերի 75%-ը պատկանում են «ՆՈՖԱԼ ՀՈԼԴԻՆԳՍ ԼԻՄԻԹԻԴ» (Nofal Holdings Limited) ընկերությանը, որը գրանցված է Կիպրոսի Հանրապետությունում, գրանցման համար HE433417, գրանցման ամսաթիվ՝ 18 Ապրիլ 2022, գրանցման հասցե՝ Ստասանդրու փողոց 9, գրասենյակ 201, Նիկոսիա, 1060, Կիպրոսի Հանրապետություն, տնօրեն՝ «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻԴ», քարտուղար՝ «ԶԻՖ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ ԼԻՄԻԹԵԴ» (GIF Management Limited):

«ՆՈՖԱԼ ՀՈԼԴԻՆԳՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի գրանցված բաժնետերը «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերությունն է (Wimthed Limited), որը «ՆՈՖԱԼ ՀՈԼԴԻՆԳՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի 100% բաժնետոմսերը որպես անվանական բաժնետեր պահում է հոգուտ իրական շահառու պարոն ՉԺԵ Ժանգի:

Արդյունքում՝ իրական շահառու ՉԺԵ Ժանգն անուղղակի տիրապետում է Թողարկողի բաժնետոմսերի 60%-ին:

3.5.2.6 **Կոնստանտին Սոկոլով**

«ՖԵԴԻԼԲՈ ԳՐՈՒՊ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերության 25% բաժնետոմսերը պատկանում են «ՕՐՏԱՍԱՆՈ ԻՆՎԵՍԹՄԵՆԹՍ ԼԻՄԻԹԻԴ» (Ortasano Investments Limited) ընկերությանը, որը գրանցված է Կիպրոսի Հանրապետությունում, գրանցման համար HE433409, գրանցման ամսաթիվ՝ 18 Ապրիլ 2022, գրանցման հասցե՝ Ագիոս Անտոնիոս Ռոմանոու փողոց, 4-6 Իվիսկոս, գրասենյակ 111, Նիկոսիա, 1070, Կիպրոսի Հանրապետություն, տնօրեն՝ «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻԴ», քարտուղար՝ «ԿԱՊԼԱԹԱՅՆ ՍԵՔՐԵԹԱՐԻԱԼ ԼԻՄԻԹԵԴ» (CAPLATINE SECRETARIAL LTD):

«ՕՐՏԱՍԱՆՈ ԻՆՎԵՍԹՄԵՆԹՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի գրանցված բաժնետերը «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերությունն է, որը «ՕՐՏԱՍԱՆՈ ԻՆՎԵՍԹՄԵՆԹՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի 100% բաժնետոմսերը որպես անվանական բաժնետեր պահում է հոգուտ իրական շահառու Կոնստանտին Սոկոլովի:

Արդյունքում՝ իրական շահառու Կոնստանտին Սոկոլովը անուղղակի տիրապետում է Թողարկողի բաժնետոմսերի 20%-ին:

3.5.2.7 Հայաստանի Հանրապետություն

«Որպես նվիրատվություն բաժնետոմսեր ընդունելու մասին» ՀՀ Կառավարության 29 փետրվարի 2024 թվականի [N278-Ա որոշմամբ](#) ՀՀ Կառավարությունը «Ֆեդիլքո Գրուպ Լիմիթիդ» ընկերությունից ընդունել է «Ֆեդիլքո Գրուպ Լիմիթիդ» ընկերությանը սեփականության իրավունքով պատկանող Թողարկողի 1000 (հազար) դրամ անվանական արժեքով հասարակ 550,000 հատ բաժնետոմսերի 20 (քսան) տոկոսին համարժեք՝ 110,000 հատ ընդհանուր թվով բաժնետոմսերը, և դրանց կառավարման լիազորությունը վերապահել ՀՀ վարչապետի աշխատակազմին:

3.6 Թողարկողի հիմնական միջոցները

Հիմնական միջոցներն առ 30/06/24թ.	Զուտ հաշվեկշռային արժեքը (ՀՀ դրամ)
Ցանցային և կենտրոնական կայանների սարքավորումներ	17,454,734,779
Գրասենյակային սարքավորումներ, տրանսպորտային միջոցներ և այլն	2,867,614,595
Տեղադրման ենթակա սարքավորումներ	1,583,460,470
Անավարտ շինարարություն և տրված կանխավճարներ	1,191,659,882
Շենք, շինություններ	938,121,223
Ընդամենը	24,035,590,948

Ազդագիրը ԿԲ գրանցման ներկայացնելու օրվա դրությամբ Ընկերությունը գրավադրված հիմնական միջոցներ չունի: Ընկերությունն ունի բանկային երաշխիքներ, որոնք ապահովված են ընթացիկ դրամական միջոցներով:

Թողարկողը գործում է հեռահաղորդակցության ոլորտում, որը պահանջում է էական ծավալի շարունակական կապիտալ ներդրումներ՝ ծառայությունների որակը պահպանելու, նոր տեխնոլոգիաներ ներդնելու և կիրառելու, ինչպես նաև ծառայությունների առաջարկը ընդլայնելու համար: Ընկերությունը նախատեսում է ֆինանսավորել հիմնական միջոցների ձեռքբերումն ինչպես սեփական միջոցներով, այնպես էլ փոխառու միջոցներով:

Թողարկողի կարծիքով Ընկերության հիմնական միջոցների վիճակի գնահատականը բավարար է ընթացիկ գործունեության անխափան իրականացման համար:

Ընկերության հաշվեկշռում առկա չեն այլ էական հիմնական միջոցներ, որոնք ընկերությանը սեփականության իրավունքով չեն պատկանում, կամ նրա նկատմամբ սեփականության իրավունքը սահմանափակված է:

3.7 Զարգացման վերջին միտումները

Ժամանակակից տեխնոլոգիաներով պայմանավորված՝ ամբողջ աշխարհում թվային փոխակերպման են ենթարկվել գրեթե բոլոր ոլորտները: ՀՀ-ում նույնպես թվային փոխակերպումը ընթանում է աշխարհին զուգընթաց: 2025-2030թթ.

ամենասպասված զարգացումներից մեկը 5G-ի կոմերցիոն մեկնարկն է ողջ ՀՀ տարածում: Բացի այդ, գեներատիվ AI-ի և գերիզոր համակարգիչներով հաշվարկների ինտեգրումը կբացի նոր հնարավորություններ հեռահաղորդակցության շուկայի համար:

Ընկերության 5G ցանցը ներկայումս գործում է Երևանի փոքր կենտրոնում, Զվարթնոց օդանավակայանում և Գյումրիի կենտրոնական հատվածում: Ընկերությունը նախատեսում է առաջիկա տարիներին ընդլայնել 5G ցանցի հասանելիությունը թե՛ Երևանում, թե՛ մարզերում:

Նորարարական VoLTE և Wi-Fi Calling ծառայությունները, որոնք հասանելի են միայն Ընկերության ցանցում և որոնցից օգտվում է ընկերության բաժանորդների կեսից ավելին, դարձել են բաժանորդների կյանքի անբաժանելի մասը: Wi-Fi Calling ծառայությունից բաժանորդները օգտվում են ոչ միայն ՀՀ-ում, այլև արտերկրում, ընդ որում նրանց համար գործում են տեղական սակագներ: Ընկերությունը համագործակցում է սմարթֆոն արտադրող խոշորագույն բրենդների հետ և շարունակաբար ընդլայնում դրանց ցանկը՝ VoLTE և Wi-Fi Calling ծառայությունն ավելի լայն շրջանակներին հասանելի դարձնելու համար:

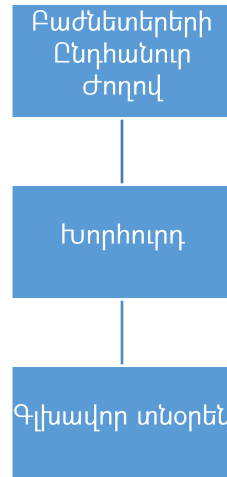
3.8 Շահույթի կանխատեսումը կամ գնահատումը

Ընկերությունը առաջիկա տարիներին կանխատեսում է շահույթի կայուն աճի տեմպ և դրամական միջոցների դրական մակարդակ:

2024թ.-ի առաջին կիսամյակի ընթացքում Ընկերությունը բոլոր հիմնական ֆինանսական ցուցանիշներով համապատասխանել և գերակատարել է հաստատված բյուջեն՝ այսպիսով ապահովելով աճի տեմպ:

3.9 Թողարկողի կառավարման մարմինները և անդամները

3.9.1 Կառավարման մարմինների սխեմատիկ կառուցվածքը

Թողարկողի կառավարման մարմիններն են՝ Բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը, Խորհուրդը և Գլխավոր տնօրենը:

Թողարկողի կառավարման բարձրագույն մարմինը Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովն է (այսուհետ՝ նաև Ընդհանուր ժողով): Ընկերությունը պարտավոր է ամեն տարի գումարել բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողով ֆինանսական տարվա ավարտից հետո: Տարեկան Ընդհանուր ժողովը գումարվում է յուրաքանչյուր տարվա մարտի չորրորդ ուրբաթ օրը առավոտյան ժամը 11:00-ին Ընկերության գտնվելու վայրում, եթե Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի կողմից այլ՝ հունիսի 30-ից ուշ չընկնող ամսաթիվ չնշանակվի փետրվար ամսից մինչև հունիսի 30-ն ընկած ժամկետում:

Խորհուրդն իրականացնում է Ընկերության գործունեության ընդհանուր ղեկավարումը, բացառությամբ այն հարցերի, որոնք «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքով և Ընկերության կանոնադրությամբ վերապահված են Ընդհանուր ժողովի և Ընկերության գործադիր մարմնի իրավասությանը:

Ընկերության ընթացիկ գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է Ընկերության միանձնյա գործադիր մարմինը՝ Գլխավոր տնօրենը: Ընկերության Գլխավոր տնօրենի իրավասությանն են պատկանում Ընկերության ընթացիկ գործունեության կառավարման բոլոր հարցերը՝ բացառությամբ Ընդհանուր ժողովի և Խորհրդի իրավասություն հանդիսացող հարցերի: Խորհրդի կողմից Ընկերության Գլխավոր տնօրենին նշանակելուց հետո, Ընկերությունը նրա հետ կնքում է

պայմանագիր, որը Ընկերության անունից ստորագրում է խորհրդի նախագահը կամ նրա պարտականությունները կատարող խորհրդի այլ անդամը:

3.9.2 Կառավարման մարմինների իրավասությունները

Ընկերության Ընդհանուր ժողովը Ընկերության կառավարման բարձրագույն մարմինն է: Ընկերության բաժնետերերի Ընդհանուր ժողովի իրավասություններն են՝

- (1) Ընկերության Կանոնադրության հաստատումը, դրա մեջ փոփոխություններ կամ լրացումներ կատարելը.
- (2) Ընկերության վերակազմակերպումը.
- (3) Ընկերության լուծարումը,
- (4) լուծարային հանձնաժողովի նշանակումը, միջանկյալ և լուծարային հաշվեկշիռների հաստատումը.
- (5) Ընկերության կանոնադրական կապիտալի չափի փոփոխումը (այդ թվում բաժնետոմսերի անվանական արժեքի փոփոխման, հայտարարագրված բաժնետոմսերի սահմանման, լրացուցիչ բաժնետոմսերի թողարկման, բաժնետոմսերի տեղաբաշխման, հետգնման և մարման միջոցով).
- (6) բաժնետոմսերի համախմբումը կամ բաժանումը.
- (7) Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի անդամների քանակի որոշումը, Տնօրենների Խորհրդի անդամների նշանակումը և աշխատանքից վաղաժամկետ ազատելը.
- (8) Ընկերության Գլխավոր Տնօրենի նշանակումը և աշխատանքից վաղաժամկետ ազատելը.
- (9) Ընկերության գլխավոր տնօրենի հետ աշխատանքային և ցանկացած այլ տեսակի պայմանագրերի կնքման, փոփոխման և լուծման պայմանների հաստատումը.
- (10) Ընկերության Վերստուգողի նշանակումը և աշխատանքից վաղաժամկետ ազատելը.
- (11) Ընկերության արտաքին աուդիտորի թեկնածության հաստատումը.
- (12) Ընկերության տարեկան հաշվետվության, հաշվեկշռի, շահույթների և վնասների հաշվի հաստատումը, շահույթների և վնասների բաշխումը, տարեկան շահութաբաժինների վճարման և տարեկան

շահութաբաժինների չափի և վճարման կարգի մասին որոշման ընդունումը.

- (13) նախորդ տարիների չբաշխված շահույթից շահութաբաժիններ բաշխման հաստատում.
- (14) Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի նախագահի և անդամների և Վերստուգողի վարձատրության պայմանների որոշումը, նրանց աշխատանքի գնահատումը.
- (15) գույքի օտարման կամ ձեռքբերման, ինչպես նաև գույքի օտարման և ձեռքբերման հնարավորությանը վերաբերող խոշոր գործարքների հաստատումը, որոնց գումարը գերազանցում է 5,000,000 (հինգ միլիոն) ԱՄՆ դոլարի համարժեքը.
- (16) Ընկերության կառավարման մարմինների և Վերստուգողի գործունեությունը կարգավորող ներքին կանոնակարգերի հաստատումը.
- (17) օրենսդրությամբ սահմանված այլ իրավասությունները, որոնք չեն փոխանցվել Տնօրենների Խորհրդին կամ կառավարման մարմիններին:

3.9.2.1 **Խորհուրդ**

Թողակողի Խորհրդի լիազորությունները պատվիրակված կամ փոխանցված չեն այլ առևտրային կազմակերպության (կառավարող կազմակերպության) կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ (կառավարչի):

Համաձայն Կանոնադրության Ընկերության Տնօրենների Խորհուրդը պատասխանատու է Ընկերության ընդհանուր կառավարման համար՝ բացառությամբ Ընդհանուր Ժողովի բացառիկ իրավասությանը պատկանող հարցերի:

Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի անդամների պարտականությունները սահմանված են ՀՀ օրենսդրությամբ, Կանոնադրությամբ և Ընկերության ներքին կանոնակարգերով. Տնօրենների Խորհրդի անդամները մասնավորապես պարտավոր են.

- 1) պահպանել սույն կանոնադրությամբ և Ընկերության բաժնետերերի Ընդհանուր Ժողովի որոշումներով սահմանված պահանջները.
- 2) ժամանակին Ընկերությանը ներկայացնել տեղեկություններ իրենց և իրենց հետ փոխկապակցված անձանց մասին և տեղեկացնել այդ տեղեկություններում ցանկացած փոփոխության մասին օրենքով սահմանված կարգով.

- 3) Ժամանակին Ընկերությանը ներկայացնել տեղեկություններ իրենց մասին, Ընկերության կողմից կատարվող գործարքներում իրենց հնարավոր շահագրգռվածության մասին, Ընկերությանը տրամադրել ՀՀ գործող օրենսդրությամբ սահմանված այլ տեղեկություններ, տեղեկացնել այդ տեղեկություններում ցանկացած փոփոխության մասին՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով.
- 4) պահպանել ՀՀ հակակոռուպցիոն օրենսդրությամբ սահմանված, ինչպես նաեւ Ընկերության գործունեության վրա տարածվող միջազգային հակակոռուպցիոն օրենսդրության նորմերի պահանջները:

Տնօրենների Խորհուրդի քանակական կազմը սահմանվում է Ընդհանուր ժողովի որոշմամբ, բայց չի կարող 3 (երեք) անդամից պակաս լինել:

Խորհրդի բացառիկ իրավասություններն են.

- (1) Ընկերության ռազմավարության և գործունեության հիմնական ուղղությունների որոշումը, ներառյալ իր գործունեության որևէ էական ընդլայնումը ՀՀ-ից դուրս, ռազմավարական և տարեկան գործունեության պլանների հաստատումը, տարեկան, եռամսյակային և այլ բյուջեների, ռազմավարությունների, դրանց կատարման հաշվետվությունների ինչպես նաև տարեկան բյուջեի փոփոխության հաստատումը, եթե այլ բան սահմանված չէ Տնօրենների Խորհրդի որոշմամբ.
- (2) Կանոնադրության 7.1.9 կետում թվարկված հարցերի, բացառությամբ (7), (8), (10) և (16) ենթակետերով նշվածների, նախնական դիտարկումը և առաջարկությունների ձևակերպումը Ընդհանուր ժողովի որոշումների նախագծերի համար.
- (3) գույքի շուկայական արժեքի որոշումը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով.
- (4) պարտատոմսերի և այլ արժեթղթերի տեղաբաշխումը և հետգնումը՝ օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով.
- (5) Ընկերության Վերստուգողի վարձատրության, ինչպես նաև վերջինիս ծախսերի հատուցման պայմանների և կարգի վերաբերյալ Ընդհանուր ժողովին ներկայացվող առաջարկությունների նախա-պատրաստումը.
- (6) Ընկերության արտաքին աուդիտորի թեկնածության հաստատման վերաբերյալ Ընդհանուր ժողովին առաջարկի ներկայացումը և նրա վարձատրության հաստատումը.

- (7) տարեկան շահութաբաժինների չափի և վճարման կարգի մասին Ընդհանուր Ժողովին ներկայացվող առաջարկությունների նախապատրաստումը.
- (8) միջանկյալ շահութաբաժինների չափի և վճարման կարգի որոշումը.
- (9) Ընկերության պահուստային ֆոնդի և այլ միջոցների օգտագործումը.
- (10) Ընկերության՝ ստորեւ նշված ոլորտներում գործունեության սկզբունքները կարգավորող ներքին կանոնակարգերի, ներառյալ՝ դրանց կատարման վերաբերյալ հաշվետվությունների հաստատումը՝ բացառությամբ այն ներքին կանոնակարգերի, որոնց հաստատումը վերապահված է Ընկերության Ընդհանուր Ժողովի իրավասությանը.
- (i) Անձնակազմի կառավարման ռազմավարությունը եւ աշխատակիցների մոտիվացման ու վարձատրության համակարգերը.
 - (ii) դուստր ընկերություններում մասնակցությունը, մասնաճյուղերի եւ ներկայացուցչությունների ստեղծումը եւ գործունեությունը.
 - (iii) կորպորատիվ կառավարումը.
 - (iv) ներքին վերահսկողության համակարգը.
 - (v) ռիսկերի կառավարումը.
 - (vi) հակակոռուպցիոն օրենսդրությունը:
- (11) Ընկերության մասնաճյուղերի և ներկայացուցչությունների հիմնադրման և լուծարման մասին որոշումների ընդունումը, ինչպես նաև դրանց կանոնակարգերի հաստատումը.
- (12) շահերի բախմամբ գործարքների հաստատումը՝ անկախ գործարքի գնից, ինչպես նաև օրենքով սահմանված դեպքերում այլ գործարքների հաստատումը.
- (13) ներքոհիշյալ գործարքների (լինի դա մեկ առանձին կամ մի քանի փոխկապակցված գործարք) հաստատումը, եթե այդպիսի հաստատումը չի հանդիսանում Ընդհանուր Ժողովի բացառիկ իրավասությունը.
- (i) Ընկերության հաստատված բյուջեով չնախատեսված գործարքների հաստատում (պայմանագրի կնքում, ֆինանսական պարտավորության ստանձնում կամ ծախսերի կատարում), որոնց արժեքը գերազանցում է

1,250,000 (մեկ միլիոն երկու հարյուր հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարի համարժեքը.

(ii) Ընկերության հաստատված բյուջեով նախատեսված գործարքների հաստատում (պայմանագրի կնքում, ֆինանսական պարտավորության ստանձնում կամ ծախսերի կատարում), եթե գործարքի (ֆինանսական պարտավորության, կատարվող ծախսերի) արժեքը գերազանցում է հաստատված բյուջեով նախատեսված համապատասխան գումարը.

- Ավելի, քան 1,250,000 (մեկ միլիոն երկու հարյուր հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարի համարժեքի չափով.

- Ավելի, քան 50%-ի չափով այն գործարքների համար, որոնց սկզբնական գումարը չի գերազանցում 1,250,000 (մեկ միլիոն երկու հարյուր հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարի համարժեքը, եթե գործարքների վերջնական ընդհանուր գումարը գերազանցում է 1,250,000 (մեկ միլիոն երկու հարյուր հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարի համարժեքը.

- հովանավորության պայմանագրեր և պարտավորություններ և/կամ նվիրատվություն/նվիրաբերություն՝ բյուջեով նախատեսված սահմաններից դուրս.

(14) Ընկերության Գլխավոր Տնօրենին անմիջականորեն ենթակա կառուցվածքային ստորաբաժանումների և պաշտոնների (բացառությամբ Ընկերության Գլխավոր Տնօրենի քարտուղարության գործառույթներն իրականացնող Ընկերության աշխատակիցների) տեսքով Ընկերության կազմակերպչական կառուցվածքի հաստատումը.

(15) Ընկերության Գլխավոր Տնօրենին անմիջականորեն ենթակա պաշտոնների (բացառությամբ Գլխավոր Տնօրենի քարտուղարության գործառույթներն իրականացնող Ընկերության աշխատակիցների) թեկնածուների հաստատում, ինչպես նաև Ընկերության Գլխավոր Տնօրենի անմիջական ենթակայության տակ գտնվող պաշտոնների (բացառությամբ Ընկերության Գլխավոր Տնօրենի քարտուղարության գործառույթներն իրականացնող Ընկերության աշխատակիցների) հետ կնքվող աշխատանքային, քաղաքացիաիրավական և ցանկացած այլ տիպի պայմանագրերի պայմանների հաստատում.

(16) Գլխավոր Տնօրենի և Գլխավոր Տնօրենին անմիջականորեն ենթակա պաշտոնների (բացառությամբ Գլխավոր Տնօրենի քարտուղարության գործառույթներն իրականացնող Ընկերության աշխատակիցների)

գործունեության գնահատման սկզբունքների և վարձատրության համակարգի, կատարողականի առանցքային ցուցանիշների (KPI) հաստատում, ինչպես նաև վերահսկողություն նրանց գործունեության նկատմամբ.

- (17) Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հաստատումը և փոփոխումը.
- (18) Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի նախագահի, նախագահի տեղակալի ընտրությունը և նրանց լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցումը.
- (19) Ընկերության դիրքորոշման մշակումը:
 - (i) կորպորատիվ կոնֆլիկտների վերաբերյալ, որոնք ծագել են, այդ թվում, բաժնետերերի համաձայնությունների, կորպորատիվ կառավարման կանոնակարգի եւ այլ կորպորատիվ փաստաթղթերի առնչությամբ.
 - (ii) Ընկերության Գլխավոր տնօրենի գործունեության մեջ շահերի բախման կարգավորման կարգի դրանց լուծման եղանակների առնչությամբ.
 - (iii) Ընկերության կողմից հակակոռուպցիոն օրենսդրության պահանջների պահպանման նպատակով ձեռնարկված միջոցների բավարար լինելու առնչությամբ եւ համապատասխանության դեպքերի (compliance incident) վերաբերյալ տեղեկությունների դիտարկման արդյունքների հիման վրա:
- (20) ոչ առևտրային կազմակերպություններում Ընկերության մասնակցության և մասնակցության դադարեցման վերաբերյալ որոշումների կայացում.
- (21) այլ կազմակերպություններում Ընկերության մասնակցության, մասնաբաժինների փոփոխության և մասնակցության դադարեցման վերաբերյալ որոշումների կայացում, ներառյալ՝ Ընկերության դուստր կազմակերպությունների ստեղծում, դրանց ստեղծման վերաբերյալ պայմանագրերի պայմանների հաստատում, այն իրավաբանական անձանց բաժնետերերի (մասնակիցների) համաձայնագրերի և դրանց ստեղծումը կարգավորող այլ փաստաթղթերի հաստատում, որոնց կանոնադրական կապիտալում Ընկերությունը պատրաստվում է մասնակցել.
- (22) օրենսդրությամբ սահմանված այլ լիազորությունները:

3.9.2.2 **Գլխավոր Տնօրեն**

Թողակողի գործադիր մարմնի լիազորությունները պատվիրակված կամ փոխանցված չեն այլ առևտրային կազմակերպության (կառավարող կազմակերպության) կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ (կառավարչի):

Համաձայն Կանոնադրության Ընկերության ընթացիկ գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է Ընկերության միանձնյա գործադիր մարմինը՝ Գլխավոր Տնօրենը: Ընկերության Գլխավոր Տնօրենի լիազորությունները ներառում են Ընկերության ընթացիկ գործունեության կառավարման բոլոր հարցերը, բացառությամբ Ընդհանուր Ժողովի և Տնօրենների Խորհրդի բացառիկ իրավասությանը վերապահված հարցերի: Գլխավոր Տնօրենը նշանակվում է Ընկերության Ընդհանուր Ժողովի կողմից:

Ընկերության Գլխավոր Տնօրենը՝

- (1) կազմակերպում է Ընկերության ընթացիկ գործունեության արդյունավետ կառավարումը.
- (2) տնօրինում է Ընկերության գույքը (այդ թվում՝ ֆինանսական միջոցները), կնքում է գործարքներ Ընկերության անունից.
- (3) գործում է Ընկերության անունից՝ առանց լիազորագրի.
- (4) ներկայացնում է Ընկերությունը ՀՀ-ում և արտասահմանում.
- (5) հաստատում է Ընկերության հաստիքացուցակը.
- (6) հաստատում է Ընկերության ներքին կանոնակարգերը.
- (7) սահմանված կարգով կնքում է պայմանագրեր, այդ թվում՝ աշխատանքային, պահպանելով Տնօրենների Խորհրդի կամ Ընդհանուր Ժողովի նախնական հաստատումը ստանալով՝ Կանոնադրությամբ և օրենքով նախատեսված պահանջները.
- (8) տալիս է լիազորագրեր.
- (9) բանկերում բացում է Ընկերության հաշիվներ (այդ թվում՝ արտարժույթային).
- (10) Տնօրենների Խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում Ընկերության գործունեության ներքին կանոնակարգերը, առանձնացված ստորաբաժանումների կանոնակարգերը, Ընկերության կազմակերպչական կառուցվածքը, հաստիքացուցակը.
- (11) իր իրավասության սահմաններում արձակում է հրամաններ, տալիս է ցուցումներ և վերահսկում դրանց կատարումը.
- (12) ընդունում և աշխատանքից ազատում է Ընկերության աշխատակիցներին,
- (13) իրականացնում է աշխատակիցների խրախուսման համակարգի մշակումը և կատարելագործումը.
- (14) Ընկերության աշխատակիցների նկատմամբ կիրառում է խրախուսման և կարգապահական պատասխանատվության միջոցներ.
- (15) ապահովում է Ընկերության Ընդհանուր Ժողովի և Տնօրենների Խորհրդի որոշումների իրագործումը.

- (16) մշակում է եւ Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում Ընկերության գործունեության և ներդրումների եռամսյակային, տարեկան և ռազմավարական ծրագրերը, ինչպես նաեւ ապահովում է դրանց իրականացումը.
- (17) մշակում է և Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում առաջարկություններ՝ Ընկերության բյուջեի, ինչպես նաև նախկինում հաստատված բյուջեում փոփոխությունների վերաբերյալ.
- (18) մշակում է և Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում առաջարկություններ՝ Ընկերության գործունեության հիմնական նպատակներն իրականացնելիս ակնկալվող տարեկան արդյունքների վերաբերյալ.
- (19) մշակում է և Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում առաջարկություններ՝ Ընկերության կազմակերպչական և կառավարման կառուցվածքի զարգացմանն ուղղված վերաբերյալ.
- (20) մշակում է և Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում Ընկերության կորպորատիվ էթիկայի հիմնական չափանիշների, ներառյալ գաղտնիությանը և տեղեկատվության կառավարման խնդիրներին վերաբերող.
- (21) ապահովում է Ընդհանուր Ժողովների և Տնօրենների Խորհրդի նիստերին անցկացման և որոշումների ընդունման համար անհրաժեշտ նյութերի մշակումը և ներկայացնում է դրանք մասնակիցներին.
- (22) կարգավորում է Ընկերության դուստր և կախյալ ընկերությունների հետ փոխհարաբերությունները.
- (23) ուսումնասիրում է Ընկերության դուստր և կախյալ ընկերությունների գործունեության արդյունքներ.
- (24) իրականացնում է Ընկերության Տնօրենների Խորհրդի քննարկմանը ներկայացված՝ Ընկերության դուստր և կախյալ ընկերությունների կողմից իրականացվող նորարարական և ներդրումային հիմնական նախագծերի և ծրագրերի նախնական դիտարկում.
- (25) կնքում է պայմանագրեր, ստանձնում է ֆինանսական պարտավորություններ, իրականացնում է ծախսեր՝ հաստատված (ակտուալիզացված) բյուջեի սահմաններում կամ այն գործարքների շրջանակում, որոնք կնքվել են իր լիազորությունների շրջանակում.
- (26) կազավորում է Ընկերության ընթացիկ գործունեությանը վերաբերող այլ հարցերի:

3.9.3 Թողարկողի կառավարման մարմինների անդամները

Թողարկողի կառավարմանը մասնակցող յուրաքանչյուր անձի վերաբերյալ տեղեկությունները ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակում՝

3.9.3.1 Թողարկողի խորհրդի անդամները

Թողարկողի խորհրդի լիազորությունները պատվիրակված կամ փոխանցված չեն այլ առևտրային կազմակերպության (կառավարող կազմակերպության) կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ (կառավարչի):

Թողարկողի խորհրդի անդամներն են՝

1. **Տիգրան Գասպարյան**՝ պարոն Գասպարյանը փորձառու կառավարիչ է, ով ավելի քան 20 տարի աշխատել է «Քեյ Փի Էմ Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ում, որը հանդիսանում է մասնագիտացված աուդիտի, հարկային և խորհրդատվական ընկերությունների ցանց և Մեծ Քառյակ աուդիտորական ընկերություններից մեկը: 2014թ. հոկտեմբերից մինչև 2023թ. մարտը պարոն Գասպարյանը զբաղեցրել է «Քեյ Փի Էմ Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ի գործընկեր կառավարչի պաշտոնը: «Քեյ Փի Էմ Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ում աշխատելու ընթացքում պարոն Գասպարյանը ղեկավարել է աուդիտորական աշխատանքներ և խորհրդատվական նախագծեր հեռահաղորդակցության ոլորտի խոշորագույն ընկերությունների համար ՀՀ-ում և արտերկրում: Մինչ «Քեյ Փի Էմ Ջի Արմենիա» ՍՊԸ-ում աշխատանքի անցնելը՝ 1998-2002թթ.-ին աշխատել է ՀՀ կենտրոնական բանկում:

a. Բնակության վայրը՝ Հայաստանի Հանրապետություն:

b. Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Թողարկողի խորհրդի նախագահ ընտրված Թողարկողի բաժնետերերի ժողովի 30.07.2024թ. որոշման համաձայն:

c. Իրավասություններն ու պարտականությունները՝ համաձայն Թողարկողի կանոնադրության և կիրառվող օրենսդրության, տես Ազդագրի 3.9.2.2 մասը:

2. **Ալ-Նուր Ռամջի (Al-Noor Ramji)**՝ 2004-2010թթ.-ին պարոն Ռամջին զբաղեցրել է «BT (British Telecom) Innovation and Design» ընկերության գլխավոր գործադիր տնօրենի պաշտոնը և «BT Group (British Telecom)» ընկերության տեղեկատվական տեխնոլոգիաների խմբի տնօրենի պաշտոնը, հեռահաղորդակցության ծառայություններ մատուցող աշխարհի առաջատար ընկերություններից մեկը:

Նա ներկայումս Հնդկաստանի առաջատար բազմամիլիարդանոց կոնգլոմերատ Tata Motors-ի խորհրդի անդամ է: Պարոն Ռամջին 2016-2022թթ զբաղեցրել է Ասիայում և Աֆրիկայում ապահովագրական և ակտիվների կառավարման ծառայություններ առաջարկող Prudential Plc ընկերությունների խմբի Chief Digital Officer-ի և գործադիր խորհրդի անդամ, իսկ 2013-2015թթ-

ներին Google-ի կողմից ձեռք բերված Apigee ծրագրային ապահովման մշակող ընկերության խորհրդատվական խորհրդի անդամի խապշտոնը: Պարոն Ռամջին 2010-2013թթ.-ին եղել է Misys plc-ի մաս կազմող, Միացյալ Թագավորությունում բանկային և հեռահաղորդակցության ոլորտում ծրագրային ապահովման մշակմամբ զբաղվող ընկերությունների խմբի անդամ հանդիսացող Misys Banking ընկերության գլխավոր գործադիր տնօրենը:

- a. Բնակության վայրը՝ Միացյալ Թագավորություն:
- b. Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Թողարկողի խորհրդի անդամ ընտրված Թողարկողի բաժնետերերի ժողովի 30.07.2024թ. որոշման համաձայն:
- c. Իրավասություններն ու պարտականությունները՝ համաձայն Թողարկողի կանոնադրության և կիրառվող օրենսդրության, տես Ազդագրի 3.9.2.2 մասը:

3. **Դանիել Էկերտ (Daniel Eckert)**՝ պարոն Էկերտը խորհրդի պրոֆեսիոնալ անդամ է և ճանաչված առաջատար փորձագետ ֆինանսական տեխնոլոգիաների (fintech) և թվայնացված մանրածախ առևտրի: Վերջին 10 տարիների ընթացքում (2010-2020թթ.) նա զբաղեցրել է տարբեր պաշտոններ, վերջինը՝ որպես Walmart Services & Digital Acceleration-ի ավագ փոխնախագահ Walmart կորպորացիայում (ԱՄՆ-ի խոշորագույն մանրածախ առևտրով զբաղվող ընկերությունը):

Պարոն Էկերտը ներկայումս հանդիսանում է նաև ծրագրային ապահովման մշակման ամերիկյան HungerRush ընկերության տնօրենների խորհրդի անդամ, ամերիկյան առաջատար վճարային ծառայությունների և լուծումների ընկերության՝ Aurora Payments-ի տնօրենների խորհրդի անդամ, և գլոբալ մասնագիտացված ներդրումային ընկերության՝ Corsair-ի տնօրենների խորհրդի անդամ:

Նա նաև հանդիսանում է Սան Ֆրանցիսկոյում գործող ստարտափ Commerce Ventures վենչուրային ընկերության ավագ խորհրդական, ինչպես նաև A9T Advisors-ի հիմնադիրը, որը ֆինանսական խորհրդատվական ծառայություններ է մատուցում, մանրածախ և սպառողական ծառայություններ մատուցող ընկերությունների:

2020թ.-ին պարոն Էկերտը զբաղեցրել է Green Dot Corporation ամերիկյան ֆինտեխ ընկերության արտադրանքի, ռազմավարության և զարգացման գծով

գլխավոր պատասխանատուի պաշտոնը, իսկ 2005-2009թթ.-ին եղել է ավագ փոխնախագահ ԱՄՆ-ում HSBC-ի քարտային ծառայությունների և մանրածախ ծառայությունների գծով:

- a. Բնակության վայրը՝ ԱՄՆ:
- b. Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Թողարկողի խորհրդի անդամ ընտրված Թողարկողի բաժնետերերի ժողովի 30.07.2024թ. համաձայն:
- c. Իրավասություններն ու պարտականությունները՝ համաձայն Թողարկողի կանոնադրության և կիրառվող օրենսդրության, տես Ազդագրի 3.9.2.2 մասը:

4. **Սպիրոս Իերոթեու (Spyros Ierotheou)**՝ պարոն Իերոթեուն իրավաբան է և Կիպրոսի իրավաբանների ասոցիացիայի անդամ 1997թ.-ից: Նա իրավագիտության կոչում է ստացել Շեֆիլդի համալսարանից (Մեծ Բրիտանիա), և Եվրոպական և Համեմատական իրավունքի մագիստրոսի կոչում Մասստրիխտի համալսարանից (Նիդերլանդներ):

Նա աշխատել է Կիպրոսի Հանրապետության իրավաբանական գրասենյակի Եվրոպական միության իրավունքի բաժնում, ինչպես նաև Պետական օգնության վերահսկողության հանձնակատարի գրասենյակում, իսկ 2006թ.-ից հանդիսանում է Ierotheou, Kamperis & Co. LLC փաստաբանական գրասենյակի գործընկեր:

Պարոն Իերոթեուն զբաղվել է արժեթղթերի շուկայի կորպորատիվ և առևտրային հարցերի և ֆինանսական գործիքների հետ կապված դատական գործերով: 2017թ. մայիսից նա Արբիտրների լիազորված ինստիտուտի անդամ է: 2019թ. հունիսից պարոն Իերոթեուն Կիպրոսի արժեթղթերի բորսայի հանձնաժողովի խորհրդի անդամներից է:

- a. Բնակության վայրը՝ Կիպրոսի Հանրապետություն:
- b. Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Թողարկողի խորհրդի անդամ ընտրված Թողարկողի բաժնետերերի ժողովի 30.07.2024թ. որոշման համաձայն:
- c. Իրավասություններն ու պարտականությունները՝ համաձայն Թողարկողի կանոնադրության և կիրառվող օրենսդրության, տես Ազդագրի 3.9.2.2 մասը:

3.9.3.2 **Թողարկողի տնօրենը**

Թողարկողի տնօրենի լիազորությունները պատվիրակված կամ փոխանցված չեն այլ առևտրային կազմակերպության (կառավարող կազմակերպության) կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ (կառավարչի):

Թողարկողի գլխավոր տնօրենն է Արմեն Ավետիսյանը: Պարոն Ավետիսյանը 1995 – 1999թթ.-ին ստացել է տնտեսագիտության բակալավրի կոչում Պլեխանովի համալսարանում, իսկ 2019–2020թթ. բիզնեսի կառավարման մագիստրի կոչում Մոսկվայի Սկոլկովոյի բիզնեսի կառավարման դպրոցում: Իր մասնագիտական կարիերան պարոն Ավետիսյանը սկսել է 2013–2016թթ. MTS Group ընկերությունների խմբում որպես Կրասնոյարսկի տարածաշրջանի տնօրեն, այնուհետ 2016-2019թթ.-ին Մոսկվայի տարածաշրջանային զարգացման տնօրեն, 2019-2021թթ.-ին Մոսկվայի տարածաշրջանային զարգացման փոխնախագահ, իսկ 2021թ.-ից մինչ 2022թ. հունիս փոխնախագահ IoT-ի և արդյունաբերական ավտոմատացման գծով: 2022թ. հունիսից մինչ այսօր պարոն Ավետիսյանը հանդիսանում է Թողարկողի գլխավոր տնօրեն:

- a. Բնակության վայրը՝ Հայաստանի Հանրապետություն:
- b. Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Թողարկողի գլխավոր տնօրեն
- c. Իրավասություններն ու պարտականությունները՝ համաձայն Թողարկողի կանոնադրության և կիրառվող օրենսդրության, տես Ազդագրի 3.9.2.3 մասը:
- d. Թողարկողի կազմից դուրս գործունեության հակիրճ նկարագրություն՝ նման գործունեություն առկա չէ:

3.9.4 **Շահերի բախումը**

Թողարկողի մոտ ներդրված և կիրառվող շահերի բախման կանխարգելման և հակակոռուպցիոն քաղաքականության պահանջներին Թողարկողի գործունեությունը համապատասխանեցնելու, կոռուպցիոն ռիսկերը բացահայտելու, գնահատելու, վերլուծելու և նվազագույնի հասցնելու համար Թողարկողի մոտ ներդրված է Համապատասխանության (կոմպլանս) համակարգ:

Թողարկողը հավաստիացնում է, որ ներդրված համակարգի նպատակն է հաստատված քաղաքականության համաձայն Թողարկողի յուրաքանչյուր աշխատակցի ուղղորդել հակակոռուպցիոն օրենսդրության պահանջներին պահպանմանը և շահերի բախման բացառմանը:

Թողարկողի «Հակակոռուպցիոն օրենսդրության պահպանման» քաղաքականությունը հասանելի է Թողարկողի կայքում հետևյալ հղմամբ՝

https://www.viva.am/docs/default-source/doc.web/anticorruption-legislation_arm88abc37e-7cf5-4b4a-a069-4e80f60e2da1.pdf?sfvrsn=ce60cf20_1

Թողարկողի «Շահերի բախման կառավարման» քաղաքականությունը հասանելի է Թողարկողի կայքում հետևյալ հղմամբ՝ https://www.viva.am/docs/default-source/doc.web/conflict-of-interest_arm.pdf?sfvrsn=e060cf20_1

3.10 Կառավարման մարմինների գործունեությունը

3.10.1 Թողարկողի աուդիտի կոմիտեն

Թողարկողը չունի ձևավորված աուդիտի կոմիտե:

3.10.2 Կորպորատիվ կառավարման սկզբունքները

Ընկերությունն ունի ներդրված կորպորատիվ կառավարման համակարգ, որի հենասյուներն են հանդիսանում՝

- Կանոնադրությունը,
- Խորհրդի կանոնակարգը:

Թողարկողը հետևում է իր կազմակերպահրավական կառուցվածքին համապատասխանող կորպորատիվ կառավարման կառուցվածքին և սկզբունքներին, ապահովում է արդյունավետ կորպորատիվ կառավարման միջավայր, իր գործունեության (այդ թվում՝ ֆինանսական վիճակի) վերաբերյալ տեղեկատվության թափանցիկություն, իր մասնակիցների իրավունքների իրականացումը և հավասար վերաբերմունք վերջիններիս նկատմամբ:

Ընկերությունը չի հաստատում, սակայն նաև չի բացառում Ընկերության կորպորատիվ կառավարման սկզբունքների համապատասխանությունը ՀՀ կորպորատիվ կառավարման կանոնագրքին, քանի որ դեռ չի իրականացվել Ընկերությունում ներդրված կորպորատիվ կառավարման համակարգի և ՀՀ կորպորատիվ կառավարման կանոնագրքի անկախ մասնագիտական համեմատական վերլուծություն:

3.11 Հսկող անձինք

3.11.1 Խոշոր բաժնետերերը

Թողարկողի բաժնետոմսերի 80%-ը պատկանում Կիպրոսի Հանրապետությունում գրանցված «ՖԵԴԻԼՔՈ ԳՐՈՒՊ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերությանը, վերջինիս տնօրեններ

են հանդիսանում Կիպրոսի Հանրապետության քաղաքացիներ Լոիզոս Վասիլիու (Loizos Vasiliou) և Սավվաս Պաթսալոսը (Savvas Patsalos): Սավվաս Պաթսալոսը (Savvas Patsalos) նաև «ՖԵԴԻԼՔՈ ԳՐՈՒՊ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» ընկերությանը քարտուղարն է:

Կիպրոսի Հանրապետության «Իրավաբանական անձանց մասին» օրենքը և «ՖԵԴԻԼՔՈ ԳՐՈՒՊ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» ընկերության կանոնադրության կարգավորումները կանոնակարգում են տնօրենի և ընկերության քարտուղարի լիազորությունները, իրավասությունները և պարտականությունները, ըստ այդմ, Թողարկողի բաժնետոմսերի 80%-ին տիրապետող ընկերությունում Թողարկողին վերաբերող որոշումների կայացման և վերահսկման շրջանակները պետք է մեկնաբանվեն 3.11.1 և 3.11.2 բաժիններում ներկայացված հանգամանքների համապարփակ ուսումնասիրության հիման վրա:

3.11.2 Երկրորդ մակարդակի բաժնետեր ընկերություններ

«ՖԵԴԻԼՔՈ ԳՐՈՒՊ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» ընկերության բաժնետոմսերի 75%-ը պատկանում են «ՆՈՖԱԼ ՀՈԼԴԻՆԳՍ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» ընկերությանը, որը գրանցված է Կիպրոսի Հանրապետությունում, և վերջինիս տնօրեն հանդիսանում է Կիպրոսի Հանրապետությունում գրանցված «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» ընկերությունը իսկ քարտուղար՝ «ՋԻՖ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ ԼԻՄԻԹԵԴ»:

«ՖԵԴԻԼՔՈ ԳՐՈՒՊ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» ընկերության 25% բաժնետոմսերը պատկանում են «ՕՐՏԱՍԱՆՈ ԻՆՎԵՍՏՄԵՆԹՍ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» ընկերությանը, որը գրանցված է Կիպրոսի Հանրապետությունում, վերջինիս տնօրեն է հանդիսանում Կիպրոսի Հանրապետությունում գրանցված «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» ընկերությունը, իսկ քարտուղար Կիպրոսի Հանրապետությունում գրանցված «ԿԱՊԼԱԹԱՅՆ ՍԵՔՐԵԹԱՐԻԱԼ ԼԻՄԻԹԵԴ» ընկերությունը:

Կիպրոսի Հանրապետության «Իրավաբանական անձանց մասին» օրենքը, «ՆՈՖԱԼ ՀՈԼԴԻՆԳՍ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» և «ՕՐՏԱՍԱՆՈ ԻՆՎԵՍՏՄԵՆԹՍ ԼԻՄԻԹԻՆԴ» ընկերությունների կանոնադրությունների կարգավորումները համապատասխանաբար կանոնակարգում են յուրաքանչյուր ընկերության տնօրենի և ընկերության քարտուղարի լիազորությունները, իրավասությունները և պարտականությունները, ըստ այդմ, Թողարկողի բաժնետոմսերի 80%-ին տիրապետող ընկերությունում համապատասխանաբար 75% և 25% մասնաբաժին ունեցող ընկերություններում Թողարկողին վերաբերող որոշումների կայացման և վերահսկման շրջանակները պետք է մեկնաբանվեն 3.11.1, 3.11.2 և 3.11.3 բաժիններում ներկայացված հանգամանքների համապարփակ ուսումնասիրության հիման վրա:

3.11.3 Անվանական բաժնետերը (Nominal shareholder)

«ՆՈՖԱԼ ՀՈԼԴԻՆԳՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի գրանցված բաժնետերը «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերությունն է, որը «ՆՈՖԱԼ ՀՈԼԴԻՆԳՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի 100% բաժնետոմսերը որպես անվանական բաժնետեր պահում է հոգուտ իրական շահառու պարոն Ջեյ Ժանգի:

«ՕՐՏԱՍԱՆՈ ԻՆՎԵՍԹՄԵՆԹՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի գրանցված բաժնետերը «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերությունն է, որը «ՕՐՏԱՍԱՆՈ ԻՆՎԵՍԹՄԵՆԹՍ ԼԻՄԻԹԻԴ»-ի 100% բաժնետոմսերը որպես անվանական բաժնետեր պահում է հոգուտ իրական շահառու Կոնստանտին Սոկոլովի:

Կիպրոսի Հանրապետության «Իրավաբանական անձանց մասին» օրենքը, «ՆՈՖԱԼ ՀՈԼԴԻՆԳՍ ԼԻՄԻԹԻԴ» և «ՕՐՏԱՍԱՆՈ ԻՆՎԵՍԹՄԵՆԹՍ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերությունների կանոնադրությունների կարգավորումները, «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերության և պարոն Ջեյ Ժանգի, «ՎԻՄԹԵԴ ԼԻՄԻԹԻԴ» ընկերության և պարոն Կոնստանտին Սոկոլովի միջև հնարավոր պայմանագրային կարգավորումները համապատասխանաբար կանոնակարգում են յուրաքանչյուր մակարդակում համապատասխան ընկերության տնօրենի և ընկերության քարտուղարի լիազորությունները, իրավասությունները և պարտականությունները, ըստ այդմ, Թողարկողի բաժնետոմսերի 80%-ին տիրապետող ընկերությունում համապատասխանաբար 75% և 25% մասնաբաժին ունեցող ընկերություններում համապատասխանաբար 100% և 100% մասնաբաժին ունեցող իրական շահառուների և այդ շահառուների կողմից իրենց լիազորությունները պատվիրակած ընկերության կողմից Թողարկողին վերաբերող որոշումների կայացման և վերահսկման շրջանակները պետք է մեկնաբանվեն 3.11.1, 3.11.2, 3.11.3 և 3.11.4 բաժիններում ներկայացված հանգամանքների համապարփակ ուսումնասիրության հիման վրա:

3.12 Տեղեկատվություն թողարկողի ակտիվների և պարտավորությունների, ֆինանսական վիճակի, եկամուտների և ծախսերի մասին

3.12.1 Պատմական ֆինանսական տեղեկատվություն

Ընկերության 2022 և 2023 ֆինանսական տարիների համար աուդիտորական եզրակացությամբ հաստատված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են [Հավելված 4](#)-ում:

3.12.2 Միջանկյալ ֆինանսական տեղեկատվություն

Ընկերության 2024 ֆինանսական տարվա առաջին կիսամյակի միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են [Հավելված 4](#)-ում:

3.12.3 Թողարկողի ֆինանսական վիճակի էական փոփոխությունները

Թողարկողի 2024 ֆինանսական տարվա առաջին կիսամյակի միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են [Հավելված 4](#)-ում, տվյալ ֆինանսական հաշվետվության վերջին օրվանից մինչև սույն ազդագիրը ՀՀ կենտրոնական բանկ գրանցման ներկայացնելու օրն ընկած ժամանակահատվածում տեղի չեն ունեցել այնպիսի դեպքեր կամ ձեռնարկվել այնպիսի նախաձեռնություններ, որոնք Թողարկողի ֆինանսական վիճակի վրա կարող են ունենալ էական ազդեցություն:

3.12.4 Դատական, արբիտրաժային և վարչական վարույթների մասին տեղեկատվություն

Ազդագրի գրանցման ներկայացմանը նախորդող 12 ամիսների ընթացքում ՀՀ դատարաններում Ընկերության ներգրավվածությամբ բոլոր դատական և (կամ) վարչական իրավական վարույթների ամփոփ նկարագրի հետ կարելի է ծանոթանալ <https://datalex.am/> դատական տեղեկատվական համակարգում:

Ազդագրի գրանցման ներկայացմանը նախորդող 12 ամիսների ընթացքում Ընկերության ներգրավվածությամբ վարչական վարույթների (եթե առկա են) ամփոփ նկարագրի հետ կարելի է ծանոթանալ՝ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի <https://www.psrc.am/contents/library> և Մրցակցության պաշտպանության <https://ef.competition.am/#/ep/clientcontrol/decision-list> հանձնաժողովի տեղեկատվական համակարգերում:

Ազդագրի գրանցման ներկայացմանը նախորդող 12 ամիսների ընթացքում ՀՀ-ից դուրս Ընկերության ներգրավվածությամբ դատական և (կամ) վարչական իրավական վարույթներ առկա չեն:

Ազդագրի գրանցման ներկայացմանը նախորդող 12 ամիսների ընթացքում Ընկերության ներգրավվածությամբ արբիտրաժային վարույթներ առկա չեն:

Ազդագրի գրանցման ներկայացմանը նախորդող 12 ամիսների ընթացքում Ընկերության ներգրավվածությամբ բոլոր դատական, արբիտրաժային և (կամ) վարչական իրավական վարույթները, ներառյալ այն վարույթները, որոնք սկսվել կամ Ընկերությունն ակնկալում է, որ կարող են սկսվել, Ընկերության ղեկավարության գնահատմամբ Թողարկողի ֆինանսական վիճակի կամ շահութաբերության վրա էական ազդեցություն չեն կարող ունենալ:

3.13 Լրացուցիչ տեղեկատվություն

3.13.1 Կանոնադրական կապիտալը

3.13.1.1 Կանոնադրական կապիտալի մեծությունը

Ընկերության կանոնադրական կապիտալն առ 30.06.2024թ. կազմում է 550,000,000 (հինգ հարյուր հիսուն միլիոն) ՀՀ դրամ:

Ընկերությունը համաձայն իր կանոնադրության ստեղծել է պահուստային ֆոնդ՝ կանոնադրական կապիտալի գումարի առնվազն 15 (տասնհինգ) տոկոսի չափով՝ տարեկան շահույթի առնվազն 5 (հինգ) տոկոսի մասհանումների, ինչպես նաև Ընկերության նոր թողարկված բաժնետոմսերի տեղաբաշխումից ստացված միջոցների և բաժնետոմսերի անվանական արժեքի տարբերության հաշվին:

3.13.1.2 Հայտարարված բաժնետոմսերի քանակը

Ընկերության հայտարարված և տեղաբաշխված բաժնետոմսերի քանակն առ 30.06.2024թ. կազմում է 550,000 (հինգ հարյուր հիսուն հազար) հատ 1,000 (մեկ հազար) ՀՀ դրամ անվանական արժեքով:

Ընկերությունը չունի հայտարարված սակայն չտեղաբաշխված բաժնետոմսեր:

3.13.1.3 Թողարկված բաժնետոմսերի քանակը

Ընկերության կանոնադրական կապիտալը բաժանված է 550,000 (հինգ հարյուր հիսուն հազար) հատ տեղաբաշխված սովորական անվանական բաժնետոմսերի:

3.13.1.4 Մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը

Մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը կազմում է 1,000 (մեկ հազար) ՀՀ դրամ:

3.13.2 Կանոնադրությունը

Ըստ Թողարկողի կանոնադրության 2-րդ կետի՝ Ընկերությունը կարող է իրականացնել ՀՀ օրենքներով և այլ իրավական ակտերով չարգելված շահույթ ստանալու նպատակով ցանկացած տնտեսական գործունեություն: Ընկերության գործունեության հիմնական տեսակներն են՝ հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերի կառուցումը և շահագործումը, հանրային էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայությունների, այդ թվում՝ շարժական հեռախոսակապի, տվյալների փոխանցման և ավելացված արժեքի ծառայությունների մատուցումը:

3.14 Էական պայմանագրերը

Ազդագրի գրանցման ներկայացմանը նախորդող վերջին 1 (մեկ) տարվա ընթացքում Ընկերությունը չի ունեցել բնականոն գործունեության շրջանակներից դուրս կնքված և գործողության մեջ գտնվող պայմանագրեր, որոնց գինը գերազանցում է Ընկերության վերջին հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում նշված սեփական կապիտալի արժեքի 5 (հինգ) տոկոսը, բացառությամբ՝

- 06.03.2024թ.-ին անմիջական բաժնետեր Ֆեդիլքո ընկերության հետ 5 տարի ժամկետով և 8.5% տոկոսադրույքով կնքված փոխառության պայմանագրի (այսուհետ՝ Փոխառության պայմանագիր): 01.11.2024թ.-ի դրությամբ Ֆեդիլքո ընկերությանը տրված փաստացի փոխառության արժեքը կազմում է 65,000,000 ԱՄՆ դոլար: Համաձայն փոխառության պայմանագրի՝ փոխառության առավելագույն գումարը կարող է հասնել 85,000,000 ԱՄՆ դոլարի:

3.15 Փորձագետի, գնահատողի, խորհրդատուի կամ հաշվապահի մասնագիտական կարծիքը եվ երրորդ անձանցից վերցված տեղեկատվությունը

Բացի Ազդագրում ներկայացված աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվություններից, Ազդագրի որևէ մասում չի օգտագործվել հաշվապահի, գնահատողի, խորհրդատուի կամ ցանկացած այլ փորձագետի մասնագիտական կարծիք:

Ազդագրում ներկայացված մի շարք տեղեկատվությունների համար աղբյուր են հանդիսացել ՀԾԿՀ-ի, ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի, մրցակից ընկերությունների, ITU-ի և այլ երրորդ անձանց կողմից արված հրապարակումները (Ազդագրի համապատասխան տեղերում նշված է տեղեկատվության համապատասխան աղբյուրը):

Թողարկողը հավաստիացնում է, որ Ազդագրով՝ երրորդ անձանց կողմից արված հրապարակումների հիման վրա տեղ գտած տեղեկատվությունը ճշգրտորեն է վերարտադրվել Ազդագրում և բաց չի թողնվել որևէ փաստ, որը կարող էր խեղաթյուրել այդ հրապարակումների/տեղեկատվության իմաստը: Ազդագրի համապատասխան մասերում նշված է տեղեկատվության համապատասխան աղբյուրը:

3.16 Այլ տեղեկատվություն

Թողարկողի կանոնադրությունը, տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունները, աուդիտորական եզրակացությունները, հիմնական տեխնիկատնտեսական

ցուցանիշների վերաբերյալ եռամսյակային հաշվետվությունները մշտապես հասանելի են հանրությանը էլեկտրոնային տարբերակով: Նշված փաստաթղթերի էլեկտրոնային տարբերակները տեղադրված են Թողարկողի պաշտոնական կայքում՝ www.viva.am հասցեով:

Ազդագիրը կարող է ներառել որոշակի ֆինանսական ցուցանիշներ կամ ֆինանսական գործակիցների հաշվարկներ, որոնք չեն հանդիսանում ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ ՖՀՄՍ) կողմից սահմանված ցուցանիշներ («Ոչ ՖՀՄՍ ցուցանիշներ»): Այդ ցուցանիշները ներառում են EBITDA, EBITDA մարժա (հաշվարկվում է EBITDA-ն բաժանելով համախառն եկամտի վրա), Փոխառու միջոցներ, Զուտ պարտք և Զուտ պարտք/EBITDA հարաբերակցության, որոնք օգտագործվել են Թողարկողի ղեկավարության կողմից՝ գնահատելու Թողարկողի ֆինանսական արդյունքները:

Ընդ որում, այդ ցուցանիշները պետք է ընդունվեն որպես հավելյալ, լրացուցիչ և չպետք է օգտագործվեն որպես փոխարինող կամ այլընտրանք ՖՀՄՍ-ի հիման վրա պատրաստված պատմական ֆինանսական հաշվետվությունների: Ոչ ՖՀՄՍ-ի հիման վրա ներկայացված ցուցանիշներն աուդիտի ենթարկված չեն:

Թողարկողը օգտագործում է ՖՀՄՍ-ի վրա չհիմնված ցուցանիշները, քանի որ դրանք հաճախ օգտագործվում են ներդրողների և վերլուծաբանների կողմից՝ գնահատելու Թողարկողի գործունեությունը: Սակայն դրանք ֆինանսական կատարողականը չափող ՖՀՄՍ-ի վրա հիմնված ցուցանիշներ չեն: Հետևաբար, դրանք չպետք է համարվեն ՖՀՄՍ-ի հիման վրա հաշվարկված շահույթ, գործառնական շահույթ, դրամական միջոցների հոսքեր, գործունեության արդյունքներ կամ ֆինանսական վիճակ նկարագրող ցուցանիշներին փոխարինող ցուցանիշներ:

Նաև հարկ է նշել, Ազդագրում ներկայացված մյուս բոլոր ցուցանիշները և գործակիցները չեն հաստատվել ֆինանսական հաշվետվությունների արտաքին աուդիտին իրականացրած ընկերության կողմից՝ բացառությամբ այն ցուցանիշների, որոնց համար կա համապատասխան նշում:

ՆԵՐԴՐՈՂԸ, ԾԱՆՈԹԱՆԱԼՈՎ ՍՈՒՅՆ ԱԶԴԱԳՐԻՆ, ՊԵՏՔ Է
ԻՆՔՆՈՒՐՈՒՅՆ ԳՆԱՀԱՏԻ ՏՎՅԱԼ ԱՐԺԵԹՂԹԵՐՈՒՄ ՍԵՓԱԿԱՆ
ՆԵՐԴՐՄԱՆ ՌԻՍԿԸ՝ ՄԻՆՉԵՎ ՁԵՌՔԲԵՐՄԱՆ ՈՐՈՇՄԱՆ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԸ:

ՄԱՍ 4 ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

4.1 ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1: Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը

Զուտ շահույթը մեկ բաժնետոմսի հաշվով (EPS) = Զուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Բաժնետոմսերի միջին կշռված թիվը

Սեփական կապիտալի շահութաբերություն (ROE) = Զուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Սեփական կապիտալի միջին մեծություն

Ակտիվների շահութաբերություն (ROA) = Զուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Ընդհանուր ակտիվների միջին մեծություն

Զուտ շահույթի մարժա (NPM) = Զուտ շահույթ շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո / Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ

Կապիտալի համարժեքության գործակից = Սեփական կապիտալ / Ընդհանուր ակտիվներ

Ֆինանսական կախվածության գործակից = Ընդամենը պարտավորություններ / Սեփական կապիտալ

Բացարձակ իրացվելիության գործակից = (Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ + Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ) / Ընթացիկ պարտավորություններ

Ընթացիկ իրացվելիության գործակից = (Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ + Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ + Ընթացիկ դեբիտորական պարտքեր և կանխավճարներ) / Ընթացիկ պարտավորություններ

Ընդհանուր իրացվելիության գործակից = Ընթացիկ ակտիվներ / Ընթացիկ պարտավորություններ

Դեբիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից = Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ / Վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի միջին արժեքը

Դեբիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով = 365 / (Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ / Վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերի միջին արժեքը)

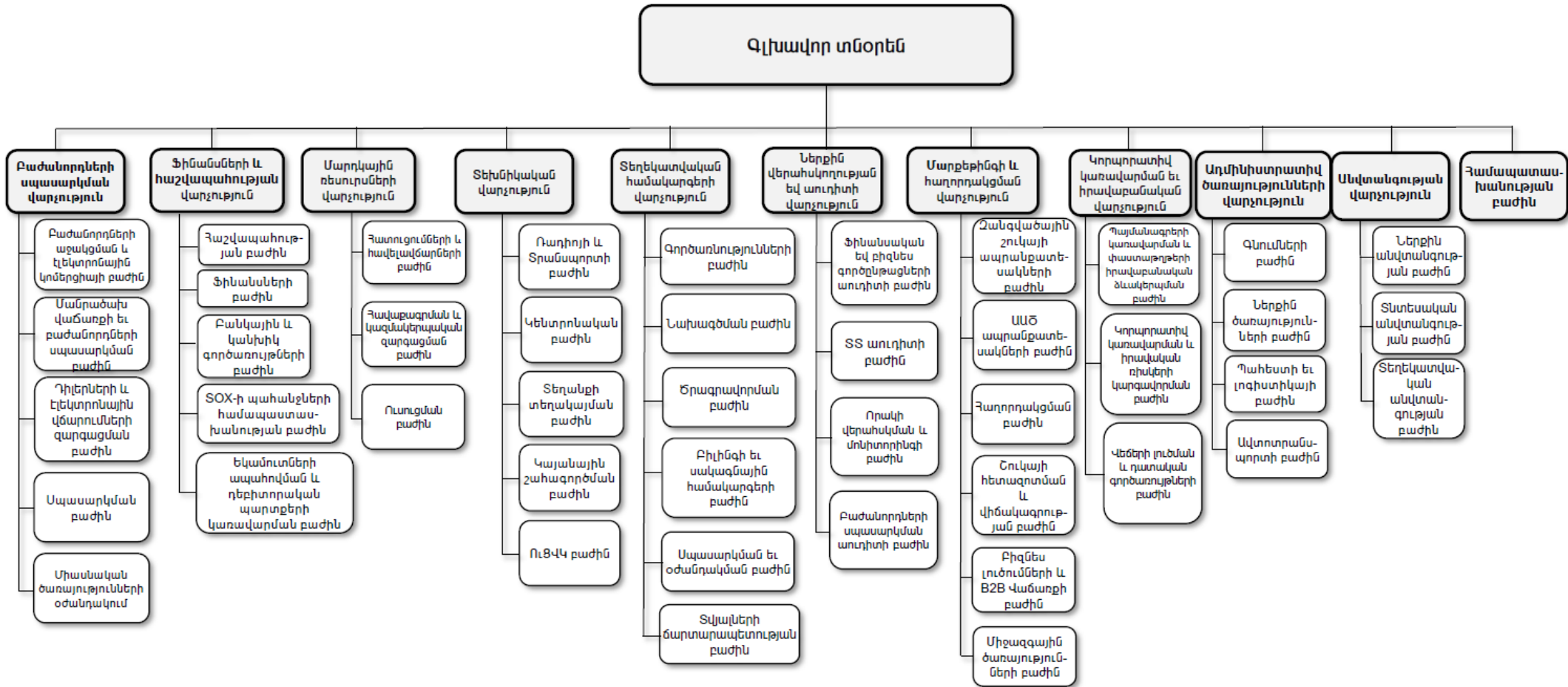
Պաշարների շրջանառելիության գործակից = Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք / Պաշարների միջին արժեքը

Պաշարների շրջապտույտի տևողությունն օրերով = $365 / (\text{Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք} / \text{Պաշարների միջին արժեքը})$

Կրեդիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից = Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք / Կրեդիտորական պարտքերի միջին արժեքը

Կրեդիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով = $365 / (\text{Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք} / \text{Կրեդիտորական պարտքերի միջին արժեքը})$:

4.2 ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2: Թողարկողի կազմակերպչական կառուցվածքը

4.3 ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3: Սահմանումներ

2G	Երկրորդ սերնդի բջջային հեռահաղորդակցության ցանցերի առևտրային մեկնարկը տրվել է GSM ստանդարտների հիման վրա 1991թ.-ին Ֆինլանդիայում: 2G ցանցի հիմնական առավելություններն էին զանգերի թվային կոդավորումը և տվյալների փոխանակումը SMS-ի միջոցով:
3G	Երրորդ սերնդի շարժական հեռահաղորդակցության ստանդարտը հնարավորություն էր տալիս միաժամանակ տեղափոխել և՛ ձայնային՝ ինչպիսիք հեռախոսային զանգերը, և՛ ոչ ձայնային տվյալներ ինչպիսիք՝ տեղեկության ներբեռնում, էլեկտրոնային նամակների փոխանակում և տեսազանգեր:
4G	Չորրորդ սերնդի շարժական կապի տեխնոլոգիական ստանդարտը տալիս է շարժական գերլայնաշերտ ինտերնետ հասանելություն, օրինակ՝ անլար USB մոդեմների միջոցով նոթբուքերի, սմարթֆոնների, և այլ շարժական սարքերի համար: 4G+/LTE-A (Advanced) դա չորրորդ սերնդի բջջային կապի նորագույն տարբերակն է: Հին ստանդարտներից տարբերվում է կապի ավելի բարձր արագությամբ, տվյալների փոխանցման էլ ավելի արդյունավետ ալգորիթմերով: 4G+/LTE-A-ն հնարավորություն է տալիս օգտվել մինչև 170 Մբ/վրկ արագությամբ բջջային ինտերնետից:
5G	Լայնաշերտ բջջային ցանցերի հինգերորդ սերնդի տեխնոլոգիական ստանդարտ, որը նախորդ ցանցերի համեմատ ապահովում է ավելի բարձր վերբեռնման և ներբեռնման արագություն, և բարելավված թողունակություն:
DSL (Digital Subscriber Lines)	Թվային բաժանորդային գիծ: Տեխնոլոգիա, որը հնարավորություն է տալիս տվյալներ տեղափոխել կենտրոնական գրասենյակի և հաճախորդի տարածքների միջև: DSL տեխնոլոգիան առավել հաճախ օգտագործվում է լայնաշերտ ինտերնետի ծառայությունների մատուցման համար այն արագություններով, որոնք զգալիորեն ավելի արագ են, քան dial-up ինտերնետ հասանելիությունը: DSL-ը (կամ երբեմն «xDSL») սովորաբար օգտագործվում է որպես ընդհանուր տերմին տեխնոլոգիայի մի քանի տարբերակների համար, որոնք առաջարկում են տարբեր բնութագրեր, բայց հիմնված են նույն սկզբունքների վրա:

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line)	Թվային բաժանորդային գծի (DSL) տվյալների հաղորդման տեխնոլոգիական տեսակ է, որը պղնձե հեռախոսային լարերի միջոցով թույլ է տալիս տվյալների ավելի արագ փոխանցում քան ավանդական ձայնային շերտավորմամբ մոդեմը: Սա հնարավոր է դառնում օգտագործելով այնպիսի հաճախականություններ որոնք ձայնային հեռախոսազանգի դեպքում առկա չեն: Բաժանարարը՝ DSL գոտիք, թույլ է տալիս հեռախոսային կապուղին միաժամանակ օգտագործել թե՛ ADSL ծառայության և թե՛ ձայնային զանգի համար:
ARPU (Average Revenue per Unit)	Մեկ բաժանորդի հաշվով միջին եկամուտ. չափում է յուրաքանչյուր հաճախորդից միջինում ստացված եկամուտը:
Լայնաշերտ (Broadband)	Հիմնական տերմինն է որով նկարագրվում են լայն թողունակության սարքավորումները և համակարգերը որոնք կարող են մշակել և անցկացնել էլեկտրամագնիսական հաճախականության խոշոր շերտերի ազդանշանները:
CAGR (Compound annual growth rate)	Տարեկան (միջին) հավելածի տեմպ. չափում է ներդրումների կամ ֆինանսական ցուցանիշների տարեկան աճի տեմպը սահմանված ժամանակահատվածում, որը մեկ տարուց ավելի է:
Հիմնական ցանց (core network)	Շարժական կապի հիմնական ցանցը (core network), որը ներառում է ձայնային երթուղավորման (CS - circuit switched) և փաթեթային երթուղավորման (PS - packet switched) տիրույթները: CS տիրույթը վերաբերում է ձայնային ծառայություններին, իսկ PS տիրույթը տրամադրում է տվյալների փոխանակման (ինտերնետ հասնելիության) ծառայություններ: 4G և 5G ցանցերի ճարտարապետությունն ամբողջությամբ կառուցված է PS տիրույթի վրա և, ի տարբերություն 2G/3G ցանցերի, չունի CS տիրույթ:
CPE (Customer premises equipment)	Բաժանորդային սարքավորումներ. այն բոլոր վերջնական կամ փոխկապակցված սարքավորումներն են որոնք գտնվում են բաժանորդի տարածքում և միացված են մատակարարի հաղորդակցության ուղիներին: Բաժանորդային սարքավորումները ներառում են մալուխային մոդեմներ, ամրակցված հեռախոսային տերմինալները, սմարթֆարտեր, Wi-Fi-ները և շարժական սարքերը:
DWDM (Dense Wavelength Division Multiplexing)	Օպտիկական իրացման տեխնոլոգիա է, որն օգտագործվում է գոյություն ունեցող հիմնական օպտիկամանրաթելային ցանցի թողունակությունը մեծացնելու համար՝ օպտիկական մանրաթելի միջոցով տարբեր աղբյուրներից ստացված տվյալները

	հաղորդելով, յուրաքանչյուրի համար օգտագործելով լուսային ալիքի որոշակի սպեկտր:
Օպտիկամանրաթելային մալուխ (Fiber optic)	Մալուխ, որն օգտագործում է օպտիկական ապակե մանրաթելեր՝ կապի նվազագույն կորստով կամ աղավաղմամբ երկար հեռավորությունների վրա տվյալները փոխանցելու համար: Օպտիկամանրաթելային մալուխը ունի լայնաշերտ հաճախականության բնութագրեր և ի վիճակի է կառավարել շատ բարձր հզորությամբ և արագությամբ փոխանցումներ: Այն իներտ է էլեկտրական միջամտությունից և շրջակա միջավայրի գործոնների նկատմամբ, որոնք, օրինակ, ազդում են պղնձե լարերի վրա:
FTTx (Fiber to the x)	Օպտիկամանրաթել մինչև X կետ. Լայնաշերտ տվյալների փոխանցման ցանցեր որոնք դասակարգվում են՝ հիմնվելով այն բանի վրա, թե որտեղ է ավարտվում օպտիկամանրաթելայինը և սկսվում մետաղական մալուխը:
FTTB (Fiber to the Building)	Օպտիկամանրաթել մինչև շենք. Լայնաշերտ տվյալների փոխանցման ցանց, որի օպտիկամանրաթելային հատվածը ձգվում է ծառայություններ մատուցողի տվյալների կենտրոնից մինչև բաժանորդի շենք:
FTTH (Fiber to the Home)	Օպտիկամանրաթել մինչև տուն. Տվյալների փոխանցման ցանց, որի օպտիկամանրաթելային հատվածը ձգվում է ծառայություն մատուցողի տվյալների կենտրոնից մինչև բաժանորդի տուն/բնակարան:
FTTC (Fiber to the Community)	Օպտիկամանրաթել մինչև համայնք: Լայնաշերտ տվյալների փոխանցման ցանց, որի օպտիկամանրաթելային հատվածը ձգվում է ծառայություններ մատուցողի տվյալների կենտրոնից մինչև շենքերի խումբ, որտեղից թվային տվյալների հոսքը ակտիվ սարքավորման միջոցով փոխանցվում է բաժանորդներին VDSL ցանցի միջոցով:
Գբիթ/վրկ	Գիգաբիթ վայրկյանում. 1 Գբիթ/վրկ = 1 հազար Մեգաբիթ վայրկյանում (Մգբիթ/վրկ): Սա հեռահաղորդակցական միջավայրում թողունակության (միավոր ժամանակի ընթացքում փոխանցված տեղեկատվության ընդհանուր ծավալի) չափման միավոր է:

G-PON կամ GPON (Gigabit-capable passive optical network)	Պասիվ օպտիկական ցանցի, կամ այլ կերպ ասած՝ PON-ի (Passive Optical Network) շահագործումը նախատեսված է մեկ օպտիկական մանրաթելի միջոցով միևնույն տարածքում գտնվող բազմաթիվ բաժանորդների ծառայություն մատուցելու համար՝ մանրաթելի մեջ լույսային ալիքի ընդունող-հաղորդման հաճախականությունների մուլտիպլեքսավորման միջոցով: PON տեխնոլոգիայի բարելավման արդյունքում մշակվեց Ethernet PON ստանդարտը՝ գերաբազ տեղեկատվության փոխանցում ապահովելու համար, շուտով ստեղծվեց նրա արդիականացված Gigabit EPON տարբերակը, հակիրճ՝ «GPON», որն այժմ զիջում է միայն գիգաբայթ պասիվ օպտիկական ստանդարտի համակարգերին: 25G-PON-ը կամ 25GPON-ը պասիվ օպտիկական ցանցի օգտագործմամբ լայնաշերտ տվյալների փոխանցման տեխնոլոգիա է, որի դեպքում ակտիվ սարքավորման յուրաքանչյուր պորտի արագությունը 25 Գբթ/վրկ է: XGSPON կամ XGS-PON-ը 10 Գբթ/վրկ սիմետրիկ թողունակությամբ տվյալների փոխանցման ստանդարտ է՝ պասիվ օպտիկական ցանցի կիրառմամբ:
GSM (Global system of mobile communication)	Բջջային կապի գլոբալ համակարգ. Թվային բջջային հեռահաղորդակցության լայնորեն ընդունված տեխնիկական ստանդարտ:
IP/MPLS (Internet Protocol/Multi-Protocal Label Switching)	Ինտերնետային պրոտոկոլի/Բազմակի-պրոտոկոլի Պիտակների Փոխարկում: Հեռահաղորդակցության ցանցերում մի հանգույցից մյուսը տվյալների երթուղավորման տեխնիկա է՝ հիմնված ոչ թե ցանցի հասցեների, այլ պիտակների վրա: Ցանցի հասցեները նույնացնում են վերջնակետերը, մինչդեռ պիտակները նույնացնում են վերջնական կետերի միջև հաստատված ուղիները: MPLS-ը կարող է ընդգրկել տարբեր ցանցային արձանագրությունների փաթեթներ, այստեղից էլ եկել է անվանման մուլտիպրոտոկոլ բաղադրիչը: MPLS-ն օգտագործվում է հասանելության մի շարք տեխնոլոգիաների հետ, ներառյալ T1/E1, ATM, Frame Relay և DSL:
Փոխկապակցում (Interconnection)	Միևնույն կամ տարբեր հեռահաղորդակցության ծառայություններ մատուցող ընկերությունների կողմից օգտագործվող հանրային հեռահաղորդակցության երկու ցանցերի ֆիզիկական և տրամաբանական կապակցումը, որի արդյունքում մեկ ծառայություն մատուցողի օգտագործողները ունեն հնարավորություն

	կատարել տեղեկատվության փոխանակում միևնույն կամ մեկ այլ ծառայություն մատուցողի օգտագործողների հետ
IP (Internet Protocol)	Ինտերնետային արձանագրություն կամ կանոնների համախումբ, նախատեսված տվյալների փաթեթների երթուղման և հասցեավորման համար, դրանց համացանցով տեղափոխման ու ճշգրիտ հասցեատիրոջը հասցելու նպատակով:
IPTV	Ինտերնետ արձանագրության հեռուստատեսություն. Համակարգ, որտեղ թվային հեռուստատեսության ծառայությունը մատուցվում է ինտերնետի արձանագրության (IP) ցանցային ենթակառուցվածքի միջոցով, որը կարող է ներառել հասանելիություն լայնաշերտ կապով:
LTE (Long-Term Evolution)	Շուկայում ներկայացվում է որպես 4G LTE, որը գերաբազ տվյալների փոխանցման համար անլար հաղորդակցության ստանդարտ է:
ՄԲԻթ/վրկ	Մեգաբիթ վայրկյանում. տվյալների փոխանցման արագության չափման միավոր:
ՄՀg	Մեգահերց. փոփոխական հոսանքի (AC) կամ էլեկտրամագնիսական (EM) ալիքի հաճախականության միավոր է, որը հավասար է մեկ միլիոն հերցին (1,000,000 Հg):
NGN (New Generation Network)	Ապագա սերնդի ցանց. Բարձրարագ տվյալների փոխանցման ցանցի կոնցեպտ, որի դեպքում բոլոր ծառայությունները (բարձրարագ ինտերնետ, IP հեռուստատեսություն, ծայնային ծառայություններ) բաժանորդին են հասցվում ինտերնետ պրոտոկոլի փաթեթների միջոցով:
OTT (Over-the-top)	Over-the-Top ծառայություն է (այս դեպքում՝ հեռուստատեսային կամ վիդեոբովանդակային) որը մատուցվում է ինտերնետի միջոցով:
SMS (Short Message Service)	Կարճ հաղորդագրությունների ծառայություն, որով հնարավորություն է ընձեռնվում փոխանակվել տեղեկատվությամբ կարճ հաղորդագրությունների միջոցով:
MMS (Multimedia Messaging Service)	Մուլտիմեդիա հաղորդագրությունների ծառայություն. գրաֆիկա, վիդեո կամ ձայնային ֆայլեր և կարճ տեքստային հաղորդագրություններ անլար ցանցերի, մասնավորապես բջջային հեռախոսների միջոցով փոխանցելու մեթոդ:

UMTS (Universal Mobile Telecommunications Service)	UMTS-ը շարժական հեռահաղորդակցության երրորդ սերնդի համակարգ է: Այն օգտագործում է լայնաշերտ կողի բաժանման բազմակի մուտքի (W-CDMA) ռադիո հասանելիության տեխնոլոգիա՝ բջջային ցանցի օպերատորներին ավելի մեծ սպեկտրային արդյունավետություն և թողունակություն ապահովելու նպատակով:
VDSL (Very high-speed digital subscriber line)	Շատ բարձր արագությամբ թվային բաժանորդային գծ. թվային բաժանորդային գծի (DSL) տեխնոլոգիա է, որն ապահովում է տվյալների փոխանցում ավելի արագ, քան ADSL-ը: VDSL-ն ի վիճակի է աջակցել այնպիսի ծրագրերի, ինչպիսիք են բարձրորակ հեռուստատեսությունը, ինչպես նաև հեռախոսային ծառայությունները (ձայնը IP-ի միջոցով) և ընդհանուր ինտերնետ հասանելիությունը մեկ հեռախոսային կապուղու միջոցով:
VoIP (Voice over Internet Protocol)	Ձայն ինտերնետ արձանագրության միջոցով. տեխնոլոգիա է, որը թույլ է տալիս ձայնային զանգեր կատարել՝ օգտագործելով լայնաշերտ ինտերնետ կապ՝ սովորական (կամ անալոգային) հեռախոսագծի փոխարեն:
RAN (Radio Access Network)	Ռադիոհասանելիության ցանցը (RAN) անլար հեռահաղորդակցության համակարգի բաղադրիչ է, որը ռադիոկապի միջոցով կապ է ապահովում բազային կայանների և բաժանորդային սարքավորումների միջև:
POTS (Plain Old Telephone Service)	Ավանդական հեռախոսային ծառայություն, որը ձայնի փոխանցման համար օգտագործում է պղնձալարային ցանց:
PSTN (Public Switched Telephone Network)	Հանրային հեռախոսային ցանց. ավանդական միացումով միացված հեռախոսային ցանց:

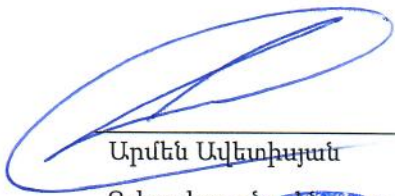
4.4 ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4: Ֆինանսական հաշվետվություններ

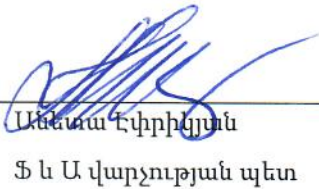
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

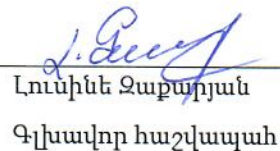
Հազար դրամ	2024թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ակտիվներ		
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		
Հիմնական միջոցներ	22,620,857	24,596,023
Ոչ նյութական ակտիվներ	9,987,018	11,566,102
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	4,945,756	4,263,784
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	1,694,893	1,603,686
Ներդրումներ	200,000	-
Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռքբերման համար կանխավճարներ	921,666	2,305,083
	40,370,190	44,334,678
Ընթացիկ ակտիվներ		
Պաշարներ	622,966	506,663
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,402,250	2,811,050
Տրամադրված փոխառություններ	17,803,223	20,895,006
Կարճաժամկետ փոխառություններ աշխատակիցներին	300,336	302,373
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	8,687,361	9,529,024
	30,816,136	34,044,116
Ընդամենը ակտիվներ	71,186,326	78,378,794

Ֆինանսական վիճակի մասին
համախմբված հաշվետվություն
(շարունակություն)

Հազար դրամ	2024թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		
Գապիտալ և պահուստներ		
Բաժնետիրական կապիտալ	550,000	550,000
Պահուստային կապիտալ	82,500	82,500
Կուտակված շահույթ	42,362,472	40,313,846
	42,994,972	40,946,346
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	4,383,321	4,015,518
Բանկային վարկեր	14,175,643	
Պայմանագրային պարտավորություններ	38,810	44,500
	18,597,774	4,060,018
Ընթացիկ պարտավորություններ		
Պարտավորություններ շահաբաժինների գծով	-	21,669,500
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,886,923	1,471,190
Պայմանագրային պարտավորություններ	1,131,905	1,445,315
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	5,943,210	7,341,091
Շահութահարկի գծով պարտավորություն	491,805	1,445,334
Բանկային վարկերի կարճաժամկետ մաս	139,737	-
	9,593,580	33,372,430
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ	71,186,326	78,378,794

Արմեն Ավետիսյան
Գլխավոր տնօրեն

Լևոն Ա. Վարձուրյան
Ֆ և Ա վարչության պետ

Լուսինե Ջաքարյան
Գլխավոր հաշվապահ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	2024թ. հունիսի 30-ին ավարտված ժամանակահատված	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
<i>Հասույթ պայմանագրերից</i>		
Շարժական կապի ծառայություններ	24,919,582	50,423,507
Ֆիքսված կապի ծառայություններ	646,072	1,200,162
Միջնորդավճարներից հասույթ	1,307,556	1,225,547
Ապրանքների վաճառքից հասույթ	176,607	531,265
<i>Այլ եկամուտ</i>		
Այլ գործառնական եկամուտ	342,753	316,085
	27,392,570	53,696,566
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	(6,997,943)	(13,958,928)
Աշխատավարձ և այլ հատուցումներ աշխատակիցներին	(4,667,586)	(9,064,062)
Փոխկապակցման և ոռոմինգի ծախսեր	(1,974,490)	(4,460,227)
Ցանցի շահագործման այլ ծախսեր	(3,484,620)	(6,687,580)
Վաճառված ապրանքների ինքնարժեք	(156,919)	(451,295)
Այլ գործառնական ծախսեր	(2,355,955)	(4,629,109)
	(19,637,513)	(39,251,201)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ	7,755,057	14,445,365
Ֆինանսական եկամուտ	617,942	901,028
Ֆինանսական ծախս	(451,985)	(647,127)
Փոխարժեքային տարբերությունից զուտ օգուտ/(վնաս)	1,188,767	129,608
Շահույթ մինչև հարկերը	9,109,781	14,828,874
Շահութահարկի գծով ծախս	(1,061,155)	(3,194,960)
Ժամանակահատվածի/Տարվա շահույթ	8,048,626	11,633,914
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-
Ընդամենը ժամանակահատվածի/տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	8,048,626	11,633,914

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	Բաժնե- տիրական կապիտալ	Պահուս- տային կապիտալ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	550,000	82,500	60,489,932	61,122,432
Տարվա շահույթ	-	-	11,633,914	11,633,914
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	11,633,914	11,633,914
Շահաբաժիններ	-	-	(31,810,000)	(31,810,000)
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	(31,810,000)	(31,810,000)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	550,000	82,500	40,313,846	40,946,346
Ժամանակահատվածի/Տարվա շահույթ	-	-	8,048,626	8,048,626
Ընդամենը ժամանակահատվածի/տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	8,048,626	8,048,626
Շահաբաժիններ	-	-	(6,000,000)	(6,000,000)
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	(6,000,000)	(6,000,000)
2024թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	550,000	82,500	42,362,472	42,994,972

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	2024թ. հունիսի 30-ին ավարտված ժամանակահատված	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Ժամանակահատվածի/Տարվա շահույթ՝	8,048,626	11,633,914
Ճշգրտումներ՝		
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկում	6,997,943	13,961,700
Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից վնաս/(օգուտ)	-	(22,564)
Շահութահարկի գծով ծախս	1,061,155	3,194,960
Ֆինանսական եկամուտ	(617,942)	(901,028)
Ֆինանսական ծախս	451,985	647,127
Փոխարժեքային տարբերությունից (օգուտ)/վնաս, գուտ	(1,188,767)	(129,608)
Գործառնական շահույթ նախքան շրջանառու կապիտալի փոփոխությունները	14,753,000	28,384,501
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի փոփոխություն	(631,373)	735,155
Պաշարների փոփոխություն	(116,303)	233,148
Աշխատակիցներին տրամադրված փոխառությունների փոփոխություն	2,037	(26,278)
Պայմանագրային պարտավորությունների փոփոխություն	(319,100)	206,264
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի փոփոխություն	(1,721,896)	(1,344,310)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցներ	11,966,365	28,188,480
Վճարված շահութահարկ	(2,105,891)	(2,572,819)
Գործառնական գործունեությունից ստացված գուտ դրամական միջոցներ	9,860,474	25,615,661

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	2024թ. հունիսի 30-ին ավարտված ժամանակահ ատված	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(1,161,922)	(11,249,095)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր	-	57,349
Տրամադրված փոխառությունների մարում	-	9,107
Փոխառությունների տրամադրում կապակցված կողմերին	(17,626,574)	(11,970,929)
Ներդրումներ	(200,000)	-
<i>Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<u>(18,988,496)</u>	<u>(23,153,568)</u>
Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Բանկային վարկերից մուտքեր	14,319,700	-
Բանկային վարկերի գծով վճարված տոկոսներ	(65,602)	-
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	(1,169,377)	(2,439,662)
Շահաբաժինների վճարում	(6,000,000)	-
<i>Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված/(գործունեության համար օգտագործված) զուտ դրամական միջոցներ</i>	<u>7,084,721</u>	<u>(2,439,662)</u>
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդների զուտ աճ/(նվազում)	(2,043,301)	22,431
Բանկերում մնացորդներից ստացված տոկոսային եկամուտ	105,333	186,591
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	1,096,305	(908,066)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ ժամանակահատվածի/տարվա սկզբում	<u>9,529,024</u>	<u>10,228,068</u>
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ ժամանակահատվածի/տարվա վերջում	<u>8,687,361</u>	<u>9,529,024</u>

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ և Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ

31 դեկտեմբերի 2023թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	10
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	12

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
Երևան Պլազա բիզնես կենտրոն
ՀՀ, ք. Երևան 0015
Գրիգոր Լուսավորչի 9
Հ. + 374 10 50 09 64/61

Grant Thornton CJSC
Yerevan Plaza Business Center
9 Grigor Lusavorich Street,
Yerevan 0015, Republic of Armenia
T + 374 10 50 09 64/61

«Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ի (նախկինում՝ «ՄՏՍ Արմենիա» ՓԲԸ) (Ընկերություն) և նրա դուստր ընկերության (միասին՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Խմբի՝ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախմբված ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքների ու համախմբված դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «*Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար*» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «*Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի*» (ՀԷՄՄԽ կանոնագիրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

*Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց
պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար*

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՄ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Խմբի գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Խումբը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Խմբի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

*Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական
հաշվետվությունների աուդիտի համար*

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամուտք են կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՄ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր

նախագծելու, այլ ոչ թե Խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Խմբին դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- Ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ Խմբի ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործառնությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք Խմբի աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Հովհաննիսյան
Տնօրեն

Նարինե Աճեմյան, FCCA

Առաջադրանքի պատասխանատու

4 հունիսի 2024թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ

		2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Ծանոթ.		
Ակտիվներ			
<i>Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	4	24,596,023	26,561,229
Ոչ նյութական ակտիվներ	5	11,566,102	11,871,620
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	6	4,263,784	4,323,121
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	7	1,603,686	2,289,342
Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռքբերման համար կանխավճարներ		2,305,083	899,956
		44,334,678	45,945,268
<i>Ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Պաշարներ	8	506,663	739,811
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	9	2,811,050	3,516,303
Տրամադրված փոխառություններ	10	20,895,006	15,712,450
Կարճաժամկետ փոխառություններ աշխատակիցներին		302,373	276,095
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11	9,529,024	10,228,068
		34,044,116	30,472,727
Ընդամենը ակտիվներ		78,378,794	76,417,995

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ

		2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Ծանոթ.		
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
Կապիտալ և պահուստներ	12		
Բաժնետիրական կապիտալ		550,000	550,000
Պահուստային կապիտալ		82,500	82,500
Կուտակված շահույթ		40,313,846	60,489,932
		40,946,346	61,122,432
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	13	4,015,518	3,949,578
Պայմանագրային պարտավորություններ	14	44,500	53,540
		4,060,018	4,003,118
Ընթացիկ պարտավորություններ			
Պարտավորություններ շահաբաժինների գծով	12	21,669,500	-
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	13	1,471,190	1,625,381
Պայմանագրային պարտավորություններ	14	1,445,315	1,230,011
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	15	7,341,091	6,928,204
Շահութահարկի գծով պարտավորություն		1,445,334	1,508,849
		33,372,430	11,292,445
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		78,378,794	76,417,995

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2024թ. հունիսի 4-ին:

Արմեն Ավետիսյան

Գործադիր տնօրեն

Լուսինե Զաքարյան

Գլխավոր հաշվապահ

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 53-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ

		2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
	Ծանոթ.		
<i>Հասույթ պայմանագրերից</i>			
Շարժական կապի ծառայություններ	16	50,423,507	48,327,532
Ֆիքսված կապի ծառայություններ		1,200,162	1,218,669
Միջնորդավճարներից հասույթ		1,225,547	507,364
Ապրանքների վաճառքից հասույթ		531,265	827,599
<i>Այլ եկամուտ</i>			
Այլ գործառնական եկամուտ		316,085	492,806
		53,696,566	51,373,970
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		(13,958,928)	(13,149,271)
Աշխատավարձ և այլ հատուցումներ աշխատակիցներին		(9,064,062)	(8,868,550)
Փոխկապակցման և ռոումինգի ծախսեր	17	(4,460,227)	(3,744,220)
Ցանցի շահագործման այլ ծախսեր	18	(6,687,580)	(6,415,733)
Վաճառված ապրանքների ինքնարժեք		(451,295)	(714,140)
Այլ գործառնական ծախսեր	19	(4,629,109)	(4,578,548)
		(39,251,201)	(37,470,462)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ		14,445,365	13,903,508
Ֆինանսական եկամուտ	20	901,028	709,043
Ֆինանսական ծախս		(647,127)	(745,261)
Փոխարժեքային տարբերությունից զուտ օգուտ/(վնաս)	21	129,608	(5,117,486)
Շահույթ մինչև հարկերը		14,828,874	8,749,804
Շահութահարկի գծով ծախս	22	(3,194,960)	(3,748,597)
Տարվա շահույթ		11,633,914	5,001,207
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		11,633,914	5,001,207

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 53-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	Բաժնե- տիրական կապիտալ	Պահուս- տային կապիտալ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	550,000	82,500	70,488,725	71,121,225
Տարվա շահույթ	-	-	5,001,207	5,001,207
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	5,001,207	5,001,207
Շահաբաժիններ	-	-	(15,000,000)	(15,000,000)
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	(15,000,000)	(15,000,000)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	550,000	82,500	60,489,932	61,122,432
Տարվա շահույթ	-	-	11,633,914	11,633,914
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	11,633,914	11,633,914
Շահաբաժիններ	-	-	(31,810,000)	(31,810,000)
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	(31,810,000)	(31,810,000)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	550,000	82,500	40,313,846	40,946,346

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 53-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Տարվա շահույթ՝	11,633,914	5,001,207
Ճշգրտումներ՝		
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկում	13,961,700	13,144,591
Ոչ ընթացիկ ակտիվների օտարումից վնաս/(օգուտ)	(22,564)	34,350
Շահութահարկի գծով ծախս	3,194,960	3,748,597
Ֆինանսական եկամուտ	(901,028)	(709,043)
Ֆինանսական ծախս	647,127	745,261
Տրամադրված փոխառությունների արժեզրկման հակադարձում	-	(172,780)
Փոխարժեքային տարբերությունից (օգուտ)/վնաս, զուտ	(129,608)	5,117,486
<i>Գործառնական շահույթ նախքան շրջանառու կապիտալի փոփոխությունները</i>	<i>28,384,501</i>	<i>26,909,669</i>
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի փոփոխություն	735,155	(243,811)
Պաշարների փոփոխություն	233,148	638,645
Աշխատակիցներին տրամադրված փոխառությունների փոփոխություն	(26,278)	(19,563)
Պայմանագրային պարտավորությունների փոփոխություն	206,264	(15,108)
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի փոփոխություն	(1,344,310)	2,026,689
<i>Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցներ</i>	<i>28,188,480</i>	<i>29,296,521</i>
Վճարված շահութահարկ	(2,572,819)	(3,359,432)
<i>Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<i>25,615,661</i>	<i>25,937,089</i>

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(11,249,095)	(10,836,703)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր	57,349	63,513
Տրամադրված փոխառությունների մարում	9,107	-
Փոխառությունների տրամադրում կապակցված կողմերին	(11,970,929)	-
Ավանդների ներդրում	-	(964,590)
Ավանդների մարում	-	10,204,526
<i>Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<i>(23,153,568)</i>	<i>(1,533,254)</i>
Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	(2,439,662)	(2,325,226)
Շահաբաժինների վճարում	-	(15,000,000)
<i>Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<i>(2,439,662)</i>	<i>(17,325,226)</i>
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդների զուտ աճ/(նվազում)	22,431	7,078,609
Բանկերում մնացորդներից ստացված տոկոսային եկամուտ	186,591	126,579
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(908,066)	(1,288,594)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ տարվա սկզբում	10,228,068	4,311,474
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ տարվա վերջում	9,529,024	10,228,068

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 53-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

«Վիվա Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերությունը (նախկինում՝ «USU Արմենիա» ՓԲԸ) («Ընկերություն», դուստր ընկերության հետ միասին՝ «Խումբ») ստեղծվել է 2004թ. նոյեմբերին՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն: 2024թ. մարտի 25-ին ՀՀ ԱՆ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալությունում գրացված փոփոխության համաձայն՝ «USU Հայաստան» ՓԲԸ-ն վերանվանվել է «Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ի:

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության տրանսպորտի և կապի նախարարության (ներկայումս Բարձր տեխնոլոգիաների նախարարություն) կողմից 2004թ. նոյեմբերի 4-ին տրված «Հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցում» թիվ 765 լիցենզիայի հիման վրա՝ 15 տարով, որը երկարեցվել է մինչև 2034թ. նոյեմբերի 4-ը՝ ՀՀ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի՝ 2019թ. նոյեմբերի 1-ին ընդունած թիվ 403Ա որոշման հիման վրա:

Հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերությունը վերահսկվել է «Արամայո Ինվեսթմենթս Լիմիթեդ»-ի կողմից, որին պատկանում էր Խմբի բաժնետոմսերի 100%-ը: Խմբի գլխավոր մայր ընկերությունն էր «Միստեմա» բաժնետիրական ֆինանսական կորպորացիան («Միստեմա» ԲՖԿ), որը ստեղծվել է Ռուսաստանում և գտնվում է ք. Մոսկվա 125 009, փ. Մոխովայա 13 հասցեում: «Միստեմա» ԲՖԿ-ի բաժնետոմսերը շրջանառվում են Մոսկվայի ֆոնդային բորսայում՝ AFKS ծածկագրի ներքո: 2024թ. հունվարին Ընկերությունը հայտարարեց իր բաժնետիրոջ փոփոխության մասին և որ այլևս չի պատկանում ռուսական «USU» խմբին: Ընկերությանը նոր բաժնետերեր «Ֆեդիլքո Գրուպ Լիմիթեդ»-ն է, ընկերություն, որը պատշաճ կերպով ստեղծվել է Կիպրոսում և Նիկոսիայի առևտրային ռեգիստրում գրանցվել է HE 433524 համարի ներքո: Գործարքը գրանցվել է 2024թ. հունվարի 23-ին:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբվում են «Մոբայլ ՏելեՄիսթեմա» ՀԲԸ-ի («USU» ՀԲԸ) կողմից: 2003թ.-ից «USU» ՀԲԸ-ի սովորական բաժնետոմսերը ցուցակված են Մոսկվայի ֆոնդային բորսայում՝ «MTSS» ծածկագրի ներքո:

Խումբը հիմնականում ներգրավված է հեռահաղորդակցման ծառայությունների մատուցման բնագավառում՝ ներառյալ անլար և ֆիքսված կապի միջոցով ձայնային և տվյալների փոխանցման, ինտերնետի տրամադրման, ավելացված արժեքի տարատեսակ ծառայությունների մատուցման մեջ, ինչպես նաև իրականացնում է բջջային հեռախոսների և աքսեսուարների վաճառք: Ընկերությունն ունի ծառայությունների մատուցման կենտրոնների լայն ցանց, ներառյալ ծառայությունների մատուցման 73 կենտրոն Երևանում և մարզերում: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ակտիվ բաժանորդների քանակը 2,316,656 է (2022թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ՝ 2,266,979):

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են «ՄոբիԴրամ» փակ բաժնետիրական ընկերության («Դուստր ընկերություն») ֆինանսական հաշվետվությունները: Դուստր ընկերությունում Ընկերության մասնաբաժինը 100% է: Դուստր ընկերությունը ստեղծվել է 2011թ. օգոստոսին՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան: Դուստր ընկերությունն իր գործունեությունն

իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի կողմից տրված «Դրամական (փողային) փոխանցումների իրականացման» թիվ 15 լիցենզիայի հիման վրա: Դուստր ընկերության հիմնական գործունեությունն է վճարային և վճարահաշվարկային ծառայությունների տրամադրումը:

Ընկերության գրանցված գրասենյակը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Արգիշտի փ. 4/1 հասցեում:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի աշխատակիցների թվաքանակը կազմել է 1,147 (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,104 աշխատակից):

Գործարար միջավայր

Խումբն իր հիմնական գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, այն ենթակա է Հայաստանի տնտեսական և ֆինանսական շուկաների ազդեցությանը, որոնք բնորոշ են զարգացող շուկաներին: Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում: Իրավական, հարկային ու օրենսդրական համակարգերը ենթակա են տարբեր մեկնաբանությունների, որոնք այլ իրավական և հարկաբյուջետային խոչընդոտների հետ միասին նպաստում են Հայաստանում գործող կազմակերպությունների առջև ծառացած մարտահրավերներին: Հայաստանի տնտեսության կայունությունն ու զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից: Կառավարությունը վերահաստատել է իր հավատարմությունը լավ կառավարման սկզբունքներին, այդ թվում՝ հակակոռուպցիոն, թափանցիկության և հաշվետվողականության:

Իրավիճակը Հայաստանի Հանրապետությունում սրվել է 2020թ. Ադրբեջանի Հանրապետության կողմից սանձազերծված պատերազմի արդյունքում: Արցախյան 44-օրյա պատերազմի հետևանքները դեռևս էական ազդեցություն են ունենում երկրի ընդհանուր տնտեսության վրա: 2023թ. Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքական իրավիճակը շարունակում է մնալ համեմատաբար անկայուն: 2023թ. սեպտեմբերին տեղի ունեցավ շուրջ 120,000 արցախաբնակ հայերի բռնի տեղահանումը դեպի Հայաստան, որը լրացուցիչ տնտեսական և քաղաքական ցնցումների առիթ հանդիսացավ: Քաղաքական անկայուն իրավիճակի, միջազգային ճանապարհների պարբերաբար փակման, հրադադարի ռեժիմի կարճաժամկետ խախտումների հետևանքով, դժվար է հստակ կանխատեսել նշված պայմանների տնտեսական ազդեցությունը Խմբի գործունեության վրա:

Ուկրաինայում պատերազմի արդյունքում շատ առաջատար երկրներ և տնտեսական միություններ խիստ տնտեսական պատժամիջոցներ են սահմանել Ռուսաստանի և Բելառուսի նկատմամբ՝ ներառյալ ռուսական բանկերի, այլ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց նկատմամբ: Պատերազմի սկզբից ի վեր նկատվել է ռուսական ռուբլու՝ արտարժույթի նկատմամբ զգալի անկայունություն, ինչպես նաև՝ Ռուսաստանի արժեթղթերի շուկայում և այլ շուկաներում ցուցակված ռուսական ընկերությունների արժեքի զգալի կորուստ: Իրավիճակը դեռ չի հանգուցալուծվել, սակայն այն արդեն հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հսկայական տնտեսական կորուստների ինչպես Ուկրաինայում, այնպես էլ Ռուսաստանում և ամբողջ աշխարհում: Ռուսաստանի Դաշնությունը Հայաստանի նշանակալի առևտրային գործընկեր է, ուստի Ռուսաստանի նկատմամբ կիրառված պատժամիջոցները, ինչպես նաև այդ պատժամիջոցների ուժգնացումը էական ազդեցություն են ունեցել Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության և ֆինանսական շուկայի վրա:

Ուկրաինայում բռնկված հակամարտությունը պատճառ դարձավ, որ հազարավոր ռուսներ և ուկրաինացիներ տեղափոխվեն Հայաստանի Հանրապետություն: Սա վերաբերում է ոչ միայն անհատներին, այլ նաև ձեռնարկություններին, որոնք հիմնադրվել և իրենց գործունեությունը

ծավալել են այդ երկրներում: Այդ հանգամանքը նպաստել է հայկական շուկա արտարժույթի ներհոսքի աճին, ինչը դրական ազդեցություն է ունեցել Հայաստանի տնտեսության վրա, ինչի արդյունքում ընդհանուր առմամբ գրանցվել է երկնիշ աճ: Խմբի ղեկավարությունը հետևում է տնտեսական ընթացիկ իրավիճակին: Քանի որ պատերազմը դեռևս շարունակվում է, հնարավոր չէ հուսալիորեն գնահատել այն վերջնական ազդեցությունը, որը կարող է այն ունենալ Խմբի գործունեության վրա, քանի որ ընդհանուր տնտեսության վրա դրա ազդեցության աստիճանի վերաբերյալ առկա է անորոշություն:

Տվյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները չեն արտացոլում վերը նկարագրվածի հնարավոր ապագա ազդեցությունը Խմբի գործունեության վրա:

2 Պատրաստման հիմքերը

2.1 Համապատասխանություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն, ինչպես հրապարակվել է Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից: Հաշվետվությունները պատրաստվել են՝ հիմնվելով այն գնահատման վրա, որ Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է անընդհատության սկզբունքից ելնելով:

2.2 Չափման հիմքեր

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են հաշվեգրման սկզբունքով և սկզբնական արժեքի մեթոդով, բացառությամբ որոշ ֆինանսական գործիքների, որոնք ներկայացված են ապագա դրամական հոսքերի ներկա գեղչված արժեքով:

2.3 Համախմբման հիմքերը

Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբում են Ընկերության և իր բոլոր դուստր ընկերությունների՝ 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվությունները: Բոլոր դուստր ընկերությունների հաշվետու ամսաթիվը դեկտեմբերի 31-ն է:

Համախմբման ժամանակ Խմբի ընկերությունների միջև բոլոր գործարքները և մնացորդները բացառվում են, ներառյալ Խմբի ընկերությունների միջև գործարքների արդյունքում չվաստակած օգուտները և չկրած վնասները: Երբ ակտիվի ներխմաբյին վաճառքից առաջացող չկրած վնասը համախմբման ժամանակ հակադարձվում է, հիմքում ընկած ակտիվը նաև ենթարկվում է արժեզրկվածության գծով ստուգման՝ Խմբի տեսանկյունից: Դուստր ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում հայտարարված գումարներն անհրաժեշտության դեպքում ճշգրտվել են, որպեսզի ապահովվի Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը համապատասխանությունը:

2.4 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը հայկական դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է Խմբի գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Խմբի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հայկական դրամով (եթե այլ բան նշված չէ), քանի որ, ղեկավարության համոզմամբ, այս արժույթն առավել օգտակար է Խմբի ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար:

Դրանով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

2.5 Գնահատումների և դատողությունների կիրառում

ՖՀՄՄ-ներին համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Խմբի ղեկավարությունը կարևոր գնահատումներ և ենթադրություններ կատարի, որոնք ազդեցություն են գործում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների գումարների, ինչպես նաև հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի գումարների վրա: Առավել մեծ դատողություն պահանջող և բարդություն ներկայացնող էական ոլորտները, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատումներն էական են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 23-ում:

2.6 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում

Ընթացիկ տարում Խումբն ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2023թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) և ՀՀՄՄԽ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

Նշված փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև:

Նոր և վերանայված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի են 2023թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները առաջին անգամ են կիրառվել 2023թ.:

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության անունը
ՖՀՄՄ 17	Փոփոխություններ Ապահովագրական պայմանագրերում ՖՀՄՄ 17, ներառյալ ՖՀՄՄ 9-ի կիրառումից ժամանակավոր ազատման երկարաձգումը (ՖՀՄՄ 4 փոփոխություններ)
ՖՀՄՄ 17	ՖՀՄՄ 17-ի և ՖՀՄՄ 9-ի սկզբնական կիրառում – Համեմատական տեղեկատվություն (ՖՀՄՄ 17 փոփոխություն)
ՀՀՄՄ 12	Մեկ գործարքից առաջացող ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՄ 12 փոփոխություններ)
ՀՀՄՄ 12	Միջազգային հարկային բարեփոխումներ – Pillar 2 կանոններ (ՀՀՄՄ 12 փոփոխություն)
ՀՀՄՄ 8	Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՄ 8 փոփոխություններ)
ՀՀՄՄ 1	Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՄ 1 և ՖՀՄՄ Գործնական կիրառություն 2)

Բացառությամբ սույն ծանոթագրության մեջ բացահայտված Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտում – Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 1 և ՖՀՄՄ Գործնական կիրառություն 2 ստանդարտների ստորև ներկայացված փոփոխությունների, այլ ստանդարտներն ու փոփոխություններն էական ազդեցություն չեն ունեցել Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

*Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտում – Փոփոխություններ
ՀՀՄՍ 1-ում և ՖՀՄՍ Գործնական կիրառություն 2*

ՀՀՄՍ 1-ում և ՖՀՄՍ Գործնական կիրառություն 2-ում («Էականության մասին դատողությունների կիրառում»), փոփոխությունները ներկայացնում են ուղեցույցներ և օրինակներ՝ օգնելու կազմակերպություններին կիրառել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումների վերաբերյալ էականության դատողությունները: Փոփոխությունների նպատակն է օգնել կազմակերպություններին ներկայացնել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության առավել օգտակար բացահայտումները՝ փոխարինելով «նշանակալի» հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման պահանջը «էական» հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման պահանջով և ավելացնելով ուղեցույց այն մասին, թե կազմակերպություններն ինչպես պետք է կիրառեն էականության հայեցակարգը հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս:

Ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Խմբի կողմից

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից թողարկվել են որոշակի նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք սակայն դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Խմբի կողմից:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ բոլոր կիրառելի հրապարակումները կներդրվեն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում սկսած հրապարակման ուժի մեջ մտնելու ամսաթվին հաջորդող առաջին իսկ ժամանակաշրջանից:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխություններն էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև.

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության անունը	Տվյալ ամսաթվին կամ դրանից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար կիրառելի
ՀՀՄՍ 1	Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՖՀՄՍ 16	Վարձակալության պարտավորություն Վաճառքի և հետադարձ վարձակալության գործարքի ժամանակ (ՖՀՄՍ 16 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՀՀՄՍ 1	Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ կովենանտների հետ (ՀՀՄՍ 1 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՀՀՄՍ 7 և ՖՀՄՍ 7	Մատակարարների ֆինանսական պայմանավորվածություններ (ՀՀՄՍ 7 և ՖՀՄՍ 7 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2024թ.

2.7 Դուստր ընկերություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված են հետևյալ դուստր ընկերությունները.

Դուստր ընկերություն	Մասնա- բաժին %	Գրանցման երկիր	Գրանցման ամսաթիվ
		Հայաստանի Հանրապետություն և	
«ՍոքիԴրամ» ՓԲԸ	100%		2 օգոստոսի 2011թ.

3 Հաշվապահական հաշվառման էական քաղաքականություններ

Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 2.6-ում, Խումբը վերանայել է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների իր բացահայտումը՝ համաձայն Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտում – Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 1 և ՖՀՄՄ Գործնական ցուցումներ 2 ստանդարտների փոփոխությունների: Բացահայտումները հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ ավելի պարզեցվել են և հստակեցվել՝ բացառելով ոչ էական հարցերի վերաբերյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները, ինչպես նաև ընդհանուր բնույթի տեղեկատվությունը, որը միայն կրկնօրինակում է ՖՀՄՄ-ների պահանջները:

3.1 Արտարժույթ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Խմբի համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի կողմից հրապարակված փոխարժեքը. 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 404.79 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 447.90 ՀՀ դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 393.57 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 420.06 ՀՀ դրամ): Ոչ դրամային հոդվածները չեն վերահաշվարկվում և չափվում են պատմական արժեքով (հաշվարկվում են՝ օգտագործելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը), բացառությամբ իրական արժեքով հաշվառվող և արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածների, որոնք վերահաշվարկվում են իրական արժեքի չափման օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով:

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

3.2 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման, և

ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումներ: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի առանձին միավորներ:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Հիմնական միջոցի՝ որպես առանձին ակտիվ հաշվառվող միավորի բաղկացուցչի փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են դուրս գրված բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքի հետ: Այլ հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են հիմնական միջոցի միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ պահպանման և վերանորոգման ծախսումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար: Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Շենքեր և շինություններ	- 20 տարի
Հեռահաղորդակցության սարքավորումներ	- 5-7 տարի
Հեռահաղորդակցության շինություններ	- 5-17 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	- 4-5 տարի
Համակարգչային տեխնիկա	- 3-7 տարի
Արտադրական և տնտեսական գույք	- 2-5 տարի:

3.3 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել խմբի կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Հեռահաղորդակցության սարքավորումների մաս կազմող ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվների ինքնարժեքը գումարվում է համապատասխան հեռահաղորդակցության սարքավորումների արժեքին և ամորտիզացվում է համապատասխան սարքավորումների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, որը կազմում է՝

- իրավաբանորեն ամրագրված ժամանակաշրջան, իսկ դրա բացակայության դեպքում օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետ, որը, սակայն չի գերազանցում 5 տարին հեռահաղորդակցության ծրագրերի, լիցենզիաների և ապրանքանիշերի համար, և
- իրավաբանորեն ամրագրված ժամանակաշրջան, իսկ դրա բացակայության դեպքում օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետ, որը, սակայն չի գերազանցում 10 տարին այլ ակտիվների համար:

3.4 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Խմբի վարձակալության պայմանագրերը մեծամասամբ վերաբերում են բջջային տեղակայանքներին (մասնավորապես հող, բջջային աշտարակներում տարածք կամ կտուրներ), ցանցային ենթակառուցվածքներին, ծառայությունների մատուցման կենտրոններին, ինչպես նաև վարչական կամ տեխնիկական նպատակներով օգտագործված շենքերի վարձակալությանը:

Խումբը ճանաչում է վարձակալության բոլոր պայմանագրերի (ներառյալ ոչ նյութական ակտիվների ենթավարձակալությունն ու վարձակալությունը) հետ կապված օգտագործման իրավունքով ակտիվը և համապատասխան վարձակալական պարտավորությունը, որոնք փոխանցում են նշված ակտիվի օգտագործումը վերահսկելու իրավունքն ինչ-որ ժամանակահատվածով՝ հատուցման դիմաց, բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունները (12 ամիս կամ պակաս ժամկետով): Այդ վարձակալությունների համար Խումբը վարձակալության ժամկետի ընթացքում վարձակալական վճարները ճանաչում է որպես գործառնական ծախսեր: Վարձակալության բացահայտման ժամանակ Խումբն օգտագործում է ՖՀՄՄ 16-ի գործնական նպատակահարմարությունը, որը թույլ է տալիս վարձակալին չառանձնացնել պայմանագրի ոչ վարձակալական բաղադրիչները և փոխարենը հաշվառել վարձակալական և առնչվող ոչ վարձակալական բաղադրիչները որպես մեկ գործարք:

Օգտագործման իրավունքով ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնական արժեքով, որը վարձակալական պարտավորության սկզբնական գումարն է հանած մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ արված ցանկացած վարձակալական վճարները, գումարած արված ուղղակի ծախսերը և սկզբնական ակտիվի ապամոնտաժման, հեռացման կամ վերականգնման գնահատված ծախսերը, հանած ստացված վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքով ակտիվները հետագայում ամորտիզացվում են հետևյալ կերպ.

- եթե պայմանագիրը նախատեսում է հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի փոխանցում վարձակալին, կամ եթե ակնկալվում է, որ գնման օպցիոնը կիրականացվի, օգտագործման իրավունքով ակտիվը մաշվում է վարձակալի կողմից մինչև հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ավարտը,
- եթե պայմանագիրը չի նախատեսում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի փոխանցում վարձակալին, այն մաշվում է գծային սկզբունքով վարձակալության ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

Վարձակալության ժամկետը համապատասխանում է յուրաքանչյուր պայմանագրի չեղյալ չհայտարարվող ժամկետին, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը ողջամտորեն վստահ է, որ կիրառելու է երկարաձգման կամ դադարեցման հնարավորությունը: Վարձակալության ժամկետը գնահատելու ժամանակ Խումբը հաշվի է առնում այն բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, որոնք Խմբի համար վարձակալությունը երկարաձգման հնարավորությունը կիրառելու համար տնտեսական խթան են հանդիսանում, ինչպիսիք են վարձակալված վայրում գտնվող ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը, վայրերի փոխարինման վիճակագրությունը, տեխնոլոգիական փոփոխության հերթականությունը, ծառայությունների մատուցման կենտրոնների շահութաբերությունը, ինչպես նաև վարձակալության պայմանագրերը լուծելու և կնքելու ծախսերը:

3.5 Մաշվող ակտիվների արժեզրկում

Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվները չեն ամորտիզացվում և յուրաքանչյուր տարի ենթարկվում են արժեզրկման ստուգման: Մաշվող ակտիվներն արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի գույքի գնից և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս շահույթում կամ վնասում:

Երբ հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլինի, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեզրկումից կորստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ:

3.6 Պաշարներ

Պաշարներն այն ակտիվներն են, որոնք պահվում են սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի համար, կամ հումքի, կամ նյութի ձևով՝ արտադրանքի թողարկման կամ ծառայությունների մատուցման ընթացքում օգտագործելու համար: Պահեստամասերը, վթարային սարքավորումները և օժանդակ սարքավորումները նույնպես ճանաչվում են որպես պաշար, եթե դրանք չեն համապատասխանում հիմնական միջոցների սահմանմանը:

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման գույք արժեքից նվազագույնով: Իրացման գույք արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է՝ օգտագործելով միջին կշռված մեթոդը, և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, ինչպես նաև դրանք իրենց ներկայիս վիճակին և գտնվելու վայր հասցնելու ծախսերը:

3.7 Ֆինանսական գործիքներ

Ճանաչում և ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները ճանաչվում են, երբ խումբը դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվներն ապաճանաչվում են, երբ լրանում են ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները, կամ այն ժամանակ, երբ ֆինանսական ակտիվները բոլոր նշանակալից ռիսկերով ու հատուցումներով փոխանցվում են երրորդ կողմին:

Ֆինանսական պարտավորությունները ապաճանաչվում են, երբ դրանք մարվում են, վճարման ենթակա չեն, չեղյալ են ճանաչվել կամ լրացել է դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և սկզբնական չափումը

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, բացառությամբ այն առևտրային դեբիտորական պարտքերի, որոնք չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ և չափվում են գործարքի գնով՝ ՖՀՄՍ 15-ի պահանջներին համապատասխան:

Ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հեջավորման գործիքների բաժանվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող,
- իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- իրական արժեքով չափվող՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով:

Դասակարգումը բնորոշվում է հետևյալ երկու պարագայով.

- Խմբի՝ ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը,
- Ֆինանսական ակտիվի՝ պայմանագրային դրամական հոսքերի հատկանիշները:

Ֆինանսական ակտիվներին առնչվող ամբողջ եկամուտը և ծախսերը, որոնք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, արտացոլված են ֆինանսական ծախսերում, ֆինանսական եկամուտում կամ այլ ֆինանսական արդյունքներում, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման, որը արտացոլված է այլ ծախսերում:

Խմբի ֆինանսական ակտիվներն ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ծանոթագրություն 24.2-ում:

Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը

Ֆինանսական գործիքների այս կատեգորիայում են դասակարգվում Խմբի դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, առևտրային դեբիտորական պարտքերը և և տրամադրված փոխառությունները:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, եթե ակտիվները բավարարում են հետևյալ պայմաններին (և չեն դասակարգված որպես իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով).

- դրանք պահվում են այն բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պահել ֆինանսական ակտիվները և հավաքագրել դրանց հետ կապված պայմանագրային դրամական հոսքերը,
- ֆինանսական ակտիվների պայմանագրային պայմաններն առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ակտիվները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն դեպքերում, երբ զեղչման ազդեցությունը աննշան է, զեղչում չի կատարվում:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչելու համար ՖՀՄՍ 9-ում արժեզրկմանը ներկայացված պահանջներում օգտագործվում է ապագային առնչվող տեղեկատվություն՝ «Ակնկալվող պարտքային կորուստների մոդելը»: ՖՀՄՍ 9-ի պահանջների շրջանակներում ընդգրկվող գործիքները ներառում են վարկերը և փոխառային տիպի այլ ֆինանսական

ակտիվները, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով, առևտրային դեբիտորական պարտքերը, պայմանագրային ակտիվները, որոնք ճանաչվել և չափվել են ՖՀՄՄ 15-ի համաձայն:

Պարտքային կորուստների ճանաչումը այլևս կախված չէ Խմբի՝ պարտքային կորուստը բնորոշող իրադարձության սկզբնական բացահայտումից: Փոխարենը, պարտքային ռիսկը գնահատելիս և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս Խումբը դիտարկում է տեղեկատվության ավելի ընդլայնված զանգված՝ ներառյալ անցյալ իրադարձությունները, ընթացիկ պայմանները, խելամիտ և հիմնավորված կանխատեսումները, որոնք ազդեցություն ունեն գործիքի ապագա դրամական հոսքերի ակնկալվող հավաքագրելիության վրա:

Առաջընթաց գնահատման մոտեցումը կիրառելիս առանձնացվում են հետևյալները.

- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չեն վատթարացել կամ ունեն ցածր պարտքային ռիսկ («Փուլ 1») և
- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն վատթարացել են և որոնց պարտքային ռիսկը ցածր չէ («Փուլ 2»):

«Փուլ 3»-ը ընդգրկում է այն ֆինանսական ակտիվները, որոնց մասով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա են արժեզրկման օբյեկտիվ ապացույցներ:

Առաջին դասի ակտիվների համար ճանաչվում են «12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները», մինչդեռ «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները» ճանաչվում են երկրորդ դասի ակտիվների համար: Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը որոշվում է ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ժամկետի պարտքային կորուստների հավանականության միջին կշռված գնահատումով:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և պայմանագրային ակտիվներ

Խումբը հաշվառում է առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը և պայմանագրային ակտիվները օգտվելով պարզեցված մոտեցումից և կորստի գծով պահուստը ձևակերպում է որպես գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ: Դրանք իրենցից ներկայացնում են պայմանագրային դրամական հոսքերի ակնկալվող դադարեցումները՝ հաշվի առնելով ֆինանսական ակտիվի գործողության ժամկետի ամբողջ ընթացքում ցանկացած պահի չմարվելու հնարավորությունը: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկելիս Խումբն օգտագործում է պահուստի մատրիցան՝ ելնելով պատմական փորձից, արտաքին ցուցանիշներից և ապագային առնչվող տեղեկատվությունից:

Խումբը գնահատում է առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումը հավաքական հիմունքով, քանի որ դրանք ունեն պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնորոշումներ, դրանք խմբավորվել են՝ ելնելով ժամկետանց օրերից: ՖՀՄՄ 9-ի՝ արժեզրկմանը ներկայացվող պահանջների կիրառման մանրամասն վերլուծությունն արտացոլված է ծանոթագրություն 25 (բ)-ում:

Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը և չափումը

Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը և ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունները: Խմբի ֆինանսական պարտավորություններն ըստ կատեգորիաների, ներկայացված են ծանոթագրություն 24.2-ում:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Վարձակալության գծով պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են վարձակալական վճարների ներկա արժեքով, որոնք դեռ չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին, գեղջվում են՝ օգտագործելով վարձակալության պայմանագրին ներհատուկ տոկոսադրույքով կամ, եթե այդ տոկոսադրույքը հնարավոր չէ հեշտությամբ որոշել, Խմբի հավելյալ վարկավորման լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով: Վարձակալական վճարները հիմնականում ներառում են ֆիքսված վճարները և վաղաժամ դադարեցման տուգանքները, եթե Խումբը ողջամտորեն վստահ չէ, որ վաղաժամ չի դադարեցնի:

Սկզբնական ճանաչումից հետո վարձակալության գծով պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունները վերաչափվում են այն ժամանակ, երբ Խումբը փոխում է գնահատականը՝ կապված այն բանի հետ, թե արդյոք կկիրառի, կերկարաձգի, թե կդադարեցնի գնման հնարավորությունը: Օգտագործման իրավունքով ակտիվների հաշվեկշռային արժեքում կատարվում է համապատասխան ճշգրտում կամ գրանցվում է շահույթ կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքով հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվել է գրոյի:

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը ճանաչվում են իրական արժեքով, հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

3.8 Սեփական կապիտալ

Խմբի կողմից թողարկվող կապիտալի գործիքները հաշվառվում են անվանական արժեքով:

Բաժնետիրական կապիտալն իրենից ներկայացնում է թողարկված բաժնետոմսերի նոմինալ արժեքը:

Կուտակված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների չբաշխված շահույթը:

Շահաբաժինները ճանաչվում են որպես պարտավորություն այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք հայտարարվում են:

3.9 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Խումբն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և եթե հավանական է, որ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե դրա ազդեցությունը զգալի է, ապա պահուստը որոշվում է ապագա դրամական արտահոսքերի գեղջման միջոցով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ շուկայի ընթացիկ գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը վերագրվող յուրահատուկ ռիսկերը:

3.10 Շահութահարկ

Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող շահույթի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ո՛չ հաշվապահական շահույթի, ո՛չ էլ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Խումբը կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք երևան են գալու կախված այն եղանակից, որով Խումբը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվանցվում են, երբ կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք՝ հաշվանցելու ընթացիկ հարկային ակտիվներն ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց, և երբ դրանք վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից, և Խումբը մտադիր է գուտ հիմունքով մարել ընթացիկ հարկային պարտավորություններն ու ակտիվները:

3.11 Հատուցումներ աշխատակիցներին

Կարճաժամկետ հատուցումներն աշխատակիցներին այն հատուցումներն են, որոնք ենթակա են մարման ամբողջությամբ տարեկան այն հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցել են համապատասխան ծառայությունները: Դրանք ներառում են՝

- (ա) աշխատավարձերը և պարգևավճարները,
- (բ) վճարովի տարեկան արձակուրդները և անաշխատունակության հետ կապված վճարովի արձակուրդները:

Երբ աշխատակիցները հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Խմբին մատուցում են ծառայություններ, Խումբն աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չգեղչված գումարը, որն ակնկալվում է վճարել այդ ծառայությունների դիմաց, ճանաչում է՝

- (ա) որպես պարտավորություն (հաշվեգրված ծախս)՝ արդեն վճարված ցանկացած գումար հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չգեղչված գումարը, Խումբը պետք է ճանաչի այդ տարբերությունը որպես ակտիվ

(կանխավճարված ծախս)՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի,

(բ) որպես ծախս, եթե գումարը չի ներառվել այլ ակտիվի արժեքի մեջ:

Վճարովի բացակայություններ

Վճարովի բացակայությունների ձևով աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են հետևյալ կերպ.

(ա) կուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ աշխատակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքներն ապագա վճարովի բացակայությունների նկատմամբ,

(բ) չկուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ բացակայությունը տեղի է ունենում:

Պարգևավճարներ

Պարգևավճարների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են միայն այն ժամանակ, երբ Խումբն ունի այդպիսի վճարումներ կատարելու ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և պարտականությունը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ներկա պարտականություն գոյություն ունի այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը վճարում չկատարելու ոչ մի իրատեսական այլընտրանք չունի:

3.12 Հասույթ

Հասույթը ձևավորվում է հիմնականում շարժական և ֆիքսված կապի ծառայությունների մատուցումից (մուտքի վճարներ, ձայնա- և տեսազանգեր, կարճ հաղորդագրություններ, հեռահաղորդակցման վճարներ, ֆիքսված և շարժական լայնաշերտ կապի վճարներ), ինչպես նաև սարքերի ու աքսեսուարների վաճառքից:

Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ

Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ հաշվի առնելով Խմբի կողմից տրամադրված ցանկացած առևտրական զեղչերը և իջեցումների գումարները:

Հասույթը ճանաչվում է կամ ժամանակի մեջ որևէ պահին կամ ժամանակի ընթացքում, երբ Խումբը բավարարում է կատարման իր պարտականությունը՝ հաճախորդին փոխանցելով խոստացված ապրանքը կամ ծառայությունը: Խումբը հասույթը ճանաչում է ժամանակի ընթացքում, բացառությամբ ապրանքների վաճառքից ստացված հասույթը, որը ճանաչվում է ժամանակի մեջ որևէ պահի:

Ապրանքներն ու ծառայությունները կարող են վաճառվել ինչպես առանձին, այնպես էլ փաթեթներով: Խումբն ապրանքներն ու ծառայությունները առանձին է հաշվառում, եթե դրանք պարզորոշ են, այսինքն ապրանքները կամ ծառայությունը, ինչպես նաև հաճախորդների օգուտները առանձին որոշելի են փաթեթի մեջ ներառված այլ ապրանքներից, և հաճախորդը կարող է օգուտ ստանալ դրանից: Բոլոր դեպքերում պայմանագրի գործարքի ամբողջ արժեքը բաշխվում է կատարման տարբեր պարտականությունների միջև՝ հիմնվելով դրանց համամասնական առանձին վաճառքի գների վրա:

Խումբը ճանաչում է դեռևս չբավարարված կատարման պարտականությունների համար ստացված հատուցման դիմաց հաճախորդներից ստացված կանխավճարները և

արտացոլում է այդ գումարները համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես պայմանագրային պարտավորություններ: Նման ձևով, եթե Խումբը բավարարում է կատարման պարտականությունը մինչև հատուցման ստանալը, Խումբը համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչում է կամ պայմանագրային ակտիվ, կամ դեբիտորական պարտք՝ կախված նրանից, թե արդյոք հատուցման ժամկետը լրանալուց առաջ անհրաժեշտ է միայն որոշակի ժամանակ, թե այլ լրացուցիչ պայման:

Շարժական կապի ծառայություններ

Հասույթը չափվում է ձայնային և տվյալների տրաֆիկի մշակված փաթեթների ծառայությունների ծավալների հիման վրա կամ տրամադրված «pay as you go» (վճարում եք այնքան, որքան օգտագործում եք) գործարքների խոսելաժամանակով: Հասույթը ճանաչվում է այն ժամանակաշրջանում, որում կապն ապահովվել է:

Բաժանորդագրական վճար

Բաժանորդագրական վճարը հիմնականում ներառում է շարժական ցանցի օգտագործման ամսական ֆիքսված վճարները, որոնք ճանաչվում են ծառայության մատուցման պահին: Միանգամյա չփոխհատուցվող ակտիվացման վճարները ճանաչվում են շարժական գծերի ակտիվացման ժամանակ այն ժամանակաշրջանում, որում ճանաչվում են դրանց հետ կապված ծախսերը:

Ավելացված արժեքի ծառայություններ

Սույն ծառայությունները ներառում են ՄՄՄ, Վիդեո քոլլ, Ռինգ բեք տոն և այլն: Ավելացված արժեքի ծառայություններից հասույթը ճանաչվում է այն ժամանակաշրջանում, երբ ծառայությունը մատուցվում է:

Ռոումինգի ծառայություններից հասույթ

Ռոումինգի ծառայություններից հասույթը ճանաչվում է այն ժամանակահատվածում, երբ ծառայությունները մատուցվում են, և ներառում է՝

- Արտասահմանա երկրներում/ցանցերում շարժական կապի ծառայություններից օգտվելիս սեփական բաժանորդներից հաշվեգրված հասույթը. հասույթների այս հոսքը բաղկացած է էլքային ռոումինգի ծառայություններից հասույթից, որը գոյանում է արտասահմանում ձայնային, կարճ հաղորդագրությունների ծառայություններից և տվյալների օգտագործումից (էլքային ռոումինգ),
- Երկրում/ցանցում շարժական կապի ծառայություններից օգտվելիս արտասահմանից այցելության եկած բաժանորդներից հաշվեգրված հասույթը. հասույթների հոսքը բաղկացած է մուտքային ռոումինգի ծառայություններից հասույթից, որը գոյանում է երկրում/ցանցում ձայնային, կարճ հաղորդագրությունների ծառայություններից և տվյալների օգտագործումից (մուտքային ռոումինգ):

Փոխկապակցման ծառայություններից հասույթ

Տեղական և միջազգային հեռահաղորդակցության ծառայություններ մատակարարողների հետ ցանցային փոխկապակցման ծառայություններից հասույթը ճանաչվում է յուրաքանչյուր ամիս փաստացի մատուցված ծառայության հիման վրա:

Ֆիքսված ծառայություններ

Ֆիքսված ծառայություններից հասույթը հիմնականում բաղկացած է ծառայություններից օգտվելու ամսական ֆիքսված վճարներից և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում, երբ ծառայությունները մատուցվում են՝ օգտագործելով առաջընթացի ցուցանիշը: Այս ծառայությունները ներառում են ինտերնետը, հեռուստատեսությունը և IP հեռախոսակապը:

Ապրանքների վաճառքից հասույթ

Ապրանքների վաճառքից հասույթը (հիմնականում բջջային հեռախոսներ և այլ սարքեր) ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ էական ռիսկերն ու սեփականության իրավունքի հետ կապված օգուտները փոխանցվել են հաճախորդին:

Միջնորդավճարներից հասույթ

Հասույթն առաջանում է վճարահաշվարկային ծառայությունների դիմաց վճարվելիք միջնորդավճարներից:

Վճարահաշվարկային ծառայությունները մասնավորապես ներառում են՝

- վճարումների ընդունումը կամ ստացումը շահառուի կամ այլ անձի միջոցով,
- երրորդ անձանց համար դրամարկղային գործառնությունների իրականացումը,
- պրոցեսինգի և քլիրինգի իրականացումը

Ծառայությունների մատուցման ընթացքը չափվում է ընդունված վճարումների, կանխիկացման գործառնությունների և դամական փոխանցումների ծավալի հիման վրա:

4 Հիմնական միջոցներ

Հազար դրամ	Հող, շենքեր, շինություն- ներ և վարձակալ- ված հիմնական միջոցների վրա կապիտա- լացված ծախսումներ	Ցանցային և կենտրոնա- կան կայանի սարքավո- րումներ	Տրանսպոր- տային օբյեկտներ և կառուցվածք- ներ	Գրասենյա- կային սարքավո- րումներ, տրանսպոր- տային միջոցներ և արտադրա- տնտեսական գույք	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>					
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,965,723	134,918,202	20,365,784	4,064,154	163,313,863
Ավելացում	89,810	4,130,735	790,738	175,251	5,186,534
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(15,028)	(6,680,193)	(52,494)	(160,391)	(6,908,106)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,040,505	132,368,744	21,104,028	4,079,014	161,592,291
Ավելացում	98,106	3,471,006	389,960	186,739	4,145,811
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(16,097)	(3,407,770)	(23,602)	(139,403)	(3,586,872)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,122,514	132,431,980	21,470,386	4,126,350	162,151,230
<i>Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում</i>					
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,990,606	116,824,067	12,585,939	3,370,270	135,770,882
Մաշվածություն	98,252	4,437,547	1,084,418	268,193	5,888,410
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(14,758)	(6,567,456)	(38,602)	(165,639)	(6,786,455)
Արժեզրկում	-	158,085	126	14	158,225
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,074,100	114,852,243	13,631,881	3,472,838	135,031,062
Մաշվածություն	74,923	4,421,101	1,046,118	240,270	5,782,412
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(16,097)	(3,383,980)	(14,115)	(137,895)	(3,552,087)
Արժեզրկում	3,253	268,103	6,396	16,068	293,820
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,136,179	116,157,467	14,670,280	3,591,281	137,555,207
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>					
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	966,405	17,516,501	7,472,147	606,176	26,561,229
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	986,335	16,274,513	6,800,106	535,069	24,596,023

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջովին մաշված հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը կազմել է 85,102,635 հազար դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 83,817,688 հազար դրամ):

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամանակավորապես չշահագործվող հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 1,288,419 հազար դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,206,771 հազար դրամ):

5 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար դրամ	Համա- կարգչային ծրագրեր	Իրավունքներ և լիցեն- զիաներ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>			
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,145,699	22,166,710	26,312,409
Ավելացում	472,994	4,772,120	5,245,114
Օտարում	(623,951)	(1,550,751)	(2,174,702)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,994,742	25,388,079	29,382,821
Ավելացում	467,843	5,461,113	5,928,956
Օտարում	(215,525)	(4,325,509)	(4,541,034)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,247,060	26,523,683	30,770,743
<i>Կուտակված ամորտիզացիա</i>			
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,534,645	11,821,888	14,356,533
Ամորտիզացիայի ծախս	633,041	4,720,117	5,353,158
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(623,845)	(1,574,645)	(2,198,490)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,543,841	14,967,360	17,511,201
Ամորտիզացիայի ծախս	600,535	5,633,939	6,234,474
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(215,525)	(4,325,509)	(4,541,034)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,928,851	16,275,790	19,204,641
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>			
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,450,901	10,420,719	11,871,620
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,318,209	10,247,893	11,566,102

6 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Հազար դրամ

	Օպտիկաման- րաթելային գծեր	Ցանցային սարքավոր- ումների տեղադրման տեղակայաններ	Սպասարկ- ման կենտրոններ	Վարչական շենքեր և պահեստներ	Ընդամենը
<i>Մկրբնական արժեք</i>					
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,382,704	7,159,554	2,103,705	214,918	10,860,881
Ավելացում	172,568	1,105,693	403,163	44,366	1,725,790
Դադարեցում և փոփոխություններ	-	(669,004)	(108,438)	-	(777,442)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,555,272	7,596,243	2,398,430	259,284	11,809,229
Ավելացում	93,371	1,315,842	335,215	448,746	2,193,174
Դադարեցում և փոփոխություններ	(883,012)	(1,138,465)	(491,221)	(471,049)	(2,983,747)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	765,631	7,773,620	2,242,424	236,981	11,018,656
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>					
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	968,893	3,666,360	1,331,396	147,512	6,114,161
Մաշվածություն	245,719	1,051,634	363,250	84,195	1,744,798
Դադարեցման և փոփոխությունների հետևանքով դուրսգրում	-	(300,194)	(72,657)	-	(372,851)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,214,612	4,417,800	1,621,989	231,707	7,486,108
Մաշվածություն	145,018	1,078,622	370,476	56,878	1,650,994
Դադարեցման և փոփոխությունների հետևանքով դուրսգրում	(740,184)	(891,469)	(479,112)	(271,465)	(2,382,230)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	619,446	4,604,953	1,513,353	17,120	6,754,872
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>					
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	340,660	3,178,443	776,441	27,577	4,323,121
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	146,185	3,168,667	729,071	219,861	4,263,784

7 Հետաձգված հարկային ակտիվներ

Հետաձգված հարկային ակտիվների շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2023թ.	2022թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	2,289,342	3,465,113
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված ծախս	(685,656)	(1,175,771)
Տարեվերջի մնացորդ	1,603,686	2,289,342

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ

	1 հունվարի 2023թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2023թ.
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	1,327,993	(381,786)	946,207
Ոչ նյութական ակտիվներ	118,897	(106,017)	12,880
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	973,302	(20,246)	953,056
Պաշարներ	114,366	6,503	120,869
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	400,705	(102,369)	298,336
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	132,241	(92,422)	39,819
Փոխանցվող հարկային վնասներ	29,712	(29,712)	-
	3,097,216	(726,049)	2,371,167
<i>Հետաձգված հարկային պարտավորություններ</i>			
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	778,162	(10,681)	767,481
	778,162	(10,681)	767,481
Հետաձգված հարկային ակտիվների գնահատում	(29,712)	29,712	-
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	2,289,342	(685,656)	1,603,686

2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	1 հունվարի 2022թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2022թ.
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	1,868,240	(540,247)	1,327,993
Ոչ նյութական ակտիվներ	624,837	(505,940)	118,897
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,025,965	(52,663)	973,302
Պաշարներ	46,486	67,880	114,366
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	468,507	(67,802)	400,705
Տրամադրված փոխառություններ	35,291	(35,291)	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	250,197	(117,956)	132,241
Փոխանցվող հարկային վնասներ	67,824	(38,112)	29,712
	<u>4,387,347</u>	<u>(1,290,131)</u>	<u>3,097,216</u>
<i>Հետաձգված հարկային պարտավորություններ</i>			
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	854,410	(76,248)	778,162
	<u>854,410</u>	<u>(76,248)</u>	<u>778,162</u>
Հետաձգված հարկային ակտիվների գնահատում	(67,824)	38,112	(29,712)
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	<u>3,465,113</u>	<u>(1,175,771)</u>	<u>2,289,342</u>

8 Պաշարներ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Պահեստամասեր	247,964	281,880
Հետվճարային և կանխավճարային քարտեր	102,884	105,796
Բջջային հեռախոսներ և արքեսուարներ	57,727	186,224
Այլ պաշարներ	98,088	165,911
	<u>506,663</u>	<u>739,811</u>

9 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Դեբիտորական պարտքեր շարժական կապի ծառայություններից	1,860,866	2,311,707
Դեբիտորական պարտքեր փոխկապակցման ծառայություններից	489,436	384,703
Դեբիտորական պարտքեր ռոուինգ ծառայություններից	71,839	1,136,688
Դեբիտորական պարտքեր դիլերներից	94,732	126,676
Դեբիտորական պարտքեր բջջային հեռախոսների վաճառքից	56,705	70,356
Այլ դեբիտորական պարտքեր	76,067	59,865
Ակնկալվող պարտքային կորուստների համար պահուստ	(199,653)	(720,190)
	<u>2,449,992</u>	<u>3,369,805</u>
<i>Ոչ ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերման համար ընթացիկ կանխավճարներ	348,887	129,417
Կանխավճարված հարկեր	12,171	17,081
	<u>361,058</u>	<u>146,498</u>
	<u>2,811,050</u>	<u>3,516,303</u>

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գուտ հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում: Ծառայությունների վաճառքից առաջացած առևտրային դեբիտորական պարտքի միջին տևողությունը կազմում է մեկ ամիս (2022թ.՝ մեկ ամիս): Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում:

Խմբի բոլոր առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը վերանայվել են արժեզրկման հայտանիշների առկայության ստուգման համար: Արժեզրկման ենթակա առանձին դեբիտորական պարտքեր առկա չեն:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար ակնկալվող պարտքային կորուստի գծով պահուստի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2023թ.	2022թ.
Կորուստների գծով պահուստը հունվարի 1-ի դրությամբ	720,190	1,389,983
Տարվա ընթացքում պահուստի աճ/(նվազում)	66,452	(66,678)
Տարվա ընթացքում դուրսգրված	(586,989)	(603,115)
Կորուստների գծով պահուստը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>199,653</u>	<u>720,190</u>

25 (բ) ծանոթագրությունում ներկայացված են պարտքային ռիսկի և ակնկալվող պարտքային կորուստի վերլուծության վերաբերյալ բացահայտումները:

Տե՛ս ծանոթագրություն 25 (ա)՝ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի արժույթների բացահայտման համար:

10 Տրամադրված փոխառություններ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
«Մոբայլ Տելեսիսթեմս» ՀԲԸ	20,895,006	15,703,443
«ՌԱՕ Մարս» ՓԲԸ	-	9,007
	20,895,006	15,712,450

«Մոբայլ Տելեսիսթեմս» ՀԲԸ-ին (մայր ընկերություն) տրված փոխառությունը տրամադրվել է դրվարով և ունի տարեկան 4% տոկոսադրույք:

Խմբի արտարժույթային ռիսկի մասին ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է ծանոթագրություն 25 (բ)-ում:

11 Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Բանկային հաշիվներ	8,976,737	9,776,823
Կանխիկ միջոցներ	23,874	30,659
Դրամական միջոցներ ճանապարհին	528,413	420,586
	9,529,024	10,228,068

Տե՛ս ծանոթագրություն 25 (ա)՝ դրամարկղում և բանկերում մնացորդների արժույթների բացահայտման համար:

12 Կապիտալ և պահուստներ

12.1 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ բան նշված չէ	Սովորական բաժնետոմսեր 2023թ.	Սովորական բաժնետոմսեր 2022թ.
Հայտարարված և տեղաբաշխված բաժնետոմսեր		
Սովորական բաժնետոմսերի քանակը, յուրաքանչյուրը՝ 1,000 դրամ	550,000	550,000

Խումբն ունի սովորական բաժնետոմսերի մեկ դաս, որը հաստատուն եկամտի նկատմամբ իրավունք չունի:

12.2 Շահաբաժիններ

Համաձայն Ընկերության միակ բաժնետիրոջ որոշման՝ 2023թ. ընթացքում հայտարարված 9,000,000 հազար դրամ շահաբաժինները (առանց հարկերի) հաշվանցվել են «Մոբայլ Տելեսիսթեմս» ՀԲԸ-ին (Մայր ընկերություն) տրված փոխառության մնացորդից: 2023թ.

դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 21,669,500 հազար դրամի շահաբաժինների մնացորդը 2024թ. հունվարին հաշվանցվել է մնացած մնացորդով:

2022թ. սովորական բաժնետոմս ունեցող բաժնետերերին վճարվել է 15,000,000 հազար դրամ շահաբաժին:

12.3 Պահուստային կապիտալ

Պահուստային կապիտալին կուտակված շահույթից կատարվում են հատկացումներ, ինչը կարգավորվում է Ընկերության կանոնադրությամբ՝ համաձայն որի Ընկերությունը պարտավոր է ստեղծել պահուստ՝ բաժնետիրական կապիտալի առավելագույնը 15%-ի չափով: Պահուստային կապիտալի նպատակը ապագա վնասները ծածկելն է:

13 Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Նվազագույն վարձակալական վճարներ, ներառյալ՝</i>		
Մինչև 1 տարի	2,071,907	2,225,120
1 տարուց մինչև 5 տարի	4,392,931	4,231,444
5 տարուց ավելի	1,600,025	2,011,519
	<u>8,064,863</u>	<u>8,468,083</u>
 Հանած՝ տոկոսը ներկայացնող գումար	2,578,155	2,893,124
 <i>Նվազագույն վարձակալական վճարների ներկա արժեք, ներառյալ՝</i>		
Մինչև 1 տարի	1,471,190	1,625,381
1 տարուց մինչև 5 տարի	3,271,006	3,087,748
5 տարուց ավելի	744,512	861,830
	<u>5,486,708</u>	<u>5,574,959</u>
 <i>Ներառյալ՝</i>		
Ընթացիկ	1,471,190	1,625,381
Ոչ ընթացիկ	4,015,518	3,949,578

Խմբի՝ իր վարձակալական պարտավորությունները գեղջելու համար կիրառած միջին կշռված փոխառության տոկոսադրույքը եղել է 14%:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարում վարձակալական պարտավորությունների գծով հաշվարկված տոկոսի ծախսը կազմել է 647,127 հազար դրամ (2022թ.՝ 745,261 հազար դրամ) և ներառվել է «ֆինանսական ծախսերի» մեջ:

14 Պայմանագրային պարտավորություններ

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Շարժական կապի ծառայությունների կանխավճարներ	921,304	944,076
Ռոտմինգի դեպոզիտներ	44,500	53,540
Ստացված այլ կանխավճարներ	524,011	285,935
	<u>1,489,815</u>	<u>1,283,551</u>

Պայմանագրային պարտավորությունները ներկայացնում են հաճախորդների կողմից Խմբին վճարված այն գումարները, որոնք արվել են նախքան պայմանագրով խոստացված ապրանքների ու ծառայությունների ստացումը:

Տարվա սկզբին պայմանագրային պարտավորություններում ներառված հասույթը կազմել է 1,664,846 հազար դրամ (2022թ. դեկտեմբերի 31՝ 1,474,271 հազար դրամ):

2024թ. ընթացքում 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պայմանագրային պարտավորությունների ողջ գումարը Խումբն ակնկալում է ճանաչել որպես հասույթ:

15 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	1,538,153	2,084,804
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատակիցներին	1,503,860	2,068,885
Պարտավորություններ պետական բյուջեին	2,645,322	1,545,706
Հեռահաղորդակցման սարքավորումների և ծրագրերի ձեռքբերման համար կրեդիտորական պարտքեր	247,458	16,659
Այլ կրեդիտորական պարտքեր և հաշվեգրումներ	1,406,298	1,212,150
	<u>7,341,091</u>	<u>6,928,204</u>

Խումբն ունի ֆինանսական ռիսկի կառավարման քաղաքականություններ, որոնք ապահովում են բոլոր պարտավորությունների ժամանակին կատարում:

Խմբի արտարժույթային ռիսկի մասին ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է ծանոթագրություն 25 (ա)-ում:

16 Շարժական կապի ծառայություններ

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
GPRS-ից հասույթ	27,240,468	25,582,382
Ձայնային ծառայություններից հասույթ	10,708,457	11,083,066
Փոխկապակցման ծառայություններ	4,953,727	5,008,358
SMS-ից հասույթ	3,682,757	3,267,062
Ռոտմինգ ծառայություններ	1,588,220	1,131,788
Բաժանորդագրությունից հասույթ	870,486	959,158
Ավելացված արժեքի այլ ծառայություններ	1,190,115	1,063,845
Այլ հասույթ	189,277	231,873
	50,423,507	48,327,532

17 Փոխկապակցման և ռոտմինգի ծախսեր

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Փոխկապակցման ծախսեր	3,548,039	3,104,802
Ռոտմինգի ծախսեր	912,188	639,418
	4,460,227	3,744,220

18 Ցանցի շահագործման այլ ծախսեր

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ռադիոհաճախականության օգտագործման վճարներ	3,097,209	2,881,236
Բիլինգ համակարգի և ցանցային սարքավորումների սպասարկում	1,135,411	1,119,975
Էլեկտրաէներգիա	1,294,158	1,243,484
GPRS-ի գծով ծախսեր	240,942	273,517
Կարճաժամկետ վարձակալություն	269,700	240,100
Կոնտենտ ծառայություններ	637,514	565,010
Այլ	12,646	92,411
	6,687,580	6,415,733

19 Այլ գործառնական ծախսեր

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վաճառքի և գովազդի ծախսեր	545,623	607,787
Դիլերների միջնորդավճարներ	529,025	527,801
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	572,152	555,494
Հավաքագրման ծախսեր գործակալներից	418,864	194,385
Բանկային ծախսեր	408,105	182,256
Նվիրատվություններ և հովանավորչություն	220,230	365,200
Ապրանքանիշերի ռոյալթիների վճար	207,123	194,095
Հարկեր ծախսեր և պետական տուրքեր	222,234	478,198
Անվտանգություն	190,986	183,728
Գործուղման և դասընթացների գծով ծախսեր	153,262	170,187
Պաշարների արժեզրկում	159,739	391,774
Այլ ծախսեր	1,001,767	727,643
	4,629,109	4,578,548

20 Ֆինանսական եկամուտ

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Տոկոսային եկամուտ տրամադրված փոխառություններից	714,437	609,807
Բանկային ավանդներից տոկոսային եկամուտ	-	45,699
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների տոկոսային եկամուտ	186,591	53,537
	901,028	709,043

21 Փոխարժեքային տարբերությունից զուտ օգուտ/(վնաս)

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ֆինանսական ակտիվներ՝ չափվող ամորտիզացված արժեքով	178,133	(5,406,488)
Ֆինանսական պարտավորություններ՝ չափվող ամորտիզացված արժեքով	(48,525)	289,002
	129,608	(5,117,486)

22 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ընթացիկ հարկ	2,440,171	2,572,838
Ընթացիկ տարում ճանաչված՝ նախորդ տարվա հարկին վերաբերող ճշգրտումներ	69,133	-
Հետաձգված հարկ	685,656	1,175,759
	<u>3,194,960</u>	<u>3,748,597</u>

Արդյունավետ հարկային դրույքաչափի համադրումը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավե տ հարկային դրույքաչափ (%)	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավե տ հարկային դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը (համաձայն ՖՀՄՄ- ների)	14,828,874		8,749,804	
Շահութահարկ՝ 18% դրույքաչափով (2023թ.՝ 18%)	2,669,197	18.0	1,574,965	18.0
(Զհարկվող եկամուտ)/ չնվազեցվող ծախսեր, զուտ	268,806	1.8	2,009,290	23.0
Տրանսֆերային գնագոյացման ազդեցությունը	217,536	1.5	164,342	1.9
Կուտակված հարկային վնասի օգտագործում	(29,712)	(0.2)	-	-
Ընթացիկ տարում ճանաչված՝ նախորդ տարվա ընթացիկ հարկին վերաբերող ճշգրտումներ	69,133	0.5	-	-
Շահութահարկի գծով ծախս	<u>3,194,960</u>	<u>21.6</u>	<u>3,748,597</u>	<u>42.9</u>

23 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ ապագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

23.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ

Խումբն իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ, որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

Հեռահաղորդակցության համակարգի և առնչվող ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետ

Խմբի ղեկավարությունը գնահատել է հեռահաղորդակցության համակարգի և առնչվող ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետը մինչև 7 տարի է: Այս գնահատումը հիմնված է Խմբի՝ շահագործվող համակարգի օգտագործումը շարունակելու մտադրությունների վրա:

Գնահատականները կարող են փոխվել տեխնոլոգիական զարգացման, մրցակցության, շուկայում փոփոխվող պայմանների և այլ գործոնների փոփոխությունից և կարող են հանգեցնել օգտակար ծառայության ժամկետի և ամորտիզացիայի ու մաշվածության ծախսերի փոփոխության: Տեխնոլոգիական զարգացումը դժվար է կանխատեսել, և զարգացման ընդհանուր միտումների և արագության՝ ղեկավարության տեսակետը ժամանակի ընթացքում կարող է փոխվել: Որոշ ակտիվներ և տեխնոլոգիաներ, որոնցում Խումբը տարիներ առաջ ներդրում է կատարել, դեռ օգտագործվում են և նոր տեխնոլոգիաների հիմքն են հանդիսանում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետների գնահատման հետ կապված կարևոր գնահատումները ներառում, բայց չեն սահմանափակվում լիցենզիաների մնացյալ ժամկետը և տեխնոլոգիական ու շուկայական ակնկալվող զարգացումները:

Տեխնոլոգիական, շուկայական, ինչպես նաև տնտեսական միջավայրերում, որտեղ Խումբը ծավալում է իր գործունեությունը, տեղի ունեցող արագ փոփոխությունները կարող են դրդել, որ Խմբի ղեկավարությունը փոփոխի առկա համակարգի հետագա օգտագործման վերաբերյալ իր պլանները: Եթե դա տեղի ունենա, հեռահաղորդակցության համակարգի փոխհատուցվող գումարը կարող է կտրուկ նվազել:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալական պարտավորություններ

Օգտագործման իրավունքով ակտիվների և վարձակալական պարտավորությունների արժեքը հաշվարկվում է վարձակալության ժամկետի ղեկավարության գնահատականների հիման վրա, ինչպես նաև լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույթի, որն օգտագործվում է վարձակալական վճարը գեղջելու համար: Վարձակալության ժամկետը համապատասխանում է յուրաքանչյուր պայմանագրի վարձակալության չեղյալ չհայտարարվող ժամկետին, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը ողջամտորեն վստահ է, որ կիրառելու է երկարաձգման հնարավորությունը: Վարձակալության ժամկետը գնահատելու ժամանակ Խումբը հաշվի է առնում այն բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, որոնք Խմբի համար վարձակալությունը երկարաձգման հնարավորությունը կիրառելու համար տնտեսական խթան են հանդիսանում, ինչպիսիք են վարձակալված վայրում գտնվող ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը, վայրերի փոխարինման վիճակագրությունը, տեխնոլոգիական փոփոխության հերթականությունը, ծառայությունների մատուցման կենտրոնների շահութաբերությունը, ինչպես նաև վարձակալության պայմանագրերը լուծելու և կնքելու ծախսերը:

Այս գործոններում տեղի ունեցած փոփոխությունները կարող են ազդել գնահատված վարձակալության ժամկետի և օգտագործման իրավունքով ակտիվների և վարձակալական պարտավորությունների գրանցված արժեքների վրա:

Ֆինանսական ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ

Խումբն օգտագործում է դատողություն՝ գնահատելու ամորտիզացված արժեքով ֆինանսական ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստները: Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են անաչառ և հավանականության միջին կշռված գումարով, դրամի ժամանակային արժեքով և խելամիտ ու հիմնավորված տեղեկությամբ հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ՝ կապված անցյալ իրադարձությունների, ներկա պայմանների և ապագա տնտեսական պայմանների կանխատեսումների հետ: Պահուստի դրույքաչափերը հաշվարկվում են՝ հիմնվելով հաճախորդների տարբեր սեգմենտների խմբավորումներից առաջացած ժամկետանց օրերի վրա, որոնք կորստի նույնատիպ մոդել ունեն (օրինակ՝ ըստ աշխարհագրական դիրքի, ծառայության տեսակի, հաճախորդի տեսակի և վարկանիշի և պարտքային ապահովագրության տեսակների):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական միջոցների չվճարման հավանականության միջին կշռված ներկա արժեք յուրաքանչյուր ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող գործողության ժամկետի ընթացքում: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հիմնականում հաշվարկվում են՝ օգտագործելով վիճակագրական մոդելը, որը հիմնվում է ռիսկային երեք հիմնական պարամետրերի վրա. դեֆոլտի հավանականություն, դեֆոլտի ժամանակ վնասի և դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարը:

Սկզբնապես պահուստի մատրիցան հիմնված է Խմբի՝ պարտքը չմարելու դիտարկված պատմական գործակիցների վրա: Խումբը ստուգել է պահուստի մատրիցան՝ պատմական պարտքային կորստի փորձառությունն ապագան կանխատեսող տեղեկության հետ ճշգրտելու համար: Այս տեղեկությունը ներառում է մակրոտնտեսական գործոնները (գործազրկության և գնաճի մակարդակը) և ապագա տնտեսական պայմանների կանխատեսումը: Տնտեսական պայմանների կանխատեսման ազդեցությունն ակնկալվող պարտքային կորուստների որոշման վրա աննշան է եղել: Յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանում պարտքը չմարելու դիտարկված պատմական գործակիցները թարմացվում են և փոփոխությունները վերլուծվում են ապագան կանխատեսող գնահատականներում:

Պարտքը չմարելու դիտարկված պատմական գործակիցների, տնտեսական պայմանների կանխատեսման և ակնկալվող պարտքային կորուստների միջև հարաբերակցության գնահատումը նշանակալի է: Ակնկալվող պարտքային կորուստների արժեքը հանգամանքների և կանխատեսվող տնտեսական պայմանների նկատմամբ զգայուն է: Խմբի պատմական պարտքային կորստի փորձառությունը և տնտեսական պայմանների կանխատեսումը կարող են չարտահայտել հաճախորդի՝ ապագայում սպասվող պարտքը չմարելու հավանականությունը: Խմբի առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ տեղեկությունը բացահայտված է ծանոթագրություն 25 (բ)-ում:

Կլիմային առնչվող հարցեր

Խումբը շարունակաբար իր գնահատումներում և դիտարկում է կլիմային առնչվող հարցերը: Այս գնահատումը ներառում է Խմբի վրա հնարավոր ազդեցությունների լայն շրջանակ՝ պայմանավորված ֆիզիկական և անցումային ռիսկերով: Այս ռիսկերը ներառում են ֆինանսական կորստի սպառնալիքը և անբարենպաստ ոչ ֆինանսական ազդեցությունները, որոնք ներառում են կլիմայի փոփոխության քաղաքական, տնտեսական և բնապահպանական արձագանքները: Այս ռիսկերը դառնում են կարգավորիչ, քաղաքական և հասարակական մարմինների մանրագնին ուսումնասիրության առարկա՝ ինչպես երկրի ներսում, այնպես էլ միջազգային մակարդակով: Թեև որոշ ֆիզիկական ռիսկեր կարող են կանխատեսելի լինել, սակայն դրանց դրսևորման չափի և ժամանակի վերաբերյալ էական

անորոշություններ կան: Անցումային ռիսկերի առումով անորոշությունները մնում են կարգավորող և քաղաքական շրջանականների մոտալուտ փոփոխությունների, սպառողների պահանջների և մատակարարման շղթաների փոփոխությունների ազդեցության հետ կապված:

Ֆինանսական հաշվետվությունների վրա կլիմայի փոփոխության երկարաժամկետ հետևանքները դժվար են կանխատեսել, և ղեկավարությունից պահանջվում է նշանակալի ենթադրություններ կատարել ու գնահատումներ մշակել: Շատ դեպքերում կիրառվող դատողությունները վերաբերում են ակտիվների փոխհատուցվող գումարին և մաշկող ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետներին:

Խումբը կարծում է, որ կլիմային առնչվող հարցերը չեն հանգեցնի ֆինանսական հաշվետվությունների յուրաքանչյուր հոդվածի հիմքում ընկած գնահատումների և ենթադրությունների էական անորոշության: Չնայած այն փաստին, որ կլիմային առնչվող ռիսկերը ներկայումս կարող են նշանակալի ազդեցություն չունենալ չափման վրա, Ֆոնդը ուշադիր հետևում է համապատասխան փոփոխություններին և զարգացումներին, ինչպիսին է կլիմայի վերաբերյալ նոր օրենսդրությունը:

24 Ֆինանսական գործիքներ

24.1 Էական հաշվառման քաղաքականություններ

Ֆինանսական ակտիվի և ֆինանսական պարտավորության յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և ընդունված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.7-ում:

24.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքներն ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ստորև.

Ֆինանսական ակտիվներ

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ամորտիզացված արժեքով չափվող</i>		
Տրամադրված փոխառություններ	20,895,006	15,712,450
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	2,449,992	3,369,805
Կարճաժամկետ փոխառություններ աշխատակիցներին	302,373	276,095
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	9,529,024	10,228,068
	<u>33,176,395</u>	<u>29,586,418</u>

Ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար դրամ

	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ամորտիզացված արժեքով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ</i>		
Վճարվելիք շահաբաժիններ	21,669,500	-
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	5,486,708	5,574,959
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	4,695,769	5,382,498
	31,851,977	10,957,457

25 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Խումբը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Առավել էական ֆինանսական ռիսկերը, որոնց Խումբը կարող է ենթարկվել, նկարագրված են ստորև:

Ֆինանսական ռիսկի գործոններ

ա) Շուկայական ռիսկ

Ֆինանսական գործիքների օգտագործման ընթացքում Խումբը ենթարկվում է շուկայական ռիսկի, հատկապես՝ արտարժույթային ռիսկի, որը բխում է ինչպես գործառնական, այնպես էլ ներդրումային գործունեությունից:

Արտարժույթային ռիսկ

Խումբը գործարքներ է իրականացնում արտարժույթով և, հետևաբար, ենթարկվում է արտարժույթի փոխարժեքային տատանումների ազդեցությանը:

Խմբի գործարքների հիմնական մասն իրականացվում է հայկական դրամով: Արտարժույթի փոխարժեքային տատանումներից կախվածությունն առաջանում է Խմբի՝ արտերկրյա վաճառքներից և ձեռքբերումներից, որոնք, ի սկզբանե, արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով: Բացի այդ Խումբն ունի ԱՄՆ դոլարով տրամադրված փոխառություններ, բանկային հաշիվներ և վարձակալական պարտավորություններ:

Արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք Խմբին ենթարկվում են արտարժույթային ռիսկի, նկարագրված են ստորև: Արտացոլված գումարներն իրենցից ներկայացնում են հիմնական ղեկավար անձնակազմին տրամադրված տվյալները, որոնք արտահայտված են հայկական դրամով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի ամսաթվի փոխարժեքով:

Հոդված

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	Ռուբլի	Ցուան
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Տրամադրված փոխառություններ	20,895,006	-	-	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	36,277	529,033	13,598	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	548,291	144,269	361,319	77,916
	<u>21,479,574</u>	<u>673,302</u>	<u>374,917</u>	<u>77,916</u>
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	3,715	-	-	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	329,248	598,076	84,910	-
	<u>332,963</u>	<u>598,076</u>	<u>84,910</u>	<u>-</u>
Զուտ դիրք	<u>21,146,611</u>	<u>75,226</u>	<u>290,007</u>	<u>77,916</u>

Հոդված

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	Ռուբլի	Ցուան
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Չապահովված փոխառություններ	15,712,450	-	-	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	42,765	1,386,585	14,266	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5,582,907	2,324,424	101,708	56,510
	<u>21,338,122</u>	<u>3,711,009</u>	<u>115,974</u>	<u>56,510</u>
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	116,706	-	-	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	405,184	1,019,234	970	-
	<u>521,890</u>	<u>1,019,234</u>	<u>970</u>	<u>-</u>
Զուտ դիրք	<u>20,816,232</u>	<u>2,691,775</u>	<u>115,004</u>	<u>56,510</u>

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է Խմբի զգայունությունը՝ համապատասխան արտարժույթի նկատմամբ դրամի 10% (2022թ.՝ 10%) աճին/նվազմանը: 10%-ը ղեկավարության կողմից գնահատված փոխարժեքի հավանական փոփոխությունն է: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների մնացորդները և ժամանակաշրջանի վերջում ճշգրտում է դրանց փոխարկումը՝ փոփոխելով փոխարժեքը 10%-ով:

Դրամի արժեքումն ԱՄՆ դոլարի և Եվրոյի նկատմամբ 10%-ով (2022թ.՝ 10%) կունենա հետևյալ ազդեցությունը Խմբի ֆինանսական արդյունքի վրա:

Հազար դրամ	2023թ.	2022թ.
ԱՄՆ դոլար	(2,114,661)	(2,081,623)
Եվրո	(7,523)	(269,178)
Ռուբլի	(29,001)	(11,500)

Արտարժույթի փոխարժեքի տատանման ազդեցությունը տարվա ընթացքում փոփոխվում է՝ կախված արտերկրյա գործարքների ծավալից: Այդուհանդերձ, վերը ներկայացված վերլուծությունը կարելի է համարել Խմբի՝ արտարժույթային ռիսկին ենթարկվածության արտացոլումը:

բ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով Խումբը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել: Խմբի պարտքային ռիսկն առաջանում է ֆինանսական ակտիվներից՝ ներառյալ բանկերում պահվող դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, տրամադրված փոխառությունները և առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը:

Պարտքային ռիսկը կառավարվում է խմբային հիմունքով՝ ելնելով Խմբի պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունից և ընթացակարգերից:

Պարտքային ռիսկի առավելագույն ազդեցությունը ներկայացված է հետևյալ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներով՝

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Տրամադրված փոխառություններ	20,895,006	15,712,450
Փոխառություններ աշխատակիցներին	302,373	276,095
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	2,449,992	3,369,805
Մնացորդներ բանկերում	9,505,150	10,197,409
	<u>33,152,521</u>	<u>29,555,759</u>

Բանկերում մնացորդների մասով պարտքային ռիսկը կառավարվում է գումարները տարբեր բանկերում և բարձր վարկանիշ ունեցող ֆինանսական հաստատություններում պահելու միջոցով:

Ընթացիկ հաշիվների մնացորդները պահվում են մի քանի բանկերում, որոնք ըստ S&P միջազգային վարկանշող կազմակերպության կողմից ունեն երկարաժամկետ ռիսկի B+ից - BB- վարկանիշ:

Աշխատակիցներին տրված փոխառությունների մասով պարտքային ռիսկն աննշան է, քանի որ պայմանագրային գործընկերները Խմբի աշխատակիցներն են:

Տրամադրված փոխառություններ

Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 10-ում, Խումբը 20,895,006 հազար դրամ (15,703,443 հազար ԱՄՆ դոլար) վարկ է տրամադրել «ՄՏՍ» ՀԲԸ-ին (Մայր ընկերություն):

Խմբի ղեկավարությունը եզրակացրել է, որ հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ այդ գումարների հետ կապված պարտաքային ռիսկ գոյություն չունի, քանի որ այդ մնացորդը կհաշվանցվի վճարվելիք շահաբաժիններով, հետևաբար ակնկալվող պարտաքային կորուստների գծով պահուստներ չեն հատկացվել (տե՛ս ծանոթագրություն 12.2):

Առևտրային դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկի գծով կենտրոնացումը սահմանափակ է՝ Խմբի հաճախորդների բազայի մեծության և միմյանց հետ կապակցված չլինելու պատճառով:

Խումբը բոլոր առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար կիրառում է ՖՀՄՄ 9-ի պարզեցված մոդելը. «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների ճանաչում», քանի որ այս դեբիտորները չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս առևտրային դեբիտորական պարտքերը գնահատվել են հավաքական հիմունքով, քանի որ դրանք ունեն պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնորոշումներ:

Ակնկալվող կորուստների դրույքաչափերը հաշվարկվել են՝ հիմնվելով 2023թ. դեկտեմբերի 31-ին նախորդող 2 տարվա ընթացքում վաճառքի դիմաց ստացված վճարումների պատկերի վրա, ինչպես նաև հաշվի առնելով այդ ժամանակամիջոցում ձևավորված պատմական պարտքային կորուստները: Այս պատմական դրույքաչափերը ճշգրտվում են, որպեսզի արտացոլեն ընթացիկ և ապագայի վերաբերող մակրոտնտեսական գործոններին, որոնք ազդեցություն ունեն հաճախորդի՝ չվճարված մնացորդը մարելու կարողության վրա: Խումբը գնահատել է, որ ամենահամապատասխան գործոն են հանդիսանում հաճախորդների տեղակայման երկրների համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) և գործազրկության մակարդակը, և ճշգրտում է կորուստների պատմական դրույքաչափերն այդ գործոններով պայմանավորված սպասվող փոփոխությունների չափով: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով պարտքային ռիսկի կարճաժամկետ բնույթը՝ այս մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում էական չի:

Երբ հավանական չէ առևտրային դեբիտորական պարտքերի հավաքագրումը, դրանք դուրս են գրվում (ապաճանաչվում են): Վճարում չկատարելը և Խմբի հետ այլընտրանքային վճարման վերաբերյալ համաձայնության չգալը համարվում է գումարի վերադարձման վերաբերյալ խելամիտ սպասումներ չունենալու համար հայտանիշ:

Ելնելով վերը նկարագրվածից՝ առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները, որոնք ներառում են շարժական կապի ծառայություններից, ռոուինգից և այլ դեբիտորական պարտքերը, 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մնացորդները ներկայացված են հետևյալ աղյուսակներում.

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի
դրությամբ

	Ակնկալվող պարտքային կորուստի դրույքաչափ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Գործողության ամբողջ ժամանակա- հատվածի ակնկալվող պարտքային կորուստներ
0 - 30	1%	1,525,068	13,111
31 - 60	5%	154,819	8,470
61 - 90	14%	59,660	8,098
91 - 120	19%	37,858	7,072
121 - 150	21%	19,547	4,108
151 - 180	26%	16,616	4,281
181 - 210	32%	13,549	4,293
211 - 360	46%	58,530	27,096
361 և ավելի	100%	123,124	123,124
		2,008,772	199,653

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի
դրությամբ

	Ակնկալվող պարտքային կորուստի դրույքաչափ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Գործողության ամբողջ ժամանակա- հատվածի ակնկալվող պարտքային կորուստներ
0 - 30	1%	2,806,131	28,199
31 - 60	20%	83,758	16,659
61 - 90	37%	33,847	12,635
91 - 120	55%	22,362	12,256
121 - 150	68%	21,047	14,341
151 - 180	77%	17,870	13,835
181 - 210	82%	15,698	12,939
211 և ավելի	100%	507,547	507,547
		3,508,260	618,411

Դիլերներից դեբիտորական պարտքերն ամբողջությամբ ապահովված են բանկային երաշխավորություններով, և այդ գումարների գծով պարտքային ռիսկն ընդունելի է: Հետևաբար ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստ չի ստեղծվել:

զ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խումբն ի վիճակի չի լինի մարել իր պարտավորվածությունները:

Խումբը վարում է իրացվելիության կառավարման քաղաքականություն՝ դրամարկղում և բանկային հաշիվներում պահելով բավարար միջոցներ, ինչպես նաև պահելով բարձր իրացվելիություն ունեցող ակտիվներ՝ գործառնական պարտավորությունները ժամանակին մարելու նպատակով:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է Խմբի ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների գծով պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները: Աղյուսակը պատրաստված է ֆինանսական պարտավորությունների չգեղջված դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա՝ հաշվի առնելով ամենավաղ ամսաթիվը, երբ Խումբը ստիպված կլինի մարել այդ պարտավորությունները: Աղյուսակը ներառում է տոկոսների և մայր գումարի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
	Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	Պարտավորություններ վարձալույթի գծով	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	<i>Անտոկոս</i>	<i>14%</i>	
Մինչև 6 ամիս	4,695,769	1,157,917	5,853,686
6 ամսից մինչև 1 տարի	-	913,990	913,990
1-5 տարի	-	4,392,931	4,392,931
Ավելի քան 5 տարի	-	1,600,025	1,600,025
	4,695,769	8,064,863	12,760,632

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
	Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	Պարտավորություններ վարձալույթի գծով	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	<i>Անտոկոս</i>	<i>14%</i>	
Մինչև 6 ամիս	5,382,498	1,254,330	6,636,828
6 ամսից մինչև 1 տարի	-	970,790	970,790
1-5 տարի	-	4,231,444	4,231,444
Ավելի քան 5 տարի	-	2,011,519	2,011,519
	5,382,498	8,468,083	13,850,581

Խումբն իրացվելիության ռիսկի գնահատման և կառավարման ժամանակ հաշվի է առնում ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող դրամային հոսքերը, մասնավորապես՝ դրամական միջոցները և առևտրային դեբիտորական պարտքերը: Խմբի դրամական միջոցները և առևտրային դեբիտորական պարտքերն էականորեն գերազանցում են անհրաժեշտ դրամական արտահոսքերը:

26 Ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող պարտավորությունների համադրում

Խմբի՝ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող պարտավորություններում փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ

	Շահաբաժիններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ընդամենը
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	5,875,397	5,875,397
<i>Դրամային հոսքերից</i>			
Մարումներ	(15,000,000)	(2,325,226)	(17,325,226)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>			
Հայտարարված շահաբաժիններ	15,000,000	-	15,000,000
Տոկոսի հաշվեգրում	-	745,261	745,261
Ավելացում	-	1,321,199	1,321,199
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս	-	(41,672)	(41,672)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	5,574,959	5,574,959
<i>Դրամային հոսքերից</i>			
Մարումներ	-	(2,439,662)	(2,439,662)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>			
Հայտարարված շահաբաժիններ	31,810,000	-	31,810,000
Շահութահարկի հաշվեգրում	(1,590,500)	-	(1,590,500)
Փոխառություններով հաշվանցված (ծան. 12.2)	(8,550,000)	-	(8,550,000)
Տոկոսի հաշվեգրում	-	647,127	647,127
Ավելացում	-	2,306,331	2,306,331
Դադարեցումներ	-	(600,429)	(600,429)
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս	-	(1,618)	(1,618)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	21,669,500	5,486,708	27,156,208

27 Իրական արժեքի չափում

Խումբը սկզբնական ճանաչումից հետո իրական արժեքով չափվող ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգում է 1-ից մինչև 3-րդ մակարդակներում՝ հիմնվելով իրական արժեքի դիտարկելիության աստիճանի վրա: Այս երեք մակարդակները ներկայացված են ստորև.

- 1-ին մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են նմանատիպ ակտիվների կամ պարտավորությունների ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներից (չճշգրտված),
- 2-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներից, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող),
- 3-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են գնահատման հնարքների միջոցով, որոնք ներառում են ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

27.1 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Խմբի ֆինանսական գործիքների հաշվեկշռային արժեքները համարվում են իրական արժեքի խելամիտ գնահատում:

Առևտրային դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը, դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները իրացվելի են կամ կարճաժամկետ են, ուստի ենթադրվում է, որ հաշվեկշռային արժեքը մոտ է դրանց իրական արժեքին:

Վարձակալության գծով պարտավորությունների իրական արժեքը գնահատվում է զեղչված դրամական հոսքերի մեթոդով՝ կիրառելով այն շուկայական տոկոսադրույքները, որոնք Խումբը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պետք է վճարեր՝ համանման ժամկետում և ապահովվածությամբ փոխառություն ստանալու համար՝ համանման տնտեսական միջավայրում համանման արժեքով օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի ձեռքբերման նպատակով: Ամենազգալի փոփոխականը զեղչման տոկոսադրույքն է:

Խմբի ֆինանսական գործիքները դասակարգվում են իրական արժեքի հիերարխիայի 2 մակարդակում:

28 Կապիտալի ռիսկի կառավարում

Խումբն իր կապիտալը կառավարում է այնպես, որպեսզի ապահովի իր անընդհատ գործելու հնարավորությունը և բաժնետերերին բավարար եկամուտ մատակարարի:

Խմբի կապիտալը կազմված է սեփական կապիտալից բաշխված մայր ընկերության բաժնետերերի միջև, որը ներառում է թողարկված կապիտալը, պահուստներն ու կուտակված շահույթը:

Ղեկավարությունը գնահատում է Խմբի կապիտալի պահանջները, որպեսզի ապահովի ընդհանուր ֆինանսավորման էֆեկտիվ կառուցվածք՝ խուսափելով չափազանց մեծ լծակավորումից (լեվերիջ): Խումբը կառավարում է կապիտալի կառուցվածքը և դրանում ճշգրտումներ է կատարում՝ ելնելով տնտեսական պայմանների փոփոխություններից և համապատասխան ակտիվների հետ կապված ռիսկի բնույթից: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ ճշգրտելու նպատակով Խումբը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժնի գումարը, վերադարձնել կապիտալը բաժնետերերին, թողարկել նոր բաժնետոմսեր:

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ֆինանսական լծակը հավասար է զրոյի, քանի որ Խմբի կապիտալը կազմված է միայն սեփական կապիտալից (2022թ.՝ զրո):

29 Պարտավորվածություններ

29.1 Կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորվածություններ

Խումբը պայմանագրեր է կնքել 4,747,737 հազար դրամի հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ ձեռք բերելու նպատակով (2022թ.՝ 5,191,035 հազար դրամ):

30 Պայմանականություններ

30.1 Հարկեր

Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրությունը հաճախակի ենթարկվում է փոփոխությունների, ինչը որոշ դեպքերում մեկնաբանությունների կարիք է առաջացնում: Հաճախ տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ տարբեր մեկնաբանություններ ունեն: Հարկերը հարկային մարմինների կողմից ենթակա են վերանայման և ուսումնասիրության: Հարկային մարմիններն օրենքով լիազորված են տուգանքներ և տույժեր առաջադրել:

Վերոհիշյալ հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել ավելի մեծ հարկային ռիսկեր, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ հարկային պարտավորությունների գծով կատարել է համապատասխան հասկացումներ հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանության հիման վրա: Այնուամենայնիվ, հարկային մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և դրանց ազդեցությունը կարող է զգալի լինել:

30.2 Շրջակա միջավայրի հետ կապված խնդիրներ

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Խումբը բավարարում է շրջակա միջավայրի հետ կապված Կառավարության պահանջները և վստահ է, որ Խումբը շրջակա միջավայրի հետ կապված ընթացիկ էական պարտավորություններ չունի: Այնուամենայնիվ, Հայաստանում շրջակա միջավայրի վերաբերյալ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և դրա հավանական փոփոխություններն ու օրենսդրության մեկնաբանություններն ապագայում կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել:

31 Կապակցված կողմեր

Խմբի կապակցված կողմերը ներառում են մայր ընկերությունը, ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերությունները, հիմնական ղեկավար անձնակազմը և այլն, ինչպես նկարագրված է ստորև:

31.1 Վերահսկողություն

Խումբը վերահսկվում է «Արամայո Ինվեսթմենթս Լիմիթեդ»-ի կողմից, որին պատկանում է Ընկերության բաժնետոմսերի 100%-ը: Խմբի գլխավոր մայր ընկերությունն է «Սիստեմա» բաժնետիրական ֆինանսական կորպորացիան, որը գրանցված է Ռուսաստանում և գտնվում է ք. Մոսկվա 125 009, փ. Մոխովայա 13 հասցեում:

2024թ. Ընկերությունը հայտարարել է իր բաժնետիրոջ փոփոխության մասին (տե՛ս ծանոթագրություն 32):

31.2 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Խմբի և իր կապակցված կողմերի միջև իրականացվել են հետևյալ գործարքները, և հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդները հետևյալն են:

Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործարքներ		
<i>Մայր ընկերություն</i>		
Ծառայությունների մատուցում և ապրանքների վաճառք	2,886,780	1,805,509
Ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերում	3,441,393	1,720,853
Տոկոսային եկամտի հաշվեգրում	714,408	602,726
<i>Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ</i>		
Ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերում	266,564	307,343
<i>Հիմնական ղեկավար անձնակազմ</i>		
Աշխատավարձ և հատուցումներ աշխատակիցներին	1,608,170	1,481,351
Հազար դրամ	2023թ. դեկտեմբերի 31-ի	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի
Մնացորդներ	դրությամբ	դրությամբ

<i>Մայր ընկերություն</i>		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	754,132	1,619,477
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	645,145	978,665
Տրամադրված փոխառություններ	20,895,006	15,703,443
<i>Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ</i>		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	-	87
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	-	550
<i>Հիմնական ղեկավար անձնակազմ</i>		
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	661,045	584,639

32 Հետհաշվեկշռային իրադարձություններ

Նոր բաժնետերեր

2024թ. հունվարին Ընկերությունը հայտարարեց իր բաժնետիրոջ փոփոխության մասին և որ այլևս չի պատկանում ռուսական «ՄՏՍ» խմբին: Ընկերության նոր բաժնետերը «Ֆեդիլթո Գրուպ Լիմիթիդ»-ն է, ընկերություն, որը պատշաճ կերպով ստեղծվել է Կիպրոսում և Նիկոսիայի առևտրային ռեգիստրում գրանցվել է HE 433524 համարի ներքո: «Ֆեդիլթո

Գրուպ Լիմիթիդ»-ի վերջնական շահառուներն են պարոն Չժե Ժանգը և պարոն Կոնստանտին Սոկոլովը: Գործարքն ըստ պատշաճի գրանցվել է 2024թ. հունվարի 23-ին:

Հաշվի առնելով Հայաստանի համար Ընկերության ռազմավարական նշանակությունը՝ «Ֆեդիլքո Գրուպ Լիմիթիդ»-ը «Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի 20%-ը փոխանցել է Հայաստանի Հանրապետությանը: Գործարքը գրանցվել է 2024թ. մարտի 25-ին:

Անվան փոփոխում

2024թ. մարտի 25-ին ՀՀ ԱՆ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալությունում գրացված փոփոխության համաձայն՝ «ՄՏՍ Հայաստան» ՓԲԸ-ն վերանվանվել է «Վիվա Արմենիա» ՓԲԸ-ի:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ և Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«ՄՏՍ Արմենիա» ՓԲԸ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	10
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	12

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
Երևան Պլազա բիզնես կենտրոն
ՀՀ, ք. Երևան 0015
Գրիգոր Լուսավորչի 9
Հ. + 374 10 50 09 64/61

Grant Thornton CJSC
Yerevan Plaza Business Center
9 Grigor Lusavorich Street,
Yerevan 0015, Republic of Armenia
T + 374 10 50 09 64/61

«USU Արմենիա» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «USU Արմենիա» ՓԲԸ-ի (Ընկերություն) և նրա դուստր ընկերությունների (միասին՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Խմբի՝ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախմբված ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքների ու համախմբված դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «*Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար*» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «*Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի*» (ՀԷՄՄԽ կանոնագրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

*Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց
պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար*

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՄ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Խմբի գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Խումբը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Խմբի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

*Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական
հաշվետվությունների աուդիտի համար*

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամուտք են կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՄ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր

նախագծելու, այլ ոչ թե Խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է ղեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա ղեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Խմբին դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու ղեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- Ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ Խմբի ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործառնությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք Խմբի աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք առողիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև առողիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Հովհաննիսյան

Տնօրեն

Նարինե Աճեմյան, FCCA

Առաջադրանքի պատասխանատու

31 մայիսի 2023թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ

		2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Ծանոթ.		
Ակտիվներ			
<i>Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	4	26,561,229	27,542,981
Ոչ նյութական ակտիվներ	5	11,871,620	11,955,876
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	6	4,323,121	4,746,720
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	7	2,289,342	3,465,113
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	8	899,956	530,214
		45,945,268	48,240,904
<i>Ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Պաշարներ	9	739,811	1,378,456
Չապահովված փոխառություններ	10	15,712,450	18,573,475
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	8	3,516,303	3,609,302
Կարճաժամկետ փոխառություններ աշխատակիցներին		276,095	256,532
Բանկային ավանդներ		-	9,661,874
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11	10,228,068	4,311,474
		30,472,727	37,791,113
Ընդամենը ակտիվներ		76,417,995	86,032,017

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ

		2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Ծանոթ.		
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
<i>Կապիտալ և պահուստներ</i>	12		
Բաժնետիրական կապիտալ		550,000	550,000
Պահուստային կապիտալ		82,500	82,500
Կուտակված շահույթ		60,489,932	70,488,725
		61,122,432	71,121,225
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	13	3,949,578	4,347,627
Պայմանագրային պարտավորություններ	14	53,540	64,555
		4,003,118	4,412,182
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	13	1,625,381	1,527,770
Պայմանագրային պարտավորություններ	14	1,950,781	1,474,271
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	15	6,207,434	5,201,114
Շահութահարկի գծով պարտավորություն		1,508,849	2,295,455
		11,292,445	10,498,610
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		76,417,995	86,032,017

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2023թ. մայիսի 31-ին:

Արմեն Ավետիսյան

Գործադիր տնօրեն

Գայանե Քանանյան

Գլխավոր հաշվապահ

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ

		2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
	Ծանոթ.		
<i>Հասույթ պայմանագրերից</i>			
Շարժական կապի ծառայություններ	16	48,326,423	46,830,285
Ֆիքսված կապի ծառայություններ		1,218,669	1,171,419
Ապրանքների վաճառքից հասույթ		827,599	733,321
Այլ հասույթ		507,364	203,225
<i>Այլ եկամուտ</i>			
Այլ գործառնական եկամուտ		493,915	265,192
		51,373,970	49,203,442
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		(13,149,271)	(15,782,777)
Փոխկապակցման և ռոուինգի ծախսեր	17	(3,744,220)	(3,658,228)
Աշխատավարձ և հատուցումներ աշխատակիցներին		(8,868,550)	(9,035,729)
Ցանցի շահագործման այլ ծախսեր	18	(6,415,733)	(6,061,081)
Վաճառված ապրանքների ինքնարժեք		(714,140)	(687,253)
Այլ գործառնական ծախսեր	19	(4,578,548)	(5,060,570)
		(37,470,462)	(40,285,638)
Գործառնական գործունեությունից շահույթ		13,903,508	8,917,804
Ֆինանսական եկամուտ	20	709,043	1,040,662
Ֆինանսական ծախս		(745,261)	(844,599)
Փոխարժեքային տարբերությունից զուտ վնաս	21	(5,117,486)	(2,691,081)
Շահույթ մինչև հարկերը		8,749,804	6,422,786
Շահութահարկի գծով ծախս	22	(3,748,597)	(3,329,446)
Տարվա շահույթ		5,001,207	3,093,340
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		5,001,207	3,093,340

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ	Բաժնե- տիրական կապիտալ	Պահուս- տային կապիտալ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	550,000	82,500	77,395,385	78,027,885
Տարվա շահույթ	-	-	3,093,340	3,093,340
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	3,093,340	3,093,340
Շահաբաժիններ	-	-	(10,000,000)	(10,000,000)
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	(10,000,000)	(10,000,000)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	550,000	82,500	70,488,725	71,121,225
Տարվա շահույթ	-	-	5,001,207	5,001,207
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	5,001,207	5,001,207
Շահաբաժիններ	-	-	(15,000,000)	(15,000,000)
Գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	(15,000,000)	(15,000,000)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	550,000	82,500	60,489,932	61,122,432

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար դրամ

	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Տարվա շահույթ <i>ճշգրտումներ</i>	5,001,207	3,093,340
Մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկում	13,144,591	15,830,591
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների օտարումից վնաս	34,350	1,030,607
Շահութահարկի գծով ծախս	3,748,597	3,329,446
Ֆինանսական եկամուտ	(709,043)	(1,040,662)
Ֆինանսական ծախս	745,261	844,599
Տրամադրված փոխառությունների արժեզրկում/(արժեզրկման հակադարձում)	(172,780)	20,197
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս, զուտ	5,117,486	2,691,081
<i>Գործառնական շահույթ նախքան շրջանառու կապիտալի փոփոխությունները</i>	<i>26,909,669</i>	<i>25,799,199</i>
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի փոփոխություն	(243,811)	479,091
Պաշարների փոփոխություն	638,645	(10,287)
Աշխատակիցներին տրամադրված փոխառությունների փոփոխություն	(19,563)	(3,883)
Պայմանագրային պարտավորությունների փոփոխություն	465,495	40,190
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի փոփոխություն	1,546,086	(1,200,651)
<i>Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցներ</i>	<i>29,296,521</i>	<i>25,103,659</i>
Վճարված շահութահարկ	(3,359,432)	(2,931,970)
<i>Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<i>25,937,089</i>	<i>22,171,689</i>

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(10,836,703)	(12,749,368)
Հիմնական միջոցների վաճառքից մուտքեր	63,513	58,290
Տրամադրված փոխառությունների մարում	-	185,206
Ստացված տոկոսային եկամուտ	126,579	328,030
Ավանդների ներդրում	(964,590)	(12,395,065)
Ավանդների մարում	10,204,526	12,259,223
<i>Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<i>(1,406,675)</i>	<i>(12,313,684)</i>
Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր		
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	(2,325,226)	(2,327,082)
Շահաբաժինների վճարում	(15,000,000)	(10,000,000)
<i>Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ</i>	<i>(17,325,226)</i>	<i>(12,327,082)</i>
Դրամարկղում և բանկերում մնացորդների զուտ աճ/(նվազում)	7,205,188	(2,469,077)
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	(1,288,594)	(538,854)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ տարվա սկզբում	4,311,474	7,319,405
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքներ տարվա վերջում	10,228,068	4,311,474

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 51-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

«USU Արմենիա» («Ընկերություն», դուստր ընկերության հետ միասին՝ «Խումբ») փակ բաժնետիրական ընկերությունը ստեղծվել է 2004թ. նոյեմբերին՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն: Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության տրանսպորտի և կապի նախարարության (ներկայումս Բարձր տեխնոլոգիաների նախարարություն) կողմից 2004թ. նոյեմբերի 4-ին տրված «Հեռահաղորդակցության ծառայությունների մատուցում» թիվ 765 լիցենզիայի հիման վրա՝ 15 տարով, որը երկարեցվել է մինչև 2034թ. նոյեմբերի 4-ը՝ ՀՀ Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի՝ 2019թ. նոյեմբերի 1-ին ընդունած թիվ 403Ա որոշման հիման վրա:

Ընկերությունը վերահսկվում է «Արամայո Ինվեսթմենթս Լիմիթեդ»-ի կողմից, որին պատկանում է Խմբի բաժնետոմսերի 100%-ը: Խմբի գլխավոր մայր ընկերությունն է «Սիստեմա» բաժնետիրական ֆինանսական կորպորացիան («Սիստեմա» ԲՖԿ), որը ստեղծվել է Ռուսաստանում և գտնվում է ք. Մոսկվա 125 009, փ. Մոխովայա 13 հասցեում: «Սիստեմա» ԲՖԿ-ի բաժնետոմսերը շրջանառվում են Մոսկվայի ֆոնդային բորսայում՝ AFKS ծածկագրի ներքո:

Մույն ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբվում են «Մոբայլ ՏելեՍիսթեմա» ՀԲԸ-ի («USU» ՀԲԸ) կողմից: 2003թ.-ից «USU» ՀԲԸ-ի սովորական բաժնետոմսերը ցուցակված են Մոսկվայի ֆոնդային բորսայում՝ «MTSS» ծածկագրի ներքո:

Խումբը հիմնականում ներգրավված է հեռահաղորդակցման ծառայությունների մատուցման բնագավառում՝ ներառյալ անլար և ֆիքսված կապի միջոցով ձայնային և տվյալների փոխանցման, ինտերնետի տրամադրման, ավելացված արժեքի տարատեսակ ծառայությունների մատուցման մեջ, ինչպես նաև իրականացնում է բջջային հեռախոսների և աքսեսուարների վաճառք: Ընկերությունն ունի ծառայությունների մատուցման կենտրոնների լայն ցանց, ներառյալ ծառայությունների մատուցման 72 կենտրոն Երևանում և մարզերում: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ակտիվ բաժանորդների քանակը 2,266,979 է (2021թ. դեկտեմբերի 31 դրությամբ՝ 2,231,838):

Մույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներառում են «ՄոբիԴրամ» փակ բաժնետիրական ընկերության («Դուստր ընկերություն») ֆինանսական հաշվետվությունները: Դուստր ընկերությունում Ընկերության մասնաբաժինը 100% է: Դուստր ընկերությունը ստեղծվել է 2011 թ. օգոստոսին՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան: Դուստր ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի կողմից տրված «Դրամական (փողային) փոխանցումների իրականացման» թիվ 15 լիցենզիայի հիման վրա: Դուստր ընկերության հիմնական գործունեությունն է վճարային և վճարահաշվարկային ծառայությունների տրամադրումը:

Ընկերության գրանցված գրասենյակը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Արգիշտի փ. 4/1 հասցեում:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի աշխատակիցների թվաքանակը կազմել է 1,104 (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,090 աշխատակից):

Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում: Հայաստանի տնտեսության կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից: Կառավարությունը հաստատել է արդյունավետ կառավարման իր հանձնառությունը, որը ենթադրում է հակակոռուպցիոն ջանքեր, թափանցիկություն և հաշվետվողականություն::

Իրավիճակն Հայաստանի Հանրապետությունում էլ ավելի է սրվել Ադրբեյջանի Հանրապետության կողմից սանձազերծված պատերազմի արդյունքում: Չնայած կնքված զինադադարի համաձայնագրին՝ դեռևս անորոշ են պատերազմի հետևանքները Հայաստանի տնտեսության վրա թե կարճաժամկետ, և թե երկարաժամկետ առումներով:

2022թ. փետրվարի 24-ին Ուկրաինայում բռնկված հակամարտությունն արագությամբ ծավալվում է՝ զգալի ազդեցություն թողնելով աշխարհի վրա: ԱՄՆ-ն և եվրոպական երկրները կոշտ պատժամիջոցներ են կիրառել Ռուսաստանի և Բելառուսի՝ այդ թվում ռուսաստանյան բանկերի, ձեռնարկությունների և ֆիզիկական անձանց դեմ: Արևմտյան երկրները քննարկում են գոյություն ունեցող պատժամիջոցների ընդլայնումը: Ռուսաստանի Դաշնությունը Հայաստանի Հանրապետության էական առևտրատնտեսական գործընկերն է, ուստի սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ կիրառվող պատժամիջոցները, ինչպես նաև դրանց ընդարձակումը կարող են լուրջ ազդեցություն ունենալ Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական շուկաների և ամբողջ տնտեսության վրա: Համաշխարհային մակարդակով ավելի խոր պատժամիջոցներ կիրառելը կարող է հանգեցնել բարձր գնաճի, ֆինանսական շուկաների աճի տեմպի նվազման և որոշակի խաթարման:

Ուկրաինայում բռնկված հակամարտությունը պատճառ դարձավ, որ հազարավոր ռուսներ և ուկրաինացիներ տեղափոխվեն Հայաստանի Հանրապետություն: Սա վերաբերում է ոչ միայն անհատներին, այլ նաև ձեռնարկություններին, որոնք հիմնադրվել և իրենց գործունեությունը ծավալել են այդ երկրներում: Դա հանգեցրեց հայկական շուկա արտարժույթի ներհոսքի ավելացմանը, ինչի հետևանքով հայկական դրամը զգալի արժևորվեց ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ:

2 Պատրաստման հիմքերը

2.1 Համապատասխանություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն, ինչպես հրապարակվել է Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից: Հաշվետվությունները պատրաստվել են՝ հիմնվելով այն գնահատման վրա, որ Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է անընդհատության սկզբունքից ելնելով:

2.2 Չափման հիմքեր

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են հաշվեգրման սկզբունքով և սկզբնական արժեքի մեթոդով, բացառությամբ որոշ ֆինանսական

գործիքների, որոնք ներկայացված են ապագա դրամական հոսքերի ներկա գեղչված արժեքով և որոշ պաշարների, որոնք հաշվառվում են զուտ իրացման արժեքով:

2.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է Խմբի գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Խմբի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով (եթե այլ բան նշված չէ), քանի որ, ղեկավարության համոզմամբ, այս արժույթն առավել օգտակար է Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար: Դրամով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

2.4 Գնահատումների և դատողությունների կիրառում

ՖՀՄՄ-ներին համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որպեսզի Խմբի ղեկավարությունը կարևոր գնահատումներ և ենթադրություններ կատարի, որոնք ազդեցություն են գործում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների գումարների, ինչպես նաև հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի գումարների վրա: Առավել մեծ դատողություն պահանջող և բարդություն ներկայացնող էական ոլորտները, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատումներն էական են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 22-ում:

2.5 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում

Ընթացիկ տարում Խումբն ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2022թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) և ՀՀՄՄԽ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

Նշված փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև:

Նոր և վերանայված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի են 2022թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2022թ., որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության անունը
ՀՀՄՄ 3	Հղումներ հայեցակարգային հիմունքներին (ՀՀՄՄ 3 փոփոխություններ)
ՀՀՄՄ 16	Մուտքեր նախքան նախատեսված օգտագործումը (ՀՀՄՄ 16 փոփոխություններ)
ՀՀՄՄ 37	Անբարենպաստ պայմանագրեր. Պայմանագրի կատարման ծախսումներ (ՀՀՄՄ 37 փոփոխություններ)

Ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Խմբի կողմից

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման ամսաթվի դրությամբ Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից թողարկվել են որոշակի նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք սակայն դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Խմբի կողմից:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ բոլոր կիրառելի հրապարակումները կներդրվեն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում սկսած հրապարակման ուժի մեջ մտնելու ամսաթվին հաջորդող առաջին իսկ ժամանակաշրջանից:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև.

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության անունը	Տվյալ ամսաթվին կամ դրանից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար կիրառելի
ՖՀՄՄ 17	Փոփոխություններ Ապահովագրական պայմանագրերում ՖՀՄՄ 17, ներառյալ ՖՀՄՄ 9-ի կիրառումից ժամանակավոր ազատման երկարաձգումը (ՖՀՄՄ 4 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 12	Մեկ գործարքից առաջացող ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՄ 12 փոփոխություններ)	1 հունվարի 2023թ.
ՖՀՄՄ 17	ՖՀՄՄ 17-ի և ՖՀՄՄ 9-ի սկզբնական կիրառում – համադրելի տեղեկատվություն (ՖՀՄՄ 17 փոփոխություն)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 8	Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՄ 8 փոփոխություն)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 1	Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՄ 1 և Գործնական կիրառություն 2)	1 հունվարի 2023թ.
ՀՀՄՄ 1	Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ (ՀՀՄՄ 1 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.
ՖՀՄՄ 16	Վարձակալության պարտավորություն Վաճառքի և հետադարձ վարձակալության գործարքի ժամանակ (ՖՀՄՄ 16 փոփոխություն)	1 հունվարի 2024թ.

2.6 Դուստր ընկերություններ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված են հետևյալ դուստր ընկերությունները.

Դուստր ընկերություն	Մասնա- բաժին %	Գրանցման երկիր	Գրանցման ամսաթիվ
		Հայաստանի Հանրապետություն և	
«ՄոբիԴրամ» ՓԲԸ	100%		2 օգոստոսի 2011թ.

Ներդրումը դուստր ընկերությունում չի ներառում գույվիլ, քանի որ Ընկերությունը ձեռք է բերել դրա բաժնեմասը դուստր ընկերության հիմնադրման միջոցով:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

3.1 Համախմբման հիմքերը

Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբում են Ընկերության և իր դուստր ընկերության՝ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվությունները: Բոլոր դուստր ընկերությունների հաշվետու ամսաթիվը դեկտեմբերի 31-ն է:

Համախմբման ժամանակ Խմբի ընկերությունների միջև բոլոր գործարքները և մնացորդները բացառվում են, ներառյալ Խմբի ընկերությունների միջև գործարքների արդյունքում չվաստակած օգուտները և չկրած վնասները: Երբ ակտիվի ներխմաբային վաճառքից առաջացող չկրած վնասը համախմբման ժամանակ հակադարձվում է, հիմքում ընկած ակտիվը նաև ենթարկվում է արժեզրկվածության գծով ստուգման՝ Խմբի տեսանկյունից: Դուստր ընկերության ֆինանսական հաշվետվություններում հայտարարված գումարներն անհրաժեշտության դեպքում ճշգրտվել են, որպեսզի ապահովվի Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությանը համապատասխանությունը:

3.2 Արտարժույթ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Խմբի համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի կողմից հրապարակված փոխարժեքը. 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 393.57 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 420.06 ՀՀ դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 480.14 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 542.61 ՀՀ դրամ): Ոչ դրամային հոդվածները չեն վերահաշվարկվում և չափվում են պատմական արժեքով (հաշվարկվում են՝ օգտագործելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը), բացառությամբ իրական արժեքով հաշվառվող և արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածների, որոնք վերահաշվարկվում են իրական արժեքի չափման օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով:

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում:

3.3 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման, և ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումները: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի առանձին միավորներ:

Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցները, որոնք պահվում են վարձակալության տալու կամ վարչական, կամ դեռևս անորոշ նպատակով, հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները, տեղանքի նախապատրաստման, տեղակայման ծախսումները, մասնագիտական վճարները, իսկ որակավորվող ակտիվի դեպքում՝ նաև կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումները՝ համաձայն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Հիմնական միջոցի՝ որպես առանձին ակտիվ հաշվառվող միավորի բաղկացուցչի փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են դուրս գրված բաղկացուցչի հաշվեկշռային արժեքի հետ: Այլ հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են հիմնական միջոցի միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ պահպանման և վերանորոգման ծախսումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար: Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Շենքեր և շինություններ	- 20 տարի
Հեռահաղորդակցության սարքավորումներ	- 5-7 տարի
Հեռահաղորդակցության շինություններ	- 5-17 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	- 4-5 տարի
Համակարգչային տեխնիկա	- 3-7 տարի
Արտադրական և տնտեսական գույք	- 2-5 տարի:

3.4 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել Խմբի կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Հեռահաղորդակցության սարքավորումների մաս կազմող ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվների ինքնարժեքը գումարվում է համապատասխան հեռահաղորդակցության սարքավորումների արժեքին և ամորտիզացվում է համապատասխան սարքավորումների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում կամ ավելացվում է այլ ակտիվի սկզբնական արժեքին՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, որը կազմում է՝

- իրավաբանորեն ամրագրված ժամանակաշրջան, իսկ դրա բացակայության դեպքում օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետ, որը, սակայն չի գերազանցում 5 տարին հեռահաղորդակցության ծրագրերի, լիցենզիաների և ապրանքանիշերի համար, և
- իրավաբանորեն ամրագրված ժամանակաշրջան, իսկ դրա բացակայության դեպքում օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետ, որը, սակայն չի գերազանցում 10 տարին այլ ակտիվների համար:

3.5 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Խմբի վարձակալության պայմանագրերը մեծամասամբ վերաբերում են բջջային տեղակայանքներին (մասնավորապես հող, բջջային աշտարակներում տարածք կամ կտուրներ), ցանցային ենթակառուցվածքներին, ծառայությունների մատուցման կենտրոններին, ինչպես նաև վարչական կամ տեխնիկական նպատակներով օգտագործված շենքերի վարձակալությանը:

Խումբը ճանաչում է վարձակալության բոլոր պայմանագրերի (ներառյալ ոչ նյութական ակտիվների ենթավարձակալությունն ու վարձակալությունը) հետ կապված օգտագործման իրավունքով ակտիվը և համապատասխան վարձակալական պարտավորությունը, որոնք փոխանցում են նշված ակտիվի օգտագործումը վերահսկելու իրավունքն ինչ-որ ժամանակահատվածով՝ հատուցման դիմաց, բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունները (12 ամիս կամ պակաս ժամկետով): Այդ վարձակալությունների համար Խումբը վարձակալության ժամկետի ընթացքում վարձակալական վճարները ճանաչում է որպես գործառնական ծախսեր: Վարձակալության բացահայտման ժամանակ Խումբն օգտագործում է ՖՀՄՄ 16-ի գործնական նպատակահարմարությունը, որը թույլ է տալիս վարձակալին չառանձնացնել պայմանագրի ոչ վարձակալական բաղադրիչները և փոխարենը հաշվառել վարձակալական և առնչվող ոչ վարձակալական բաղադրիչները որպես մեկ գործարք:

Օգտագործման իրավունքով ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնական արժեքով, որը վարձակալական պարտավորության սկզբնական գումարն է հանած մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ արված ցանկացած վարձակալական վճարները, գումարած արված ուղղակի ծախսերը և սկզբնական ակտիվի ապամոնտաժման, հեռացման կամ վերականգնման գնահատված ծախսերը, հանած ստացված վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքով ակտիվները հետագայում ամորտիզացվում են հետևյալ կերպ.

- եթե պայմանագիրը նախատեսում է հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի փոխանցում վարձակալին, կամ եթե ակնկալվում է, որ գնման օպցիոնը կիրականացվի, օգտագործման իրավունքով ակտիվը մաշվում է վարձակալի կողմից մինչև հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ավարտը,

- եթե պայմանագիրը չի նախատեսում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի փոխանցում վարձակալին, այն մաշվում է գծային սկզբունքով վարձակալության ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

Վարձակալության ժամկետը համապատասխանում է յուրաքանչյուր պայմանագրի չեղյալ չհայտարարվող ժամկետին, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը ողջամտորեն վստահ է, որ կիրառելու է երկարաձգման կամ դադարեցման հնարավորությունը: Վարձակալության ժամկետը գնահատելու ժամանակ Խումբը հաշվի է առնում այն բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, որոնք Խմբի համար վարձակալությունը երկարաձգման հնարավորությունը կիրառելու համար տնտեսական խթան են հանդիսանում, ինչպիսիք են վարձակալված վայրում գտնվող ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը, վայրերի փոխարինման վիճակագրությունը, տեխնոլոգիական փոփոխության հերթականությունը, ծառայությունների մատուցման կենտրոնների շահութաբերությունը, ինչպես նաև վարձակալության պայմանագրերը լուծելու և կնքելու ծախսերը:

3.6 Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում

Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվները չեն ամորտիզացվում և յուրաքանչյուր տարի ենթարկվում են արժեզրկման ստուգման: Մաշվող ակտիվներն արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի գույքի և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս շահույթում կամ վնասում:

Երբ հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեզրկումից կորստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ:

3.7 Պաշարներ

Պաշարներն այն ակտիվներն են, որոնք պահվում են սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի համար, կամ հումքի, կամ նյութի ձևով՝ արտադրանքի թողարկման կամ ծառայությունների մատուցման ընթացքում օգտագործելու համար: Պահեստամասերը, վթարային սարքավորումները և օժանդակ սարքավորումները նույնպես ճանաչվում են որպես պաշար, եթե դրանք չեն համապատասխանում հիմնական միջոցների սահմանմանը:

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման գույք արժեքից նվազագույնով: Իրացման գույք արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է՝ օգտագործելով միջին կշռված մեթոդը, և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, ինչպես նաև դրանք իրենց ներկայիս վիճակին և գտնվելու վայր հասցնելու ծախսերը:

3.8 Ֆինանսական գործիքներ

Ճանաչում և ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները ճանաչվում են, երբ Խումբը դառնում է ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվներն ապաճանաչվում են, երբ լրանում են ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները, կամ այն ժամանակ, երբ ֆինանսական ակտիվները բոլոր նշանակալից ռիսկերով ու հատուցումներով փոխանցվում են երրորդ կողմին:

Ֆինանսական պարտավորությունները ապաճանաչվում են, երբ դրանք մարվում են, վճարման ենթակա չեն, չեղյալ են ճանաչվել կամ լրացել է դրանց ուժի մեջ լինելու ժամկետը:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը և սկզբնական չափումը

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված ծախսումները, բացառությամբ այն առևտրային դեբիտորական պարտքերի, որոնք չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ և չափվում են գործարքի գնով՝ ՖՀՄՄ 15-ի պահանջներին համապատասխան:

Ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հեջավորման գործիքների բաժանվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող,
- իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով,
- իրական արժեքով չափվող՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով:

Դասակարգումը բնորոշվում է հետևյալ երկու պարագայով.

- Խմբի՝ ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը,
- Ֆինանսական ակտիվի՝ պայմանագրային դրամական հոսքերի հատկանիշները:

Ֆինանսական ակտիվներին առնչվող ամբողջ եկամուտը և ծախսերը, որոնք ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, արտացոլված են ֆինանսական ծախսերում, ֆինանսական եկամուտում կամ այլ ֆինանսական արդյունքներում, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկման, որը արտացոլված է այլ ծախսերում: Խմբի ֆինանսական ակտիվներն ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ծանոթագրություն 24.2-ում:

Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, եթե ակտիվները բավարարում են հետևյալ պայմաններին (և չեն դասակարգված որպես իրական արժեքով չափվող՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով).

- դրանք պահվում են այն բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պահել ֆինանսական ակտիվները և հավաքագրել դրանց հետ կապված պայմանագրային դրամական հոսքերը,
- ֆինանսական ակտիվների պայմանագրային պայմաններն առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ակտիվները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն դեպքերում, երբ զեղչման ազդեցությունը աննշան է, զեղչում չի կատարվում: Ֆինանսական գործիքների այս կատեգորիայում են դասակարգվում Խմբի դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, բանկային ավանդները, առևտրային դեբիտորական պարտքերը և այլ դեբիտորական պարտքերի մեծամասնությունը և տրամադրված փոխառությունները:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչելու համար ՖՀՄՄ 9-ում արժեզրկմանը ներկայացված պահանջներում օգտագործվում է ապագային առնչվող տեղեկատվություն՝ «Ակնկալվող պարտքային կորուստների մոդելը»: ՖՀՄՄ 9-ի պահանջների շրջանակներում ընդգրկվող գործիքները ներառում են վարկերը և փոխառային տիպի այլ ֆինանսական ակտիվները, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով, առևտրային դեբիտորական պարտքերը, պայմանագրային ակտիվները, որոնք ճանաչվել և չափվել են ՖՀՄՄ 15-ի համաձայն:

Պարտքային կորուստների ճանաչումը այլևս կախված չէ Խմբի՝ պարտքային կորուստը բնորոշող իրադարձության սկզբնական բացահայտումից: Փոխարենը, պարտքային ռիսկը գնահատելիս և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս Խումբը դիտարկում է տեղեկատվության ավելի ընդլայնված զանգված՝ ներառյալ անցյալ իրադարձությունները, ընթացիկ պայմանները, խելամիտ և հիմնավորված կանխատեսումները, որոնք ազդեցություն ունեն գործիքի ապագա դրամական հոսքերի ակնկալվող հավաքագրելիության վրա:

Առաջընթաց գնահատման մոտեցումը կիրառելիս առանձնացվում են հետևյալները.

- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չեն վատթարացել կամ ունեն ցածր պարտքային ռիսկ («Փուլ 1») և
- ֆինանսական գործիքներ, որոնց պարտքային որակները սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն վատթարացել են և որոնց պարտքային ռիսկը ցածր չէ («Փուլ 2»):

«Փուլ 3»-ը ընդգրկում է այն ֆինանսական ակտիվները, որոնց մասով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա են արժեզրկման օբյեկտիվ ապացույցներ:

Առաջին դասի ակտիվների համար ճանաչվում են «12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները», մինչդեռ «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները» ճանաչվում են երկրորդ դասի ակտիվների համար: Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը որոշվում է ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ժամկետի պարտքային կորուստների հավանականության միջին կշռված գնահատումով:

Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր և պայմանագրային ակտիվներ

Խումբը հաշվառում է առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը և պայմանագրային ակտիվները օգտվելով պարզեցված մոտեցումից և կորստի գծով պահուստը ձևակերպում է որպես գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներ: Դրանք իրենցից ներկայացնում են պայմանագրային դրամական հոսքերի ակնկալվող դադարեցումները՝ հաշվի առնելով ֆինանսական ակտիվի գործողության ժամկետի ամբողջ ընթացքում ցանկացած պահի չմարվելու հնարավորությունը: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկելիս Խումբն օգտագործում է պահուստի մատրիցան՝ ելնելով պատմական փորձից, արտաքին ցուցանիշներից և ապագային առնչվող տեղեկատվությունից:

Խումբը գնահատում է առևտրային դեբիտորական պարտքերի արժեզրկումը հավաքական հիմունքով, քանի որ դրանք ունեն պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնորոշումներ, դրանք խմբավորվել են՝ ելնելով ժամկետանց օրերից: ՖՀՄՍ 9-ի՝ արժեզրկմանը ներկայացվող պահանջների կիրառման մանրամասն վերլուծությունն արտացոլված է ծանոթագրություն 25 (բ)-ում:

Ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգումը և չափումը

Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը և ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունները: Խմբի ֆինանսական պարտավորություններն ըստ կատեգորիաների, ներկայացված են ծանոթագրություն 24.2-ում:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Վարձակալության գծով պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են վարձակալական վճարների ներկա արժեքով, որոնք դեռ չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին, գեղջվում են՝ օգտագործելով վարձակալության պայմանագրին ներհատուկ տոկոսադրույքով կամ, եթե այդ տոկոսադրույքը հնարավոր չէ հեշտությամբ որոշել, Խմբի հավելյալ վարկավորման լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով: Վարձակալական վճարները ներառում են ֆիքսված վճարները, փոփոխուն վճարները, որոնք կախված են ինդեքսներից և փոխարժեքներից, մնացորդային արժեքի սահմանված երաշխավորություններով վճարվելիք գումարները, գնման հնարավորությամբ նախատեսված գինը, որը Խումբը ողջամտորեն վստահ է, որ կիրառելու է, ինչպես նաև վաղաժամ դադարեցման տուգանքները, եթե Խումբը ողջամտորեն վստահ չէ, որ վաղաժամ չի դադարեցնի: Արտաքին գործոններից կախված փոփոխուն վճարները ծախսագրվում են կատարմանը զուգահեռ:

Սկզբնական ճանաչումից հետո վարձակալության գծով պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը հետևյալ կերպ.

- վարձակալության գծով պարտավորությունների տոկոսներն արտացոլելու համար ավելացնելով հաշվեկշռային արժեքը,
- կատարված վարձակալական վճարներն արտացոլելու համար նվազեցնելով հաշվեկշռային արժեքը,
- վերագնահատումները և վարձակալության ձևափոխումները կամ ըստ էության վերանայված ֆիքսված վարձակալական վճարներն արտացոլելու համար վերաչափելով հաշվեկշռային արժեքը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունները վերաչափվում են այն ժամանակ, երբ ապագա վճարներում փոփոխություն է առաջանում, որն ինդեքսներում և փոխարժեքներում փոփոխության հետևանք է, եթե մնացորդային արժեքի սահմանված երաշխավորություններով վճարվելիք գումարների՝ Խմբի գնահատականում փոփոխություն կա, կամ եթե Խումբը փոխել է գնահատականը՝ կապված այն բանի հետ, թե արդյոք կկիրառի, կերկարաձգի, թե կդադարեցնի գնման հնարավորությունը: Օգտագործման իրավունքով ակտիվների հաշվեկշռային արժեքում կատարվում է համապատասխան ճշգրտում կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքով հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվել է զրոյի:

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը ճանաչվում են իրական արժեքով, հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով:

3.9 Սեփական կապիտալ

Խմբի կողմից թողարկվող կապիտալի գործիքները հաշվառվում են անվանական արժեքով: Բաժնետիրական կապիտալն իրենից ներկայացնում է թողարկված բաժնետոմսերի նոմինալ արժեքը:

Կուտակված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների չբաշխված շահույթը:

Շահաբաժինները ճանաչվում են որպես պարտավորություն այն ժամանակաշրջանում, երբ դրանք հայտարարվում են:

3.10 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Խումբն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և եթե հավանական է, որ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե դրա ազդեցությունը զգալի է, ապա պահուստը որոշվում է ապագա դրամական արտահոսքերի գեղջման միջոցով օգտագործելով մինչև հարկումը տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ շուկայի ընթացիկ գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը վերագրվող յուրահատուկ ռիսկերը:

3.11 Շահութահարկ

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող շահույթի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ո՛չ հաշվապահական շահույթի, ո՛չ էլ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Խումբը կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք երևան են գալու կախված այն

եղանակից, որով Խումբը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվանցվում են, երբ կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք՝ հաշվանցելու ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց, և երբ դրանք վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից, և Խումբը մտադիր է գուտ հիմունքով մարել ընթացիկ հարկային պարտավորություններն ու ակտիվները:

3.12 Հատուցումներ աշխատակիցներին

Կարճաժամկետ հատուցումներն աշխատակիցներին այն հատուցումներն են, որոնք ենթակա են մարման ամբողջությամբ տարեկան այն հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտից հետո տասներկու ամսվա ընթացքում, որում աշխատակիցները մատուցել են համապատասխան ծառայությունները: Դրանք ներառում են՝

- (ա) աշխատավարձերը և պարգևավճարները,
- (բ) վճարովի տարեկան արձակուրդները և անաշխատունակության հետ կապված վճարովի արձակուրդները:

Երբ աշխատակիցները հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Խմբին մատուցում են ծառայություններ, Խումբն աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չգեղջված գումարը, որն ակնկալվում է վճարել այդ ծառայությունների դիմաց, ճանաչում է՝

- (ա) որպես պարտավորություն (հաշվեգրված ծախս)՝ արդեն վճարված ցանկացած գումար հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չգեղջված գումարը, Խումբը պետք է ճանաչի այդ տարբերությունը որպես ակտիվ (կանխավճարված ծախս)՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի,
- (բ) որպես ծախս, եթե գումարը չի ներառվել այլ ակտիվի արժեքի մեջ:

Վճարովի բացակայություններ

Վճարովի բացակայությունների ձևով աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են հետևյալ կերպ.

- (ա) կուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ աշխատակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքներն ապագա վճարովի բացակայությունների նկատմամբ,
- (բ) չկուտակվող վճարովի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ բացակայությունը տեղի է ունենում:

Պարգևավճարներ

Պարգևավճարների գծով ակնկալվող ծախսումները ճանաչվում են միայն այն ժամանակ, երբ Խումբն ունի այդպիսի վճարումներ կատարելու ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և պարտականությունը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ներկա պարտականություն գոյություն ունի այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը վճարում չկատարելու ոչ մի իրատեսական այլընտրանք չունի:

3.13 Հասույթ

Հասույթը ձևավորվում է հիմնականում շարժական և ֆիքսված կապի ծառայությունների մատուցումից (մուտքի վճարներ, ձայնա- և տեսազանգեր, կարճ հաղորդագրություններ, հեռահաղորդակցման վճարներ, ֆիքսված և շարժական լայնաշերտ կապի վճարներ), ինչպես նաև սարքերի ու աքսեսուարների վաճառքից:

Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթ

Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ հաշվի առնելով Խումբի կողմից տրամադրված ցանկացած առևտրական զեղչերը և իջեցումների գումարները:

Որոշելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է ճանաչել հասույթ, թե ոչ, Խումբն առաջնորդվում է 5-րդ պայլի գործընթացով:

- 1 Բացահայտել հաճախորդի հետ պայմանագիրը
- 2 Բացահայտել կատարման պարտականությունները
- 3 Որոշել գործարքի գինը
- 4 Բաշխել գործարքի գինը կատարման պարտականությունների միջև
- 5 Ճանաչել հասույթը, երբ կատարման պարտականությունները բավարարված են:

Հասույթը ճանաչվում է կամ ժամանակի մեջ որևէ պահին կամ ժամանակի ընթացքում, երբ Խումբը բավարարում է կատարման իր պարտականությունը՝ հաճախորդին փոխանցելով խոստացված ապրանքը կամ ծառայությունը: Խումբը հասույթը ճանաչում է ժամանակի ընթացքում, բացառությամբ ապրանքների վաճառքից ստացված հասույթը, որը ճանաչվում է ժամանակի մեջ որևէ պահին:

Ապրանքներն ու ծառայությունները կարող են վաճառվել ինչպես առանձին, այնպես էլ փաթեթներով: Խումբն ապրանքներն ու ծառայությունները առանձին է հաշվառում, եթե դրանք պարզորոշ են, այսինքն ապրանքները կամ ծառայությունը, ինչպես նաև հաճախորդների օգուտները առանձին որոշելի են փաթեթի մեջ ներառված այլ ապրանքներից, և հաճախորդը կարող է օգուտ ստանալ դրանից: Բոլոր դեպքերում պայմանագրի գործարքի ամբողջ արժեքը բաշխվում է կատարման տարբեր պարտականությունների միջև՝ հիմնվելով դրանց համամասնական առանձին վաճառքի գների վրա:

Խումբը ճանաչում է դեռևս չբավարարված կատարման պարտականությունների համար ստացված հատուցման դիմաց հաճախորդներից ստացված կանխավճարները և արտացոլում է այդ գումարները համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում որպես պայմանագրային պարտավորություններ: Նման ձևով, եթե Խումբը բավարարում է կատարման պարտականությունը մինչև հատուցման ստանալը, Խումբը համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչում է կամ պայմանագրային ակտիվ, կամ դեբիտորական պարտք՝ կախված նրանից, թե արդյոք հատուցման ժամկետը լրանալուց առաջ անհրաժեշտ է միայն որոշակի ժամանակ, թե այլ լրացուցիչ պայման:

Շարժական կապի ծառայություններ

Հասույթը չափվում է օգտագործված կապի ռոպեների կամ մատուցված ծառայությունների ծավալների հիման վրա և ճանաչվում է այն ժամանակաշրջանում, երբ համապատասխան կապն ապահովվում է:

Բաժանորդագրական վճար

Բաժանորդագրական վճարը հիմնականում ներառում է շարժական ցանցի օգտագործման ամսական ֆիքսված վճարները, որոնք ճանաչվում են ծառայության մատուցման պահին: Միանգամյա չփոխհատուցվող ակտիվացման վճարները ճանաչվում են շարժական գծերի ակտիվացման ժամանակ այն ժամանակաշրջանում, որում ճանաչվում են դրանց հետ կապված ծախսերը:

Ավելացված արժեքի ծառայություններ

Սույն ծառայությունները ներառում են ՄՄՄ, Վիդեո քոլլ, Ռինգ Բեք տոն և այլն: Ավելացված արժեքի ծառայություններից հասույթը ճանաչվում է այն ժամանակաշրջանում, երբ ծառայությունը մատուցվում է:

Ռոումինգի ծառայություններից հասույթ

Ռոումինգի ծառայություններից հասույթը ճանաչվում է այն ժամանակահատվածում, երբ ծառայությունները մատուցվում են, և ներառում է՝

- սեփական բաժանորդների կողմից օգտագործված կապի թույլներն ու մատուցված և ստացված ծառայությունների ծավալները արտասահմանյան ցանցերում (ելքային ռոումինգ), և
- արտասահմանից այցելության եկած բաժանորդների կողմից օգտագործված թույլները և ծառայությունների ծավալները՝ երկրում զանգեր կատարելու և ստանալու ժամանակ (մուտքային ռոումինգ):

Միջազգային և տեղական բջջային օպերատորների հետ կնքված ռոումինգի պայմանագրերով՝ Խումբը տրամադրում է հետընթաց գեղչեր: Այս գեղչերի առնչությամբ տարբեր փոխհատուցումները գնահատելու համար՝ Խումբն օգտագործում է ամսական կտրվածքով սկզբնական տվյալների հոսքը, որպեսզի արտացոլի նոր հասանելի տեղեկությունը: Դրա արդյունքում առաջացող ակնկալվող ապագա գեղչերի գծով պարտավորությունը ճանաչվում է որպես հասույթի նվազեցում:

Փոխկապակցման ծառայություններից հասույթ

Տեղական և միջազգային հեռահաղորդակցության ծառայություններ մատակարարողների հետ ցանցային փոխկապակցման ծառայություններից հասույթը ճանաչվում է յուրաքանչյուր ամիս փաստացի մատուցված ծառայության հիման վրա:

Ապրանքների վաճառքից հասույթ

Ապրանքների վաճառքից հասույթը (հիմնականում բջջային հեռախոսներ և այլ սարքեր) ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ էական ռիսկերն ու սեփականության իրավունքի հետ կապված օգուտները փոխանցվել են հաճախորդին:

Պայմանագրի ձեռքբերման և իրականացման ծախսեր

Խումբը կապիտալացնում է որոշակի լրացուցիչ ծախսերը, որոնք կատարվել են հաճախորդի հետ պայմանագրի ձեռքբերման և իրականացման ժամանակ, այն դեպքում, երբ ղեկավարությունը սպասում է, որ այս ծախսերը փոխհատուցվել են:

Պայմանագրի ձեռքբերման ծախսերը ներառում են երրորդ կողմ հանդիսացող մատակարարին վճարված միջնորդավճարներ, ինչպես նաև դրանց հետ կապված՝ Խմբի կոմերցիոն աշխատողների պարգևավճարները, որոնք տրվել են հաճախորդի հետ

պայմանագիր ձեռք բերելու համար: Այս ծախսերն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով՝ բաժանորդագրությունների միջին օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Պայմանագրի իրականացման ծախսերը հիմնականում առնչվում են բաժանորդներին փոխանցված սարքավորումներին, որոնք պահանջվում են ծառայություններ մատուցելու համար: Այս ծախսերը ամորտիզացվում են գծային հիմունքով՝ հետևյալ երկու ժամկետների նվազագույնով, սարքավորումների օգտակար ծառայության ժամկետի և բաժանորդագրությունների միջին ժամկետի:

Խումբն օգտագործում է ՖՀՄՄ 15-ի գործնական նպատակահարմարությունը, որը թույլ է տալիս ծախսագրել կատարված պայմանագրային ծախսերը, երբ ակնկալվող պայմանագրի ժամկետը մեկ տարի կամ պակաս է:

Այլ եկամուտ

Տոկոսային եկամուտ

Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է համամասնության հիմունքով՝ մնացորդային արժեքի նկատմամբ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը, որը գեղջում է ակնկալվող ապագա դրամական միջոցների ներհոսքերը ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող ժամկետում՝ մինչև ակտիվի զուտ հաշվեկշռային արժեքը:

Վարձակալական եկամուտ

Վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

4 Հիմնական միջոցներ

Հազար դրամ	Հող, շենքեր, շինություն- ներ և վարձակալ- ված հիմնական միջոցների վրա կապիտա- լացված ծախսումներ	Ցանցային և կենտրոնա- կան կայանի սարքավո- րումներ	Անավարտ շինարարու- թյուն և տեղակայ- ման համար սարքավո- րումներ	Գրասենյա- կային սարքավո- րումներ, տրանսպոր- տային միջոցներ և արտադրա- տնտեսական գույք	Ընդամենը
<i>Մկզբնական արժեք</i>					
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,919,166	131,248,085	19,928,747	4,017,628	159,113,626
Ավելացում	46,557	5,717,670	672,473	205,046	6,641,746
Օտարում	-	(2,047,553)	(235,436)	(158,520)	(2,441,509)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,965,723	134,918,202	20,365,784	4,064,154	163,313,863
Ավելացում	89,810	4,130,735	790,738	175,251	5,186,534
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(15,028)	(6,680,193)	(52,494)	(160,391)	(6,908,106)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,040,505	132,368,744	21,104,028	4,079,014	161,592,291
<i>Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում</i>					
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,818,149	111,436,765	10,837,026	3,161,388	128,253,328
Մաշվածություն	172,457	6,637,919	1,772,096	340,975	8,923,447
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	-	(1,390,844)	(23,183)	(132,093)	(1,546,120)
Արժեզրկում	-	140,227	-	-	140,227
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,990,606	116,824,067	12,585,939	3,370,270	135,770,882
Մաշվածություն	98,252	4,437,547	1,084,418	268,193	5,888,410
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(14,758)	(6,567,456)	(38,602)	(165,639)	(6,786,455)
Արժեզրկում	-	158,085	126	14	158,225
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,074,100	114,852,243	13,631,881	3,472,838	135,031,062
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>					
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	975,117	18,094,135	7,779,845	693,884	27,542,981
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	966,405	17,516,501	7,472,147	606,176	26,561,229

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջովին մաշված հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը կազմել է 83,817,688 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 89,581,413 հազար դրամ):

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամանակավորապես չշահագործվող հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 1,206,771 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,680,743 հազար դրամ):

5 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար դրամ	Համա- կարգչային ծրագրեր	Իրավունքներ և լիցեն- զիաներ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>			
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,743,938	23,696,726	28,440,664
Ավելացում	195,452	5,292,599	5,488,051
Օտարում	(772,134)	(6,844,172)	(7,616,306)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,167,256	22,145,153	26,312,409
Ավելացում	472,994	4,772,120	5,245,114
Օտարում	(623,951)	(1,550,751)	(2,174,702)
Ներքին շարժ	(21,557)	21,557	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,016,299	25,366,522	29,382,821
<i>Կուտակված ամորտիզացիա</i>			
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,834,284	13,918,822	16,753,106
Ամորտիզացիայի ծախս	605,625	4,420,600	5,026,225
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(761,805)	(6,660,993)	(7,422,798)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,678,104	11,678,429	14,356,533
Ամորտիզացիայի ծախս	633,041	4,720,117	5,353,158
Օտարման հետևանքով դուրսգրում	(623,845)	(1,574,645)	(2,198,490)
Ներքին շարժ	(143,459)	143,459	-
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,687,300	14,823,901	17,511,201
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>			
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,489,152	10,466,724	11,955,876
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,328,999	10,542,621	11,871,620

Իրավունքների և լիցենզիաների ավելացումները ներառում են ցանցի հզորացման ծառայությունները, որոնք ձեռք են բերվել Ericsson AB և Huawei Technologies Co Ltd ընկերություններից 2,944,467 հազար դրամով (2021թ.՝ 2,280,380 հազար դրամ):

6 Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Հազար դրամ

	Օպտիկաման- րաթելային գծեր	Ցանցային սարքավոր- ումների տեղադրման տեղակայաններ	Սպասարկ- ման կենտրոններ	Վարչական շենքեր և պահեստներ	Ընդամենը
<i>Մկզբնական արժեք</i>					
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,278,596	6,696,851	1,821,881	202,669	9,999,997
Ավելացում	104,108	913,094	288,235	12,249	1,317,686
Դադարեցում և փոփոխություններ	-	(450,391)	(6,411)	-	(456,802)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,382,704	7,159,554	2,103,705	214,918	10,860,881
Ավելացում	172,568	1,105,693	403,163	44,366	1,725,790
Դադարեցում և փոփոխություններ	-	(669,004)	(108,438)	-	(777,442)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,555,272	7,596,243	2,398,430	259,284	11,809,229
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>					
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	677,863	2,756,816	975,207	75,870	4,485,756
Մաշվածություն	291,030	1,017,555	360,465	71,642	1,740,692
Դադարեցման և փոփոխությունների հետևանքով դուրսգրում	-	(108,011)	(4,276)	-	(112,287)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	968,893	3,666,360	1,331,396	147,512	6,114,161
Մաշվածություն	245,719	1,051,634	363,250	84,195	1,744,798
Դադարեցման և փոփոխությունների հետևանքով դուրսգրում	-	(300,194)	(72,657)	-	(372,851)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,214,612	4,417,800	1,621,989	231,707	7,486,108
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>					
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	413,811	3,493,194	772,309	67,406	4,746,720
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	340,660	3,178,443	776,441	27,577	4,323,121

7 Հետաձգված հարկային ակտիվներ

Հետաձգված հարկային ակտիվների շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2022թ.	2021թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	3,465,113	3,435,691
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված փոխհատուցում/(ծախս)	(1,175,771)	29,422
Տարեվերջի մնացորդ	2,289,342	3,465,113

2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ

	1 հունվարի 2022թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2022թ.
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	1,868,240	(540,247)	1,327,993
Ոչ նյութական ակտիվներ	624,837	(505,940)	118,897
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,025,965	(52,663)	973,302
Պաշարներ	46,486	67,880	114,366
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	468,507	(67,802)	400,705
Զապահովված փոխառություններ	35,291	(35,291)	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	250,197	(117,956)	132,241
Փոխանցվող հարկային վնասներ	67,824	(38,112)	29,712
	4,387,347	(1,290,131)	3,097,216
<i>Հետաձգված հարկային պարտավորություններ</i>			
Օգտագործման իրավունքի ձեռք ակտիվներ	854,410	(76,248)	778,162
	854,410	(76,248)	778,162
Հետաձգված հարկային ակտիվների գնահատում	(67,824)	38,112	(29,712)
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	3,465,113	(1,175,771)	2,289,342

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	1 հունվարի 2021թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2021թ.
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	1,865,208	3,032	1,868,240
Ոչ նյութական ակտիվներ	603,249	21,588	624,837
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,123,652	(97,687)	1,025,965
Պաշարներ	45,747	739	46,486
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	461,135	7,372	468,507
Չապահովված փոխառություններ	34,654	637	35,291
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	294,609	(44,412)	250,197
Փոխանցվող հարկային վնասներ	86,857	(19,033)	67,824
	4,515,111	(127,764)	4,387,347
<i>Հետաձգված հարկային պարտավորություններ</i>			
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	992,563	(138,153)	854,410
	992,563	(138,153)	854,410
Հետաձգված հարկային ակտիվների գնահատում	(86,857)	19,033	(67,824)
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային ակտիվներ	3,435,691	29,422	3,465,113

8 Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Դեբիտորական պարտքեր շարժական կապի ծառայություններից	2,311,707	1,970,423
Դեբիտորական պարտքեր ռոուինգ ծառայություններից	1,136,688	1,021,960
Դեբիտորական պարտքեր փոխկապակցման ծառայություններից	384,703	450,565
Դեբիտորական պարտքեր դիլերներից	126,676	176,814
Դեբիտորական պարտքեր բջջային հեռախոսների վաճառքից	70,356	1,020,486
Այլ դեբիտորական պարտքեր	59,865	146,275
Ակնկալվող պարտքային կորուստների համար պահուստ	(720,190)	(1,389,983)
	3,369,805	3,396,540

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Ոչ ընթացիկ ակտիվների ձեռքբերման համար կանխավճարներ

899,956 530,214

Տրված կանխավճարներ

129,417 196,944

Կանխավճարված հարկեր

17,081 15,818

1,046,454 742,976

4,416,259 4,139,516

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի զուտ հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում: Ծառայությունների վաճառքից առաջացած առևտրային դեբիտորական պարտքի միջին տևողությունը կազմում է 1 ամիս (2021թ.՝ 1 ամիս): Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում:

Խմբի բոլոր առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը վերանայվել են արժեզրկման հայտանիշների առկայության ստուգման համար: Արժեզրկման ենթակա առանձին դեբիտորական պարտքեր առկա չեն:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար կորստի գծով պահուստի շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ

	2022թ.	2021թ.
Կորուստների գծով պահուստը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,389,983	1,599,007
Տարվա ընթացքում պահուստի նվազում	(66,678)	(185,615)
Տարվա ընթացքում դուրսգրված	(603,115)	(23,409)
Կորուստների գծով պահուստը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	720,190	1,389,983

24 (բ) ծանոթագրությունում ներկայացված են պարտքային ռիսկի և ակնկալվող պարտքային կորստի վերլուծության վերաբերյալ բացահայտումները:

Տե՛ս ծանոթագրություն 24 (ա)՝ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի արժույթների բացահայտման համար:

9 Պաշարներ

Հազար դրամ

	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Պահեստամասեր	281,880	963,826
Գովազդային և այլ նյութեր	27,722	72,779
Բջջային հեռախոսներ և արքեսուարներ	186,224	71,528
Հետվճարային և կանխավճարային քարտեր	105,796	43,775
Այլ պաշարներ	138,189	226,548
	739,811	1,378,456

10 Չապահովված փոխառություններ

Չապահովված փոխառությունները ներառում են 15,703,443 հազար դրամի (31 դեկտեմբերի 2021թ.՝ 18,485,390 հազար դրամ) ցպահանջ վարկ՝ տրամադրված «Մոբայլ Տեխնոլոգիան» ՀԲԸ-ին (մայր ընկերություն): Վարկը տրամադրվել է դրվարով և ունի տարեկան 4% տոկոսադրույք:

Խմբի արտաբծության ռիսկի մասին ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է ծանոթագրություն 25 (բ)-ում:

11 Մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Բանկային հաշիվներ	9,776,823	3,783,283
Կանխիկ միջոցներ	30,659	20,738
Դրամական միջոցներ ճանապարհին	420,586	507,453
	10,228,068	4,311,474

Տե՛ս ծանոթագրություն 25 (ա)՝ դրամարկղում և բանկերում մնացորդների արժույթների բացահայտման համար:

12 Կապիտալ և պահուստներ

12.1 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետոմսերի քանակը, եթե այլ բան նշված չէ	Սովորական բաժնետոմսեր 2022թ.	Սովորական բաժնետոմսեր 2021թ.
Հայտարարված բաժնետոմսեր		
Սովորական բաժնետոմսերի քանակը, յուրաքանչյուրը՝ 1,000 դրամ	550,000	550,000

Խումբն ունի սովորական բաժնետոմսերի մեկ դաս, որը հաստատուն եկամտի նկատմամբ իրավունք չունի:

12.2 Շահաբաժիններ

2022թ. սովորական բաժնետոմս ունեցող բաժնետերերին վճարվել է 15,000,000 հազար դրամ շահաբաժին, իսկ 2021թ.՝ 10,000,000 հազար դրամ:

12.3 Պահուստային կապիտալ

Պահուստային կապիտալին կուտակված շահույթից կատարվում են հատկացումներ, ինչը կարգավորվում է Ընկերության կանոնադրությամբ՝ համաձայն որի Ընկերությունը պարտավոր է ստեղծել պահուստ՝ բաժնետիրական կապիտալի առավելագույնը 15%-ի չափով: Պահուստային կապիտալի նպատակն է ծածկել ապագա վնասները:

13 Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Հազար դրամ

	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Նվազագույն վարձակալական վճարներ, ներառյալ՝</i>		
Մինչև 1 տարի	2,225,120	2,174,290
1 տարուց մինչև 5 տարի	4,231,444	4,625,839
5 տարուց ավելի	2,011,519	2,471,127
	<u>8,468,083</u>	<u>9,271,256</u>
 Հանած՝ տոկոսը ներկայացնող գումար	2,893,124	3,395,859
 <i>Նվազագույն վարձակալական վճարների ներկա արժեք, ներառյալ՝</i>		
Մինչև 1 տարի	1,625,381	1,527,770
1 տարուց մինչև 5 տարի	3,087,748	3,304,352
5 տարուց ավելի	861,830	1,043,275
	<u>5,574,959</u>	<u>5,875,397</u>
 <i>Ներառյալ՝</i>		
Ընթացիկ	1,625,381	1,527,770
Ոչ ընթացիկ	3,949,578	4,347,627

Խմբի՝ իր վարձակալական պարտավորությունները գեղջելու համար կիրառած միջին կշռված փոխառության տոկոսադրույքը եղել է 14%:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարում վարձակալական պարտավորությունների գծով հաշվարկված տոկոսի ծախսը կազմել է 745,261 հազար դրամ (2021թ.՝ 844,599 հազար դրամ) և ներառվել է «ֆինանսական ծախսերի» մեջ:

14 Պայմանագրային պարտավորություններ

Հազար դրամ

	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Շարժական կապի ծառայությունների կանխավճարներ	1,664,846	1,199,293
Ռոումինգի դեպոզիտներ	53,540	64,555
Ստացված այլ կանխավճարներ	285,935	274,978
	<u>2,004,321</u>	<u>1,538,826</u>

Պայմանագրային պարտավորությունները ներկայացնում են հաճախորդների կողմից Խմբին վճարված այն գումարները, որոնք արվել են նախքան պայմանագրով խոստացված ապրանքների ու ծառայությունների ստացումը:

Տարվա սկզբին պայմանագրային պարտավորություններում ներառված հասույթը կազմել է 1,474,271 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31՝ 1,420,521 հազար դրամ):

2023թ. ընթացքում 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պայմանագրային պարտավորությունների ողջ գումարը խումբն ակնկալում է ճանաչել որպես հասույթ:

15 Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	2,084,804	2,130,877
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատակիցներին	2,068,885	2,458,105
Պարտավորություններ պետական բյուջեին	1,545,706	289,719
Հեռահաղորդակցման սարքավորումների և ծրագրերի ձեռքբերման համար կրեդիտորական պարտքեր	16,659	51,972
Այլ կրեդիտորական պարտքեր և հաշվեգրումներ	491,380	270,441
	<u>6,207,434</u>	<u>5,201,114</u>

Խումբն ունի ֆինանսական ռիսկի կառավարման քաղաքականություններ, որոնք ապահովում են բոլոր պարտավորությունների ժամանակին կատարում:

Խմբի արտարժույթային ռիսկի մասին ավելի մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված է ծանոթագրություն 24 (ա)-ում:

16 Շարժական կապի ծառայություններ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
GPRS-ից հասույթ	25,582,382	23,889,722
Ձայնային ծառայություններից հասույթ	11,083,066	11,429,937
Փոխկապակցման ծառայություններ	5,008,358	5,633,993
SMS-ից հասույթ	3,267,062	2,829,840
Ռոտմինգ ծառայություններ	1,131,788	955,298
Բաժանորդագրությունից հասույթ	959,158	1,203,526
Կոնտենտ ծառայություններից հասույթ	934,512	581,350
Ավելացված արժեքի այլ ծառայություններ	129,333	139,255
Այլ հասույթ	230,764	167,364
	<u>48,326,423</u>	<u>46,830,285</u>

17 Փոխկապակցման և ռոումինգի ծախսեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Փոխկապակցման ծախսեր	3,104,802	3,227,453
Ռոումինգի ծախսեր	639,418	430,775
	3,744,220	3,658,228

18 Ցանցի շահագործման այլ ծախսեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ռադիոհաձախականության օգտագործման վճարներ	2,881,236	2,888,005
Բիլինգ համակարգի և ցանցային սարքավորումների սպասարկում	1,119,975	1,131,619
Էլեկտրաէներգիա	1,243,484	1,081,710
GPRS-ի գծով ծախսեր	273,517	316,085
Կարճաժամկետ վարձակալություն	240,100	212,002
Կոնտենտ ծառայություններ	565,010	348,553
Այլ	92,411	83,107
	6,415,733	6,061,081

19 Այլ գործառնական ծախսեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վաճառքի և գովազդի ծախսեր	607,787	551,896
Նվիրատվություններ և հովանավորչություն	365,200	624,600
Դիլերների միջնորդավճարներ	527,801	511,528
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	543,351	508,335
Գործուղման և դասընթացների գծով ծախսեր	170,187	159,618
Ապրանքանիշերի ռոյալթիների վճար	194,095	185,809
Անվտանգություն	183,728	199,479
Հարկեր և տուրքեր	478,198	835,967
Պաշարների արժեզրկում	377,110	4,105
Այլ	1,131,091	1,479,233
	4,578,548	5,060,570

20 Ֆինանսական եկամուտ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Տոկոսային եկամուտ չապահովված փոխառություններից	609,807	712,632
Բանկային ավանդներից տոկոսային եկամուտ	45,699	196,866
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների տոկոսային եկամուտ	53,537	131,164
	709,043	1,040,662

21 Փոխարժեքային տարբերությունից զուտ վնաս

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ֆինանսական ակտիվներ՝ չափվող ամորտիզացված արժեքով	5,406,488	2,905,631
Ֆինանսական պարտավորություններ՝ չափվող ամորտիզացված արժեքով	(289,002)	(214,550)
	5,117,486	2,691,081

22 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ընթացիկ հարկ	2,572,826	3,103,587
Ընթացիկ տարում ճանաչված՝ նախորդ տարվա ընթացիկ հարկին վերաբերող ճշգրտումներ	-	255,281
Հետաձգված հարկ	1,175,771	(29,422)
	3,748,597	3,329,446

Արդյունավետ հարկային դրույքաչափի համադրումը ներկայացված է ստորև.

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավե տ հարկային դրույքաչափ (%)	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	Արդյունավե տ հարկային դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը (համաձայն ՀՀՄՄ- ների)	8,749,804		6,422,786	
Շահութահարկ՝ 18% դրույքաչափով (2021թ.՝ 18%)	1,574,965	18.0	1,156,101	18.0
(Չհարկվող եկամուտ)/ չնվազեցվող ծախսեր, զուտ	2,009,290	23.0	1,373,564	21.4
Տրանսֆերային գնագոյացման ազդեցությունը	164,342	1.9	544,500	8.5
Ընթացիկ տարում ճանաչված՝ նախորդ տարվա ընթացիկ հարկին վերաբերող ճշգրտումներ	-	-	255,281	4.0
Շահութահարկի գծով ծախս	3,748,597	42.8	3,329,446	51.8

23 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ ապագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

23.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ

Խումբն իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ, որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

Հեռահաղորդակցության համակարգի և առնչվող ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետ

Խմբի ղեկավարությունը գնահատել է հեռահաղորդակցության համակարգի և առնչվող ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետը 5-7 տարի: Այս գնահատումը հիմնված է Խմբի՝ շահագործվող համակարգի օգտագործումը շարունակելու մտադրությունների վրա:

Գնահատականները կարող են փոխվել տեխնոլոգիական զարգացման, մրցակցության, շուկայում փոփոխվող պայմանների և այլ գործոնների փոփոխությունից և կարող են հանգեցնել օգտակար ծառայության ժամկետի և ամորտիզացիայի ու մաշվածության

ծախսերի փոփոխության: Տեխնոլոգիական զարգացումը դժվար է կանխատեսել, և զարգացման ընդհանուր միտումների և արագության՝ ղեկավարության տեսակետը ժամանակի ընթացքում կարող է փոխվել: Որոշ ակտիվներ և տեխնոլոգիաներ, որոնցում Խումբը տարիներ առաջ ներդրում է կատարել, դեռ օգտագործվում են և նոր տեխնոլոգիաների հիմքն են հանդիսանում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետների գնահատման հետ կապված կարևոր գնահատումները ներառում, բայց չեն սահմանափակվում լիցենզիաների մնացյալ ժամկետը և տեխնոլոգիական ու շուկայական ակնկալվող զարգացումները:

Տեխնոլոգիական, շուկայական, ինչպես նաև տնտեսական միջավայրերում, որտեղ Խումբը ծավալում է իր գործունեությունը, տեղի ունեցող արագ փոփոխությունները կարող են դրդել, որ Խմբի ղեկավարությունը փոփոխի առկա համակարգի հետագա օգտագործման վերաբերյալ իր պլանները: Եթե դա տեղի ունենա, հեռահաղորդակցության համակարգի փոխհատուցվող գումարը կարող է կտրուկ նվազել:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալական պարտավորություններ

Օգտագործման իրավունքով ակտիվների և վարձակալական պարտավորությունների արժեքը հաշվարկվում է վարձակալության ժամկետի ղեկավարության գնահատականների հիման վրա, ինչպես նաև լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքի, որն օգտագործվում է վարձակալական վճարը գեղջելու համար: Վարձակալության ժամկետը համապատասխանում է յուրաքանչյուր պայմանագրի վարձակալության չեղյալ չհայտարարվող ժամկետին, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը ողջամտորեն վստահ է, որ կիրառելու է երկարաձգման հնարավորությունը: Վարձակալության ժամկետը գնահատելու ժամանակ Խումբը հաշվի է առնում այն բոլոր փաստերն ու հանգամանքները, որոնք Խմբի համար վարձակալությունը երկարաձգման հնարավորությունը կիրառելու համար տնտեսական խթան են հանդիսանում, ինչպիսիք են վարձակալված վայրում գտնվող ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետը, վայրերի փոխարինման վիճակագրությունը, տեխնոլոգիական փոփոխության հերթականությունը, ծառայությունների մատուցման կենտրոնների շահութաբերությունը, ինչպես նաև վարձակալության պայմանագրերը լուծելու և կնքելու ծախսերը:

Այս գործոններում տեղի ունեցած փոփոխությունները կարող են ազդել գնահատված վարձակալության ժամկետի և օգտագործման իրավունքով ակտիվների և վարձակալական պարտավորությունների գրանցված արժեքների վրա:

Ֆինանսական ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ

Խումբն օգտագործում է դատողություն՝ գնահատելու ամորտիզացված արժեքով ֆինանսական ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստները: Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են անաչառ և հավանականության միջին կշռված գումարով, դրամի ժամանակային արժեքով և խելամիտ ու հիմնավորված տեղեկությամբ հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ՝ կապված անցյալ իրադարձությունների, ներկա պայմանների և ապագա տնտեսական պայմանների կանխատեսումների հետ: Պահուստի դրույքաչափերը հաշվարկվում են՝ հիմնվելով հաճախորդների տարբեր սեգմենտների խմբավորումներից առաջացած ժամկետանց օրերի վրա, որոնք կորստի նույնատիպ մոդել ունեն (օրինակ՝ ըստ աշխարհագրական դիրքի, ծառայության տեսակի, հաճախորդի տեսակի և վարկանիշի և պարտքային ապահովագրության տեսակների):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական միջոցների չվճարման հավանականության միջին կշռված ներկա արժեք յուրաքանչյուր ֆինանսական ակտիվի ակնկալվող գործողության ժամկետի ընթացքում: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հիմնականում հաշվարկվում են՝ օգտագործելով վիճակագրական մոդելը, որը

հիմնվում է ռիսկային երեք հիմնական պարամետրերի վրա. դեֆոլտի հավանականություն, դեֆոլտի ժամանակ վնասի և դեֆոլտի դեպքում ռիսկի տակ գտնվող գումարը:

Սկզբնապես պահուստի մատրիցան հիմնված է Խմբի՝ պարտքը չմարելու դիտարկված պատմական գործակիցների վրա: Խումբը ստուգել է պահուստի մատրիցան՝ պատմական պարտքային կորստի փորձառությունն ապագան կանխատեսող տեղեկության հետ ճշգրտելու համար: Այս տեղեկությունը ներառում է մակրոտնտեսական գործոնները (գործազրկության և գնաճի մակարդակը) և ապագա տնտեսական պայմանների կանխատեսումը: Տնտեսական պայմանների կանխատեսման ազդեցությունն ակնկալվող պարտքային կորուստների որոշման վրա աննշան է եղել: Յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանում պարտքը չմարելու դիտարկված պատմական գործակիցները թարմացվում են և փոփոխությունները վերլուծվում են ապագան կանխատեսող գնահատականներում:

Պարտքը չմարելու դիտարկված պատմական գործակիցների, տնտեսական պայմանների կանխատեսման և ակնկալվող պարտքային կորուստների միջև հարաբերակցության գնահատումը նշանակալի է: Ակնկալվող պարտքային կորուստների արժեքը հանգամանքների և կանխատեսվող տնտեսական պայմանների նկատմամբ զգայուն է: Խմբի պատմական պարտքային կորստի փորձառությունը և տնտեսական պայմանների կանխատեսումը կարող են չարտահայտել հաճախորդի՝ ապագայում սպասվող պարտքը չմարելու հավանականությունը: Խմբի առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների վերաբերյալ տեղեկությունը բացահայտված է ծանոթագրություն 26 (բ)-ում:

24 Ֆինանսական գործիքներ

24.1 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններ

Ֆինանսական ակտիվի և ֆինանսական պարտավորության յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և ընդունված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.8-ում:

24.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքներն ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ստորև.

Ֆինանսական ակտիվներ

Հազար դրամ

	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ամորտիզացված արժեքով չափվող</i>		
Չապահովված փոխառություններ	15,712,450	18,573,475
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,369,805	3,396,540
Կարճաժամկետ փոխառություններ աշխատակիցներին	276,095	256,532
Բանկային ավանդներ	-	9,661,874
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	10,228,068	4,311,474
	29,586,418	36,199,895

Ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար դրամ

	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ամորտիզացված արժեքով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ</i>		
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	5,574,959	5,875,397
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	4,661,728	4,911,395
	<u>10,236,687</u>	<u>10,786,792</u>

25 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Խումբը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Առավել էական ֆինանսական ռիսկերը, որոնց Խումբը կարող է ենթարկվել, նկարագրված են ստորև:

Ֆինանսական ռիսկի գործոններ

ա) Շուկայական ռիսկ

Ֆինանսական գործիքների օգտագործման ընթացքում Խումբը ենթարկվում է շուկայական ռիսկի, հատկապես՝ արտարժույթային ռիսկի, որը բխում է ինչպես գործառնական, այնպես էլ ներդրումային գործունեությունից:

Արտարժույթային ռիսկ

Խումբը գործարքներ է իրականացնում արտարժույթով և, հետևաբար, ենթարկվում է արտարժույթի փոխարժեքային տատանումների ազդեցությանը:

Խմբի գործարքների հիմնական մասն իրականացվում է հայկական դրամով: Արտարժույթի փոխարժեքային տատանումներից կախվածությունն առաջանում է Խմբի՝ արտերկրյա վաճառքներից և ձեռքբերումներից, որոնք, ի սկզբանե, արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով: Բացի այդ Խումբն ունի ԱՄՆ դոլարով փոխառություններ, բանկային ավանդներ և վարձակալական պարտավորություններ:

Արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք Խմբին ենթարկվում են արտարժույթային ռիսկի, նկարագրված են ստորև: Արտացոլված գումարներն իրենցից ներկայացնում են հիմնական ղեկավար անձնակազմին տրամադրված տվյալները, որոնք արտահայտված են հայկական դրամով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի ամսաթվի փոխարժեքով:

Հոդված

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	Ռուբլի	Ֆուան
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Չապահովված փոխառություններ	15,712,450	-	-	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	42,765	1,386,585	14,266	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5,582,907	2,324,424	101,708	56,510
	<u>21,338,122</u>	<u>3,711,009</u>	<u>115,974</u>	<u>56,510</u>
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	116,706	-	-	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	405,184	1,019,234	970	-
	<u>521,890</u>	<u>1,019,234</u>	<u>970</u>	<u>-</u>
Զուտ արդյունք	<u>20,816,232</u>	<u>2,691,775</u>	<u>115,004</u>	<u>56,510</u>

Հոդված

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Եվրո	Ռուբլի
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>			
Չապահովված փոխառություններ	18,573,475	-	-
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	452,686	1,552,360	19,303
Բանկային ավանդներ	9,608,879	-	-
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,735,330	568,954	18,123
	<u>30,370,370</u>	<u>2,121,314</u>	<u>37,426</u>
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>			
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	99,513	-	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	638,151	663,359	1,114
	<u>737,664</u>	<u>663,359</u>	<u>1,114</u>
Զուտ արդյունք	<u>29,632,706</u>	<u>1,457,955</u>	<u>36,312</u>

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է Խմբի զգայունությունը՝ համապատասխան արտարժույթի նկատմամբ դրամի 10% (2021թ.՝ 15%) աճի/նվազմանը: 10%-ը (2021թ.՝ 15%) ղեկավարության կողմից գնահատված փոխարժեքի հավանական փոփոխությունն է: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների մնացորդները և ժամանակաշրջանի վերջում ճշգրտում է դրանց փոխարկումը՝ փոփոխելով փոխարժեքը 10%-ով (2021թ.՝ 15%):

Դրամի արժևորումը համապատասխան արտարժույթի նկատմամբ 10%-ով (2021թ.՝ 15%) կունենա հետևյալ ազդեցությունը:

Հազար դրամ	2022թ.	2021թ.
ԱՄՆ դոլար	(2,081,623)	(4,444,906)
Եվրո	(269,178)	(218,693)
Ռուբլի	(11,500)	(5,447)

Արտարժույթի փոխարժեքի տատանման ազդեցությունը տարվա ընթացքում փոփոխվում է՝ կախված արտերկրյա գործարքների ծավալից: Այդուհանդերձ, վերը ներկայացված վերլուծությունը կարելի է համարել Խմբի՝ արտարժույթային ռիսկին ենթարկվածության արտացոլումը:

բ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով Խումբը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել: Խմբի պարտքային ռիսկն առաջանում է ֆինանսական ակտիվներից՝ ներառյալ բանկերում պահվող դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, ժամկետային ավանդները, տրամադրված փոխառությունները և առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը:

Պարտքային ռիսկը կառավարվում է խմբային հիմունքով՝ ելնելով Խմբի պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունից և ընթացակարգերից:

Պարտքային ռիսկի առավելագույն ազդեցությունը ներկայացված է հետևյալ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներով՝

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Չապահովված փոխառություններ	15,712,450	18,573,475
Փոխառություններ աշխատակիցներին	276,095	256,532
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,369,805	3,396,540
Բանկային ավանդներ	-	9,661,874
Մնացորդներ բանկերում	10,197,409	4,290,736
	<u>29,555,759</u>	<u>36,179,157</u>

Բանկերում մնացորդների մասով պարտքային ռիսկը կառավարվում է գումարները տարբեր բանկերում և բարձր վարկանիշ ունեցող ֆինանսական հաստատություններում պահելու միջոցով:

Աշխատակիցներին տրված փոխառությունների մասով պարտքային ռիսկն աննշան է, քանի որ պայմանագրային գործընկերները Խմբի աշխատակիցներն են:

Չապահովված փոխառություններ

Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 10-ում, Ընկերությունը 15,703,443 հազար դրամ (18,485,390 հազար ԱՄՆ դոլար) վարկ է տրամադրել «USU» ՀԲԸ-ին (Մայր ընկերություն):

Ընկերության ղեկավարությունն իրականացրել է փոխառությանն առնչվող ակնկալվող պարտքային կորուստների վերլուծություն և եզրակացրել, որ այդ գումարների հետ կապված ռիսկ առկա չէ՝ հիմնվելով հետևյալի վրա.

- «ՄՏՍ» ՀԲԸ-ի 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվությունները ցույց են տալիս բավարար հասանելի իրացվելի ակտիվներ և գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների մուտքեր, որոնք զգալիորեն գերազանցում են փոխառությունը մարելու համար անհրաժեշտ դրամական միջոցները,
- «ՄՏՍ» ՀԲԸ-ն իրացվելիության հետ կապված դժվարություններ չունի սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ:

Ելնելով վերը նշված վերլուծությունից՝ Խմբի ղեկավարությունը եզրակացրել է, որ այդ գումարների հետ կապված վարկային ռիսկ առկա չէ, հետևաբար ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստներ չեն հաշվեգրվել:

Առևտրային դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկի գծով կենտրոնացումը սահմանափակ է՝ Խմբի հաճախորդների բազայի մեծության և միմյանց հետ կապակցված չլինելու պատճառով:

Խումբը բոլոր առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ի պարզեցված մոդելը. «գործողության ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների ճանաչում», քանի որ այս դեբիտորները չեն պարունակում էական ֆինանսական բաղադրիչ:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս առևտրային դեբիտորական պարտքերը գնահատվել են հավաքական հիմունքով, քանի որ դրանք ունեն պարտքային ռիսկի ընդհանուր բնորոշումներ:

Ակնկալվող կորուստների դրույքաչափերը հաշվարկվել են՝ հիմնվելով 2022թ. դեկտեմբերի 31-ին նախորդող 2 տարվա ընթացքում վաճառքի դիմաց ստացված վճարումների պատկերի վրա, ինչպես նաև հաշվի առնելով այդ ժամանակամիջոցում ձևավորված պատմական պարտքային կորուստները: Այս պատմական դրույքաչափերը ճշգրտվում են, որպեսզի արտացոլեն ընթացիկ և ապագային վերաբերող մակրոտնտեսական գործոններին, որոնք ազդեցություն ունեն հաճախորդի՝ չվճարված մնացորդը մարելու կարողության վրա: Խումբը գնահատել է, որ ամենահամապատասխան գործոն են հանդիսանում հաճախորդների տեղակայման երկրների համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) և գործազրկության մակարդակը, և ճշգրտում է կորուստների պատմական դրույքաչափերն այդ գործոններով պայմանավորված սպասվող փոփոխությունների չափով: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով պարտքային ռիսկի կարճաժամկետ բնույթը՝ այս մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցությունը հաշվետու ժամանակաշրջանում էական չի:

Երբ հավանական չէ առևտրային դեբիտորական պարտքերի հավաքագրումը, դրանք դուրս են գրվում (ապաճանաչվում են): Վճարում չկատարելը և Խմբի հետ այլընտրանքային վճարման վերաբերյալ համաձայնության չգալը համարվում է գումարի վերադարձման վերաբերյալ խելամիտ սպասումներ չունենալու համար հայտանիշ:

Ելնելով վերը նկարագրվածից՝ առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների, որոնք ներառում են շարժական կապի ծառայություններից, ռոումինգից և այլ դեբիտորական պարտքերը, 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մնացորդները ներկայացված են հետևյալ աղյուսակներում.

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ակնկալվող պարտքային և կորուստ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Գործողության ամբողջ ժամանակա- հատվածի ակնկալվող պարտքային կորուստներ
0 - 30	1%	2,806,131	28,199
31 - 60	20%	83,758	16,659
61 - 90	37%	33,847	12,635
91 - 120	55%	22,362	12,256
121 - 150	68%	21,047	14,341
151 - 180	77%	17,870	13,835
181 - 210	82%	15,698	12,939
211 և ավելի	100%	507,547	507,547
		3,508,260	618,411

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ակնկալվող պարտքային և կորուստ	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Գործողության ամբողջ ժամանակա- հատվածի ակնկալվող պարտքային կորուստներ
0 - 30	1%	2,512,601	28,008
31 - 60	25%	64,578	16,374
61 - 90	47%	33,408	15,671
91 - 120	70%	24,882	17,322
121 - 150	86%	22,074	19,051
151 - 180	94%	19,679	18,456
181 - 210	97%	15,652	15,206
211 և ավելի	100%	445,784	445,784
		3,138,658	575,872

Դիվերներից դեբիտորական պարտքերն ամբողջությամբ ապահովված են բանկային երաշխավորությամբ, և այդ գումարների գծով պարտքային ռիսկն ընդունելի է: Հետևաբար ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստ չի ստեղծվել:

զ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խումբն ի վիճակի չի լինի մարել իր պարտավորվածությունները:

Խումբը վարում է իրացվելիության կառավարման քաղաքականություն՝ դրամարկղում և բանկային հաշիվներում պահելով բավարար միջոցներ, ինչպես նաև պահելով բարձր իրացվելիություն ունեցող ակտիվներ՝ գործառնական պարտավորությունները ժամանակին մարելու նպատակով:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է Խմբի ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների գծով պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները: Աղյուսակը

պատրաստված է ֆինանսական պարտավորությունների չգեղջված դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա՝ հաշվի առնելով ամենավաղ ամսաթիվը, երբ Խումբը ստիպված կլինեի մարել այդ պարտավորությունները: Աղյուսակը ներառում է տոկոսների և մայր գումարի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

2022թ.	Առևտրային և այլ կրեդիտորա- կան պարտքեր	Պարտավո- րություններ վարձավորյալ գծով	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	Անտոկոս	14%	
Մինչև 6 ամիս	4,661,728	1,254,330	5,916,058
6 ամսից մինչև 1 տարի	-	970,790	970,790
1-5 տարի	-	4,231,444	4,231,444
Ավելի քան 5 տարի	-	2,011,519	2,011,519
	4,661,728	8,468,083	13,129,811

2021թ.	Առևտրային և այլ կրեդիտորա- կան պարտքեր	Պարտավո- րություններ վարձավորյալ գծով	Ընդամենը
Միջին կշռված արդյունավետ տոկոսադրույք	Անտոկոս	14%	
Մինչև 6 ամիս	4,911,395	1,203,500	6,114,895
6 ամսից մինչև 1 տարի	-	970,790	970,790
1-5 տարի	-	4,625,839	4,625,839
Ավելի քան 5 տարի	-	2,471,127	2,471,127
	4,911,395	9,271,256	14,182,651

Խումբն իրացվելիության ռիսկի գնահատման և կառավարման ժամանակ հաշվի է առնում ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող դրամային հոսքերը, մասնավորապես՝ դրամական միջոցները, ժամկետային ավանդները և առևտրային դեբիտորական պարտքերը: Խումբն դրամական միջոցները, ժամկետային ավանդները և առևտրային դեբիտորական պարտքերն էականորեն գերազանցում են անհրաժեշտ դրամական արտահոսքերը:

26 Ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող պարտավորությունների համադրում

Խումբի՝ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող պարտավորություններում փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ

	Շահաբաժիններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ընդամենը
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	6,399,938	6,399,938
<i>Դրամային հոսքերից</i>			
Մարումներ	(10,000,000)	(2,327,082)	(12,327,082)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>			
Հաշվեգրված շահաբաժիններ	10,000,000	-	10,000,000
Տոկոսի հաշվեգրում	-	844,599	844,599
Ավելացում	-	1,322,771	1,322,771
Դադարեցման և փոփոխությունների հետևանքով դուրսգրում	-	(349,600)	(349,600)
Փոխարժեքային տարբերությունի վնաս	-	(15,229)	(15,229)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	5,875,397	5,875,397
<i>Դրամային հոսքերից</i>			
Մարումներ	(15,000,000)	(2,325,226)	(17,325,226)
<i>Ոչ դրամային հոսքերից</i>			
Հաշվեգրված շահաբաժիններ	15,000,000	-	15,000,000
Տոկոսի հաշվեգրում	-	745,261	745,261
Ավելացում	-	1,321,199	1,321,199
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս	-	(41,672)	(41,672)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	5,574,959	5,574,959

27 Իրական արժեքի չափում

Խումբը սկզբնական ճանաչումից հետո իրական արժեքով չափվող ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգում է 1-ից մինչև 3-րդ մակարդակներում՝ հիմնվելով իրական արժեքի դիտարկելիության աստիճանի վրա: Այս երեք մակարդակները ներկայացված են ստորև.

- 1-ին մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են նմանատիպ ակտիվների կամ պարտավորությունների ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներից (չճշգրտված),
- 2-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներից, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող),
- 3-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են գնահատման հնարքների միջոցով, որոնք ներառում են ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

27.1 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի չափում

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ, որոնց համար բացահայտված է իրական արժեքը

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Իրական արժեքը որոշվում է՝ համապատասխան դրամական հոսքերը զեղչելով նմանատիպ գործիքների համար կիրառվող շուկայական տոկոսադրույքով: Այս դեպքում ամենագալի փոփոխականը զեղչման տոկոսադրույքն է: Վերը նշված ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները դասակարգվում են իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակում:

28 Կապիտալի ռիսկի կառավարում

Խումբն իր կապիտալը կառավարում է այնպես, որպեսզի ապահովի իր անընդհատ գործելու հնարավորությունը և բաժնետերերին բավարար եկամուտ մատակարարի:

Խմբի կապիտալը կազմված է սեփական կապիտալից բաշխված մայր ընկերության բաժնետերերի միջև, որը ներառում է թողարկված կապիտալը, պահուստներն ու կուտակված շահույթը:

Ղեկավարությունը գնահատում է Խմբի կապիտալի պահանջները, որպեսզի ապահովի ընդհանուր ֆինանսավորման էֆեկտիվ կառուցվածք՝ խուսափելով չափազանց մեծ լծակավորումից (լեվերիջ): Խումբը կառավարում է կապիտալի կառուցվածքը և դրանում ճշգրտումներ է կատարում՝ ելնելով տնտեսական պայմանների փոփոխություններից և համապատասխան ակտիվների հետ կապված ռիսկի բնույթից: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ ճշգրտելու նպատակով Խումբը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժնի գումարը, վերադարձնել կապիտալը բաժնետերերին, թողարկել նոր բաժնետոմսեր:

Խմբի ֆինանսական լծակը հավասար է զրոյի, քանի որ Խմբի կապիտալը կազմված է միայն սեփական կապիտալից (2021թ.՝ զրո):

29 Պարտավորվածություններ

29.1 Կապիտալ ներդրումների գծով պարտավորվածություններ

Խումբը պայմանագրեր է կնքել 9,084,914 հազար դրամի հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ ձեռք բերելու նպատակով (2021թ.՝ 7,293,849 հազար դրամ):

30 Պայմանականություններ

30.1 Հարկեր

Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրությունը հաճախակի ենթարկվում է փոփոխությունների, ինչը որոշ դեպքերում մեկնաբանությունների կարիք է առաջացնում: Հաճախ տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ տարբեր մեկնաբանություններ ունեն: Հարկերը հարկային մարմինների կողմից ենթակա են վերանայման և ուսումնասիրության: Հարկային մարմիններն օրենքով լիազորված են տուգանքներ և տույժեր առաջադրել:

Վերոհիշյալ հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել ավելի մեծ հարկային ռիսկեր, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ հարկային

պարտավորությունների գծով կատարել է համապատասխան հատկացումներ հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանության հիման վրա: Այնուամենայնիվ, հարկային մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և դրանց ազդեցությունը կարող է զգալի լինել:

30.2 Շրջակա միջավայրի հետ կապված խնդիրներ

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Խումբը բավարարում է շրջակա միջավայրի հետ կապված Կառավարության պահանջները և վստահ է, որ Խումբը շրջակա միջավայրի հետ կապված ընթացիկ էական պարտավորություններ չունի: Այնուամենայնիվ, Հայաստանում շրջակա միջավայրի վերաբերյալ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և դրա հավանական փոփոխություններն ու օրենսդրության մեկնաբանություններն ապագայում կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել:

30.3 Համապատասխանության անկախ մշտադիտարկում

2019թ. մարտին Մայր ընկերությունը՝ «Մոբայլ Թելեհիսթեմս» ՀԲԸ-ն («ՄՏՄ» ՀԲԸ) համաձայնագիր է ստորագրել ԱՄՆ-ի արժեթղթերի և բորսայի հանձնաժողովի և ԱՄՆ-ի արդարադատության նախարարության հետ՝ կապված Ուզբեկստանում «ՄՏՄ» ՀԲԸ-ի նախկին դուստր ընկերության նախկինում բացահայտված հետաքննության հետ: Համաձայնագրի պայմանների համաձայն՝ 2019թ. սեպտեմբերին նշանակվել է համապատասխանության անկախ մշտադիտարկող, որը, ի թիվս այլ բաների, պետք է վերանայի, փորձարկի և բարելավի «ՄՏՄ» խմբի ընկերությունների հակակոռուպցիոն կանոնակարգը, քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը:

Համապատասխանության անկախ մշտադիտարկումը վերհանել է Խմբի որոշ գործարքներ, որոնք զեկուցվել են Միացյալ Նահանգների արդարադատության նախարարությանը և Միացյալ Նահանգների արժեթղթերի և բորսայի հանձնաժողովին: Միացյալ Նահանգների արդարադատության նախարարությունը և Միացյալ Նահանգների արժեթղթերի և բորսայի հանձնաժողովը լրացուցիչ տեղեկություններ են պահանջել այս գործարքների վերաբերյալ, և «ՄՏՄ» ՀԲԸ-ն իր սեփական ստուգումն է նախաձեռնել: Ներկայում հնարավոր չէ որոշել ստուգման ավարտի ժամկետները և արդյունքը: Այնուամենայնիվ, ղեկավարության կարծիքով վերը նշվածը էական ազդեցություն չի ունենա Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

31 Կապակցված կողմեր

Խմբի կապակցված կողմերը ներառում են մայր ընկերությունը, ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերությունները, հիմնական ղեկավար անձնակազմը և այլն, ինչպես նկարագրված է ստորև:

31.1 Վերահսկողություն

Խումբը վերահսկվում է «Արամայո Ինվեսթմենթս Լիմիթեդ»-ի կողմից, որին պատկանում է Ընկերության բաժնետոմսերի 100%-ը: Խմբի գլխավոր մայր ընկերությունն է «Միստեմա» բաժնետիրական ֆինանսական կորպորացիան, որը գրանցված է Ռուսաստանում և գտնվում է ք. Մոսկվա 125 009, փ. Մոխովայա 13 հասցեում:

31.2 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Խմբի և իր կապակցված կողմերի միջև իրականացվել են հետևյալ գործարքները, և հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդները հետևյալն են:

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործարքներ		
<i>Մայր ընկերություն</i>		
Ծառայությունների մատուցում և ապրանքների վաճառք	1,805,509	3,516,317
Ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերում	1,720,853	2,279,852
Տոկոսային եկամտի հաշվեգրում	602,726	702,419
<i>Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ</i>		
Ծառայությունների մատուցում և ապրանքների վաճառք	1,003	-
Ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերում	307,343	194,916
<i>Հիմնական ղեկավար անձնակազմ</i>		
Աշխատավարձ և հատուցումներ աշխատակիցներին	1,481,351	2,079,772
Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի
Մնացորդներ	դրությամբ	դրությամբ
<i>Մայր ընկերություն</i>		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	1,619,477	1,337,894
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	978,665	551,807
Տրամադրված փոխառություններ	15,703,443	18,485,390
<i>Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող ընկերություններ</i>		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	87	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	550	1,650
<i>Հիմնական ղեկավար անձնակազմ</i>		
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	584,639	1,242,783